

IV: Det humanistiske Fakultet

1981 blev for Det humanistiske Fakultet et år, der stod i opbruddets og i forandringens tegn.

Arbejdet med den humanistiske landsplanlægning har medført forslag om en række ændringer af fakultetets struktur. En del af disse er af direkte betydning for fakultetets forskningsmilieu.

Dette gælder ikke mindst dannelsen af en række centre, der bliver tværfaglige samlingssteder for forskere fra forskellige fag, der har et emneområde eller en indfaldsvinkel tilfælles. Centre for fx. kvindeforskning, middelalderstudier, massekommunikation og arbejderkultur er oprettet, og stipendiestillinger søges knyttet til disse centre for at få forskningsindsatsen på disse felter intensiveret.

En blanding af nød og lyst har drevet fakultetet til at tage disse skridt. Nød fordi de stadig knappere ressourcer kræver stadig større omsorg i anvendelsen af dem, vi har, og lyst fordi der længe har været tendenser på vej mod at bryde et af og til noget stift fagligt milieu op, hvis struktur om ikke direkte har hindret, så dog ofte gjort det svært for nye impulser at slå igennem.

1981 har samtidig været et år, hvor den enkelte

forsker, trods nedskæringer og omstruktureringer, har fortsat sit hidtidige virke, og hvor summen af resultater endnu engang lader fakultetet træde frem som en frugtbar have, hvor der er plads til såvel hverdagens nyttefrugter som til de eksotiske vækster, der er en fryd for sindet.

Men det begynder for alvor at knibe nu. Nedskæringerne har tvunget fakultetet ind i et ansættelsesstop, der hvis det bliver langvarigt truer med at tabe en hel generation af dygtige unge forskere for fakultetet. Og fakultetets stadigt nedskårne annuum gør det stadigt sværere for de forskere, der er ansat, at få finansieret den forskning, der er igang. Nok er humanisten ikke så apparatafhængig som naturvidenskabsmanden, men den tid er forbi, hvor hendes eneste arbejdsredskaber er blyanten og viskelæderet.

Det må derfor siges helt utvetydigt: Hvis ikke den økonomiske nedtur snarest bringes til ophør, vil fremtidige årsberetninger skildre en have, der var engang, med blomster, der visnede på grund af manglende pleje, og fakultetet vil blive et monument over en statslig planlægningspolitik, der spillede fallit.

Johny Leisner

Historie

I: Historisk Institut

Stab:

5 professorer, 21 lektorer, 6 TAP (4 stillinger, hvoraf én hører under studienævnet) samt en kontorelevstilling.

Til instituttet var der ved årets udgang knyttet: 1 seniorstipendiat, 4 kandidatstipendiater, 3 forskningsrådsstipendiater, 9 eksterne lektorer, 2 undervisningsvikarer (eksterne lektorer) betalt af Statens humanistiske Forskningsråd samt 1 fuldtids lektorvikar, betalt af De danske Mejeriers Fællesorganisation.

Ved faget historie var der i forårssemesteret 6 undervisningsassistenter og 5 instruktører, i efterårssemesteret 1 undervisningsassistent og 5 instruktører. Desuden 1 studievejleder.

Forskningsoversigt:

Nedenstående oversigt over medarbejdernes forskningsvirksomhed udviser som tidligere år en meget betydelig spændvidde, såvel i tidsmæssig og geografisk som i emnemæssig og metodisk henseende. En sådan oversigt giver imidlertid – som det nødvendigvis må blive tilfældet i en årbog – kun et øjebliksbillede. Historieforskningens dynamik, samarbejde og gensidige inspiration mellem forskere, der arbejder med makrohistoriske spørgsmål i internationalt perspektiv, og specialister inden for afgrænsede emne-felter, såvel som vekselvirkningen hos den enkelte medarbejder mellem specialstudier og disses formidling i fremstillinger for et alment historisk interesseret dansk og udenlandsk publikum, kommer først frem, når årsberetningerne fra en række foregående år sammenholdes med den foreliggende. Et vigtigt led i en sådan dynamik er fremmede forskeres gæsteforelæsninger på instituttet og medarbejdernes gæsteforelæsninger ved andre universiteter, ligesom deltagelsen i redaktionen af danske og udenlandske fagtidsskrifter, i faglige sammenslutningers og lærde selskabers virksomhed sikrer instituttets aktive medvirken til fagets internationale udvikling.

Som en nydannelse afholdt instituttet i det forløbne år (under ledelse af professor Niels Steensgaard og kandidatstipendiat Kristof K. Kristiansen) hver 14. dag et alment historisk seminar med emnet »øko-logi og historie«. Dette seminar, med fremtrædende danske og udenlandske forskere som gæsteforelæsere vekselvis med instituttets egne medarbejdere og med deltagelse af adskillige lærere og studerende fra andre fag, gav en mangesidig belysning i tid og rum af problemerne ved de menneskelige samfunds udnyttelse af naturens ressourcer og demonstrerede her-

igennem, hvad et stort institut som vort kan yde i samarbejde.

Generelt:

Bjørn, Claus: er beskæftiget ved projekt finansieret af De danske Mejeriers Fællesorganisation indtil 1982.

Bolvig, Axel: har skrevet »Portræt af vor tid«, ca. 110 s.

– »Billedanalyse«, 12 s.

– har fortsat arbejdet med undersøgelsen »Dagspressens billedbrug« (i samarbejde med mag.art. Spencer Shaw og mag.art. Knut Skjærven). – Registrering, tolkning samt EDB-behandling af udvalgte danske dagblades anvendelse af fotografier 1900-1980.

Caspersen, Hanne: fortsat arbejde med projektet »Kvindearbejde 1918-40. En undersøgelse af kvindernes arbejdsforhold og sociale betingelser uden for industri, handel og kontor.«

Christensen, Peter: har skrevet »Den iranske Revolution«, ca. 25 s. Trykkes af Centralinstitut for Nærorientalsk Filologi.

Fledelius, Karsten: har skrevet Comparative Analysis of Television News from Different European Countries, (sm. m. Erik H. Swiatek og Mikael Havlykke), 8. s., – Zeitgeschichte und Audiovisuelle Medien. – München.

– fortsatte studier i nazistisk foto-propaganda, i den historiske filmforsknings metodik og sammenknytning af semiotik og historisk kildekritik.

Rasmussen, Jens Rahbek: har skrevet problemer og perspektiver i historisk antropologi til Studier i historisk metode 17, ca. 25 s.

– har fortsat studier i forholdet mellem elitekultur og folkekultur i Danmark ca. 1500-ca. 1730.

Scocozza, Benito: har færdiggjort »Om historie«, ca. 170 s.

– har skrevet Den borgerlige revolution i slutningen af det 18. århundrede, ca. 30 s.

– har påbegyndt De danske bondereformers historiografi. En teoretisk kritik og afklaring.

Steensgaard, Niels: er i færd med at udarbejde et essay om begivenhed og struktur som historieforskningens grundelement.

Thomsen, Niels: har skrevet en artikel om trykte medier 1956-1966 til Nordisk journalistkursus' 25-års jubilæumsskrift, ca. 15 s.

Oldtiden:

Christensen, Arne Søby: har deltaget i projektet »Provincia Africa Proconsularis«, et tværfagligt projekt med deltagelse af historikere og arkæologer ved Københavns, Århus og Odense Universiteter. – En undersøgelse af by-land relationer i en romersk provins, (det nuværende Tunesien).

Malcus, Bengt: har fortsat publikationsarbejdet med et udgravningsområde i lokaliteten San Giovenale, Lazio settentrionale, Italien.

Saxtorph, Niels M.: har undersøgt social mobilitet i romersk kejsertid.

Skydsgaard, Jens Erik: har bearbejdet Pompeii, En romersk provinsby med henblik på en svensk udgave, ca. 200 s.

- har skrevet *Public Building and Society in Ancient Rome*, *Analecta Romana Instituti Danici supplementum*, vol. X, ca. 10 s.

- Bebyggelsehistoriske undersøgelser nord for Rom ca. 700 f. Kr. til 1000 e. Kr., *Fortid og Nutid*, ca. 15 s.

- har fortsat sine studier over Italiens historie i oldtiden.

Ørsted, Peter: fortsatte studier i sammenhængen mellem økonomi og romanisering.

- deltager i det af SHF støttede projekt, studier i de økonomiske relationer mellem by og land i det romerske *Africa proconsularis* (Tunesien) i 1. og 2. årh. e. Kr.

Middelalderen:

Christensen, Peter: har skrevet »Et bondesamfund i forfald – det middelalderlige Iran«. ca. 30 s., *Fortid og Nutid*.

- har fortsat undersøgelsen af samspillet mellem økologiske og socialhistoriske faktorer i Iran i middelalderen.

Fledelius, Karsten: har fortsat arbejdet med den byzantinske kvindes retsstilling.

Hørby, Kai: har undersøgt byen Gubbios middelalderlige kommunalstyre.

Rathsack, Mogens: har foretaget en retshistorisk analyse af den ældre pavestols klosterprivilegier (ca. 604-1100).

Skovgaard-Petersen, Inge: har skrevet en anmeldelse til *Fortid og Nutid* af en kommenteret engelsk udgave af Saxo Grammaticus, *History of the Danes I-II*, Cambridge 1980.

- Rapport til Nordisk historikermøde om Saxo i den moderne forskning.

- Bidrag til Dansk biografisk Leksikon.

- fortsat arbejde med værket *Studier i Saxos historier*.

Skyum-Nielsen, Niels: har fortsat bearbejdelsen af *Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve*, 1. rk., bd. 7, (1238-49).

- udarbejdet manuskript til *Frue og Las*, Danmarks historie uden retouche, bd. 4, 1250-1400.

16.-18. århundrede:

Bagger, Hans: har skrevet »Stat og samfund i Peter den Stores Rusland. En kommentar til den nyere

forskning« til *Historisk Tidskrift för Finland*, Helsingfors. 16 s.

- har fortsat arbejdet med projektet: »En strukturel analyse af Ruslands politik over for de skandinaviske stater 1721-1780.«

Frandsen, Karl-Erik: har skrevet *Vicarage and Glebe in Falster in the 17th Century* til *Journal of British Archaeology*.

- har fortsat arbejdet med *Matriklen 1662 og Historisk Atlas over Danmark*.

Jensen, Frede P.: har færdiggjort disputatsen *Danmarks konflikt med Sverige 1563-1570*, ca. 400 s.

- udgivelse af Frederik II.s egenhændige breve og brevfterskrifter. Ca. 50 s.

- arbejder på en fremstilling af Københavns Universitets alm. historie i det 17. århundrede.

Steensgaard, Niels: har skrevet *The Dutch East India Company as an Institutional Innovation*.

- er i færd med at udarbejde en afhandling om foretagerstrukturen i den ældre asiatiske handel.

- en samlet fremstilling af verdenshistorien 15.-18. århundrede.

Wittendorff, Alex: *Historisch-materialistische Auffassungen von Luther und der Reformation*. – Foredrag med diskussionsreferat, ca. 30. s., trykkes i »Text und Kontext«, »Symposie«-serien. – München.

- artikler om samfærdsel og transport til *Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk*, ca. 50 s.

- fortsatte studier over Reformationen i Tyskland og Danmark.

18.-19. århundrede:

Thomsen, Niels: har skrevet *Tre faser af avisens indre historie*, 20 s., i *Pressens Årbog for 1981*.

- anmeldelse af K. Pietilä, *Formation of the Newspaper*, disp. Helsingfors 1980, i *Pressens Årbog for 1981*.

- *Press History in Denmark*, *Scandinavian Journal of History*.

- fortsat arbejdet med *Københavns Universitets almene historie 1936-1966*.

- fortsat undersøgelsen af *Vælgeradfærd i Storkøbenhavn 1880-1920*, hvor hr. Ulrik Sommer-Jensen med bevilling fra Arbejdsformidlingen i København har været ansat 9 måneder til dataindsamling og indtastning på EDB.

Vammen, Hans: har skrevet »Grundlaget for det moderne Danmark? (1750-1850)« til antologi om overgangen fra feudalisme til kapitalisme i Danmark, 15 s.

Publikationer i 1981:

Albrechtsen, Esben: *Herredømmet over Sønderjylland 1375-1404. Studier over Hertugdømmets*

- lensforhold og indre opbygning, 366 s. Disputats. – København.
- Bidrag til Dansk Biografisk Leksikon.
- Bolvig, Axel: Statuta capituli Arusiensis, i: Festskrift til Niels Skyum-Nielsen, s. 95-114.
- Dagens Billeder, 24 s. – Undervisningsbog til TV-udsendelse »Hverdagsbilleder«.
- Dokumentation contra fiktion som visuel virkelighedsafspejling. – Norskklæreren nr. 1, 81, s. 18-21.
- Christiansen, Niels Finn: Arbejderbevægelsen og historieforskningen i 1970'erne, i: Fremad og aldrig glemme. Ti års forskning i arbejderbevægelsens historie. s. 23-37.
- (sammen med Ole Hyldtoft og Helle Askgaard): Det industrielle Danmark 1840-1914. 374 s.
- Bidrag til Dansk Biografisk Leksikon.
- Ellehøj, Svend: »Manden under vinduet«. En ikonografisk undersøgelse. – Festskrift til Niels Skyum-Nielsen, s. 339-347.
- Fledelius, Karsten: Middelalder på film som propaganda: Sergei Eisensteins Aleksandr Nevskij (1938). – Festskrift til Niels Skyum-Nielsen, 48 s.
- Uwagi o analizie treści filmów i programów telewizyjnych. (Betragtninger om indholdsanalyse af film og TV-programmer). 5 s. – Tidsskriftet KINO, Warszawa.
- Syntagmatic Film Analysis – with Special Reference to Factual Film. 12 s. i: Zeichenkonstitution. Akten des 2. Semiotischen Kolloquiums, Regensburg 1978, bd. II. – Berlin.
- »Byzans i Norge«. 5 s. SFINX, 4. årg., nr. 4.
- Hørby, Kai: Den kritiske tænkning i videnskaben i 1700- og 1800-tallet (Danmark), i: Mötesrapport II, XVIII nordiska historikermötet, Jyväskylä, s. 11-36.
- Profilo della storia moderna danese, i: Il Veltro XXV, s. 59-66.
- Arild Huitfeldts benyttelse af den såkaldte Cancellariæ veteris episcopalis liber, i: Festskrift til Niels Skyum-Nielsen, s. 183-194.
- Jensen, Frede P.: Bidrag til Dansk Biografisk Leksikon.
- Rathsack, Mogens: Pave Johannes 19. s. privilegium til klostret Cluny fra tiden kort efter 28.3. 1027, i: Festskrift til Niels Skyum-Nielsen, s. 17-39.
- Scocozza, Benito: Blev der indført livsfæste i Danmark i 1523, Fortid og Nutid XXIX, s. 184-201.
- De røde kattes historie, i: Hvad er Historie, s. 59-70. – Haarby.
- Skovgaard-Petersen, Inge: The Historical Context of the First Towns in Northern and Eastern Europe. Proceedings of the Eighth Viking Congress, s. 9-18.
- Ribe Excavations 1970-76. The Written Sources, s. 21-63. – Esbjerg.
- Anmeldelse af Birgit Strand, Kvinnor och män i Gesta Danorum. Historisk Tidsskrift 81, s. 303-305.
- Bidrag til Dansk Biografisk Leksikon.
- Fra sagn til historie og tilbage igen, i: Festskrift til Niels Skyum-Nielsen, s. 297-317.
- Skyum-Nielsen, Niels: Nordic Slavery in an International Setting. Medieval Scandinavia, 22 s.
- Steenagaard, Niels: Violence and the Rise of Capitalism, Review, V/2, s. 247-273.
- The Companies as a Specific Institution in the History of European Expansion, i: L. Blussé & Femme Gaastra (ed.s), Companies and Trade, Comparative Studies in Overseas History, vol. III, s. 245-264. – Leiden.
- Tvevad, Jørgen: Den danske Frimurer Ordens arkiv og bibliotek. – Fortid og Nutid.
- Wittendorff, Alex: Anmeldelse af Bent Jørgensen: Stednavne og samfærdselshistorie, 1980. – Fortid og Nutid 1981, 2, s. 130-132.

Redaktionsvirksomhed:

I det forløbne år har Niels Finn Christiansen været medredaktør af »Historievidenskab«, Karsten Fledelius ledet udgivelsen af IAMHIST's (International Association for Audio-Visual Media in Historical Research and Education) Newsletter, Kai Hørby som sekretær i Det kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie redigeret »Danske Magazin«, Jens Erik Skydsgaard været redaktør af Studier fra Sprog- og Oldtidforskning, Niels Steenagaard været dansk redaktør og hovedredaktør af Scandinavian Journal of History.

Gæsteforelæsninger:

I det forløbne år har Axel Bolvig forelæst to gange på Danmarks Journalisthøjskole, Niels Finn Christiansen forelæst ved Ålborg Universitetscenter og Århus Arkitektskole, Karsten Fledelius forelæst i Moskva, Jens Rahbek Rasmussen forelæst ved History Workshop 15, Brighton, England, Niels M. Saxtorph forelæst ved Århus Universitet, Inge Skovgaard-Petersen forelæst ved Lunds Universitet, Niels Skyum-Nielsen forelæst ved The Baltic Institute, Stockholm, ved Stockholms Universitet og ved Uppsala Universitet.

Andet:

Niels Skyum-Nielsen modtog på sin 60-årsdag festskriftet »Middelalder, Metode og Medier«, redigeret af Karsten Fledelius, Niels Lund og Herluf Nielsen.

I det forløbne år har Karsten Fledelius været formand for Den danske nationalkomité for byzantinske Studier og præsident for International Association for Audio-Visual Media in Historical Research and Education (IAMHIST), Karl-Erik Frandsen været kasserer for Association Internationale d'Hi-

stiere des Mers Nordiques de l'Europe, Jens Erik Skydsgaard været formand for Det Filologisk-Historiske Samfund, Niels Skyum-Nielsen været medlem af forretningsudvalget for den nordiske afdeling af Den internationale komité for historikernes internationale samarbejde, Niels Steensgaard været medlem af Statens humanistiske Forskningsråd.

Gæster:

Esben Albrechtsen har i efteråret vejledt Yael Waldman, Israel, der udarbejder doktordisputats om »Fredløshed i de nordiske lande i middelalderen«. Retshistorikeren Andrzej Gazda, Toruń, Polen, har i marts og september forsket ved instituttet vedr. Christian V's Danske Lov.

Hans Vammen

Lokalhistorisk Afdeling:

Ved en beklagelig fejl manglede afdelingens årsberetning i Årbog 1980 og gengives derfor her:

Igangværende forskning (med studentermedhjælp):

1. Registrering af amtmandsindberetninger.
2. Undersøgelse af social og demografisk mobilitet omkring Præstø i begyndelsen af 1800-årene.

Ved afdelingens faste personale (1 lektor):

3. Introduktion til arbejdet på landsarkiverne.
4. En metodisk undersøgelse af geografisk mobilitet på Sjælland omkring 1845.
5. Der er leveret mindre bidrag til den nye udgave af Dansk biografisk Leksikon.

Publikationer:

- Knud Prange: Middelaldergenealogi og heraldik – belyst ud fra 4 nyafdækkede våbener i Kværkeby kirke. (Personalhistorisk Tidsskrift, 1980, første halvbind, s. 53-67).
- Koncentriske cirkler – kommentar til en lokalhistorisk status. (Fortid og Nutid bd. 28, h. 3, 1980, s. 442-47).
 - redigeret og for en stor del skrevet: En Heraldisk Lystvandring (udstillingskatalog – 52 s.).
 - anmeldelse af: Jørgen Hæstrup: Odense bys historie, bd. 9. (Fortid og Nutid bd. 28, h. 4, 1980, s. 705-07).

Andet:

Knud Prange har som medlem af forretningsudvalg og kongreskomité deltaget i arrangementet af den 14. internationale kongres for de genealogiske og heraldiske videnskaber i København, august 1980 og

har i denne forbindelse sammen med andre lavet en heraldisk udstilling på Kunstindustrimuseet.

Gæsteforelæsninger:

Knud Prange har gæsteforelåst i Norge (Norsk Lokalhistorisk Institutt's 25 års jubilæum), ved Odense Universitet, på Danmarks Biblioteksskole samt ved 3 efteruddannelseskurser.

Speciale:

Klaus Egeberg: Lokalhistorie i Østjylland.

Redaktionsvirksomhed:

Knud Prange har deltaget i redaktionen af nyudgaven af Håndbog for danske Lokalhistorikere og af Personalhistorisk Tidsskrift.

1981: Igangværende forskning (med studentermedhjælp):

1. Udarbejdelse af tematisk sagregister til registratur over amtmandsindberetninger.
2. Metodisk undersøgelse af geografisk mobilitet på Sjælland omkring 1845.

Ved afdelingens faste personale (1 lektor):

3. Introduktion til arbejdet på landsarkiverne.
4. Studier over udvalgte epitafier og gravsten m.m.
5. Der er leveret mindre bidrag til den nye udgave af Dansk Biografisk Leksikon.

Publikationer:

- Knud Prange: Geografisk mobilitet – en overset (?) faktor i lokalsamfundenes demografi. Et forslag til nogle målemetoder. (By og Bygd, Stad og Omland. Nordisk Lokalhistorie – Seminarrapport nr. 3, Oslo 1981, s. 17-29.)
- Leicester-skolen – nogle indtryk af engelsk lokalhistorie. (Nye strømninger i dansk lokalhistorie, 1981, s. 7-17.)
 - Lokalhistorisk Afdeling – formål og arbejdsmåde. (Søkelys på lokalhistoria, Oslo 1981, s. 43-52.)
 - anmeldelse af: Anne Rasmussen: Hylke i det 18. århundrede. (Lokalhistorisk Journal. 10. årg., nr. 1, 1981, s. 9-11.)
 - anmeldelse af: Neubecker: Heraldik. (Personalhistorisk Tidsskrift bd. 101, 1981: 1, s. 109-10.)
 - anmeldelse af: Aage Fasmer Blomberg: De magre år. Odense Bys historie bd. 3. (Fortid og Nutid bd. 29, hefte 2, 1981, s. 354-56.)

Undervisningsmateriale og andet:

Noter, litteraturliste, undervisningsplan og opgaver til undervisning i arkivkundskab. Dupl. 26 s.

Lokalhistorisk Afdeling, Beretning 1975-80. Dupl. 17 s.

Lokalhistorisk Afdeling, Aarsberetning 1980. (Fortid og Nutid bd. 29, hefte 2, 1981, s. 365-66.)

Noter om Lokalhistorisk Afdelings arbejde i Lokalhistorisk Journal 10. årg. nr. 1-4.

Redaktionsvirksomhed:

Knud Prange har deltaget i redaktionen af nyudgaven af Håndbog for danske Lokalhistorikere og af Personalhistorisk Tidsskrift samt været medlem af Personalhistorisk Samfunds skriftudvalg.

Speciale:

Steen, Poul, 1981: En beskrivelse af låntagningen i Præstø 1695-1801.

Gæsteforelæsninger:

Knud Prange har gæsteforelåst på Danmarks Biblioteksskole.

Knud Prange

2: Institut for Samtidshistorie

Stab:

1 professor, 6 lektorer, 6 eksterne lektorer, 1 kandidatstipendiat og 1 TAP.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning dækker et vidt spektrum af emner indenfor samtidshistorien.

Fleere af instituttets medarbejdere indgår i større forskningsprojekter. Tre medarbejdere er således tilknyttet Dansk Historiografisk Projektgruppe, hvis sekretariat findes på instituttet. Det gælder Jens Henrik Tiemroth, som er projektets sekretær, Carsten Due-Nielsen, som arbejder med en undersøgelse af dansk historiografi, og Inga Floto, som p.t. har undervisningsfratagelse i et år for at skrive et værk om historievidenskabens historie i det 20. århundrede, og som har en artikel om de senere års historiografiske debat under offentliggørelse.

To medarbejdere viderefører instituttets mangeårige projekt om fredskonferencen i Versailles efter 1. verdenskrig. Carsten Due-Nielsen beskæftiger sig med den tyske politik og Inga Floto med den amerikanske, hun arbejder blandt andet med udgivelsen af R.S. Bakers dagbog fra konferencen.

Torben Worre deltager i det danske valgforsk-

ningsprojekt, der i 1981 har omfattet interviewundersøgelser af vælgeradfærd ved kommunalvalget i november og folketingsvalget i december. Han arbejder desuden på en afhandling om folkeafstemningen om dansk medlemskab af EF d. 2. oktober 1972.

To medarbejdere beskæftiger sig fortsat med besættelsestidens historie. Hans Kirchhoff arbejder med forholdet mellem samarbejds- og modstandspolitik, og han er ved at skrive en biografi om Th. Døssing. Henrik S. Nissen bidrager til et værk om Norden under 2. verdenskrig. Han skriver i øvrigt på et afsnit til Gyldendals Danmarkshistorie, dækkende perioden 1929-1945.

Karl Christian Lammers beskæftiger sig med en række emner fra mellemkrigstidens historie, dels det danske borgerskabs holdning til arbejderbevægelsen, dels arbejderbevægelsens holdning til fascismen, og endelig med den fascistiske regimeform i Tyskland og Italien.

Carl-Axel Gemzell studerer velfærdsstatens udvikling siden 1870 og de økonomiske relationer mellem Skandinavien og Vesteuropa 1870-1945.

Mette Skakkebæk fortsætter sine studier af Socialistpartiet i Illinois og Tom Buhl af den brasilianske industrialiseringsproces.

Redaktionsvirksomhed:

Inga Floto redigerer sammen med E. Ladewig Petersen *Historisk Tidsskrift*, og Karl Christian Lammers deltager i redaktionen af *Historievidenskab*.

Publikationer:

Lammers, Karl Christian: Arbejderbevægelsens historie ca. 1914/20-1946 i Historieforskningen, i G. Callesen, H. Caspersen, K. Knudsen (udg.): Fremad og aldrig glemme, København 1981 s. 82-99.

Kirchhoff, Hans: Omkring den socialdemokratiske historieskrivning 1940-1945 i: *Historie*, XIV, 1, 1981 s. 133-156.

Nissen, Henrik Sandø: »Nissen's Law. An inquiry into the reasons for my colleagues' repeated deprecations of my contribution to Political Science.« *CLIO* 10.2.1981. (USA).

Skakkebæk, Mette: »Concerns of Organized Labor, 1902-18. The Belleville Trades and Labor Assembly, Illinois.« *American Studies in Scandinavia*, vol. 14, 1981.

– (red): *American Studies in Denmark. Contributions to 20. Cent. American History. Særnummer af American Studies in Scandinavia.*

Tiemroth, Jens Henrik: »Kristian Erslevs udvikling som menneske, historieforsker og historieskriver.« Anmeldelse af Leo Tandrup's »Ravn I-II« i *Historisk Tidsskrift*, 81, 1, s. 271-284.

Worre, Torben: *The 1979 European Election in Denmark: An Analysis of Participation, Choice of Party and Attitude Towards Europe, Cooperation and Conflict*, XVI, 1981, s. 73-89.

Torben Worre

3: Institut for Økonomisk Historie

Stab:

1 professor, 6 lektorer, 2 kandidatstipendiater (indtalt hhv. 31.8. og 30.11. 1981), 3 eksterne lektorer, 1 undervisningsassistent, 1 overassistent og 1 assistent. Desuden er p.t. 7 fonds- eller forskningsrådsaf-lønnede stipendiater tilknyttet instituttet.

Forskningsvirksomhed:

Ved instituttet drives der forskning i såvel økonomisk som oversøisk historie.

Økonomisk historie:

Økonomisk historie kan defineres som studiet af den fortidige fremstilling, fordeling og forbrug af varer og tjenester med fremdragelse af de bestemmende faktorer og disses relative betydning og indbyrdes forhold. Medarbejdernes igangværende forskning inden for feltet har tidsmæssigt tyngdepunktet i 1700- og 1800-tallet, men emnerne hentes også i stigende grad fra vort eget århundrede. Undersøgelserne samler sig normalt om Danmarks historie, vel at mærke set i et større perspektiv. Udenlandske kildegrupper og forskningsresultater inddrages derfor i arbejdet, hvor det er økonomisk muligt og synes fagligt frugtbart.

Richard Willerslev har færdiggjort den befolkningshistoriske undersøgelse af den svenske indvandring til Danmark mellem 1850-1914, og der foreligger nu et ca. 200 s. manuskript med titlen »Den glemte indvandring. Den svenske indvandring til Danmark 1850-1914«. For tiden arbejder Richard Willerslev på en undersøgelse over boligforholdene i København omkring år 1800.

Med udgangspunkt i nogle drøftelser i en studiekreds om udvandringen til Nordamerika agter Erik Helmer Pedersen at igangsætte et forskningsprojekt med deltagelse af såvel danske som amerikanske forskere. I denne sammenhæng er det tanken at udsende en række forskningsbidrag omkring emnet, hvad enten det nu sker som selvstændige publikationer eller som bidrag til en periodisk udkommende serie.

Endvidere vil Erik Helmer Pedersen i løbet af

1982 færdiggøre manuskript til en engelsksproget publikation om dansk prishistorie 1660-1800. Hertil slutter sig en afhandling i *Landbohistorisk Tidsskrift* 1982 om landbrugskonjunkturer i 1700-tallet.

Derudover har Erik Helmer Pedersen færdiggjort manuskripter til to artikler til amerikanske tidsskrifter om henholdsvis »The New Agricultural History« i *American Studies in Scandinavia* og »The Danish Farmers in the Middle West« i *The Bridge*, (februar 1982).

Ole Hyldtoft arbejder fortsat med »Hovedstadens industrialisering 1840-1914«. Undersøgelsen sigter mod at behandle faserne i industrialiseringen, lokalisering af industrien samt industrialiseringens følger for den københavnske byudvikling. I forlængelse af denne undersøgelse har han sammen med Helle Asgaard og Niels Finn Christiansen udarbejdet en kildesamling om »Det industrielle Danmark 1840-1914«.

Som en videreførelse af tidligere studier over den danske byudvikling har Ole Hyldtoft desuden frem-lagt et bidrag om »Urbaniseringen i Danmark 1914-1970« på Det nordiske Historikermøde i Jyväskylä, Finland, i august 1981. I forbindelse med planerne om oprettelsen af et arbejdermuseum i København har han endvidere sammen med Hannelene Toft Jensen udformet et oplæg om »Arbejdermuseet i København«.

I forbindelse med det til instituttet tidligere knyttede projekt »Fabriksboliger i Danmark« foreligger der nu et færdigt manuskript til offentliggørelse »Fabriksboliger på Lolland-Falster. En Registrant«, af Hannelene Toft Jensen og Per Axelsen.

Ove Hornby har sammen med Carl-Axel Nilsson fortsat studierne over den teknologiske udvikling i den danske handelsflåde i indeværende århundrede (med henblik på Budapest-konferencen 1982). Desuden udarbejder Ove Hornby en komparativ fremstilling af de nordiske landes økonomiske og sociale historie 1850-1914 (med henblik på *Handbuch zur europäischen Wirtschafts- und Sozialgeschichte*, red. H. Kellenbenz).

Med støtte fra Statens humanistiske Forskningsråd arbejder Anders Monrad Møller på et projekt vedrørende »Baggrunden for den sene sejlskibstid – en økonomisk historisk analyse af årsagerne til opsvinget i midten af det 19. århundrede«.

Sammen med Erik Oxenbøll har Ove Hornby udarbejdet manuskript til en artikel i *The Scandinavian Economic History Review*, XXX, 1982, 1, ca. 30 s., med titlen »Proto-industrialisation before Industrialisation? – The Danish Case«. Om proto-industrialisering foreligger desuden manuskript med titlen »Frühindustrialisierung in Dänemark ca. 1830-1970«, som Ove Hornby får udgivet i 1982 i *Studien zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins*, Neumünster, ca. 20 s. Endvidere arbejder Erik Ox-

enbøll på et projekt om »Tidlig industrialisering i Danmark«. Han har i forbindelse hermed udarbejdet en artikel med titlen »Proto-industrialization in Denmark«, som er et bidrag til en publikation om proto-industrialisering, der udgives af F. Mendels & P. Deyon, 1982, ca. 25 s. Sidstnævnte projekt støttes af Carlsbergfondet.

Sammen med Kristof Glamann har Erik Oxenbøll færdiggjort et manuskript på ca. 200 s. »Studier i dansk merkantilisme«, som udgives i 1982.

Carl-Axel Nilsson har påbegyndt forskning om arbejdskraftproblemer i forbindelse med overgangen til ny teknik i handelsflåden: rekrutteringsmønstre, uddannelseskrav, lønudvikling m.v.

Instituttet er værtsinstitution for et projekt om »arbejderkvinder i hovedstad og provins: dagligdag, fællesskab og organisering 1900-1940«. Projektet er et af de tre danske bidrag til det nordiske forskningsprojekt »Kvindens arbejde i samfund og familie i de nordiske lande 1870-1970«. I forbindelse med det nordiske projekt har Birte Broch deltaget i udarbejdelsen af en kildesamling til belysning af kvinders retsstilling i Danmark 1850-1940. Til undersøgelsen vedrørende arbejderkvinder har Birte Broch gennemført en indsamling af interviews med arbejderkvinder i en provinsby (Slagelse), og hun forbereder interviewindsamling i København i 1982.

For Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser har Birte Broch udarbejdet en spørgeliste med titlen »Arbejderkvinder i hjem og på arbejde«. På grundlag af denne spørgeliste har hun tilrettelagt og påbegyndt en landsomfattende indsamling af skrevne erindringer. Der har været ført omfattende kampagne i dagblade, tidsskrifter, fagblade, distriktsblade samt Danmark Radio. Endvidere er erhvervsudviklingen i perioden blevet kortlagt med særligt henblik på kvindernes stilling, bl.a. på grundlag af det originale materiale fra erhvervsstællingen i 1935.

Under offentliggørelse er et manuskript udarbejdet af Birte Broch m.fl.: »Kvinder i opbrud. En kildesamling om arbejde og foreningsliv omkring århundredeskiftet«, Gyldendal, ca. marts 1982.

Instituttet er ligeledes værtsinstitution for et projekt om »Bygningshåndværkere i Danmark 1900-1940.« Projektet finansieres af såvel Statens samfundsvidenskabelige som Statens humanistiske Forskningsråd og udføres af cand.mag. Carl Erik Andresen.

Ole Feldbæk arbejder fortsat med udgivelsen af »Danske handelskompagnier 1616-1843. Oktrojer og interne ledelsesregler« for Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie.

Endvidere har Ole Feldbæk færdiggjort manuskript til afsnittet om perioden 1730-1814 til Gyldendals Danmarkshistorie, og derudover har han indleveret manuskript til »The Foreign Policy of Tsar Paul I, 1800-1801: An Interpretation« til *Jahrbücher*

für Geschichte Osteuropas. (Artikel på o. 20 s.).

Med støtte fra Carlsbergfondet har Hans Kryger Larsen i årets første halvdel afsluttet sine studier over den økonomiske historieforskning i Danmark i første halvdel af det 20. århundrede. En afhandling om synet på merkantilismen i dansk historievidenskab 1890-1940 er færdiggjort og forventes publiceret i løbet af 1982.

Efter færdiggørelsen af ovennævnte afhandling er Hans Kryger Larsen i gang med en undersøgelse af Arnold Fraenkels og Jak. Kr. Lindbergs historisk-økonomiske forfatterskaber. Projektet finansieres af hhv. Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd og Carlsbergfondet.

Erik Oxenbøll har forestået systemplanlægning og programmeludvikling til følgende projekter: 1) Vælgeradfærd i Storkøbenhavn 1880-1914 (Niels Thomsen), 2) Billedbrug i dagspressen i det 20. århundrede (Axel Bolvig), 3) Mortalitet på Frederiksberg 1881-1911 (Henrik Hauge Mortensen), 4) Udvandrere til Amerika 1850-1900 (Erik Helmer Pedersen), 5) De vestindiske Øers betydning for det Dansk-Norske monarki 1671-1807 (Erik Gøbel) og 6) Folketællingen 1901 (Niels Ghomsen).

Øversøisk historie:

Studiet af de tidligere danske oversøiske besiddelser optager fortsat flere medarbejdere, men derudover har instituttets beskedne bemanning nødvendiggjort en koncentration om Syd- og Sydøstasien.

Ole Justesen har fortsat sine undersøgelser over de danske mulatters forhold og placering i de danske etableringer på Guldkysten i det 19. århundrede samt over forhandlingerne om en fredsftale med Asante 1826-31.

Erik Gøbel arbejder videre med projektet »De Vestindiske Øers økonomiske betydning for det dansk-norske monarki 1671-1807«. Derudover har Erik Gøbel udarbejdet manuskript til to artikler vedrørende Navigationen til Guinea og Dansk Vestindien 1671-1807 for *Handels- og Søfartsmuseets Årbog*, 1982, og om de algeriske søpasprotokoller som historisk kilde for *Arkiv*. Endelig har Erik Gøbel færdiggjort et manuskript til en artikel »Danish Trade to the West Indies and Guinea 1671-1754« for *The Scandinavian Economic History Review*, 1982, 54 s.

Benedicte Hjejle arbejder fremdeles med en studie over den økonomiske og sociale udvikling i det indiske agrarsamfund 1770-1900. Undersøgelsen bygger på et betydeligt kildemateriale, der dækker henved 200 landsbyer. Det er muligt at opdele disse i grupper med forskelligt produktionsmønster og forskellig erhvervs sammensætning og vise, hvorledes disse på ret forskellig måde påvirkes af en ny markedsstruktur og et nyt administrationssystem. Yderligere arbejder Benedicte Hjejle på en bog om Indiens øko-

nomiske og sociale udvikling efter uafhængigheden. I forbindelse med afholdelsen af The Seventh European Conference on Modern South Asian Studies, 7-11. Juli 1981 i London, har Benedicte Højle udarbejdet et manuskript »Southern Vizagapatam at the end of the 18th century. A Comparison«. Dette vil blive publiceret i *Proceedings* i 1982, 56 s.

Irene Nørlund har fortsat arbejdet på projektet »Den koloniale indflydelse på et bondesamfund – og samfundets reaktion. Den franske imperialismes økonomiske historie i Vietnam«. Endvidere har Irene Nørlund udarbejdet et manuskript »Industripolitik og industriudvikling i Vietnam.« Bidrag til antologi om industriudvikling i den tredje verden, som udgives af forlaget Politica i 1982. Ved konferencen om Våtrisodling och samhällsutveckling i Göteborg 24.-27. november 1981 fremlagde Irene Nørlund et papir om »Risproduktion i det koloniale Vietnam 1900-1930. Produktion, forbrug, markedsrelationer og social differentiering«.

Fleere af instituttets medarbejdere er engageret i forskningsstyrende organer uden for Københavns Universitet. Erik Helmer Pedersen er formand for Landbohistorisk Selskab og næstformand i Landbohistorisk Støttekreds. Ove Hornby er medlem af Rådet for Nordisk Förening för ekonomisk och social Historia samt Historisk Geografi. Birte Broch er medlem af bestyrelsen for Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie. Ole Justesen er medlem af styringsgruppen for det af Det humanistiske Forskningsråd oprettede prioritetsområde: Dansk Missionspolitik og Kulturpolitik, 1800-1970. Hannelene Toft Jensen er medlem af styringsgruppen omkring dannelsen af et arbejdermuseum i København. Ole Hyldtoft er medlem af styringsgrupperne for Arbejdermuseet i København, Fabriksboliger i Danmark og Arbejdererindringer. Desuden er Ole Feldbæk medlem af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie og af Dansk Militærhistorisk Kommission.

På Center for Samfundsvidenskabelig Kvindeforskning har Birte Broch holdt foredrag om »Metodeproblemer ved udforskningen af arbejderkvinders dagligdag«, og hun har derudover fremlagt arbejds-papir om brugen af mundtlige kilder i skriftlig fremstilling på et seminar om Mundtlig Historie i Trondheim, maj 1981. Yderligere har Birte Broch deltaget i planlægningen af den kvindehistoriske sektion på Det 18. nordiske Historikermøde i Jyväskylä, Finland, august 1981, og hun er medforfatter til denne sektionens danske indlæg. »Kvindeorganisering – teoretiske og metodiske indfaldsvinkler«. Endelig har Birte Broch udarbejdet et oplæg om Kvinder og Fællesskab på et fakultetsseminar, afholdt af Det humanistiske fakultet, KUA, oktober 1981.

På ovennævnte fakultetsseminar udarbejdede Hannelene Toft Jensen et oplæg om Fabriksboliger i

Danmark. Desuden har Hannelene Toft Jensen primo september fremlagt et papir vedrørende Arbejdermuseet i København på The international Conference on the Preservation of the Industrial Heritage, ligesom hun på et seminar i Oslo efteråret 1981 talte over emnet »Arbejderbevægelsens kulturarbejde og kulturpolitik i Norden«.

Hans Kryger Larsen har som medlem af Dansk historiografiske Projektgruppe medvirket ved afholdelsen af historiografiske konferencer og planlæggende seminarer i årets løb.

Ove Hornby har foreløst i Kiel om Danmarks tidlige industrialisering for Arbeitskreis für die Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins.

Erik Gøbel har gæsteforelåst på Aarhus Universitet den 13. maj 1981 over emnet »Dansk Kina- og Vestindienhandel i det 17. og 18. århundrede«.

Erik Helmer Pedersen har holdt gæsteforelæsning på Norges Landbrugshøjskole 17. november 1981 over emnet »Danske landbrugsorganisationer i det 20. århundrede«. I dagene 30.11.-4.12. 1981 har Erik Helmer Pedersen desuden holdt forelæsning for landbrugs lærere over emnerne »Oprørsbevægelser inden for dansk landbrug« og »Konjunkturerne i det 17. og 18. århundrede«. Forelæsningerne fandt sted på Tune Landboskole.

Ole Feldbæk har ved Dansk militærhistorisk Kommissions årsmøde holdt et foredrag »Omkring Slaget på Reden«. På en militærhistorisk konference på Frederiksborg Slot har Ole Feldbæk endvidere holdt foredrag om »Militærhistorie og/eller politisk historie? Slaget på Reden 2. april 1801«. Yderligere har Ole Feldbæk deltaget i The Seventh European Conference in Modern South Asian Studies ved Centre for South Asian Studies, London University, hvor han fremlagde et papir med titlen »The Development of an Indo-European Town in Mughal India: Tranquebar in the 17th and 18th Century«. Endelig har Ole Feldbæk i dagene 10.-24. maj 1981 været på arkivrejse til Public Record Office og National Maritime Museum i London.

Redaktionsvirksomhed:

Birte Broch er medredaktør af »Årbog for arbejderbevægelsens historie«. Ove Hornby er dansk redaktør af »The Scandinavian Economic History Review« og har i denne egenskab udarbejdet det danske bidrag til årsbibliografien.

Ole Hyldtoft er medredaktør af tidsskriftet »Fabrik og Bolig«.

Erik Helmer Pedersen er sammen med arkivar Michael Hertz redaktør af »Landbohistorisk Tidsskrift«.

Publikationer:

- Broch, Birte: »Metodeproblemer ved udforskningen af arbejderkvinders dagligdag« i *Center for Samfundsvidenskabelig Kvindeforsknings Arbejdsnotat*, nr. 1, 1981.
- Feldbæk, Ole: »The Organization and Structure of the Danish East India, West India and Guinea Companies in the 17th and 18th Centuries« (Companies and Trade. Essays on Overseas Trading Companies during the Ancien Régime), Leiden, 1981, s. 135-58.
- »Ostindisk Konvoj i den florissante handelsperiode«, *Handels- og Søfartsmuseets Årbog*, 1981, s. 87-101.
- »Løjtnant Bille på Prøvestenen. En nyfundet kilde til Slaget på Reden«, *Fund og Forskning*, 1981, s. 87-106.
- Grage, Elsa-Britta: »Capital Supply in Gothenburg's Foreign Trade 1765-1810«, *Scandinavian Economic History Review*, vol. XXIX, No. 2, 1981.
- Gøbel, Erik og Erik Oxenbøll: »EDB og Historie«, 1066. *Tidsskrift for historisk Forskning*, XI: 1, p. 11-27.
- Højle, Benedicte: »Structural Change in Agrarian Society. A Study of Southern Vizagapatam, 1770-1900 (Research report). Proceedings of the Nordic South Asia Conference, Helsinki, June 10-12, 1980,« *Studia Orientalia*, vol. 50, pp. 81-95.
- Hornby, Ove og Carl-Axel Nielsson: »The Transition from sail to steam in the Danish Merchant Fleet, 1865-1910«, *The Scandinavian Economic History Review*, XXVIII, 2, 1980, s. 109-134.
- »Danmarks tidlige industrialisering«, *Københavns teknikum 100 år*, København, 1981, s. 6-16.
- Hyltoft, Ole, Helle Askgaard og Niels Finn Christensen: »Det industrielle Danmark 1840-1914«, 1981, 378 s.
- »Økonomiske forbindelser mellem by og opland«, *By og Bygd. Stad og Omland*, Oslo 1981, s. 179-190.
- »Working Class Housing. Problems and Registration, Research and Conservation,« *The Third International Conference on the Conservation of Industrial Monuments, Transaction 2*, Stockholm, 1981, s. 347-358.
- Jensen, Hannelene Toft, i samarbejde med Per Axelsen: »Fabrikskolonier i landdistrikter«, *Arkitekten*, nr. 12/13, 1981.
- »Arbejdermuseum i København«, *Fabrik og Bolig*, 1981, nr. 1.
- Pedersen, Erik Helmer: Medudgiver af kildepublikationen »Brev fra Amerika«. (Har skrevet indledning m.v.), København 1981, 414 s.
- Willerslev, Richard: »Svenske gæstearbejdere i København 1840-1914«, *Fortid og Nutid*, bd. XXIX, 1981.
- »Den slesvigske, svenske og russiske indvandring til København 1850-1914«, *Historiske Meddelelser om Københavns Årbog*, 1981.

Gæster og rejser:

Klaus Greve, studerende ved Hamborgs Universitet, har siden september 1981 gæstet instituttet, idet Undervisningsministeriet har tildelt ham et 8-måneders stipendium til brug for undersøgelser over centralplace-strukturers udvikling i Hertugdømmet Slesvig 1800-1860.

Edith Matteson, B.A., ved University of Nebraska, Lincoln, har på basis af et Marshall-stipendium opholdt sig som gæstestuderende ved instituttet september-december 1981. I forbindelse med et længevarende studieophold på Det danske Udvandrerarkiv i Aalborg har hun hér studeret den danske udvandring til Nebraska i det 19.-20. århundrede.

Dr. Irene Odotei, Institute of African Studies, University of Ghana, har med Ole Justesen som vejleder siden januar 1981 været tilknyttet instituttet som »visiting research fellow« med støtte fra henholdsvis DANIDA, Undervisningsministeriets Internationale Kontor og Carlsbergfondet. Irene Odotei arbejder med indsamling af dansk kildemateriale vedrørende Guldkysten, dækkende perioden 1807-1850, med det formål at færdiggøre de sidste dele af en bog om Ga-folkets historie 1600-1874.

Erik Helmer Pedersen

Samfundsorienterede fag

1: Institut for Europæisk Folkelivsforskning

Stab:

1 professor, 3 lektorer, 3 eksterne lektorer, 1 kandidatstipendiat, 2 undervisningsassistenter, 1 TAP.

Forskningsvirksomhed:

Det er karakteristisk for forskningen ved instituttet, at den spænder fra analyser af kulturelle og sociale processer i nutidige samfund til etnologiske studier med langt perspektiv, baseret på historisk kildemateriale.

Et af tyngdepunkterne i de senere år har været *studier af de aktuelle ændringer i det danske landbosamfund*. I fortsættelse af undersøgelserne i 4 landsbyer, som blev afsluttet i 1980, har Palle Christiansen arbejdet på en bog med titlen »En livsform på tvangsauktion? En bog om landbrug og mennesker i dagens Danmark«, hvori han analyserer de sociale og kulturelle implikationer af de seneste års økonomiske krise i landbruget. Han har iøvrigt i en lang række foredrag og diskussionsoplæg på seminarer og møder rundt om i landet fremlagt sine overvejelser om livsformerne på landet, den aktuelle krise og planlægningens dilemma.

I den forbindelse bør det nævnes, at arbejdet i den af miljøministeriet nedsatte Landsbykommission blev afsluttet i 1981, og at Bjarne Stoklund som medlem af kommissionen deltog i udarbejdelsen af en mindretalsudtalelse, hvori etnologiske synspunkter på landsbyproblematikken blev gjort gældende.

En anden side af forskningsaktiviteterne kan sammenfattes under betegnelsen *historisk antropologi*, som var titlen på det forskerkursus, der blev arrangeret i 1980. I fortsættelse af dette kursus arbejder Palle Christiansen sammen med professor David Gaunt (Umeå universitet) på en essaysamling, som vil få titlen »Other Histories. Anthropological Approaches to the European Past«.

Nogle af de foreløbige resultater og erfaringer på dette tværfaglige arbejdsområde blev i dagene 29.-31. oktober formidlet gennem et efteruddannelseskursus for museumsinspektører på instituttet. På dette kursus om »nye kulturhistoriske perspektiver«, som havde 30 deltagere, medvirkede Palle Christiansen, Poul Moustgaard, Karen Schousboe, Luise Skak-Nielsen og Bjarne Stoklund som lærere.

Bjarne Stoklund er iøvrigt blevet anmodet om at indtræde i en historisk-antropologisk arbejdsgruppe med repræsentanter for fagene historie, etnologi og socialantropologi, som i efteråret 1981 er nedsat af det svenske forskningsråd.

Inden for dette arbejdsområde ligger kandidatsti-

pendiat Karen Schousboes projekt »*Livsformer i det østlige Sjælland 1600-1700*«. En analyse af de kulturelle grupperinger og ændringerne heri«. Formålet med dette projekt er at beskrive forskelle i livsformer og livsstil hos befolkningsudsnit i perioden o. 1550-1750 som udgangspunkt for en opdeling i kulturelle grupperinger. Undersøgelsen søger at følge ændringerne over tid i livsform og kulturelt inventarium og at se disse ændringer i sammenhæng med den sociale differentiering på overgangen fra standssamfund til rangssamfund. Foreløbige resultater af undersøgelsen har Karen Schousboe fremlagt til diskussion bl.a. på et symposium om socialantropologi og nordisk middelalder på Ålborg Universitetscenter og ved et møde i Selskab for nordisk filologi.

Palle Christiansen fremlagde resultater af sine *Giesegård-undersøgelser* på en nordisk konference om studiet af verdensbilleder i et indlæg med titlen »Historisk afhængighed. Mentalitet, magt og jord i et godsområde«.

Resultater fra de senere års studier over *bondeagbøger* blev fremlagt ved foredrag af Poul Balle-Petersen, Karen Schousboe og Bjarne Stoklund på et arbejdsmøde i Cloppenburg i Tyskland. Mødet var et led i det tyske projekt »Erfassen, Erschliessen und Erhalten ländlicher Anschreibe- und Tagebücher«, som er igangsat af Seminar für Volkskunde ved universitetet i Münster med inspiration fra Institut for europæisk folkelivsforskning.

Bjarne Stoklund redegjorde for sine *studier over byggeskikken i det nordatlantiske område* i et foredrag om »Building Traditions in the Northern World« på en konference med temaet »Northern and Western Isles in the Viking World«, arrangeret af National Museum of Antiquities i Edinburgh. Han har endvidere sammen med Bjørn Myhre og Per Gjærder (universitetet i Bergen) afsluttet redaktionen af et værk om »Vestnordisk byggeskikk gennem to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrede«.

Poul Moustgaard har fortsat arbejdet med bearbejdning af det *fiskerihistoriske materiale* omkring A.J. Smidths indberetninger fra 1860'erne med henblik på udgivelse.

Som medlem af styringsgruppen for projekt »Stationsbyen« under Statens Humanistiske Forskningsråd har Bjarne Stoklund taget initiativ til igangsættelse af en etnologisk undersøgelse af en stationsby på Sjælland.

Det bør nævnes, at instituttets medarbejdere bidrog til det tværfaglige fakultetsseminar 30/9-2/10 med diskussionsoplæg til temaerne »Socialhistorie«, »Langtidsperspektiver i historie«, »Bønders levevilkår« og »Humaniora i samfundsplanlægningen«.

Palle Christiansen er medlem af redaktionen for tidsskriftet »Fortid og Nutid« og Bjarne Stoklund af redaktionen for »Folk og Kultur«.

Publikationer:

- Alsmark, Gunnar, 1981: Stad och land – en arbetsstencil för projektet Kultur- och klassgränser.
- 1981: Ljus och mörker över svenska bygder – en presentation av C. Cederblads enqueteundersökning för projektet Kultur- och klassgränser.
- 1981 Etnisk identitet ur etnologs synsvinkel. (Rapport fra Konferens om regionalism, separatism och etnisk identitet). Lund.
- og Lynn Åkesson, 1981: Människor vid Törn. – I: Törn – en sjö i Småland, s. 111-130.
- Balle-Petersen, Margaretha, 1981: Budskab og fællesskab. Nogle synspunkter på forskningen omkring folkelige bevægelser på lokalt plan. – I: Nye strømninger i dansk lokalhistorie, Århus, s. 109-141.
- 1981: Forsamlingshusene – levende monumenter over 100 års græsrodsbevægelse. – I: Efterskolen nr. 1, s. 15-18.
- 1981: The Holy Danes. Some Aspects on the Study of Revivalist Movements and Subcultures. – I: Ethnologia Scandinavica, s. 79-112.
- 1981: Forsamlingshuskulturen – oprør og tradition. – I: Humaniora 4. Beretning fra Statens humanistiske Forskningsråd, s. 41-46.
- Christiansen, Palle, 1981: Landsbyer i et godsområde 1780-1980. – En kortsamling til studiebrug. IEF-arbejdsrapport 1.
- 1981: Livsformer, etnologiske undersøgelser og planlægning i landsbyer. – I: Byplan 4.
- Löfgren, Orvar, 1981: Kring den kulturella gemenskapens organisation. – I: Anne-Marie Thunberg (red), Väven av helheter. Delegationen för långsiktigmotiverad forskning, rapport 38 S, s. 31-39.
- 1981: Forskning som skapande arbete. – I: Clarissa Kugelberg (red), Om kvalitativa metoder – forskning som skapande arbete. Meddelande från Statens Institut för Byggnadsforskning M 81:6.
- 1981: Drömmen om lokalsamhället och flykten i det privata. – I: Clarissa Kugelberg (red), Om kvalitativa metoder – forskning som skapande arbete. Meddelande från Statens Institut för Byggnadsforskning M 81:7.
- 1981: World Views: A Research Perspective. – Ethnologia Scandinavica, s. 21-36.
- 1981: Tradition och miljö. Ett kulturekologiskt perspektiv. (Red. af Orvar Löfgren og Lauri Honko). Heri: De vidskepliga fångsmännen – magi, ekologi och ekonomi i svenska fiskarmiljöer, s. 64-94. Människan i landskapet – landskapet i människan, s. 235-260. – Lund.
- 1981: Remarriage in the Nordic countries: the cultural and socio-economic background (sm.med David Gaunt i J. Dupáguier m.fl. (red), Marriage and Remarriage in Populations of the Past. – London, s. 49-60.

- Schousboe, Karen, 1981: Kistefæ. Opsparingens form og funktion hos 1700-årenes fæstebonde. – I: Folk og Kultur. Årbog for dansk etnologi og folke-mindevidenskab, s. 24-42.
- Stoklund, Bjarne, 1981: On Interpreting Peasant Diaries: Material Life and Collective Consciousness. – I: Ethnologia Europaea vol XI, 2 (1980), s. 191-207.
- 1981: To danske kulturforskere i grænselandet mellem historie og antropologi. – I: Folk og Kultur, s. 55-72.
- 1981: Vestnordisk byggeskikk gennem to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrede (red. af Bjørn Myhre, Bjarne Stoklund og Per Gjærder ed.), Stavanger, 286 s.
- Heri: Indledning, s. 11-14. Tre modeller for studiet af vestnordisk byggeskikk, s. 15-30. Røgstue og glasstue: Boligudviklingen på Færøerne set i vestnordisk sammenhæng, s. 218-230.
- 1981: Historisk antropologi på Schæffergården. Omkring et tværfagligt forskerkursus. – I: IEF-Information nr. 18, s. 2-6.
- 1981: Efterskrift til ny udgave af: H. Zangenbergs Danske Bøndergårde. Danmarks Folkeminder nr. 31, 1925.

Poul Balle-Petersen

2: Institut for Folkevidenskab*Stab:*

3 lektorer, 1 TAP.

Forskningsvirksomhed:

Instituttet har igangsat en undersøgelse af teglværksindustriens forhold på Broagerland med særligt henblik på produktionsforhold og daglige levekår blandt teglværksarbejderne i perioden ca. 1880-1940. Indsamlingen af data foregår i et snævert samarbejde med en kreds af lokale interesserede, de lokalhistoriske arkiver på egnen og Museet på Sønderborg Slot. De første resultater af undersøgelseerne blev formidlet som en særudstilling på museet, og den åbnede i december. (Lektor, mag.art. Karsten Biering).

Undersøgelseerne af danske trylleeventyr er fortsat med henblik på publicering under titlen »Interpretation of Fairy Tales« (Lektor, mag.art. Bengt Holbek).

»Folkloristiske horisonter« er første fase i en fordybelse i fagets teoretiske og filosofiske grundlag. Dette arbejde nærmer sig sin afslutning i form af en publikation med nævnte titel, der vil udkomme som UNIFOL 1982. De abstrakte overvejelser vil blive videre-

udviklet via fortsættelsen af den etnomedicinske forskning. Særlig vægt vil der blive lagt på den historiske dialektik og de menneskelige perspektiver i nutiden og den nære fortid, dvs. gennem de sidste 100-150 år. (Lektor, mag.art. Birgitte Rørbye).

Publikationer:

- Biering, Karsten, 1981: Skal vi bli kultursekretærer?
– I: Gun Herranen (red.): Folkloristikens aktuelle paradig. Åbo. S. 162-170.
- Holbek, Bengt, 1981: Folkloristik. – I: Chr. Daxelmüller (red.): Ethnologia Bavarica Heft 9. Würzburg-München. S. 37-76.
- 1981: Danske folkeminder og dansk nationalitet. – I: Lauri Honko (red.): Folklore och nationsbyggande i Norden (= Tradisjon, hefte 10). Åbo. S. 53-63.
- 1981: Moderne folkloristik og historisk materiale. – I: Gun Herranen (red.): Folkloristikens aktuelle paradig. Åbo. S. 129-46.

Bengt Holbek

3: Forhistorisk-arkæologisk Institut

Stab:

1 professor, 4 lektorer, 3 undervisningsassistenter, 1 ikke-videnskabelig assistent.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets hele forskningsaktivitet har traditionelt været individuelt præget, dvs. at institutrådet ikke har kunnet iværksætte større projekter, hvor en eller flere medarbejdere deltager, og med mulighed for at finansiere arbejdet. Der er i det følgende redegjort for de enkelte medarbejders vigtigere projekter. Alle medarbejdere er i kortere eller længere tid desuden beskæftiget med anden videnskabelig virksomhed, ofte som resultat af tidligere forskning; der kan nævnes deltagelse i nordiske eller internationale symposier, hvor den pågældende er inviteret på grund af sin særlige viden på det pågældende felt.

Samarbejdet mellem Nationalmuseet og instituttet har på det videnskabelige område altid været særdeles nært, således at f.eks. medarbejdernes udgravninger i marken i reglen udføres for Nationalmuseet. Dette samarbejde har kunnet opretholdes også efter instituttets flytning til Vandkunsten og har fortsat vist sig at være en rationel og økonomisk måde at arbejde på for begge institutioner.

I den forbindelse bør det også nævnes, at en række ældre studerende er beskæftiget ved videnskabeligt arbejde andetsteds, f.eks. som selvstændige ledere af

større eller mindre udgravninger for enten Nationalmuseet, andre museer eller Fredningsstyrelsen. Selv om denne aktivitet ikke afspejles i instituttets rapport, betyder den en ikke uvæsentlig forøgelse af den samlede videnskabelige indsats fra instituttets side.

Videnskabelige undersøgelser:

1) *Landsbysamfund i dansk bronze- og jernalder* belyst ved omfattende udgravninger i Vest- og Midtjylland. I 1969-76 arbejdede »Det arkæologiske Bopladsudvalg« under Statens Humanistiske Forskningsråd med undertegnede som formand. Ved anvendelse af delvis nye udgravningsmetoder blev de forhistoriske boligformer og samfundsstrukturer belyst på en helt ny måde, idet f.eks. hele landsbyer kunne afdækkes. Mange udgravninger er allerede blevet publiceret i foreløbig eller endelig form, men der arbejdes fortsat på bearbejdelsen af det meget omfattende fundstof. Dette søges koordineret af undertegnede. – Samtidig arbejdes der med de specielle udgravninger, som med hovedvægt på bronzealder og tidlig førromersk tid blev ledet direkte af undertegnede, men på grund af andre forpligtelser gør denne del kun små fremskridt. (C.J. Becker).

2) *Danske udmøntninger i sen vikingetid* (ca. 1020-ca. 1050).

Gennem de seneste år har der været arbejdet med forsøg på at belyse dansk mønthistorie fra nævnte tidsrum med anvendelse af nyere metoder i international numismatisk forskning. Takket være studier af de enkelte mønt-stempler og deres kombinationer er der med hensyn til udmøntningen i Lund opnået ganske overraskende resultater for perioden ca. 1040-ca. 1046. De i litteraturlisten opførte arbejder indeholder resultater af betydning for numismatisk og historisk opfattelse af politiske og økonomiske forhold under især Magnus den Gode. (C.J. Becker).

3) *Vedbækprojektet*. Ud fra nye udgravninger for Nationalmuseet og gennem behandling af tidligere fremgravet materiale studerer man en jægerbefolkningens tilværelse omkring en nordsjællandsk fjord gennem Atlantisk tid (ca. 5500-ca. 3000 f.Kr.). I et stort anlagt tværvideenskabeligt samarbejde undersøges bopladserne for at belyse jægerbefolkningens tilpasning til skiftende naturmiljøer og for at fastslå bopladsernes karakter og varighed. – I 1981 gennemførte mag.art. Peter Vang Petersen (for Nationalmuseet og Fortidsmindeforvaltningen) to udgravninger i Vedbæk, på bopladserne Marievej 3 (3 uger i april-maj) og Stationsvej 9-11 (2 uger i november). Registrering og bearbejdning af det allerede udgravne materiale fra Vedbæk udføres af Peter Vang Petersen (som stipendiat betalt af Statens Humanistiske Forskningsråd), samt af undertegnede. (Erik Brinch Petersen).

4) *Undersøgelser over den neolitiske dragtbægerkultur i Nordeuropa*, d.v.s. den ældste nordiske bondekultur fra ca. 4000-2200 f.Kr. Projektet omfatter primærforskning over alle fundkategorier (boplads, grave, dysser, jættestuer og enkle jordgrave samt offerfund). Der sigtes mod en almindelig kulturhistorisk skildring af samfundsforholdene, så vidt de kan belyses med et arkæologisk materiale og med bidrag fra en række naturvidenskaber. Studier over især keramikken har givet anledning til en fornyet behandling af det samlede syddanske materiale fra første fase af mellemeolitiske tid og dets forhold til beslægtede kulturgrupper syd for Østersøen. Flere større manuskripter er under udarbejdelse. (Klaus Ebbesen).

5) *Yngre neolitisk tid i Danmark*. Tidligere troede man, at de forskellige arkæologiske komplekser repræsenterede folkestammer, som havde levet side om side i Danmarks stenalder. Naturvidenskabelige dateringer samt nye arkæologiske fund har imidlertid vist, at de i stedet repræsenterer forskellige kronologiske stadier i det danske samfunds udvikling. Navnlig udviklingen i det 3. årtusind f.v.t. må som følge heraf nyvurderes.

Projektets formål er ved anvendelsen af en evolutionistisk tolkningsmodel og på grundlag af omfattende kildestudier at beskrive samfundets struktur og udvikling i yngre neolitisk tid eller enkeltgravstid (ca. 2200-1900 f.v.t.). Et par mindre artikler er skrevet i årets løb og en større afhandling er under afslutning. (Klaus Ebbesen).

6) *Nationalmuseets sognebeskrivelse*, en analyse.

Registreringen af de danske fortidsminder foregik 1873-1935, idet hvert enkelt sogn blev berejst af en arkæolog eller en arkæologisk interesseret. Dette materiale opbevares i dag på Nationalmuseet under betegnelsen »Sognebeskrivelsen«. Det er af stærk svingende kvalitet og er i perioder enten slet ikke eller kun sporadisk blevet ajourført. Europæisk set er der imidlertid tale om et enestående arkæologisk kildestof; tillige et vigtigt grundlag for administrationen af den antikvariske lovgivning herhjemme. – Efter aftale med Fredningsstyrelsen har Klaus Ebbesen påtaget sig en analyse af dette register over danske oldtidsminder (ialt godt 100.000 anlæg) for at afklare dets videnskabelige og administrative værdi.

7) *Romersk jernalder i Danmark*, (dvs. tiden fra Kr.f. til ca. 400 e.Kr.). Projekt vedrørende romersk jernalders udenlandsforbindelser og disses betydning for det hjemlige samfund. Kronologiske og demografiske analyser af det danske importmateriale vil, sammenholdt med analyser af importens tidsmæssige stilling og forhold til det hjemlige materiale, beskrive og forklare en række fænomener som: Importens specielle udbredelsesmønstre, dens ujævne tidsmæssige

fordeling og dens relationer til andre nordiske områder. Derigennem kan problemer som handelsveje, distributionsmønstre og årsager til kontakterne med især provinsialromersk område belyses. På basis af analyser af hjemligt og fremmed materiale sigter projektet således mod forståelse af Skandinaviens (især Danmarks) baggrund for den kontakt, der klart har eksisteret til provinsialromersk område. – Som led i projektet foretages bearbejdning og publikation af den østjællandske romertidsgravplads Himlingøje.

Delvis som led i ovennævnte arbejde indgår et stort tværvideenskabeligt projekt, hvis formål er undersøgelse og publikation af det omfattende fysisk-antropologiske materiale fra Danmarks jernalder; arbejdet ledes af Institut for fysisk antropologi. (Ulla Lund Hansen).

8) *Samfundsændringer i Nordvesteuropa i 1. årt. e.Kr.* med særlig henblik på landbrugsøkonomi, socialstruktur og overregionale kontakter, herunder en række detalstudier af bosættelsesforhold, udvekslings- og betalingsmidler (f.eks. romerske glas, mønt etc.), samt af hermed forbundne problemer omkring teori og metode, bl.a. brugen af analogier (f.eks. ved studiet af gravlæggelser). Der arbejdes p.t. især på færdiggørelse af et større manuskript vedr. romerske glas, deres sociale kontekst i og udenfor det vestromerske rige. (Klavs Randsborg).

9) *Regional undersøgelse i mindre område på Østfyn* af det arkæologisk-historiske kildemateriale fra museer, arkiver etc. under særlig hensyntagen til problemer omkring materialets repræsentativitetsgrad og relevans ved studiet af en række arkæologiske problemer gennem alle perioder. Der er i det forløbne år foruden arkivstudier især foretaget yderligere indsamling af materiale i museer og i samlinger samt udført rekognosceringer og mindre prøvegravninger. (Klavs Randsborg).

Publikationer:

- Becker, C.J., 1981: Ein Einzelhof aus der jüngeren vorrömischen Eisenzeit in Westjütland. – Festschrift Hermann Hinz, Offa 37, 1980 (Neumünster 1981), s. 59-62.
- 1981: Landsby og enkeltgård i jernalderen. – Novo's Fonds Årsskrift 1980 (1981), s. 16-17.
- 1981: Viking Age villages and »manors« in Denmark. – Proceedings of the Eighth Viking Congress, Århus 1977. Odense 1981, s. 25-36.
- 1981: Vendsyssel während der vorrömischen Eisenzeit. – Symposium-beretning: Die vorrömische Eisenzeit im Kattégatt-Gebiet und in Polen. Göteborg 1980, s. 54-67.
- 1981: Flint Mining in Denmark during the Neoli-

- thic Period. – Third International Symposium on Flint, Maastricht May 1979. Staringa No. 6. Sitard 1981, s. 48.
- 1981: Schnurverzierte Keramik im südsandinavischen Neolithikum. – Schnurkeramik-Symposium Halle 1979. Jahresschrift für Mitteldeutsche Vorgeschichte 64, 1981, s. 105-07.
 - 1981: Probleme der ältesten Phase der Einzelgrabkultur in Dänemark. – Schnurkeramik-Symposium Halle 1979 (som ovenfor), s. 109-16.
 - 1981: Erik Westerby 9.5. 1901 – 14.2. 1981. – Nyt fra Nationalmuseet nr. 11. 1981, s. 15-17.
 - 1981: En hidtil ukendt Magnus den Gode-mønt. – Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1981, s. 150-53.
 - 1981: Studies in the Danish Coinage at Lund during the Period c. 1030-c. 1046. – The Sixth Oxford Symposium on Coinage and Monetary History. BAR (British Archaeological Reports), International Ser.nr. 112. Oxford 1981, s. 449-77.
 - 1981: The Coinage of Harthacnut and Magnus the Good at Lund c. 1040-c. 1046. – Studies of Northern Coinages of the Eleventh Century (ed.C. J. Becker). Kgl. Danske Vid. Selsk. Historisk-filosofiske skrifter 9:4, 1981, s. 119-74.
 - Lise Bender Jørgensen, Steen Hvass, Leif Chr. Nielsen, Torben Skov and Ingrid Stoumann, 1981: Viking Age settlements in Western and Central Jutland. Recent excavations. Acta Archaeologica 50, 1980 (1981), s. 89-208.
- Ebbesen, K., 1981: To stenøkser fra Stågerup, Olle-
rup sogn. – Årbog for Svendborg og Omegns Museum 1980, (1981), s. 5-12.
- 1981: Statussymboler fra stenalderen. – MIV (Museer i Viborg amt), 1980 (1981), s. 114-19.
 - 1981: Flintafslag som offer. – Kuml 1980 (1981), s. 147-57.
 - 1981: Romdrup. En stenaldergrav genanvendt i jernalderen. – Kuml 1980 (1981), s. 159-67.
 - 1981: Offer til de døde. – Historisk Samfund for Præstø Amt. Årbog 1980-81. s. 47-59.
 - 1981: § 49 og Forskningen. – Fortidsmindeforvaltningen, Rapport B 4, København, s. 43-47.
 - 1981: Det store offerfund fra Knud. – Nordslesvigske Museer 1981, s. 29-43.
 - 1981: Klæstrup-fundet. Flintofre fra ældre bronzealder. – Vendsyssel Årbøger 1981, s. 41-46.
 - 1981: Offerfundet fra Å Højrup. Bondestenalderens mejseldepoter. – Harja 1980-81, Bogense 1981, s. 5-21.
 - 1981: Bronzealderens offerfund af flintredskaber. – Fra Holbæk Amt 1981, s. 7-20.
- Hansen, Ulla Lund, 1981: Terra Sigillata – en sjælden importvare fra Romerriget. – Nationalmuseets Arbejdsmark 1981. København 1981 s. 156-64.
- Petersen, Erik Brinch, 1981: Blev de myrdet alle tre? bd. 3. i Munksgaards Polo-serie »Stenalder – et

- jægerfolk for 7000 år siden«. København 1981. 31 s.
- Petersen, Peter Vang, 1981: Stenøkse, buer og pil. bd. 7 i Munksgaards Polo-serie »Stenalder – et jægerfolk for 7000 år siden«. København 1981. 39 s.
- Randsborg, Klavs, 1981: Approaches to the archaeology of death. – The Archeology of Death, New Directions in Archaeology. Cambridge 1981, s. 1-24.
- 1981: Burial, succession and early state formation in Denmark. – Sammensteds s. 105-21.
 - 1981: Handel, plyndring eller landbrugsekspansion, tre centrale aspekter af vikingetiden. – Historisk Tidsskrift 81, København 1981, s. 205-18.
 - 1981: Les activités internationales des vikings, raids ou commerce. – Annales Economies, Sociétés, Civilisations, 36.6 Paris 1981, s. 862-68.

Rejser etc:

Klavs Randsborg har (med orlov herfra) været gæsteprofessor ved Universiteit van Amsterdam i tiden september 1980 til 1. februar 1981.

Randsborg har efter indbydelse holdt forelæsninger ved universiteterne i Groningen, Mainz, Lund og Bradford.

Erik Brinch Petersen har efter indbydelse holdt forelæsninger ved universiteterne i Edinburgh, Glasgow og Belfast.

Ulla Lund Hansen har foretaget flere studierejser til museerne i Oslo, Bergen, Stavanger og Stockholm.

Redaktionel virksomhed:

K. Randsborg, R. Chapman and I. Kinnes: »The Archaeology of Death, New Directions in Archaeology«. Cambridge University Press 1981.

Ulla Lund Hansen er medredaktør af »Studien zur Sachsen-Forschung« (Hannover).

C.J. Becker er hovedredaktør af Acta Archaeologica, vol. 51.

C.J. Becker har redigeret »Studies of Northern Conages of the Eleventh Century«. Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Historisk-filosofiske skrifter 9:4, København 1981.

C.J. Becker

4: Institut for Klassisk og Nærorientalsk Arkæologi

Stab:

3 lektorer, 3 eksterne lektorer, 1½ TAP. Amerikansk gæstelærer 1.1.-30.4. Engelsk gæstelærer 1.9.-31.12.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsområde er arkæologien i Grækenland og Italien/Romerriget, samt i de nærorientalske lande, fra forhistorisk tid til Senantikken. I det forløbne år er der blevet arbejdet med følgende emner:

Grækenland:

»Grækenlands forhistoriske kulturer, II« (ca. 500 s.), i trykken (Ingrid Strøm).

Seminar i samarbejde med Klassiska Institutionen i Lund. Emne: »Argolis i protogeometrisk og geometrisk tid med speciel hensyntagen til den græske bykulturs tidlige udvikling«. Seminaret fandt sted på Nationalmuseet. 13.-14.11. 32 deltagere.

Italien/Romerriget:

Der arbejdes med udgravningsresultaterne fra den etruskiske beboelseshøj Monte Becco i Mellemitalien (Ingrid Strøm). Desuden arbejdes der med gravfund fra Øst- og Norditalien med det formål at udskille de ikke-galliske, d.v.s. de italske fund. »Monte Fortino«, ca. 40 s. manuskript, Rassegna del Museo Civico, Milano (i trykken). Artiklen behandler den senoniske gravplads ved Montefortino di Arcevia (Ancona) ud fra gravgodsets sammensætning, der søges tolket rituelt og socialt, og sammenligner gravpladsen med andre galliske og italske gravpladser (Jytte Lavrsen). »Weapons in Water«, artikel på ca. 15 s. *Analecta Romana* (i trykken) (Jytte Lavrsen). »Italien på Tåsinge – omkring en fibula fra 6. årh. f.Kr.« af Jytte Lavrsen og Klavs Randsborg. *Svendborg og Omegns Museums Årbog*. Ca. 3 s.

Syrien:

Publikation af fundene fra Tall Sukas-udgravningen. Chalkolithicum og tidlig bronzealder. Under udarbejdelse (Evelyn Oldenburg).

Nubien:

Møllerop, Odmund, and Evelyn Oldenburg: *Late Nubian Cemeteries. The Scandinavian Joint Expedition to Sudanese Nubia, vol. 6* (i trykken).

Redaktionsarbejde:

Ingrid Strøm har været dansk repræsentant i komiteen til udgivelse af *Corpus of Etruscan Mirrors, Fasc. I, Denmark*. Copenhagen, The Danish National Museum. The Ny Carlsberg Glyptotek, ved Helge Salskov Roberts. Udkommet 1981.

Publikationer:

McGuire Gibson, ed: *Uch Tepe I, Tell Razuk, Tell Ahmed al-Mughir, Tell Ajamat*. Chicago/Copenhagen. Med bidrag af Ingolf Thuesen, Bodil Mortensen, Marianne Hirche, Mette Mortensen og Elisabeth Petersen. Illustrationer ved Poul Christensen. 1981.

Oldenburg, Evelyn, and Jørgen Rohweder: *The Excavations at Tall Darūk (Usnu?) and 'Arab al-Mulk (Paltos)*. Publications of the Carlsberg Expedition to Phoenicia 8. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, *Historisk-filosofiske Skrifter* 10:3, København 1981. 82 sider tekst, 68 figurer.

Rejser:

Ingrid Strøm har i juli måned opholdt sig på Det danske Institut i Rom for at bearbejde fundmaterialet fra Monte Becco-udgravningen.

Ingrid Strøm

5: Institut for Religionshistorie*Stab:*

1 professor indtil 1.12. 1981, 5 lektorer, 4 eksterne lektorer, 2 halvtidsansatte TAP'er.

Forskningsvirksomhed:

Carsten Breengaard har færdiggjort og indleveret disputats til forsvar for den teologiske doktorgrad. Titel: *Muren omkring Israels Hus. Regnum og Sacerdotium i Danmark 1050-1170*. En kirkehistorisk undersøgelse. (412 sider + 26 fotoplancher).

Vagn Duekilde har arbejdet med oversættelse af M. Eliade: *Histoire des Croyances et des Idées Religieuses*. Tome 2.

Jørgen Skafte Jensen har fortsat sine undersøgelser over katolicismen som samfundsbærende ideologi i Italien i efterkrigstiden.

Lars Kruse-Blinkenberg har arbejdet med dansk bibelsprog 1740-1842 og med forholdet mellem bibelsprog og salmesprog på moderne dansk med udgangspunkt i de tre senest udsendte tillæg til Den danske Salmebog.

Paul Müller har fortsat sine Kierkegaard-studier med særlig henblik på begrebet »det Opbyggelige« og på Kierkegaards etisk-religiøse tænkning og dens indflydelse på moderne filosofi og teologi.

Lars Kruse Blinkenberg

Kunstudfag

1: Institut for Filmvidenskab

Stab:

5 lektorer, 3 eksterne lektorer, 5 undervisningsassistenter, 1 TAP.

Forskningsvirksomhed:

Inden for området *dansk film og TV*, der er et af instituttets forskningsmæssige hovedområder, forskes der i emnerne kunst og underholdning i TV (Kaare Schmidt, Lennard Højbjerg), lokalradio og -TV (Frank Henriksen), en komplet registrering af danske stumfilm 1915-1930 (Marguerite Engberg), den danske statslige kortfilm og grønlandfilmene (Carl Nørrested), udviklingstendenser i den danske biografbranche (Frank Henriksen). I forlængelse af den store Carl Th. Dreyer-monografi, som er under udgivelse på dansk og på fransk, forskes der videre i Dreyer-hovedværket *La Passion de Jeanne D'Arc* med henblik på en rekonstruktion af originalversionen (Martin Drouzy).

Inden for området *udenlandske filmforhold* forskes der i italiensk film i den fascistiske periode (Marguerite Engberg), den amerikanske filmindustri udvikling (Frank Henriksen), produktionsforhold og udbud i nutidig amerikansk film og TV (Kaare Schmidt).

Inden for området *filmæstetik* forskes der i relationerne mellem litteratur og film og i spillefilmens deskriptive æstetik (Peter Schepeleern).

Instituttet var i februar ramme om en konference om filmloven, arrangeret af Frank Henriksen.

Redaktionsvirksomhed:

Instituttet udgiver skriftrækken »Sekvens«, der udkommer med en »Filmvidenskabelig årbog«. Frank Henriksen varetager instituttets manuskriptserie »*Analecta Filmologica*«. Marguerite Engberg er i redaktionen af »*Historical Journal of Film, Radio and Television*« (Oxford).

Publikationer:

Engberg, Marguerite, 1981: »Analyseproblemer. Nogle væsentlige problemer i forbindelse med analysen af tidlige film.« – *Sekvens Filmvidenskabelig årbog 1981*, C.A. Reitzel, København, s. 129-136.

Henriksen, Frank, 1981: »Hvor ligger biografen? En geostatistisk undersøgelse.« – *Analecta Filmologica* 6, s. 1-33.

– 1981: »Biografpremierer 1978. Om film, udlejere

og bioografer i Danmark«. – *Analecta Filmologica* 7, s. 1-33.

– 1981: »Udspil til biografbranchen. Undersøgelsesresultater og overvejelser«. (Sammen med Micha Fabjancic). – *Analecta Filmologica* 8, s. 1-131.

– 1981: »Småskrifter om lokal-TV«. – *Analecta Filmologica* 9, s. 1-51.

– 1981: »Filmanalyse – Filmforskning – Filmvidenskab. Et essay«. – *Sekvens Filmvidenskabelig årbog 1981*, C.A. Reitzel, København, s. 7-34.

– 1981: »Biograferne under forvandling. Skitse af biografstrukturen 1972-80 med særlig henblik på multibiografer«. Rapport i anledning af filmlovs-konferencen 5.2. 1981. – Institut for filmvidenskab, s. 95-107.

Højbjerg, Lennard, 1981: »Om quiz-seriers receptionsforhold«. – *Sekvens Filmvidenskabelig årbog 1981*, C.A. Reitzel, København, s. 137-148.

Schepeleern, Peter, 1981: *Film og genre. Filmens genrebegreb i kommerciel praksis og kritisk teori.* – Gyldendal, København. 285 s.

– 1981: »Indenfor og udenfor Cabaret. Filmanalytiske synsvinkler«. – *Sekvens Filmvidenskabelig årbog 1981*, C.A. Reitzel, København, s. 47-80.

– 1981: »Kunsten på lærredet. Relationerne mellem maleriet og filmen«. – *Kosmorama*, nr. 151, 27. årg., s. 16-35.

– 1981: »Film på skærmen. Tre-fire argumenter for og imod at afskaffe biografteater på TV«. – *Kosmorama*, nr. 154, 27. årg., s. 142-146.

– 1981: »Den onde cirkel. Roman Polanskis værk i retrospektiv«. – *Kosmorama*, nr. 155-156, 27. årg., s. 176-185.

– 1981: »Celluloid-landskaber. Filmens fiktiverede natur«. – *Hug!*, nr. 31, 6. årg., s. 50-62.

Schmidt, Kaare, 1981: *TV i 70'erne*, bind I: 1970-74, bind II: 1975-79. – Politikens Forlag, København, 448 s.

Troelsen, Anders, 1981: »Reklame og reklameanalyse«. – *Sekvens Filmvidenskabelig årbog 1981*, C.A. Reitzel, København, s. 149-186.

Rejser:

Kaare Schmidt har i forårsemesteret forsket i amerikanske TV- og filmforhold ved University of Southern California, Los Angeles.

Peter Schepeleern

2: Institut for Kunsthistorie

Stab:

1 professor, 4 lektorer, 1 vakant A/L stilling, 4 eksterne lektorer, 3 TAP.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning fordeler sig på en række felter fortrinsvis inden for den europæiske kunsthistorie. En række projekter har været omtalt tidligere, af nye kan nævnes ikonografiske studier som fremkomsten af djævlens billede i den kristne kunst (Teddy Brunius) og undersøgelser omkring »the princely cycle« i den islamiske kunst (Mirjam Gelfer-Jørgensen). Inden for dansk kunst er der forskning i den klassiske tradition inden for møbelkunsten i det 19. årh. og frem til ca. 1930 (Gelfer-Jørgensen) og maleren Constantin Hansens oeuvre (Hannemarie Ragn Jensen). Ragn Jensen deltager endvidere i Konservatorskolens undersøgelse af udsmykningen af »Els« i Lille Strandstræde med henblik på en placering af interiøret i en kunsthistorisk sammenhæng, og på udbygningen af et konservator teknisk og kunsthistorisk samarbejde. Marianne Marcussen foretager studier i farveordningssystemernes historie og Øystein Hjort har fortsat sine studier i middelalderens ikonografi.

Redaktionsvirksomhed:

Instituttet udgiver Hafnia, Copenhagen Papers in the History of Art, under redaktion af Mirjam Gelfer-Jørgensen. Teddy Brunius sidder i redaktionen af Journal of Aesthetics and Art Criticism. Mirjam Gelfer-Jørgensen er medlem af den nationale komité for Jewish Art Index.

Publikationer:

- Brunius, Teddy, 1980: »Palla Nordica mit sphinxbekröntem Helm. Studien über ein Marmorporträt der Königin Christina von Schweden«, *Analecta Romana. Instituti Danici*, IX, 93-131.
- 1981: »Tre sorters estetik«, *Nutida Musik*, 2, 1981/82, 42-44.
 - 1981: »Izkusta umetnosti«, *Anthropos*, Udk 3, II-III.
 - 1981: »Kunsten i Eldorado«, *Louisiana Revy*, 1, 32-33.
 - 1981: »Stockholms nation på nittonhundrafyrtio-talet«, *Holmiana* 7, 17-32.
 - 1981: »Jørgen Nash«, i *Danske digtere i det 20. århundrede fra Karen Blixen til Frank Jæger* (red. Torben Brostrøm og Mette Winge), Kbh. 1981, 433-44.
 - 1981: *Baertling 1911-1981, den öppna formens skapare. Creator of Open Form*. Katalog, Malmö Konsthall, Moderna Museet, Stockholm. Malmö 1981.
 - 1981: »Dynastien Liljefors«, i *Liljefors - en konstnärssläkt*, katalog Konsthallen, Uppsala.
 - 1981: »Jan Brazda«, katalog, Prins Eugens Waldemarsudde, sept.-nov. 1981.

- 1981: Lars Erik Falk. *Konstruktiv experimentell verksamhet under 30 år*. Galerie Christel, Stockholm.
- 1981: Staffan Östlund. *Katalog*, Stockholm 1981.
- 1981: E.T.A. Hoffmann: *Den gyllne krukkan. Översättning och förord av Teddy Brunius*. Bra Klassiker, Höganäs 1981.

Hjort, Øystein, 1981: »Christian Tomb Doors from Syria«, *Bulletin, Musée Barbier-Müller, Genève*, 11. 4 s.

- 1980: »La Porta della Morte og et relief af Giacomo Manzu«, *Kunstmuseets Årsskrift 1977-80*, 107-119.
- 1981: »Skulpturens sociala dimension. Om Margrete Sørensens arbeten«, *Kalejdoskop* 5/1981, 25-29.
- 1981: »Ny Abstraktion 1981«, *North-Information* No. 101.

Marcussen, Marianne, 1981: »A critical survey of the theoretical and practical origins of Renaissance linear perspective«, *Acta, Institutum Romanum Norvegiae*, ser. alt. in 8°, I, Roma 1981, 36 s. (Sammen med Birgitte Bøggild Johansen).

Øystein Hjort

3: Musikvidenskabeligt Institut*Stab:*

3 professorer, 20 lektorer, 1 seniorstipendiat, 3 kandidatstipendiater, 6 eksterne lektorer, 22 undervisningsassistenter og 5 medarbejdere i TAP-stillinger (heraf 2 på deltid).

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsvirksomhed bestemmes af at faget både indeholder videnskabelige og kunstneriske/håndværksmæssige elementer. Nogle af de discipliner der undervises i, er fortrinsvis videnskabelige, mens andre hovedsagelig skal meddele færdigheder af kunstnerisk og håndværksmæssig art. For disse forhold er der gjort nærmere rede i Universitetets Årbog for 1977.

Forskningsaktiviteten ved instituttet har derfor såvel en traditionel historisk og teoretisk del som en mere eksperimenterende, der ikke mindst sigter på at fastlægge de tekniske krav som udviklingen i opførelsespraksis medfører. På det sidste område har den rytmiske musik og brugen af elektrisk forstærket fremførelse, der har gjort sig almindeligt gældende siden 2. verdenskrig, en central placering. Mens den historiske og teoretiske forskning er af bred karakter og omfatter både ældre og nyere områder med særlig

vægt på det danske stof, er den kunstnerisk og håndværksmæssigt bestemte forskning følgelig i højere grad eksperimenterende.

I det følgende er redegjort for de væsentligste forskningsprojekter inden for deldisciplinerne musikhistorie, musikteori, musiketnologi, opførelsespraksis og sang og tale. Den forskning der foregår i deldisciplinerne musiksociologi og musikæstetik, er blevet varetaget af eksterne lektorer, hvis tilknytning til instituttet er af rent undervisningsmæssig art. Denne forskning ligger altså uden for instituttets regi, selv om den befrugter og muliggør den undervisning som instituttet meddeler.

Musikhistorie – generelt:

(Jens Brincker, Carsten Hatting, Niels Krabbe, Jan Mægaard).

Udarbejdelse af tobindsværk om den europæiske musiks socialhistorie; udarbejdelse af bog om wienerskolens komponister.

Musikhistorie – ældre:

(John Bergsagel, Henrik Glahn, Niels Martin Jensen).

Studier i 1600-tallets italienske instrumentalmusik; monografi over Johannes Tinctoris og det 15. årh.s musik; udgivelse af *Officium Sancti Kanuti ducis*; undersøgelser af nederlandsk, nordtysk og dansk orgelmusik fra det 17. årh.; undersøgelse og udgivelse af Melchior Borchgrevincks *Giadino novo 1605/06*; udgivelse i internationalt samarbejde af græske musikteoretiske håndskrifter.

Musikhistorie – dansk:

(Inge Bruland, Henrik Glahn, Carsten Hatting, Niels Martin Jensen, Niels Krabbe, Torben Schousboe, Morten Topp).

Udgivelse af C.E.F. Weysses sange; undersøgelse af Niels W. Gades betydning for dannelsen af national bevidsthed i dansk musik; udgivelse af Carl Nielsens dagbøger og brevveksling med Anne Marie Carl-Nielsen; tematisk fortegnelse over Carl Nielsens kompositioner; undersøgelser omkring komponisten George Gerson og omkring kvindelige danske komponister; udgivelse af melodierne i Arrebos Davids Psalter; udgivelse af udvalgte værker i Dania Sonans V og VI; udgivelse af et bind danske symfonier fra det 18. og det tidlige 19. årh.; artikler om bl.a. Carl Nielsen og Per Nørgård i Dansk biografisk Leksikon.

Musikhistorie – jazz:

(Erik Wiedemann).

Udgivelse af trebindsværk om jazz i Danmark i

20erne, 30erne og 40erne; supplerende studier i ældre dansk jazzhistorie og fortsat udbygning af Arkiv for dansk jazzhistorie; studier i Duke Ellingtons værkbegreb og -kronologi.

Musikteori:

(Bendt Kallenbach, Jens Westergaard Madsen, Jan Mægaard, Gunner Rischel).

Undersøgelse af dissonansbehandlingen hos Corelli, Händel og Bach; færdiggørelse af lærebog i jazzimprovisation; teknisk-analytiske undersøgelser af nyere dansk jazz; undersøgelser af dur/mol-tonale mønstre og deres relation til musikalsk form; analyser af romantisk harmonik.

Musiketnologi:

(Birthe Trærup).

Undersøgelser af jugoslavisk folkemusik; udgivelse af makedonske folkesange.

Opførelsespraksis:

(Morten Topp).

Undersøgelser af obostemmerne i Händels »Messias«, af orkesterretoucher i Beethovens symfonier og af orkesterstrøget som musikalsk konstituerende element.

Sang og tale, stemmeteknik:

(Niels Brincker, Vibeke Brincker, Sten Høgel, Kristian Riis, Elisabeth Schouenborg, Randi Teglbjærg).

Udarbejdelse af grundbog i sang og tale; studier i sangpædagogisk metodik; udarbejdelse af kompendium om sangteknik; studier i registerproblemer og stemmefunktion.

Instituttet udgiver en publikation: Musik & Forskning, der redigeres af et udvalg bestående af Gunver Krabbe, Chr. Vestergaard-Pedersen og Erik Wiedemann; bind 7 udsendes i 1981.

Følgende medarbejdere medvirker ved udgivelsen af videnskabelige tidsskrifter:

Bergsagel, John: *Early English Church Music*, udgivet af The British Academy, London.

Glahn, Henrik: *Monumenta Musicae Byzantinae*; Dansk Kirkesangs Årsskrift.

Jensen, Niels Martin: *Dansk Årbog for Musikforskning*.

Schousboe, Torben: Redaktion af danske bidrag til RILM abstracts, New York.

Publikationer:

M & F = Musik & Forskning, København.

Bergsagel, John, 1981: Anmeldelse af Dan Fog: *Grieg-katalog*, Dansk Årbog for Musikforskning XI 1980 (København 1981), s. 89-92.

– 1981: 65 artikler i *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* (London 1981).

Høgel, Sten, 1981: »C.A. Thiello og de syngende fruentimere«, M & F 7 1981 (1981).

– 1981: »I kølende Skygger – en ukendt romance af Carl Nielsen« (sammen med Torben Schousboe), M & F 7 1981 (1981), s. 178-91.

Krabbe, Niels, 1981: Kompendium for russer i bibliografi og litteratursøgning (revideret og ajourført) (København 1981), 82 + 11 s.

Maegaard, Jan, 1981: *Indføring i Romantisk Harmonik I* (sammen med Teresa Waskowska Larsen) (København 1981), 192 s.

Schousboe, Torben, 1981: »I kølende Skygger – en ukendt romance af Carl Nielsen« (sammen med Sten Høgel), M & F 7 1981 (1981), s. 178-91.

– 1981: *Dur-moll tonal koraltharmonisering. En vejledning*, (København 1981), 19 s.

Trærup, Birthe, 1980: »Tupan i svirla u svadbenim obredima u selu Brodu, Prizrenska Gora«, *Zbornik od XXV kongres na Sojuzot na Združenijata na Folkloristite na Jugoslavija Berovo 1978* (Skopje 1980), s. 483-88.

– 1981: »Mazedonische Bordungesänge«, i *Der Bordun in der europäischen Volksmusik, Bericht über das 2. Seminar für europäische Musikethnologie St. Pölten 1973* (Wien 1981), s. 161-75.

– 1981: »Wedding musicians in Prizrenska Gora, Yugoslavia«, i *Bericht über die 7. internationale Arbeitstagung der Study Group on Folk Musical Instruments des International Folk Music Council in Seggau, Österreich 1980* (Stockholm 1981), s. 43-52.

– 1981: »Dronning Dagmars død – et orgelværk af Einar Trærup Sark«, M & F 7 1981 (1981), s. 145-77.

Vestergaard-Pedersen, Christian, 1981: »Om forholdet mellem tekst og musik i Peter Heises Dyvekesange«, M & F 7 1981 (1981).

Wiedemann, Erik, 1981: »Perspektiver for fællesnordisk jazzforskning«, »Arkiv for dansk jazzhistorie« og »(Afro-)amerikansk musik og undervisning ved Danske universiteter«, i Erik Kjellberg (red.): *Nordisk Jazzforskning. Rapport från den första konferensen 14-16 februari 1980 i Stockholm* (Stockholm 1981), hhv. s. 7-10, 12-14 og 57-59.

Gæsteforelæsninger:

Niels Martin Jensen om »Fra tekst til musik i kunstsangen« ved det litteraturvidenskabelige institut,

Lunds universitet, 17/2-1981, og om »Niels W. Gade und seine Bedeutung für die Herausbildung eines Nationalbewusstseins in der dänischen Musik« ved konference på Hochschule für Musik, Dresden, 26/5-28/5-1981.

Jan Maegaard om »Béla Bartók und das Atonale« ved Bartókkonference i Budapest, 1/10-5/10-1981.

Torben Schousboe om gregoriansk psalmodi ved symposium i Lund om gregorikanik, maj 1981.

Erik Wiedemann

4: Teatervidenskabeligt Institut*Stab:*

1 professor, 4 lektorer, 1 stipendiat, 4 eksterne lektorer, 2 undervisningsassistenter og 1 T.A.P.

Igangværende forskning:

Der forskes ved instituttet indenfor følgende områder:

Skuespilkunst: Stil og teknik i de forskellige komiske genrer (Svend Christiansen).

Instruktion: Texte et mise-en-scène (Jytte Wiingaard sammen med Jørgen Dines Johansen), antaget til udgivelse i tidsskriftet *Degrés*.

Mediekommunikation: Teater og kommunikation (Jytte Wiingaard).

Gruppe- og egnteatre, folkeligt teater: Analyse af de danske egnteatres situation (Kela Kvam). Dansk gruppeteater i 60'erne og 70'erne (ms. 25s.) (Kela Kvam). Folkeligt teater og sociale bevægelser i 70'erne. Sammenlignende undersøgelse af teatret i Danmark, Tyskland og Italien. (Katrin Krøll).

Dansk teater: Om Caroline Walter, den betydeligste danske skuespillerinde i 1700-tallet, der blev den ledende sangerinde på Gustav III's store opera i Stockholm (Klaus Neiiendam). Kierkegaard og teatret (ms. 20s.) (Klaus Neiiendam). Dansk teater i mellemkrigstiden (Kela Kvam). Det etablerede teater (ms. 20s.) (Jytte Wiingaard).

Nordisk teater: Henrik Ibsen og teatrets konventioner (ms. 212 s.) (Svend Christiansen).

Europæisk teater: Scenebillederne i Publius Casca Longus' hus (ms. 10s.) (Klaus Neiiendam). Fransk barokteater (Meir Stein).

Kunsthistorie: Ikonologiske studier i hofkunsten i Danmark under Christian IV (Meir Stein).

Redaktionel virksomhed: Institutet er repræsenteret i redaktionen af det internationale teatertidsskrift Theatre Research International, Oxford Univ. Press ved Klaus Neiiendam.

Publikationer:

Kvam, Kela: Danske dramatikere i 20erne, i: Danske digtere i det 20. årh. Gads forlag. 10 sider.

– Brecht im Dänischen Exil, i: Exil in der Tschechoslowakei, in Grossbritannien, Skandinavien und Palästina. Reclam, Leipzig. 20 p.

Neiiendam, Klaus: Europæiske teaterbilleder. Antikken. (udgiver og medforfatter). Det teatervidenskabelige institut. 85s. + billedhefte. inst. 1981.

– : Om iscenesættelsen på teatret i Lille Grønnega-

de. Holbergsamfundet. 112 s. + index. Gads Forlag 81.

Stein, Meir: Ide og form i fransk kunst. Fra barok til impressionisme. 264s.ill. Krohns forlag. Kbh.

Gæsteforelæsninger:

Ekspressionistisk teater. Forelæsning af Kela Kvam på Odense teaters skuespillerskole. – The collapse of the roles of the two sexes; an analysis of Strindbergs »The Father«. Forelæsning af Kela Kvam på Strindbergs gamle Intima Teatern i Stockholm. – Danish Theatre in the Inter-War Years. Forelæsning af Kela Kvam på Det danske Akademi i Rom. – Teater og pragmatik. Forelæsning af Jytte Wiingaard ved seminar for nordisk sommeruniversitet »Fire æstetiske diskurser«, Bjørup. – Teaterillustrationer i dagspressen. Oplæg ved Jytte Wiingaard ved V. Nordiska konferensen för masskommunikationsforskning, Island.

Svend Christiansen.

Fællesinstitutter for sprogfagene

1: Institut for Anvendt og Matematisk Lingvistik

Stab:

1 professor, 3 lektorer, 3 undervisningsassistenter, 2 kontorassistenter, 2 teknikere (elektronik), 1 programmør.

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskningsområde, anvendt sprogvidenskab, består i sproglige undersøgelser, der foretages med henblik på en umiddelbar anvendelse eller som på længere sigt er rettet mod et anvendelsesformål. I sådanne undersøgelser kan apparatur indgå (edb-udstyr, audiovisuelt udstyr), og instituttet, der fungerer som et serviceinstitut for andre humanistiske institutter indenfor disse to områder, har også en forskningsmæssig rådgivningsfunktion her.

Indenfor fremmedsprogspædagogikken fortsættes arbejdet indenfor projektet PIF (se engelsk institut), hvor en kreds af medarbejderne nu er i gang med at udarbejde en bog, der delvis støtter sig til resultater og materiale fra projektet. Bogen er beregnet til brug ved undervisning i fremmedsprogspædagogik på seminarie- og universitetsniveau. I fortsættelse af det egentlige projektarbejde har Esther Glahn undersøgt fænomener indenfor samtalestrukturen i samtaler mellem danske elever og indfødte engelsktalende, bl.a. for at afklare hvorvidt danskerne fører sig frem som jævnbyrdige samtalepartnere (hvad de langt fra gør). Hun har endvidere fortsat arbejdet med kvantitative metoder til beskrivelse af ordforråd i elevsprog, også med brug af datamateriale fra PIF.

Indenfor områderne terminologi og IoD (Information og dokumentation) har Henning Spang-Hanssen fortsat arbejdet med fagsprogsbegrebet og fagordsnormalisering, herunder (i samarbejde med Handelshøjskolen i København) udarbejdelse af terminologisk standard. Endvidere har Henning Spang-Hanssen arbejdet med sammenligning af tekstart og ordforråd til brug for emneindeksering til litteratursøgningsformål.

Indenfor den *datamatiske lingvistik* har Bente Mægaard (i samarbejde med Hanne Ruus, Institut for Nordisk Filologi) fortsat arbejdet med DANWORD, hyppighedsundersøgelser i moderne dansk. I dette projekt indlæses tekster tilhørende 5 forskellige tekstarter (voksenfiktion, børnebøger, aviser, ugeblade, faglitteratur) til en datamat. Teksterne opdeles automatisk i ord og ordenes hyppighed opgøres. Opgørelserne for voksenfiktion og børnebøger er færdiggjort og nu udgivet. I indeværende år har de især beskæftiget sig med avistekster, og dette har med-

ført, at den automatiske ordbestemmelse er blevet forfinet, således at den bedre kan klare de mange mere eller mindre reglementerede forkortelser, som forekommer i avistekster, især i rubrikannoncer.

Den sidste af de tekstarter, der er planlagt undersøgt i DANWORD er faglitteratur. Der er foretaget undersøgelser med henblik på at opstille den til formålet bedst mulige definition af denne tekstart.

Arbejdet med planlægning af et europæisk maskinoversættelsessystem (kaldet EUROTRA) er ligeledes fortsat (Bente Mægaard og Hanne Ruus er Danmarks repræsentanter i den EF-arbejdsgruppe, der planlægger systemet). I forbindelse med dette arbejde er udarbejdet en del arbejdsrapporter og en rapport til EF-kommissionen.

Redaktionsvirksomhed:

Instituttet udgiver det aperiodiske tidsskrift SAML (Skrifter om anvendt og matematisk lingvistik), red. Bente Mægaard og Henning Spang-Hanssen.

Jesper Hermann sidder i redaktionen af Gyldendals sprogbibliotek.

Publikationer:

- Dollerup, Cay, Glahn, Esther, Rosenberg Hansen, Carsten, 1981: An introspection study of reading strategies in an EFL-reading comprehension test. I: AILA proceedings 1, red. Bengt Sigurd og Jan Svartvik, University of Lund, s. 183-185.
- Glahn, Esther, 1981: Interlanguage: Vocabulary acquisition, theoretical and descriptive problems. I: AILA proceedings 1, red. Bengt Sigurd og Jan Svartvik, University of Lund, 2. 596-598.
- Mægaard, Bente og Ruus, Hanne, 1981: Hyppige danske ord. I: Mål & Mæle, 1981, 1, s. 6-12.
- og Ruus, Hanne, 1981: Hyppige ord i Danske Børnebøger. Gyldendal, København, 203 s.
- og Ruus, Hanne, 1981: Hyppige ord i Danske Romaner. Gyldendal, København, 240 s.
- 1981: Orddeling. I: Konferencedokumentation, bind 2, NordDATA 81, København, s. 141-146.
- Ruus, Hanne, Spang-Hanssen, Ebbe, 1981: Investigation of the Verbal System for EUROTRA, University of Copenhagen, 129 s. Rapport til EF-kommissionen.
- og Hansson, Hasse, 1981: Orddelingsprogrammer – skrivebord-side eller virkelighed? I: Computer-World Danmark, 1981, 1, s. 10.
- Spang-Hanssen, Henning, 1981: Styret leksikalsk udvikling med særligt henblik på nordisk sprogforståelse. I: Nordisk språkplanlægning (Nordisk Språksekretariats rapporter 2), s. 57-71.
- 1981: Hvem skriver forskerne for? I: Humaniora 1978-1980 (Forskningssekretariatet, København), s. 7-10.

- 1981: SAML og andre initialord. I: Skrifter om anvendt og matematisk lingvistik 8 (Københavns Universitet), s. 5-31.

Internationalt samarbejde:

Bente Maegaard har 1/10-31/12 1981 været gæsteforsker ved Institut d'Études Sémiotiques et Cognitives, Université de Genève.

Esther Glahn har ved et planarsymposium om diskursanalyse på den internationale kongres i anvendt lingvistik (AILA) i Lund efter invitation holdt et indlæg samt arrangeret en workshop om beskrivelser af ordforrådstilegnelse på fremmedsprog på samme kongres.

Fondsoprettelse:

Hasse Hansson, Datalogisk Institut, KU, og Bente Maegaard har overdraget rettighederne til det af dem udviklede system til automatisk orddeling på dansk til »fondet til støtte af datamatisk lingvistik«. Fondet administreres af universitetet.

Esther Glahn

2: Institut for Fonetik

Stab:

1 professor, 6 lektorer (een har orlov), 4 undervisningsassistenter, 1 forskningsstipendiat, 2 ingeniører, 1 ingeniørassistent, 1 sekretær.

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskningsaktiviteter lægger hovedvægten på den rene grundforskning: analyser og beskrivelser af talt sprog, fortrinsvis – men ikke udelukkende – med udgangspunkt i dansk. Den eksperimentalfonetiske forskning har i nogle år stort set været koncentreret om tre hovedemner: undersøgelser af stemmelæbefunktionen, syntese af tale, og undersøgelser af grundtoneforløb i dansk. Desuden arbejdes der med fonologiske analyser (d.v.s. analyser af sproglydens funktion) af problemer hovedsaglig inden for dansk, grønlandsk og fransk.

Stemmelæbefunktionen, især ved danske konsonanter, tryk og stød:

(Eli Fischer-Jørgensen, Birgit Hutters og Jørgen Rischel).

Behandlingen af elektromyografiske registreringer af strubemuskulaturen er fortsat. Ved elektromyografi

registreres de små elektriske spændinger som opstår når en muskel sammentrækkes. Når elektromyografiske registreringer sammenholdes med andre fysiologiske optagelser, får man et indtryk af, hvilke muskler der styrer stemmelæbernes stilling og bevægelser og af de tidsmæssige relationer i denne aktivitet. Specielt har Birgit Hutters arbejdet med midling af elektromyografiske data. Birgit Hutters har også foretaget en undersøgelse af betydningen af forskellige placeringer af henholdsvis lyskilden og transduceren ved glottografiske registreringer. (Mængden af lys der passerer struben fra en lyskilde, placeret foran på halsen under struben, varierer i takt med stemmelæbernes åbning og lukning, og denne variation registreres af en transducer, der – ført ind gennem næsen – hænger i svælget over stemmelæberne. Lysmængderegistreringen giver med andre ord oplysninger om stemmelæbernes stilling og bevægelser.) Ligeledes til brug for vurderingen af glottografiske optagelser har Birgit Hutters – ved hjælp af Video-båndoptagelser – målt variationen i strubens vertikale placering under tale.

Ganeundersøgelse:

(Birgit Hutters).

Registrering af luftstrøm gennem næsen under tale kan anvendes til undersøgelse af den normale gane-sejlsfunktion i dansk, men muligvis også til evaluering af den talepædagogiske behandling af ganespalte-patienter. Indtil nu er 7 patienter samt 2 personer med normal gane-sejlsfunktion registreret, og kurvematerialet er gjort klar til beskrivelse, og det skal så vise sig, om man ved nasal luftstrømsregistrering – evt. suppleret med andre undersøgelser – kan få et objektivt mål for effekten af en given talepædagogisk behandling af en given patientgruppe.

Undersøgelse af grundtoneforløb i dansk:

(Niels Reinhold Petersen og Nina Thorsen).

Niels Reinhold Petersen har fortsat undersøgelsen af strubens vertikale bevægelse under tale, ved hjælp af enkeltbilledanalyse af Video-optagelser. Formålet er at konstatere, om der er nogen sammenhæng mellem strubens stilling og a) foranstående konsonants indvirkning på følgende vokals grundtone, hhv. b) den konstaterede forskel mellem vokalers iboende grundtonehøjde. Resultaterne vil kunne inddrages i diskussionen af de fysiologiske årsager til denne variation.

Nina Thorsen har suppleret og viderebearbejdet undersøgelserne af sætningsintonationen i fremsættende sætninger af varierende længde i dansk. Det viser sig, at ikke blot er det langt fra alle syntaktiske grænser (f.eks. grænser mellem sætningsdele) der markeres i grundtoneforløbet, men også de syntakti-

ske konstituenters semantiske indhold spiller øjensynlig en rolle for intonationsforløbet. Resultaterne er publiceret i instituttets årsrapport. Det er hensigten at fortsætte undersøgelserne af sammenhængen mellem syntaks og intonation.

Nina Thorsen arbejder desuden med en akustisk analyse af grundtoneforholdene i ord med bortfaldet og assimileret svagtryksvokal, med henblik på at fastlægge om, eller i hvilket omfang, ord af typen 'komme' o.l. kan siges tonalt at reduceres til enstavellesord ved svagtryksvokalens bortfald.

I samarbejde med Bent Jul Nielsen fra Institut for Dansk Dialektforskning har Nina Thorsen tilendebragt en mindre undersøgelse af intonation i to jyske dialekter. Resultaterne er publiceret i instituttets årsrapport.

Syntese af tale:

(Peter Holtse og Jørgen Rischel – projektet, som har modtaget støtte af Tuborgfondet og Thomas B. Thriges Fond, involverer også personer uden for Institut for Fonetik, og man har iøvrigt etableret et samarbejde med Taltransmissionslaboratoriet ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm).

Der arbejdes for tiden med at udvikle et dansk tekst-til-tale system, d.v.s. talen frembringes med udgangspunkt i en grov lydskrift, som ved hjælp af en række regler i datamaskinen omdannes til sammenhængende tale. Regelsyntesen kan dels tjene som kontrol af de analyser, der er foretaget af dansk, dels – på længere sigt – udgøre en del af et komplet tekst-til-tale system. I forbindelse hermed arbejder Peter Holtse videre med at redegøre for længdeforhold i dansk under varierende rytmiske og syntaktiske betingelser.

Peter Holtse har ydet konsulentbistand for et projekt vedrørende automatisk genkendelse af dansk tale ved Aalborg Universitetscenter.

Fransk fonologi:

(Oluf Thorsen).

Med henblik på en ny fremstilling af fransk fonetik har Oluf Thorsen fortsat beskæftiget sig med prosodiske fænomener: regler for trykgruppe/liason, halv-vokaler og svagtryks-e's bortfald. Forstudierne til en undersøgelse af fransk intonation er påbegyndt.

Grønlandsk fonologi og grammatik:

(Jørgen Rischel).

Jørgen Rischel forbereder (sammen med Knut Bergsland, Oslo) en udgave af de ældste manuskripter om grønlandsk sprog (fra 1720'erne) med særlig vægt på problemer vedrørende tolkning af tidlig grønlandsk ortografi.

Jørgen Rischel arbejder med en undersøgelse af grønlandske dialekter i lydhistorisk perspektiv. Det drejer sig her specielt om de nordligste og sydligste dialekter af vestgrønlandsk og om en eventuel østgrønlandsk indflydelse i disse områder. De sproglige data søges kombineret med den nyeste arkæologiske og historiske evidens for migrationer i Grønland i århundrederne før kolonisationen.

Dansk fonologi:

(Peter Molbæk Hansen). Med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd har Peter Molbæk Hansen foretaget en undersøgelse af vokallængde i forskellige lydige omgivelser. Udgangspunktet for undersøgelsen er L. Brink og J. Lunds beskrivelse af visse kvantitative ændringer i københavnsk rigsmål, nemlig dels forkortelse af lange vokaler foran vokalagtige konsonanter (som j, r, w, og »blødt« d), dels forlængelse af korte vokaler (især i lavkøbenhavnsk) i til dels samme omgivelser. Den del af undersøgelsen, der har kunnet realiseres i det tidsrum, der var bevilget støtte til, omfattede følgende: 1) rekruttering af 16 københavnske forsøgspersoner tilhørende forskellige alderstrin og sociale grupper. 2) Indtaling af sætningsmateriale ved disse forsøgspersoner. 3) Elektroakustisk registrering af akustiske parametre i de i sætningsmaterialet indgående relevante ord og ordpar. 4) Udmåling af segmentvarigheder på grundlag af disse parametre. 5) Statistisk behandling af de målte segmentvarigheder. Talmaterialet er endnu ikke færdigbehandlet, men der foreligger nu en stor og værdifuld database af vokallængdemålinger, som ved yderligere behandling og fortolkning af fonetikere vil kunne danne grundlag for interessante konklusioner vedrørende vokallængdeforhold i både syn- og diakronisk perspektiv.

Gæsteforelæsninger:

Nina Thorsen har holdt forelæsninger ved universiteterne i Köln og München.

Udgivelse:

Instituttet udgiver en årsrapport: Annual Report of the Institute of Phonetics, University of Copenhagen (ARIPUC); bind 15 (172 sider) er udkommet i 1981.

Redaktionsvirksomhed:

Jørgen Rischel er medlem af redaktionen for Acta Linguistica Hafniensia.

Publikationer:

- Andersen, Preben, 1981: The effect of increased speaking rate and (intended) loudness on the glottal behaviour in stop consonant production as exemplified by Danish *p*. – ARIPUC 15, s. 103-146.
- Fischer-Jørgensen, Eli, 1981: Fifty years with phonetics and phoneticians: A causerie given at the Institute of Phonetics 28/2 1981. – ARIPUC 15, s. 61-75.
- og Birgit Hutters, 1981: Aspirated stop consonants before low vowels, a problem of delimitation, – its causes and consequences. – ARIPUC 15, s. 77-102.
- Rischel, Jørgen, 1981: Nogle komplicerende faktorer vedrørende verbers betoning i dansk. – Arbejdsrapirer 2, Institut for Lingvistik, 19 sider.
- Rosenvold, Eva, 1981: The role of intrinsic F_0 and duration in the perception of stress. – ARIPUC 15, s. 147-166.
- Thorsen, Nina, 1981: Intonation contours and stress group patterns in declarative sentences of varying length in ASC Danish. – Nordic Prosody II, Tappir, s. 75-89.
- 1981: Intonation contours and stress group patterns in declarative sentences of varying length in ASC Danish – Supplementary data. – ARIPUC 15, s. 13-47.
- 1981: The present state of the description of Danish utterance prosody. – ARIPUC 15, s. 49-60.
- 1981: Dansk intonation. – Selskab for Nordisk Filologi. Årsberetning for 1979-1980, s. 35-37.
- og Bent Jul Nielsen, 1981: Fundamental frequency patterning and sentence intonation in two Jutlandic dialects – A first approach. – ARIPUC 15, s. 1-12.
- og Oluf Thorsen, 1981: Fonetik for Sprogstuderende, 3. udgave, 4. oplag. – Institut for Fonetik, 169 sider.
- Thorsen, Oluf, Ole Kongsdal Jensen og Karen Landschultz, 1981: Fransk Fonetik, 1981-udgave. – Romansk Institut, 276 sider.

Nina G. Thorsen

3: Audiologopædisk Forskningsgruppe

Audiologopædisk Forskningsgruppe er blevet oprettet 1975 med det formål at forberede en uddannelse i audiologopædi (høre/talepædagogik) og at etablere et forskningsmiljø omkring samme fagområde.

Stab:

1 lektor udlånt fra Institut for Fonetik, 1 lektor udlånt fra Psykologisk Laboratorium og en kontorassistent ansat af Københavns Universitet. Følgende personer er alle allokateret fra Statens Institut for Talelidende i Hellerup: 5 høre/tale- eller læsepædagoger, 4 børnehavepædagoger, 1 psykolog, 1 fysioterapeut, 1 rytmikpædagog og 2 kontorassistenter.

Forskningsvirksomhed:

Som overordnet mål for forskningen ved Audiologopædisk Forskningsgruppe har vi sat ønsket om tilvejebringelse af en kommunikationsprofil, dvs. en række parametre, som giver en totalbeskrivelse af kommunikationen, såvel den verbale som den non-verbale. Denne profil skal anvendes til en beskrivelse af en persons kommunikative formåen og skal samtidig via en datamatisk analyse give en helhedsbeskrivelse af personens forholdsvis kommunikationsstyrke eller -svaghed, idet personen sammenholdes med gennemsnittet fra en gruppe personer, der afviger mindst muligt fra forsøgspersonen ud fra en række baggrundsvariable. Gennem de senere år er en række impressive og ekspressive tests blevet udviklet og afprøvet. Disse ca. 20 prøver skal suppleres med endnu nogle prøver omkring talefrembringelse og tegnsprogsformåen. Testbatteriet vil til sin tid komme til at udgøre ca. 25 prøver. Testen af forsøgspersonerne sker i vort audiometrium, hvor forsøgspersonerne enten bliver udsat for stimuli gennem høretelefoner eller intern TV. Response bliver (evt. efter bearbejdelse) overført til forskningsgruppens datamaskine. Dette projekt vil strække sig over en årrække, og de følgende projekter må ses som delprojekter heraf.

Kommunikationsforskning:

(B. Frøkjær-Jensen, Lars von der Lieth, Bent Weigaard Jørgensen m.fl.).

Det i årbogen for 1979 nævnte databasesystem til beskrivelse af totalkommunikationen er i det forløbne år blevet implementeret på forskningsgruppens datamaskine og prøvekort på 42 personer.

På grund af databasesystemets generelle karakter er det også ønskeligt at overføre det til amtssygehuset Nordvang, hvor det kan bruges til bearbejdelse af andre psykologiske tests. Arbejdet hermed er påbegyndt.

Akustisk-statistiske analyser af stemmen:

(B. Frøkjær-Jensen).

Det i årbogen for 1979 nævnte projekt om statistisk bearbejdelse af manuelt udmålte tonehøjde- og in-

tensitetsregistreringer er ført videre, så registreringerne nu samles automatisk på forskningsgruppens datamaskine.

Vurdering af talepædagogisk behandling af »børnehæshed«: (Ulla Søndergård, B. Frøkjær-Jensen m.fl.).

Et af de langtidsprojekter, hvori forskningsgruppen er involveret, er ovennævnte projekt om børnehæshed. Siden 1975 er alle børn, der er henvist for hæse stemmer inden for Københavns kommunale Skolevæsen til talepædagogisk behandling, blevet båndoptaget og lægeundersøgt ved behandlingens start, efter 3 og efter 6 måneder. Båndoptagelserne er blevet analyseret fonetisk med hensyn til tonehøjde, intensitet og stemmeklang. Hidtil har analyseproceduren været ret tidskrævende, idet en del af analysen på grund af mangel på apparatur har måttet udføres på Gentofte Amtssygehus' edb-afdeling inden den efterfølgende statistiske bearbejdelse på det regionale regnecenter RECKU. Efter anskaffelse af egen datamaskine ved Audiologopædisk Forskningsgruppe og datamaskinens tilslutning til RECKU er det nu muligt at foretage hele dataanalysen fra Audiologopædisk Forskningsgruppe. Dette har givet en væsentlig besparelse i den arbejdstid, der skal investeres i projektet fremover. Rutineundersøgelser af alle børn henvist for hæshed er fortsat gennem 1980/81.

Publikationer:

- Frøkjær-Jensen, B., 1981: »Acoustic-statistical Long-Time Analysis of the Voice«, Proc. of the 18th International Congress of Logopedics & Phoniatrics, Washington DC, Vol. I, p. 379-380.
- Lieth, Lars von der, 1981: »Forskningsstrategier i audiologopædisk forskning«, Nordisk Tidsskrift for Logopædi og Foniatri, 1981/1 (fra 6. nordiske arbejdsseminar, Kungsälv, aug. 80, p. 34-44.
- 1981: »Et handicap er den psykologiske overbygning på en invaliditet«, Skolepsykologi 18 (1), p. 5-11.
- I. Batory & P. Knudsen, 1981: »Teletyper – Experiment in Denmark«, Intern. Congress of the Hard of Hearing, Hamburg, p. 157-160.
- Reichstein, J. & Lars von der Lieth, 1981: »Learning from the experience of student teachers with simulated hearing loss«, Intern. Congress of the Hard of Hearing, Hamburg, p. 302-307.

Rejser:

Frøkjær-Jensen besøgte i april 1980 Klinik für ONH-heilkunde, Kantonspital St. Gallen, og holdt her et foredrag om glottografi med praktiske demonstrationer. I forbindelse med besøget i Schweiz afholdtes også foredrag i Verein Ostschweizerischer

Logopäden, St. Gallen med titlen »Acoustic Analysis of Speech«.

I forbindelse med den IX. Congress of the Union of European Phoniatricians, Amsterdam, oktober 1980 var Frøkjær-Jensen inviteret til at deltage i en workshop om glottografi.

Frøkjær-Jensen besøgte i oktober Institute of Phonetics, University of Toronto og Speech Pathology Dept., Medical Faculty, University of Toronto. Sidstnævnte sted afholdtes gæsteforelæsning om »Speech Analysis«.

Lars von der Lieth har deltaget i XII. Surdofrenologiske Seminar, Höör, Sverige, samt i III. internationale døvetolkeseminar og II. internationale tegnsprogskonference, begge i Bristol, august 1980.

B. Frøkjær-Jensen

4: Institut for Lingvistik

Stab:

1 professor (indtil 31.8.), 2 lektorer, 1 udenlandsk lektor (indtil 31.8.), ½ gæstektor, 1 adjunkt, 6 undervisningsassistenter, 1 bibliotekar (fra 1.7.), 1 sekretær.

Den fra 1. juli ansatte faguddannede bibliotekar på heltid varetager bogindkøb og daglig drift af Lingvistisk Bibliotek, der er fællesbibliotek for Institut for lingvistik, Institut for anvendt og matematisk lingvistik og Institut for fonetik.

Instituttets arbejdsområder og aktiviteter:

Instituttet omfatter 3 fagområder: almen lingvistik, indoeuropæisk komparativ lingvistik og finsk-ugrisk komparativ lingvistik med sprogene finsk og ungarsk.

Trods en række naturlige berøringspunkter, især på det teoretiske plan, har disse områder hidtil manifesteret sig i indbyrdes uafhængige aktiviteter både i undervisning og forskning, og kontakten mellem dem har stort set indskrænket sig til hvad der nødvendiggøres af det fælles instituttilhørsforhold. På undervisningssiden kommer det til udtryk i separate studieordninger for henholdsvis Lingvistik, Indoeuropæisk, Finsk og Ungarsk.

På forskningssiden afspejler de meget varierede aktiviteter ikke blot faggrænserne, men det brede spektrum af forudsætninger og interesser, som institutmedarbejderne hver for sig repræsenterer. Forskningsvirksomheden foregår typisk som individuelle foretagender, og i det omfang fællesaktiviteter finder sted, begrænser de sig til lejlighedsvis afholdte kolokvier.

Instituttet har ingen fast publikationsserie, men det i december 1981 fremstillede bind 'Arbejds-papirer 2', der indeholder bidrag af de fleste af de medarbejdere, der har været aktive ved instituttet i årets løb, giver et rimeligt godt billede både af den faglige og personlige forskningsprofil, der er repræsenteret på instituttet. Her er behandlet emner indenfor almen lingvistik: diskussion af tilstedeværelse eller fravær af betoning af verberne i visse udtryk på dansk (Jørgen Rischel) og argumentering for ordnede regler i grammatiske beskrivelser ud fra nogle problemer i russisk (Niels Ege); indenfor finsk-ugrisk lingvistik: oprindelsen af de forskellige dele af det ungarske ordforråd i lyset af ordenes struktur (Gábor Zaicz) og forklaring af nogle finsk-ugriske verbalendelsers form (Michael Larsen); og indenfor indoeuropæisk lingvistik: forhistoriske lydudviklinger i armensk (Birgit Olsen, Gerard Muller) og sproghistorisk analyse af enkeltord i hittitisk, armensk, oldirsk, avestisk, græsk, baltisk og slavisk (Jens Elmegård Rasmussen). Jfr. publikationslisten nedenfor.

Af forskningsprojekter, som de faste videnskabelige medarbejdere har arbejdet med i årets løb, kan iøvrigt nævnes: synkron og diakron samisk dialektgeografi, samt et dansk-finsk ordbogsprojekt (Michael Larsen); mordvinske morfologiske undersøgelser, samt en ungarsk-dansk ordbog (Gábor Zaicz); oversættelse med kommentar af Rasmus Rasks prisskrift, samt kritik af Peter Harder og Chr. Kocks teori om præsuppositionssvigt (Niels Ege); talkomposition i oldtid og middelalder, samt udarbejdelse af en praktisk lærebog og en tolkeordliste i tyrkisk (Jens Juhl Jensen). Der henvises også til afsnittet under Institut for fonetik (for Jørgen Rischels vedkommende).

Jørgen Rischel var organisatorisk leder af årsmødet i Societas Linguistica Europaea, der holdtes i København i august.

Jørgen Rischel og Niels Ege er medlemmer af redaktionen af 'Acta Linguistica Hafniensia'.

Jørgen Rischel er formand for Lingvistikredsen; Michael Larsen har været medlem af Lingvistikredsens komité indtil 6.10.

Gábor Zaicz er medlem af redaktionen af serien 'Analecta Linguistica' (Budapest).

Det har præget instituttet i det forløbne år, at bemanningen med fastansat videnskabeligt personale i løbet af kort tid er blevet stærkt reduceret: medens der i begyndelsen af 1980 var tilknyttet instituttet 7½ videnskabelige medarbejdere (hvoraf 1 havde orlov), var antallet ved indgangen til 1981 faldet til 5½, og i årets sidste tredjedel har staben bestået af kun 3½ videnskabelige medarbejdere.

Halveringen af den faste stab har betydet en alvorlig forringelse af de i forvejen begrænsede mulig-

heder for at dække de meget varierede faglige opgaver instituttet forventes at løse. Kun på undervisningssiden har det været muligt at yde de betrængte fag en vis hjælp gennem ansættelsen af deltidslærere.

Fra 1.12. indgik instituttet i et nyoprettet Centralinstitut for Sprogvidenskab (sammen med Inst. f. anv. og mat.lingv. og Inst.f.fonetik).

Publikationer:

Ege, Niels, 1981: Kongruensregler for russiske nominalled med særligt hensyn til numeralier. – Arbejds-papirer 2, Inst.f.Lingvistik, NE 1-15.

Kaivola-Bregenhøj, Annikki, 1981: 'Jeg laver en hel mængde nye drømmetydninger ...'. Julius Strandbergs drømmebøger 1863-1899. – Folk og Kultur, Årbog for dansk etnologi og folkemindevidenskab (1981), 43-55.

Larsen, Michael, 1981: Nogle kritiske bemærkninger om præsensmærket *k i finsk-ugrisk. – Arbejds-papirer 2, Inst.f.Lingvistik, ML 1-12.

Rischel, Jørgen, 1981: Nogle komplicerende faktorer vedrørende verbers betoning i dansk. – Arbejds-papirer 2, Inst.f.Lingvistik, JR 1-16.

Zaicz, Gábor, 1981: Hungarologie und Finnougristik in Dänemark. – Finnisch-ugrische Mitteilungen, Göttingen (1980) 4. 235-240.

– : Hungarológia és finnugrisztika Dániában. – Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. Cikkgyűjtemény (Budapest), 45-47.

– : (anm.) The First Cheremis Grammar (1775). A Facsimile Edition with Introduction and Analysis by Thomas A. Sebeok and Alo Raun, Chicago 1956. – Általános Nyelvészeti Tanulmányok (Budapest), 13. 358-361.

– : Word-structure and Etymology. The ancient layer of words of unknown origin in the Hungarian language. – Arbejds-papirer 2, Inst. f. Lingvistik, GZ 1-17.

Vedrørende færdiggjorte arbejder for Jørgen Rischel iøvrigt, se under Institut for fonetik.

Gæsteforelæsninger:

4.3 Peter Ladefoged (Univ. of California, Los Angeles), »The relation between phonetics and phonology« (i samarbejde med Institut for fonetik).

21.5. Alan Bell (Univ. of Colorado), »The conflict between prosodic structures and segmental organization«.

26.5. Pentti Leino (Helsinki Universitet), »Stilproblemer i sprog og folkedigtning« (på finsk).

27.5. Pentti Leino (Helsinki Universitet), »Synspunkter på objektet i finsk«.

Niels Ege

5: Institut for Litteraturvidenskab

Stab:

1 professor, 6 lektorer, 1 adjunkt, 1 seniorstipendiat, 2 kandidatstipendiater, 5 eksterne lektorer, 1 heltids- og 2 halvtidsansatte TAP.

Forskningsvirksomhed:

I lighed med hvad der har været tilfældet de senere år, har instituttets forskningsaktiviteter også i 1981 samlet sig om emner inden for litteraturhistorie, massekommunikation, kvindelitteratur og mere alment om bevidsthedshistoriske forhold.

Arbejdet sammen med andre danske universitetsforskere i det af Forskningsrådet støttede projekt om en socialhistorisk funderet dansk litteraturhistorie (Projekt Dansk Litteraturhistorie) optager stadig en væsentlig del af instituttets forskningsressourcer. Således bidrager Peter Larsen, Peter Madsen og Karen Syberg med afsnit om efterkrigstidens litteratur, mens Lise Busk-Jensen, Torben Grodal, Marie-Louise Svane og Martin Zerlang beskæftiger sig med litteraturen i tidligere perioder. Det forventes, at udgivelsen starter i efteråret 1983.

En anden betragtelig del af instituttets forskningsindsats foregår inden for rammerne af Afdelingen for Massekommunikation, som også har været meget præget af arbejdet med at planlægge nye uddannelser inden for massekommunikationsområdet og af deltagelse i drøftelser af de nye medier, satellit-TV, kabel-TV, video, teledata, og deres betydning i det fremtidige samfund. Der er i øvrigt forsket i såvel trykte som elektroniske medier, og såvel indenlandske som udenlandske forhold har været taget op. Avismediet er behandlet af Ralf Pittelkow i et omfattende, nu afsluttet projekt om socialisme og ytringsfrihed, der publiceres i 1982. Afdelingen har beskæftiget sig indgående med TV-mediet, således bl.a. Peter Larsen med underholdningen. Morten Giersing har færdiggjort et større projekt om TV i USA, som er under offentliggørelse.

Forskningen i kvindelitteratur og beslægtede emner, der har udgjort en voksende del af instituttets aktiviteter, er i 1981 blevet styrket med ansættelsen af en medarbejder, som er forpligtet til særligt at varetage dette område. Undersøgelser i George Sands feministiske forfatterskab er afsluttet og offentliggjort af Lise Busk-Jensen, mens Karen Syberg fortsætter sine studier i italiensk litteratur, som behandler kvindeproblemer. Kombinationen af teoretiske overvejelser og praktiske analyser kendetegner et igangværende projekt om psykoanalyse og kvindelitteratur (ved Lise Busk-Jensen), og et andet arbejde angår kvindesituationens karakter på tærsklen til det borgerlige samfund, herunder de tidlige faser i den

borgerlige pigeopdragelse (Marie-Louise Svane). Hertil knytter sig studier i barndommens historie (Svane) og ungdommens kulturelle og psykologiske forhold (Elo Nielsen).

Herudover har instituttets medarbejdere, dels afsluttet, dels fortsat en række specialundersøgelser. Således er der inden for området dansk litteraturhistorisk forskning arbejdet med emner i H.C. Branners og Harald Kiddes forfatterskaber (Jørgen Egebak), samt i Erik Knudsens (Peter Madsen) og Jacob Paludans (Lars Peter Rømhild) forfatterskaber. Lars Peter Rømhild har desuden fortsat sine studier i dansk-svenske relationer med en afsluttet studie i Fredrik Böök og Harald Nielsen og en igangværende om Georg Brandes og Tegnér. Uden for det danske kulturområde foretager Jørgen Egebak studier i Goethes forfatterskab, særlig romanerne, og Ole Thomsen har et projekt i gang om Rousseaus samtids- og moralkritik, mens Martin Zerlang fortsætter et projekt om latinamerikansk litteratur. Endelig beskæftiger Toben Grodal sig med kriminallitteraturen med særligt henblik på Conan Doyle.

Publikationer:

Lise Busk-Jensen: *Frigørelse eller selvrealisering* – analyser i George Sands feministiske forfatterskab 1832-44 (128s SIL nr. 10/81).

– George Sands *Consuelo* og *La comtesse de Rudolstadt* (30s). In: *Udviklingsromanen – en genres historie* (Odense universitetsforlag 1981).

Jørgen Egebak: *H.C. Branner*, in: *Danske digtere i det 20. århundrede*, II, Kbh. 1981, s. 357-83

– *'Helten' som ø-roman*, AIL, Kbh., 1981, 28 s.

Morten Giersing: *Lysten til at se glade mennesker*. Et interview med Otto Leisner, i *Underholdning i TV*, Dansk Massekommunikationsforskning 1, Busk 1981.

– Forbrugerprogrammer i radio/TV. Rapporter om interviewundersøgelse, analyse af udvalgte programmer samt om erfaringer med forbrugeroplysning i radio, tv og teledata i England, Fortryk INST. for litteraturvidenskab, publiceres 1982 i NU-serien i samfunddrag.

Peter Larsen: *Kanal 22 som Columbusæg*, in: *Underholdning i TV*, Kbh. 1981, sm. med Erik Nordahl Svendsen. Gloser om mediereception, in: *Skønlitteratur og billedmedier*, Kbh. 1981.

Peter Madsen: *Jeg'et og den krænkede analyse*, in: L. Holst m.fl. (udg.): *Frigørelse*, 1981. 105 sider. Erik Knudsen, in: *Danske digtere i det 20. århundrede* 3, 1981. 12 sider. *Descrizione e contesto*, in: *Il paradosso descrittivo* (Studi nederlandesi, Studi nordici, Annali dell'Istituto Universitario Orientale), 1980. 21 sider.

Elo Nielsen: *Ungdomskultur og klassekultur*, Kontext 42. s. 20-37.

Ralf Pittelkow: *Kritik af Nordenstrengs kommunikationsteori*, (12 s.), in: *Underholdning i TV*, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1981.

Lars Peter Rømhild: *Jacob Paludan*, in: *Brostrøm og Winge* (red.): *Danske digtere i det 20. århundrede*, bd. 1 (Gad 1981), s. 61-75.

– Fredrik Böök's breve til Hans Nielsen, in: *Fund og Forskning*, 1981. 129-158.

Marie-Louise Svane: *Interieur med dukkebørn*, in: *Barndommens historie*, Tiderne skifter 1981, 33 s.

Martin Zerlang: *Et signalement of det 19. århundredes første halvdel*, Historievidenskab, 1981, 15 s.

Redaktionsvirksomhed mv.:

I redaktionen for instituttets skriferække, SIL, sidder Lars Peter Rømhild og Marie-Louise Svane. Sidstnævnte er desuden medredaktør af tidsskriftet *Kontext*. Følgende af instituttets medarbejdere er i redaktionen for tidsskriftet *Kultur & Klasse*: Lise Busk-Jensen, Morten Giersing, Peter Larsen, Peter Madsen, Marie-Louise Svane, Martin Zerlang. – Morten Giersing er medlem af Mediekommissionen.

Gæsteforelæsninger og foredrag:

Egebak, Jørgen, Nordvestjysk Folkeuniversitet, Lemvig: 'Helten' af Harald Kidde.

Giersing, Morten, Børne- og Ungdomsafdelingen, DR, Fremtidens medieudvikling i relation til Danmarks Radio.

Ingeniørdagene: Teletekstsystemer og den almindelige bruger.

LOs Landsskole: (Medvirken ved udarbejdelse af videoprogram): 'Fagbevægelsen og medierne'.

Foreningen Norden, Hindsgavl: Nordisk versus udenlandsk TV.

Danmarks Biblioteksskole, Kbh.: Teknologi og informationsformidling.

– :Billedmedier i fremtiden.

Herlev kommune: Film- og TV-produktion i fremtiden.

Bergsjø, Norge: Førskolebarnet i 80ernes Norden – en konstruktiv fremtidsvision.

LO-skolen, Helsingør: Mediesituationen i fremtiden.

Larsen, Peter, Det humanistiske fakultet, Kbh.: Billedanalyse. Ål i Hallingdal, Norge: Indholdsanalyse af børne-TV.

Madsen, Peter, Distriktshøjskolen, Stavanger, Norge: Hvad er det for en kultur vi har?

Oslo Universitet: Kritikerens som intellektuel

–: Hans Scherfig og Hans Kirk

–: Erik Knudsen og Klaus Ribbjerg

Nielsen, Elo, Studenterkredsen, Kbh.: Narcissismen som kulturel totalitetsforklaring.

Svane, Marie-Louise, Kritiske Historikeres Kvindegruppe: Kvindehistorie – bevidsthedshistorie.

Teoriseminar, IFL, Kbh.: Pigeopdragelse i bevidstheden af det 19. årh. i Danmark.

Det humanistiske fakultet, Kbh.: Barndomshistorien som del af bevidsthedshistorien – problem og metode.

–: Kvindelige udtryksformer i den kulturhistoriske proces.

Zerlang, Martin, Kritiske Historikere, Klintenborg: Bevidsthedsændringernes betydning ved overgang fra feudalisme til kapitalisme.

Vestjyllands Højskole: Bonden, borgeren og arbejderen i dansk litteratur.

Studenterkredsen: Folkelig bevidsthed og klassebevidsthed.

Jørgen Egebak

Nordisk

I: Det Arnamagnæanske Institut

Stab:

1 professor, 5 lektorer, 1 islandsk lektor, 1 sekretær, 3 fotografer.

Tilknytning til instituttets forskningsvirksomhed har endvidere professor Jón Helgason, samt forskere ansat ved andre institutioner i ind- og udland. Dertil kommer Den arnamagnæanske Kommissions Ordbog med en stab på fire medarbejdere (ikke universitetsansatte). Projektet tager sigte på udarbejdelsen af en videnskabelig ordbog over det norsk-islandske middelalderprog.

Forskningsvirksomhed:

A. Tekstudgivelse:

En hovedopgave for instituttets forskning er udarbejdelsen af kritiske udgaver af islandsk og norsk litteratur fra middelalderen og senere islandsk litteratur.

Denne litteratur, hvoraf en del er oversat fra latin, fransk, tysk, dansk m.m. er overleveret i håndskrifter, kun undtagelsesvis i trykte bøger. Et værk vil normalt ikke være bevaret i original, men findes i en række håndskrifter i mere eller mindre forskellige versioner. Grundlaget for en kritisk tekstudgave er en undersøgelse af hele håndskriftmaterialet og en klarlægning af sammenhængen mellem de forskellige tekster. I udgaverne aftrykkes den eller de tekster der har vist sig at repræsentere det originale værk bedst, med et noteapparat, der leverer det tekstmateriale fra andre håndskrifter, som er relevant ved vurdering og rettelse af den aftrykte tekst, et såkaldt variantapparat.

En udgave omfatter dog ikke altid hele håndskrift-overleveringen af et værk, den kan fx begrænses til en enkelt redaktion eller til et fragment.

I forbindelse med tekstundersøgelserne må der i reglen foretages mere eller mindre omfattende undersøgelser af de enkelte værkers benyttelse af forlæg eller kilder og af håndskrifternes sprog og historie, og man vil derved ofte nå til en præcisere placering af værker og håndskrifter i en sproglig og kulturel sammenhæng.

På instituttet arbejdes der for tiden med følgende større udgivelsesprojekter af nævnte art: Trójumanns saga/Dares Phrygiusversionen (under udgivelse), Hulda-Hrokkinskinna, Bretasögur, Hænsa-þóris saga (Jonna Louis-Jensen), Eiriks saga víðförla (under udgivelse, Helle Jensen), Sagan af Tryggva karlssyni og kóngsbörnum Sigurði og Signýju, Sagan af Artús

kóngssyni (Davíð Erlingsson), Saga af Assenath, Saga af Gyðingnum gangandi (Mariane Overgaard), Hrafnkels saga Freysgoða (Peter Springborg).

b. Specialundersøgelser:

Instituttets øvrige forskning er gennemgående snævert forbundet med den aktuelle udgivervirksomhed. Beskæftigelsen med et bredere forskningsemne af tværgående karakter, fx en genre eller en periode, vil således kunne resultere i kritiske tekstudgaver af den undersøgte litteratur eller i afhandlinger, der på forskellige måder søger at perspektivere denne litteratur. Men omvendt er det også almindeligt, at det er arbejdet med den kritiske udgave, der giver anledning til videregående undersøgelser. For tiden arbejdes der bl.a. med følgende emner:

Fornaldarsagaer, eventyrsagaer og eventyr, specielt med henblik på deres anvendelse af motiver og fortællestof. To udgaver og en registrant over efterreformatorisk schwanklitteratur på Island er under forberedelse. En artikel om motivslægtskab mellem en irsk middelalderfortælling og et afsnit af Hálfs saga er udk. 1981 (Davíð Erlingsson).

Forekomsten af et enkelt motiv i ældre og yngre islandske kilder: Stith-Thompson Q 478.1.4 (Agnete Loth).

Islandske og norske håndskrifter fra middelalderen og senere. Under forberedelse er artikler om: et fragment af den ældre Gulatingslov fra o. 1200 (Mariane Overgaard), et helgensagafragment i samlingshåndskriftet AM 921, 4to (Agnete Loth) og en tidlig 1600-talsafskrift (Marshall 114 i Oxford) af den såkaldte Uppsalaedda (Davíð Erlingsson).

Islandske skrivere i 1600-tallet og den (kultur)historiske baggrund for deres virksomhed. To artikler er under forberedelse (Peter Springborg).

Engelsk sprogindflydelse i islandsk. En artikel om middelengelske låneords bøjning i islandsk er udk. i 1981, en anden er under udgivelse (Eyvindur Eiríksson).

EDB-behandling af islandske tekster. En KWIC-konkordans til Antonius Corvinus' Passio i islandsk oversættelse 1559 er under forberedelse (Jonna Louis-Jensen).

Udarbejdelse af refererende bibliografi til Acta Philologica Scandinavica af arbejder inden for vestnordisk filologi for perioden 1961ff (Agnete Loth i samarbejde med Jørgen Larsen, Institut for Dansk Dialektforskning).

Redaktionsvirksomhed m.v.:

Agnete Loth er medredaktør af tidsskriftet Acta Philologica Scandinavica.

Jonna Louis-Jensen er hovedredaktør, Jón Helgason og Peter Springborg er medredaktører af Den

arnamagnæanske Kommissions skriftserier, Bibliotheca Arnamagnæana og Editiones Arnamagnæanæ.

Jonna Louis-Jensen varetager hvervet som sekretær for Den arnamagnæanske Kommission.

Instituttets Bulletin er redigeret af Peter Springborg.

Konsulentvirksomhed:

Instituttets videnskabelige medarbejdere medvirker som konsulenter ved udgivelse af de bind i de to skriftserier, der udarbejdes af forskere som ikke er ansat ved et af de to arnamagnæanske institutter i København og Reykjavík. I det forløbne år har der været arbejdet på Liturgica Islandica (Lilli Gjerløw, udk. 1981), Det islandske Wiener-Psalter (Heiko Uecker, udk. 1981), Hákonar þáttur Hárekssonar (Mirjam Lanjala), Eyrbyggja saga (Forrest Scott) og Partalopa saga (Lise Præstgaard Andersen).

Publikationer:

Arnamagnæan Institute and Dictionary, The Bulletin 13 1979-81: 31 s. København. (Udarbejdet af de fastansatte medarbejdere ved institut og ordbog).

Eiríksson, Eyvindur, 1981: Burgeisar, ribbaldar, bárunar og allt það hafurtask. – Afmælliskveðja til Halldórs Halldórssonar 13. júlí 1981: 85-96. Reykjavík.

Erlingsson, Davíð, 1980 (1981): Hjörleifur kvensami og Fergus Mac Léite. – Gripla IV: 198-205. Reykjavík.

– 1981: Eyjólfur has the last laugh: A note on Víga-Glúms saga Chs. I-III. – Specvlvm norroenvm. Norse Studies in Memory of Gabriel Turville-Petre: 85-88. Odense.

Louis-Jensen, Jonna, 1981: Vöndur er Mária mynduð. – Specvlvm norroenvm. Norse Studies in Memory of Gabriel Turville-Petre: 328-336. Odense.

Gæster og rejser:

Daphne Davidson, Oxford. Mariann Ege, München. Wilhelm Heizmann, München. Grímur M. Helgason, Reykjavík. James Knirk, Oslo. Jónas Kristjánsson, Reykjavík. Rodney A. Maack, Berkeley, California. Forrest S. Scott, Auckland, New Zealand.

Følgende som danske statsstipendiater: Sabine Ackermann, München. François-Xavier Dillmann, Paris. Jan ten Holt, Haarlem. Margaret Cormack, Winchester, Massachusetts.

Eyvindur Eiríksson har holdt tre foredrag om islandsk sprog og litteratur ved en Nordisk konference

om nabosprogsundervisning på Schæffergården i København, januar 1981.

Davíð Erlingsson har været på studieophold i Reykjavík februar-juni 1981. D.E. har i juli-august været gæstelærer ved The Australian National University i Canberra og desuden holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Sydney og Auckland, New Zealand. Peter Springborg har holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Zürich, Basel og München, november 1981.

Peter Springborg

2: Institut for Dansk Dialektforskning

Stab:

1 professor, 8 lektorer. 1 adjunkt, 1 heltidsansat og 3 deltidssansatte assistenter.

Forskningsvirksomhed:

Ømålssamlingerne er forøget med ca. 4300 ordsedler, de jyske samlinger med ca. 1800 ordsedler. Manuskriptsamlingen er forøget med 3 numre. Der er foretaget 30 båndoptagelser à ca. 45 min., heraf 19 på Øerne og 11 i Jylland.

Ordbog over de danske ømål:

Redaktion og gennemlæsning af manuskript (herunder kontrol af materialeudnyttelsen) er fortsat med en række afsnit i bogstavet D. Der foretages i mindre omfang løbende supplerer af ordbogssamlingerne ved direkte optegnelser, udsendelse af spørgelister, ekscerpering af litteratur og båndoptagelser og EDB-søgning i transskriberede båndoptagelser. (Redaktører: Inger Bévort, Marie Bjerrum, Britta Olrik Frederiksen, Finn Køster, Jørgen Larsen, Inge Lise Pedersen, Karen Margrethe Pedersen. Konsulent: Inger Ejkskjær. Pens. lektor Chr. Lisse har også efter sin fratreden fortsat arbejdet med gennemlæsning af redigerede afsnit).

Undersøgelser og beskrivelser af enkelt-dialekter og mindre dialektområder:

En undersøgelse af n-kombinationerne på Omø med en oversigt over det ret komplicerede mønster som dannes i dag af korrespondenserne til skriftens forbindelser af vokal + nd, ng (samt hermed ækvivalente skrivemåder). En sammenligning med ældre optegnelser fra Omø har godtgjort, at man ikke kan udelukke, at dette mønster har holdt sig stort set uforandret op gennem hele det 20. århundrede (Brit-

ta Orlík Frederiksen). En undersøgelse af n-kombinationerne på Lolland, Fejø, Femø og Askø og en beskrivelse af deres udvikling i 1800-tallet samt deres system i nyere lollandsk. Undersøgelsen har vist, at dialekten har været udsat for mange forandringer, også inden for et kortere tidsrum, og også før påvirkningen fra rigsdansk for alvor satte ind. (Karen Margrethe Pedersen). En undersøgelse af jl-forbindelsernes udbredelse i ømålene i ld-ord med fremdragelse af en række eksempler på jn- og jl-ord, hvor j ikke er lydret. Den traditionelle opfattelse af de fynske jl-former som lydrette former, opstået ved palatalisering af ld, problematiseres, efter at en gennemgang af standardlitteraturen har vist, at størstedelen af eksempel materialet her må udskydes. Det foreslås at opfatte disse j-forbindelser som falsk restitution. (Inge Lise Pedersen). En undersøgelse af de himmerlandske korrespondenser til skriftens nd og nt. På grundlag af optegnelser og båndoptagelser fra hele området har det været muligt at kortlægge forholdene og herved korrigerer standardværkernes fremstilling samt diskutere den historiske udvikling. (Bent Jul Nielsen). En undersøgelse af stødføremkomsten i konsonantforbindelse (stemt + ustemt konsonant) i dialekten i Hads herred, sammenlignet med Djursland- og Samsø-dialekterne; det har vist sig at dialekten i denne henseende, i højere grad end det tidligere har været påvist, adskiller sig fra nørrejysk i almindelighed. (Magda Nyberg). Ovennævnte afhandlinger vil blive trykt i Danske Folkemål 1982.

Arbejdet med en sydsamsisk ordsamling er fortsat ved efterhøring på Samsø af de senest tilkomne kilders supplerende ordmateriale. Tang Kristensens Skattegraveren og Det jyske almuvel er gennemgået, og samsisk stof herfra er indarbejdet i manuskriptet. (Inger Ejskjær og prof. emer. Poul Andersen). Beskrivelse af lydsystemet i to vendsysselske dialekter er fortsat med supplerende optegnelser og fortsat udarbejdelse af manuskript. (Bent Jul Nielsen). Fortsættelse af låneordsstudier: med udgangspunkt i sønderjysk undersøges høj- og nedertyske låneords udbredelse i jyske dialekter i almindelighed, deres aktuelle brug, betydningsindskrænkninger eller -forandringer. (Magda Nyberg).

Dialektgeografi:

Fortsat medvirken ved det europæiske sprogatlas, herunder korrekturlæsning af tekster til kortene for det skandinaviske område til 1. udsendelse: ALE. Introduction et cartes d'essai. Endvidere er udarbejdet forslag til korttekster for hele det germanske område forud for møde i Amöneburg i august 1981. (Inger Ejskjær og Poul Andersen).

Sprogbrugs- og sprogpædagogiske undersøgelser:

Deltagelse (sammen med professor M. Baumann

Larsen, AUC) i planlægning af projektet »Sproglig urbanisering – normkonflikt eller tilpasning«, hvis mål er en beskrivelse og analyse af de sproglige konsekvenser af vandringen fra land til by og ændringen af agrare landsogne til industrialiserede landbosamfund. Projektet der forventes at vare 3 år er ét ud af ni nordiske projekter der skal give et samlet billede af de sproglige virkninger af urbaniseringen. (Inge Lise Pedersen).

Der er påbegyndt en undersøgelse af mulige frekvensforskelle mellem mænds og kvinders sprogbrug i båndoptagelser med dialektalt talesprog. Til undersøgelsen benyttes det tekstcorpus der i de senere år er blevet aflæst og lagret på magnetbånd, og hyppigheden af de forskellige grammatiske kategorier (ordklasse, sætningskategorier, sætningsbrud m.m.) findes maskinelt. Resultaterne sammenlignes så vidt muligt med tilsvarende norske og svenske resultater. (Magda Nyberg, Karen Margrethe Pedersen).

Deltagelse (i samarbejde med AUC og Danmarks Lærerhøjskole) i et projekt, som Hirtshals kommunes kulturudvalg har taget initiativ til, med det formål at give et overblik over sprogsituationen og dialektens stilling i skolerne og i kommunen som helhed. Af delemnerne kan nævnes »forholdet mellem skolesprog og hjemmesprog«, »elevers, læreres og forældres holdning til dialekter og sprogforskelle«. (Magda Nyberg).

Andre emner:

Studier i dansk sprog ca. 1350-1400. En beskrivelse af sproget i håndskriftet AM 26,8° af de sjællandske love; manuskript under færdiggørelse. Endvidere en ordforrådsundersøgelse i oversættelsen af Vulgatas 118. Davidssalme i en gammeldansk bønnebog med henblik på påvisning dels af et svensk mellemlid mellem det latinske forlæg og den danske tekst, dels af glossarbenyttelse ved oversættelsen fra latin til folkesprog. (Britta Orlík Frederiksen).

Information m.v.:

Der er besvaret en række henvendelser fra offentligheden vedrørende dialektale spørgsmål samt efter anmodning leveret overspilninger af dialektprøver til en række institutioner. Flere medarbejdere har holdt foredrag om danske dialekter (bl.a. arrangeret af Folkeuniversitetet) efter henvendelse fra lokale foreninger. Ved en serie på 10 udsendelser i Næstved lokalradio om sjællandske og lolland-falsterske dialekter har Finn Køster medvirket såvel ved tilrettelæggelse som præsentation.

Med henblik på udlevering til besøgende og andre interesserede er der fremstillet en pjece (med dansk og engelsk tekst) om instituttets virksomhed, samlinger m.m.

Publikationer:

- Instituttet har udgivet Danske Folkemål. 23. bd. (130 s.), red. af publikationsudvalget og indeholdende 5 af de nedennævnte afhandlinger.
- Bévort, Inger, 1981: Se Inge Lise Pedersen.
- Bjerrum, Marie, 1981a: Bærende blå og renende væk. Forstærkende adverbier på -ende. – Danske Folkemål 23: 1-7.
- 1981b: Otto Kalkar. – Dansk biografisk leksikon. 7.
- 1981c: K.J. Lyngby. – Dansk biografisk leksikon. 9.
- Brink, Karl-Erich, 1981: Glidere og diftonger i Bjerreherredsmålet fra generativt synspunkt. – Danske Folkemål 23: 19-30.
- Se også Jørgen Larsen.
- Frederiksen, Britta Olrik, 1981: Navne på -torp i Ods herred. – Namn och Bygd 69: 42-88.
- Køster, Finn, 1981: Se Inge Lise Pedersen.
- Larsen, Jørgen, 1981 (sm.m. Karl-Erich Brink): Bulletin of Scandinavian Philology 1976. 1. 59 s. – Acta philologica Scandinavica 33, Supplement 2.
- Lisse, Christian, 1981: Bikkelpillet på Amager. – Danske Folkemål 23: 9-18.
- Nielsen, Bent Jul, 1981 (sm. m. Nina Thorsen): Fundamental Frequency Patterning and Sentence Intonation in Two Jutlandic Dialects: A First Approach. – ARIPUC 15: 1-12.
- Nyberg, Magda, 1981: Findes der dialektbarrierer i Danmark? (2). Rapport om et rundspørge blandt 531 skoleelever. – Danske Folkemål 23: 69-130.
- Pedersen, Inge Lise, Finn Køster, Karen Margrethe Pedersen og Inger Bévort, 1981: j-svind og j-restitution i ømålsområdet. – Danske Folkemål 23: 31-68.
- Pedersen, Karen Margrethe, 1981: Om anvendelse af et tekstkorpus til supplerung af ordbogsmateriale. – E. Lien (Udg.): De nordiske datalingsvistikkedagene 1981. Foredrag ... (Trondheim 1981): 169-170.
- Se også Inge Lise Pedersen.

Bent Jul Nielsen

3: Færøsk laboratorium

Laboratoriets stab består af 1 lektor.

Der arbejdes med et registerbind til Føroya kvæði (Corpus Carminum Færoensium).

Der er udarbejdet et manuskript omhandlende den færøske bådtype og de skikke, der knytter sig til båd fiskeriet.

N. Djurhuus

4: Institut for Metrik og Foredragslære*Stab:*

Én professor, to lektorer, én ekstern lektor, én halvtidsansat kontorassistent.

Forskningsvirksomhed:

Instituttet driver grundforskning indenfor områderne retorik (d.e. den sproglige fremstillings teori og praksis) og dansk verslære. Forskningen er tildels grundlag for instituttets undervisning, der bl.a. tager sigte på uddannelse af retoriklærere til lærerseminarierne, hvor retorik er obligatorisk fag.

For tiden er følgende forskningsaktiviteter igang:

(1) En undersøgelse af skolebørns oplæsning med det formål – om muligt – at finde frem til faktorer, der indvirker på børnenes evne til at give mundtligt udtryk for et indhold i bunden form. (lektor, cand. mag. Lone Rørbech)

(2) En teoretisk, systematisk og historisk beskrivelse af Dansk Verskunst fra barok til modernisme. Den systematiske del (»Dansk Strofekatalog«) er afsluttet. Den teoretiske del (»Digt og Form. Verslærens grundlag«) og den historiske (»Dansk Vershistorie«) er under arbejde. Der lægges under udarbejdelsen stadig vægt på forskningens brugbarhed. Verslæren skal ikke være et forum for interne, formelle diskussioner, men et anvendeligt værktøj for litteraturhistorikeren. (Professor, dr. phil. Jørgen Fafner). I august 1982 udkommer: Fafner, J.: Tanke og Tale, 500 s.; I oktober 1982 udkommer »Retorik Studier«, nr. 6, 72 s.

Redaktionsvirksomhed m.v.:

Instituttet udgiver skriftserien »Retorik Studier«.

Af anden virksomhed kan anføres, at instituttet har været repræsenteret i Det Centrale Uddannelsesråds afsluttende arbejde med modersmålsopgaven i efteråret 1981.

Jørgen Fafner

5: Institut for Navneforskning*Stab:*

1 professor, 7 lektorer, 3 deltidskontorfunktionærer.

Forskningsvirksomhed:

Sted- og personnavne er de centrale områder for instituttets forskning. Indenfor stednavneforskningen arbejdes i første række med udgivelse af den i 1922 påbegyndte serie Danmarks Stednavne, hvis hoved-

formål er at meddele filologisk baserede tolkninger af navne fra hele landet. Indsamling og supplerung af materiale foregår til stadighed, i 1981 er således optegnet stednavne i Sorø amt, Holbæk amt, Københavns amt og i Han Herred, og der er udskrevet marknavne og personnavne fra markbøger (1682) fra Holbæk og Københavns amter. I 1981 er udkommet Stednavne i Ringkøbing Amt, 2. halvbind, 1. hæfte (ved Gordon Albøge). Under forberedelse til udgivelse er 2. halvbind, 2. hæfte af Stednavne i Ringkøbing Amt (ved Gordon Albøge), Stednavne i København Amt (ved Bent Jørgensen), Stednavne i Sorø Amt (ved Lis Weise) og Svendborg Amts Naturnavne (ved Birte Hjorth Pedersen).

Udgivelsen af et dansk stednavneleksikon blev påbegyndt i 1981 ved udsendelsen af Dansk Stednavneleksikon, Øerne øst for Storebælt (ved Bent Jørgensen). Fortsættelsen, Det nordlige Jylland, er under forberedelse til udgivelse i 1982.

John Kousgård Sørensen fortsatte bearbejdelse af sø- og ånavne resulterede i 1981 i udgivelsen af bind 4 i Danmarks Sø- og ånavne, indeholdende navne med forbogstaverne K og L. Navnegruppens europæiske placering har han behandlet i artiklen: Danmark – del af Krahes Gammeuropa? del af Kuhns Gammeuropa? En midtvejsrapport.

Stednavne som kilde til vikingetidsbosættelser i det nordvestlige England og en del af det sydvestlige Skotland er de næste års forskningsområde for Gillian Fellows Jensen. Undersøgelser af vidnesbyrd om vikingetidsbosættelser på de skotske øer og øen Man er under offentliggørelse.

Stednavneskifte i Danmark undersøges af Vibeke Dalberg. Undersøgelsen vil også indeholde et kapitel om epexegetiske tilføjelser. Artiklen Epexegesis in Danish Place-names, Michigan Germanic Studies 1982, 10 sider, gengiver i kort form en del af kapitlets indhold.

Kompositas, herunder sammensatte stednavnes, semantiske og syntaktiske forhold undersøges af Gordon Albøge.

Danske inge-navne bearbejdes af Lis Weise og indbyggernavne på -inge er nu færdigbehandlet.

EDB-behandling af danske stednavne er fortsat med indkodning af nye oplysninger og udbygning af de løbende projekter: Danske sognenavne, Utolkede stednavne (ved Birte Hjorth Pedersen og Lis Weise), Stednavneendelsen -by i Danmark (ved Birte Hjorth Pedersen) og Østdanske -inge navne (ved Lis Weise). Herudover er forarbejderne til indkodning og EDB-behandling af Retskrivningsliste for Jylland under udførelse. Ajourførte EDB sognelister er tilgængelige på instituttet.

Udarbejdelse af en retskrivningsliste for Jylland er fortsat, under ledelse af Birte Hjorth Pedersen, der i 1981 har været sekretær for Stednavneudvalget. Et andet medlem af Stednavneudvalget (Bent Jørgen-

sen) har behandlet stednavnes retskrivning i artiklen: 1948-reformens gennemslagskraft.

Forskningen indenfor personnavne har i de senere år været i tiltagende. Den forøgede interesse førte i 1981 blandt andet til et af NORNA arrangeret ekspertmøde om personnavne ved Lunds Universitet, hvortil en række af instituttets medarbejdere var indbudt som foredragsholdere: Gillian Fellows Jensen: Et forsigtigt forslag til klassifikation af fornavne efter navngivningsprincipper – Eva Meldgaard: Diminutiv, hypokorisme, kortnavn og kortform – Birte Hjorth Pedersen: Hvad forstås der ved termen mellemnavn? John Kousgård Sørensen: Patronymet. Begreb og terminologi.

Herudover arbejdes der med følgende personnavneprojekter: Københavnske Fornavne 1650-1950, Øgenavne blandt skolebørn (begge ved Eva Meldgaard), Opkaldelsesskikke – love eller sædvaner (Bent Jørgensen), Patronymernes historie i Danmark (John Kousgård Sørensen). Til en ny udgave af Håndbog for danske lokalhistorikere har John Kousgård Sørensen udarbejdet ca. 50 artikler om stednavne og personnavne.

Enkelte projekter ligger uden for instituttets centrale forskningsområde. En »Landbohistorisk læsebog« er under udarbejdelse af Bent Jørgensen og lektor Erik Helmer Pedersen, Institut for økonomisk historie. Sammen med ordbogsredaktør, mag.art. Ebba Hjorth udarbejder John Kousgård Sørensen en ordliste til Åsum herreds tingbog, og sammen med lektor Iver Kjær arbejder han med en 8-binds udgave af Danmarks gamle ordsprog, hvoraf hidtil er kommet 4 bind.

Vibeke Dalberg er formand og Bent Jørgensen er sekretær i Nordisk Samarbejdskomité for Navneforskning (NORNA).

Redaktionsvirksomhed:

Gillian Fellows Jensen er redaktør af Årsberetning for Selskab for nordisk filologi. Årsberetning for 1979-1980 udkom i december 1981. John Kousgård Sørensen er medredaktør af tidsskriftet Namn och Bygd.

Publikationer:

Albøge, Gordon, 1981: Stednavne i Ringkøbing Amt. Danmarks Stednavne XVII, 2. 240 s. København.

Dalberg, Vibeke, 1981: Nordisk Navneforskning 1980. Afsnittene om Danmark. – Namn och Bygd 69. (= NORNA-rapporter 20) p. 152-153, 157, 159-163.

– 1981: Stednavneændringer i typologisk perspektiv. Årsberetning for Selskab for nordisk filologi 1981 p. 32-35.

- Fellows Jensen, Gillian, 1981: Place-names and the Scandinavian settlement in England. Collected Papers presented at the Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape 1979, ed. V. Hansen p. 119-122.
- 1981: Stednavne. Vikingernes spor i det danske landskab, ved. M. Schou Jørgensen et al., p. 8-9.
 - 1981: Signposts to settling. The Vikings in England, ed. E. Roesdahl et al., p. 64, 78-82.
 - 1981: Vejvisere til vikinger. Vikingerne i England p. 64, 78-82.
 - 1981: Scandinavian settlement in the Danelaw in the light of the place-names of Denmark. Proceedings of the Eighth Viking Congress p. 133-145.
 - 1981: Nordiske stednavne i England. Mål og Mæle 8,2, p. 31-32.
 - 1981: Anmeldelse af A.D. Mills, The Place-Names of Dorset 1-2 (EPNS 1979-80), Notes and Queries 28,2, p. 176-177.
 - 1981: A Bibliography of Onomastic and Related Topics relating to Scotland and Scandinavia, Northern Studies 18, p. 13-19.
- Jørgensen, Bent, 1981: Dansk Stednavneleksikon. Øerne øst for Storebælt. København. 1981. 144 sider.
- 1981: Ortsnamen als Quellen zur mittelalterlichen Kulturgeschichte. Kiel Papers '80. Kiel 1981. 12 sider.
 - 1981: Strømbjerg og Stjernebjerg. Et navneproblem fra middelalderens Roskilde. Historisk Årbog for Roskilde Amt. 1981. 4 sider.
 - 1981: 1948-reformens gennemslagskraft. Mål og Mæle 8,2 p. 18-22.
 - 1981: Field-names on demesne land. Collected Papers presented at the Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape 1979, ed. V. Hansen p. 123-128.
 - 1981: Stednavne og administrationshistorie. Humaniora 4 p. 93-96. København 1981.
- Meldgaard, Eva, 1981: Dansk fornavneskik i 1600-tallet. Studier i Nordisk Filologi 63 p. 186-209. Helsingfors 1981.
- Hjorth Pedersen, Birte og Weise, Lis, 1981: EDB-behandling af danske stednavne. COMPILING nr. 10 p. 16-17, København 1981.
- og Weise, Lis, 1981: Nogle resultater af EDB-behandling af danske stednavne. Studier i Nordisk Filologi 63 p. 142-161. Helsingfors 1981.
- Kousgård Sørensen, John, 1981: Stednavnene og bebyggelserne, ældre? samtidige? yngre? Fortid og Nutid XXIX p. 91-96. København 1981.
- 1981: Anmeldelse af Hans Frede Nielsen, De germanske sprog. Nordic Journal of Linguistics Vol. 4, nr. 2 p. 185-188. Oslo 1981.
 - 1981: Danske Sø- og Ånavne IV. Navnestudier 21. 401 s. København.
 - 1981: Danmark - del af Krahes Gammeuropa?
- del af Kuhns Gammeuropa? En midtvejsrapport. Studier i Nordisk Filologi 63 p. 47-59. Helsingfors 1981.
- Weise, Lis, 1981: Jfr. ovenfor under Hjorth Pedersen, Birte.
- Gæster:*
- Drs. R. Rentenaar, P.J. Meertens-Instituut voor Dialektologie, Volkskunde en Naamkunde, Amsterdam.
- Rejser og gæsteforelæsninger:*
- Gillian Fellows Jensen har i februar 1981 på National Museum of Antiquities, Edinburgh holdt gæsteforelæsning over emnet Nordisk bosættelse på Orkneyøerne, Shetlandsøerne og Hebriderne, og senere på året - oktober-november - har hun holdt fem gæsteforelæsninger på universiteterne i Oslo og Bergen om stednavne og bosættelseshistorie.
- Bent Jørgensen har i august på University of Michigan, Ann Arbor, holdt en forelæsning: The horizon of the farming population in former times, og senere på året - oktober - har han på Oslo Universitet forelæst over Arbejdet med Danmarks stednavne, forudsætninger og mål.
- Hæderspriser:*
- John Kousgård Sørensen blev i maj 1981 promoveret til æresdoktor ved Uppsala Universitet. I oktober blev han sammesteds tildelt Sahlgren-prisen.
- Lis Weise*

6: Institut for Nordisk Filologi

Stab:

5 professorer, 34 lektorer (heraf to på orlov), 2 nordiske lektorer, 3 seniorstipendiater, 4 kandidatstipendiater, 8 eksterne lektorer, 40 undervisningsassistenter, 1 heltidsansat kontorfunktionær, 8 halvtidsansatte kontorfunktionærer (heraf en på orlov) og 1 betjent.

Instituttet har 5 ledige adjunkt/lektorstillinger, 1 ledig norsk lektor og 1 ledig svensk lektor.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets medarbejdere med forskningspligt er involveret i et lille hundrede forskellige forskningsprojekter inden for instituttets område, nordisk sprog og

litteratur. Nogle få af disse projekter er omfattende, men forholdsvis kortfristede forskningsprogrammer med skarpt definerede målsætninger, tidsrammer og publikationsplaner, udført i et samarbejde mellem forskere fra flere forskellige institutioner og med støtte fra – undertiden også på initiativ af – en institution uden for universitetet (fremfor alt Statens humanistiske forskningsråd).

Det typiske forskningsprojekt ved instituttet er dog det individuelle, den enkelte medarbejders selvstændige indtrængen i et mere eller mindre omfattende emne efter eget valg og med sigte mod monografisk publikation i artikel eller bogform, evt. med henblik på erhvervelse af licentiat- eller doktorgraden.

I et overgangsområde mellem forskning og undervisning ligger en omfangsmæssigt ganske betydelig produktion – ofte baseret på selvstændig forskningsindsats – af håndbøger, lærebøger og undervisningsmaterialer til de gymnasiale og de højere uddannelsers danskundervisning.

Tekstudgivelse og -kommentering:

Forskere ved instituttet medvirker ved udgivelsen af en række tekstkritiske *udgaver* af ældre danske tekster. Som udgiver (og med det dertil hørende økonomiske og faglige ansvar) står dog ikke instituttet, men et af de to udgiverselskaber: Universitets-Jubilæets danske Samfund og Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Thorkil Damsgaard Olsen arbejder sammen med cand.phil. Hanne Regnar på et afsluttende bind (håndskriftsbeskrivelse, kommentar og register) til afdøde dr.phil. Helge Toldbergs udgave af Den danske Rimkrønike I-III.

Iver Kjær har sammen med professor John Kousgård Sørensen, Institut for navneforskning, fortsat arbejdet med udgaven af Danmarks gamle Ordsprog I-VIII (fra Peder Laale til Peder Syv).

Thorkil Damsgaard Olsen og Hanne Ruus forbereder en udgave af Niels Hemmingsens Danske Skrifter.

Poul Lindegård Hjorth planlægger at udgive den yngre middeldanske tekst *De 15 Tegn*.

Flemming Lundgreen-Nielsen har påbegyndt arbejdet med en tekstkritisk udgave med real- og ordkommentar af Claus Christoffersens Lyschanders Digtning (på dansk og latin).

Erik Hansen arbejder på en udgave af Ove Malting: *Store og gode Handlinger*.

Flemming Lundgreen-Nielsen og Mogens Løj arbejder for Oehlenschlägerselskabet på en udgave af Oehlenschlägers prosa.

Erik Sønderholm arbejder med en udgivelse af Anders Bordingss Samlede Værker med tekstkritisk apparat og noter.

Iver Kjær og professor M. Baumann Larsen fra

Ålborg Universitetscenter har afsluttet en udgave af dansk-amerikanske tekster.

Sprogforskning:

Frans Gregersen og Stig Örjan Ohlsson arbejder sammen med seniorstipendiat Jan Katlev på et sproghistorisk projekt om dansk og nordisk fra 1000-1100.

En række projekter koncentrerer sig om enkeltområder inden for *syntaks, morfologi, fonetik og semantik*:

Syntaktisk tryk i dansk (Erik Hansen), sproglydsproblemet (Steffen Heger), om konstruktioner med *der* i moderne dansk og om begrebet forudsætning i semantikken (Poul Levin).

Instituttets *sociolingvistiske* projekter omfatter blandt andet dansk sprog i Amerika (Iver Kjær og M. Baumann Larsen), en undersøgelse af skrive- og læsefærdighedens sammenhæng med sociale grupper med særligt henblik på sammenhængen mellem den danske befolknings 'alfabetisering' i løbet af det 19. årh. og fastlæggelse af en retskrivningsnorm for undervisning og for offentligt sprog (Frans Gregersen), kønssprog (Ole Togeby), Dansk som fremmedsprog, indvandrerens sprogproblemer (Steffen Heger).

Gennem Erik Hansens tilknytning som konsulent ved det kontrastive dansk-tysk projekt under Institut for germansk filologi og hans og Poul Lindegård Hjorths medlemskab af Dansk Sprognævns arbejdsudvalg, der redigerer den ny udgave af retskrivningsordbogen, har instituttet berøring med to projekter af *anvendt lingvistisk* karakter. Poul Lindegård Hjorth er endvidere medlem af kulturministeriets ordbogskommission og Steffen Heger medredaktør af en dansk udtaleordbog.

Hanne Ruus leder (sm.m. lektor Bente Maegaard, Institut for anvendt og matematisk lingvistik) en undersøgelse over ordhyppigheder i moderne dansk og deltager i planlægning af det europæiske maskinoversættelsessystem EUROTRA. I anledning af sidstnævnte projekt er der udarbejdet en række rapporter og arbejds-papirer. Inden for området *sprogbrugsanalyse* søger Mogens Løj at beskrive den herskende praksis omkring offentlige myndigheders informationsaktivitet med særligt henblik på embedsmanden som institution. Klaus Kjølner arbejder med den offentlige politiske argumentation i dagens Danmark med materiale fra kommune- og folketingsvalget i efteråret 1981. Ole Togeby arbejder med problemstillinger i moderne undervisning i skriftlig fremstilling.

Litteratur- og teksthistorie:

Instituttet medvirker gennem de redaktionelle medarbejdere Tage Hind (perioden 1536-1620) og Ib Bondebjerg (perioden 1901-45) ved udarbejdelsen af

en dansk litteraturhistorie på materialistisk grundlag. I projektet, der støttes af Statens Humanistiske Forskningsråd og forlaget Gyldendal, deltager ca. 20 andre litteraturforskere fra andre institutter og universiteter. Hans Hertel er hovedredaktør på et projekt om en verdenslitteraturhistorie, der skal udkomme i Danmark (Gyldendal), Norge og Sverige.

Følgende medarbejdere udover de i publikationslisten anførte – er medarbejdere ved Dansk Biografisk Leksikon: Erik Aschengreen (biografier over skuespillere og dansere), Jens Kr. Andersen (Hans Egede Schack), Iver Kjær (Peder Låle, Daniel Matras, E. Mau).

Endvidere arbejdes der med Dansk Kritikhistorie (Thomas Bredsdorff og John Chr. Jørgensen) og Litteratur- og idéhistorie med udvalgte tekster (Leif Nedergaard-Hansen).

Nordisk teksthistorie før ca. 1700:

Thorkil Damsgaard Olsen arbejder med en filologisk retshistorisk undersøgelse af landskabslovene, og Iver Kjær på en større videnskabelig fremstilling af ordsprogrens oprindelse og udbredelse i Danmark.

Anne E. Jensen arbejder med det danske drama i det 16. århundrede, og Poul Lindegård Hjorth beskæftiger sig i fortsættelse af sin udgave af Matthias Moths Ovid-oversættelse med tekstens kildeforhold, datering og sprogform.

Nordisk teksthistorie efter ca. 1700:

Projekterne her omfatter navnlig en række monografier over enkelttekster og forfatterskaber:

Ludvig Holberg (Jens Kr. Andersen, Erik A. Nielsen)

Johannes Ewald (Keld Zeruneith)
Grundtvig (Flemming Lundgreen-Nielsen)
Søren Kierkegaard (Jørgen Bonde Jensen)
Henrik Pontoppidan (Klaus P. Mortensen)
Stig Dagerman (Per Erik Ljung)
Inger Christensen (Keld Zeruneith)
Chr. Kampmann (John Chr. Jørgensen)

Tværgående indfaldsvinkler til den nyere teksthistorie er repræsenteret i forskningsprojekterne:

Dansk salmedigtning (Erik A. Nielsen)

Kærlighed, ægteskab og penge. Romanstudier 1700-1900, (Thomas Bredsdorff), Det moderne genembruds kvinder (Pil Dahlerup), Tekst, historie og samfund (Poul Behrendt), Den borgerlige individualismes historie (Klaus P. Mortensen), Vilhelm Ekelund og arbejderbevægelsen (Per Erik Ljung), Arbejderlitteratur i Norden (Ib Bondebjerg), Arbejderforfattere i det 20. årh. (John Chr. Jørgensen), Arbejderkultur i mellemkrigstiden (Hans Erik Avlund Frandsen), Dansk ideologihistorie 1945-58 med sær-

lig vægt på bevidsthedsudviklingen i arbejderklassen og på venstrefløjen (Hans Erik Avlund Frandsen), Realismen mellem den store krig og den kolde krig (Hans Hertel), Den spanske borgerkrig som kulturkamp fra 1930'erne til 80'erne (Hans Hertel), Den litterære institution 1945-68 (Poul Behrendt), Manden i litteraturen (John Chr. Jørgensen), Udviklingen i dansk lyrik 1960-80 (Erik Skyum-Nielsen).

Genre- og fortolkningsteoretiske samt *æstetiske* problemer behandles i flere forskningsprojekter: Aage Henriksen er ved at færdiggøre en bog med afhandlinger om videnssociologi, Ibsen, Blixen og begrebet Det ubevidste i dybdepsykologi og litteratur. Georg Warming arbejder med essays om kommunikation, socialisation og psykoanalyse. Lars Arild arbejder med en genreantologi: Novelle og epoke, og Knud Wentzel med en antologi: Historie og genre. Jette Lundbo Levy beskæftiger sig med kvinders udtryksformer og Erik Aschengreen har færdiggjort en balletfører og arbejder på et værk om Jean Cocteau og balletten, en analyse af en digters forhold til en 'stum' kunstart.

Faghistorie og teori:

Flemming Conrad arbejder med dansk litteraturhistorieskrivning i det 19. århundrede og undersøger sammen med Frans Gregersen danskfagets historie som universitetsfag.

Af projekter inden for *fagdidaktik* og *pædagogik* kan nævnes, at Ib Poulsen har færdiggjort en licentiatafhandling, som er en fagdidaktisk undersøgelse af nogle undervisningsforløb i faget dansk, mens Harald Steensig beskæftiger sig med danskundervisning og erfaringspædagogik.

Litteratur- og mediesociologi:

Bent Fausing arbejder under projektrammen: Billedanalyse og billeddannelse, på en afdækning af billeddannelsens/perceptionens bevidsthedsmæssige betydning i socialisationsforløbet. Desuden arbejder han med et materiale om billeder af mændenes historie.

Hans Hertel har beskæftiget sig med litteratursociologiske studier, litteraturformidling, forholdet mellem mennesket og staten o.a.

Knud Wentzel beskæftiger sig med fjensynets udtryks- og betydningsformer.

Redaktionsarbejde:

Medarbejderne ved instituttet deltager i redaktionen af følgende faglige tidsskrifter: Acta Philologica Scandinavica, Danske Studier, Kritik, Mål og Mæle, Dansk Udtaleordbog.

Semiotik – psykoanalyse, litteratur, politik, Tidsskrift for Litteraturvetenskap.

Endvidere har instituttet medarbejdere siddende som formænd og i bestyrelserne for Det danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitets-Jubilæets danske Samfund.

Publikationer:

- Aschengreen, Erik, 1981: Else Højgaard, Mette Hønningen, Niels Kehlet. – Dansk Biografisk Leksikon VII: 46-47, 53, 616. Henning Kronstam, Andrea Krætzer, Harald Lander, Margot Lander, Toni Lander, Niels Bjørn Larsen. – Dansk Biografisk Leksikon VIII: 344-345, 369-370, 464-469, 569-570. Anna Lærkesen, Peter Martins. – Dansk Biografisk Leksikon IX: 272, 455-456. København.
- Behrendt, Poul, 1981: Det anti-autoritære oprør I-II. – Frigørelse, humaniora, digtning og sprog: 151-196.
- 1981: Portræt – Hermes, En bog til Ole Wivel: 58-61.
- Bondebjerg, Ib, 1981: Hans Kirk. – Danske digtere i det 20. årh. – Bd. 2. red. T. Brostrøm og M. Winge: 198-231. København.
- Bredsdorff, Th., 1981: Morten Nielsen. – Danske digtere i det 20. årh. 3. red. T. Brostrøm og M. Winge: 257-79.
- M. Larsen, O. Thyssen, 1981: Till Glädjen. En stridskrift om humanism och humaniora: 153 s. Stockholm.
- 1981: Lettere a Eugenio Barba. – La scuola degli attori, red. F. Ruffini: 155-58. Firenze-Milano.
- 1981: Frihed er det bedste guld. – Luftskebet 2: 60-62. København.
- Conrad, Flemming, 1981: Anm. af Københavns Universitet 1479-1979, bd. IX. – Danske Studier 1981: 106-110. København.
- Dahlerup, Pil, 1981: Psykoæstetik. – Forum for kvindeforskning 1981 nr. 4: 10 s.
- Fausing, Bent, 1981: Kaikkivoipuu ja voimattomuus. Kokemusmalleista ja havaintomuodoista. – Tiedotustutkimus nr. 4/80: 13-35.
- 1981: Danmarksbilleder – i massekulturen 1944-1946. – 288 s. København.
- 1981: Et udstillingsbillede – Billeder af mændenes historie. Det kgl. Bibliotek: 7-14. København.
- 1981: Fascination and Experience – Mass (Mass communication and Culture) nr. 5: 28-36. Stockholm.
- 1981: Kønsdiskriminerende reklame – Underholdning i tv, red. F. Mortensen m.fl.: 271-273. København.
- Glismann, Otto og Ole Tøgeby, 1981: Økonomiske, politiske og tekniske mål for modersmålsundervisningen. – Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2:11-28. København.
- Gregersen, Frans, 1981: Hvad FANDEN er FRI-GØRENDE ved skriftlig fremstilling? – Dansk Noter, Skriftligt, 6: Skriftlig fremstilling i 80'ernes gymnasium: 8-20.
- 1981: Skriftlig fremstilling, let rev. udg. af ovenst. – Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2:209-219.
- 1981: Hvorfor skriver vi nd og ld? et bidrag til skriftens socialhistorie i Danmark. – SAML, 7: 113-78.
- Hansen, Erik, 1981: Skrift, stavning og retstavning. København. (134 s.)
- 1981: Dansk Sprog. – Grundvidenskaben i dag nr. 29. København. (31 s.)
- 1981: Mer og mere, fler og flere. – Nyt fra Sprog-nævnet nr. 21. København. (3 s.)
- 1981: Hvad betyder ordene egentlig? – Almanak, skriv- og rejsekalender for 1982. Udg. af Københavns Universitet. (p. 131-34).
- og Birgit Bjerre Hansen, 1981: Da de store var små. – Kritik nr. 57. 113-134. København.
- og E. Rajnik, 1981: Movierung der Personenbezeichnungen im Deutschen und Dänischen. – Kontra nr. 5. København. (64 s.)
- 1981: Retstavning, tegnsætning og sprogrigtighed. – Modersmålsundervisningen, Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, Det centrale Uddannelsesråd, Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2. København, (261-78).
- Heger, Steffen, 1981: Stødregler for dansk – teori og empiri. – Selskab for Nordisk Filologi, Årsberetning for 1979-80: 4-8.
- 1981: Sprog og lyd. Elementær Dansk Fonetik: 163 s. København. (Genoptryk).
- Hertel, H., 1981: Medløberen og modløberen. Tage Skou-Hansen. – Det danske Bogmarked 13: 315-21. København.
- 1981: Den spanske borgerkrig – dengang og nu. – Information 4.3., 20.3., 26.3., 2.4., 13.5., 18.5., 22.5. & 25.5. København.
- 1981: Dr. Lunds 70.000 favne. Henrik Stangerup. – Information 27.10. København.
- 1981: Handlingen foregår i Danmark. Hverdagsrealister fra 20'erne til 50'erne i litteratursociologisk belysning. – Danske digtere i det 20. århundrede III, red. T. Brostrøm og M. Winge: 35-76. København.
- 1981: Tilbageblik på 30'erne. Litteratur, teater, kulturdebat 1930-39. I-II. 2. udg.: 371 s. København.

- 1981: Realismen mellem »den store krig« og den kolde krig. Arbejdshypoteser til realisme-begrebet, til dansk mellem- og efterkrigsrealisme – på europæisk-amerikansk baggrund – og til litteratursociologisk metode. – 83.s. København.
- Hind, Tage, 1981: Æstetik er Politikk. – Profil 1/2 1981: 13-17. Oslo.
- og Lotte Marner, 1981: Vor tids myte? Analyse af Tarkovskij: Stalker. – Tusind Øjne 45, 1981: 6-9.
- Hjorth, Poul Lindegård: Vejledning i brug af Ordbog over det danske Sprog. – Ordbog over det danske Sprog, 4. opl., bd. XXVIII: 5-72.
- 1981: Folkevisens personnavne som dateringskriterium. – Selskab for nordisk filologi, Årsberetning for 1979-1980: 47-49.
- Jørgensen, John Chr., 1981: Svik – Krig – Brød. Om Dag Solstad og Arbejderlitteraturen i anledning af avslutningen av trilogien om Arbejderklassen og krigen. – Profil 1/2: 62-66.
- 1981: Christian Kampmann. – Dansk Biografisk Leksikon 7: 585-86.
- 1981: Efterskrift. – Det forbandede uundværlige arbejde, red.: 163-72.
- 1981: Hestemenneske og dukkehjemsteorier. Anm. af Victoria Benedictsson: Penge. – Luftskebet, red. J. Drewsen m.fl.: 55-57.
- Kjær, Iver, 1981: Proverbes, sentences et mots dorez...par Daniel Matras 1633. – Danmarks gamle Ordsprog V, 329 pp.
- og M. Baumann Larsen, 1981: Dansk i Dakota. – Carlsbergfondets årsskrift 1981: 24-31.
- 1981: Johannes Kok. – Dansk Biografisk Leksikon VIII: 161-62.
- Levy, Jette Lundbo, 1981: Om Mogens Klitgaards forfatterskab. – Danske Digtere i det 20. århundrede. Bd. 2: 313-322. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming, 1981: Breve fra og til Adam Oehlenschläger 1798-1809 og 1809-1829. – Det danske Sprog- og Litteraturselskabs Præsentationshefte 10: 16 s. København.
- 1981: Hedensk modstandskamp i troldeham? – Kronik i Kr. Dagbl. 7/11. Optrykkes i Skeptica 3 1982.
- Løj, Mogens, 1981: Kommunikation, levevilkår og planlægning. – Regionplanlægning, offentlig debat og levevilkår. SNI-Meddelelse 3: 147-170.
- 1981: Metodologisk relativisme. – Frigørelse, humaniora, digtning og sprog, red. Lisbet Holst et al.: 212-220.
- Anm. af Sprogvidenskabens Discipliner. – Danske Studier 1979: 159-160.
- Nedergaard-Hansen, Leif, 1981: Kritisk Analyse af »Den politiske Kandestøber« og dets antidemokratiske Tendens. – Edda 1981: 77-92.
- Nielsen, Erik A., 1981: Den historie er guld værd. Om Kaspar Rostrops Jeppe. – Levende Billeder 7. årg. (anmeldelse).
- og Christian Kock, 1981: Edgar Allan Poe: Ned i malstrømmen, fortællinger og essays. Heri indledn.: 7-13.
- 1981: Urelementets musik. Litterære præciseringer af musikkens væsen. – Dansk Årbog for Musikforskning XI: 5-30.
- 1981: Jonas uden hvalfisk. En dissens. – Fønix 5. årg. 4: 342-51.
- Ohlsson, S.Ö., 1981: Replik på David Kornhalls »Danska och svenska i Skåne«. – Arkiv för nordisk filologi 96: 195-203. Lund.
- 1981: Om spontan lexikalsk utveckling. – Nordisk språkplanlegging. Nordisk språksekretariats rapporter 2, 1981: 93-97. Oslo.
- Ohlsson, S.Ö. og K. Kristensen, 1981: Mixed-Language homogeneity analysis. – Studia Linguistica 34, 2, 1980: 141-167. Lund.
- Poulsen, Ib og H. Steensig, 1981: Fagdidaktik. – Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven. Forskningsrapport 2: 65-85. København.
- Ruus, H., 1981: Kontrastiv dansk-norsk-svensk morfologi. – Nordisk Språkplanlegging. Nordisk Språksekretariats rapporter 2: 114-130. Oslo.
- 1981: Ordbøger for fremtiden – De nordiske data-lingvistikdagene. Foredrag utgitt av Eirik Lien: 149-153. Trondheim.
- og B. Maegaard, 1981: Hyppige danske ord. – Mål og Mæle 1981, 1: 6-12.
- og B. Maegaard, 1981: Hyppige Ord i Danske Romaner. – 240 s. København.
- og B. Maegaard, 1981: Hyppige Ord i Danske Børnebøger. – 203 s. København.
- og E. Hansen, 1981: Et historisk studium af konvergens og divergens mellem de nordiske sprog. – Nordisk Språkplanlegging. Nordisk Språksekretariats rapporter 2: 149-151. Oslo.
- B. Maegaard og Ebbe Spang-Hanssen, 1981: Investigation of the Verbal System for EUROTRA, Undersøgelse af verbalsystemet til brug for EUROTRA: 129 s. (eng.).
- 1981: Report on the Discussion of Investigation of Semantic Relation Labels in Urbino 1.-3. of September 1981: 5 p.
- Skyum-Nielsen, E., 1981: Om arbejderklassen som drømmebillede og kunsten at vrænge. – Arena Information til Bent Vinn Nielsen: Det sejrende proletariat. 4 s. Viborg.
- 1981: Et jeg i tid og rum. Præsentation af vinderen af Nordisk Råds Litteraturpris 1981, den islandske lyriker Snorri Hjartarson. – Audhumla 1981, 1: 4-5.
- 1981: Tale i røret – moderne islandsk prosa.: 176 s. København.
- 1981: Den tomme oprindelighed. Frigørelse som praksis i Jens Smærup Sørensens roman Byggeri.

- Frigørelse, red. Lisbet Holst m.fl.: 99-117. Kongerslev.
- 1981: Frigørelsens æstetik - æstetikens frigørelse fra politikken. Om Herbert Marcuses Den æstetiske dimension. - Luftskeibet 1: 23-36.
- 1981: Kjeld Abell, Karen Blixen, Anders Bodelsen, H.C. Branner, Ib Henrik Cavling, Ditte Cederstrand, Poul Henningsen, Harald Herdal, Per Højholt, Chr. Kampmann, Hans Kirk, Morten Korch, Tom Kristensen, Paul la Cour, Marianne Larsen, Vagn Lundbye, Svend Åge Madsen, Kaj Munk, Jacob Paludan, Jens August Schade, Hans Scherfig, Tage Skou-Hansen, Knud Sønderby. - Litteraturhåndbogen, red. Ib Fischer Hansen m.fl. København.
- 1981: Hvad er poesi? - Hvem Hvad Hvor 1982: 328-329. København.
- 1981: Metaforen Aarestrup. - Luftskeibet 2: 92-95.
- 1981: Kuldens paradoks. Om Ivan Malinowskis Vinterens Hjerter. - Karneval 81, red. Erik Wikelsø Pedersen, John Mogensen og Bo Hakon Jørgensen: 179-198. Herning.
- 1981: Fiktivitet. - Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi. Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2: 181-193. København.
- 1981: Historiebogen. - Kursiv/Meddelelser fra Dansk lærerforening 1981, 3-4: 90-101.
- Stensig, Harald og I. Poulsen, 1981: Fagdidaktik. Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd, Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2: 65-85. København.
- I. Bondebjerg, K. Borgnakke, J. Bonde Jensen, I. Poulsen, 1981: Intro-Integration 1979 - rapport om et fagligt-didaktisk eksperiment inden for danskstudiet. - 310 s. København.
- Sønderholm, Erik, 1981: Halldór Laxness. En monografi. - 368 s. København.
- Togeby, O., 1981: Locutopia. Eller: frigørelsen i den ideale talesituation. - Frigørelse, humaniora, digtning, sprog tilegnet Aage Henriksen, red. Lisbet Holst m.fl.: 221-237. København.
- 1981: Mig skal sådan en som hende ikke prøve på at afbr/- Rolig papir 26: 131-149. Roskilde.
- 1981: Talen i Oslo. - Mål og Måle 2: 13-17.
- og H.V. Jensen, 1981: Brug sproget! - 222 s. København.
- 1981: Konsekvent komma. - Mål og Måle 1981, 1: 13-19.
- og O. Glismann, 1981: Økonomiske, politiske og tekniske mål. - Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven Forskningsrapport nr. 2: 11-28. København.
- 1981: Tekstproduktion. - Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2: 219-240. København.
- Warming, Georg, 1981: Om »Forklaring« i psykoanalysen. - Symposion 1/80: 25-52.
- 1981: Kroppens tale - tekstens stemme. - Litteratur og samfund 32: 82-115.
- 1981: Signifiant og subjekt. - Semiotik 2: 39-60.
- 1981: Freud og kulturanalyse. - Kultur og subjekt. NSU/Skandinavisk semiotiksekretariat: 217-257. Aalborg.
- Wentzel, Knud, 1981: Tekstens metode. Ét synspunkt på litterære og praktiske tekster. Gyldendal. (223 s.)
- 1981: Mediet, massen og det ubevidste. Om tv quiz'en. - Frigørelse. Humaniora, digtning og sprog. GMT. s. 238-52.
- og Anne Braad, 1981: Historien som overtaget praksis og Lederen og Reportagen. - Kursiv 3-4. Dansk lærerforening. s. 14-19 og s. 66-89.
- 1981: Emancipatoriske mål. - Modersmålsundervisningen. Rapport fra Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet. Det centrale Uddannelsesråd. Modersmålsopgaven, Forskningsrapport nr. 2: 29-39. København.
- Zeruneith, Keld, 1981: Den frigjorte. Emil Aarestrup i digtning og samtid. En biografi. (disputats). Gyldendal: 453 s. København.
- 1981: Den utopiske abstraktion. Et signalement af Marcuses æstetik. - Frigørelse (festskrift til Aage Henriksen): 37-54. København.
- 1981: Ms. t. Aarestrupstykket »Docter Hjertesvimmel«, opført på Cafe Teater.
- 1981: Undervisningsmateriale til »Docter Hjertesvimmel«, ARTE: 8 s. København.

Erik Aschengreen

Øvrige europæiske sprog

1: Engelsk Institut

Stab:

5 professorer, 35 lektorer, 3 stipendiater, 6 eksterne lektorer, 18 undervisningsassistenter og 8 administrativt personale.

Forskningsvirksomhed:

1. Institutprojekter:

En del af forskningen ved Engelsk Institut foregår inden for rammerne af nogle veletablerede forskningsprojekter.

PIF (Projekt i fremmedsprogspædagogik) har udført en række nye analyser af de tidligere indsamlede elevsprogdata (især af forskellige samtalefænomener såsom kommunikationsstrategier og 'repairs'). Disse vil, sammen med de tidligere udførte analyser, blive beskrevet i en række rapporter projektet planlægger at udsende i 1982.

I 1981 er delresultater fra projektet blevet fremlagt ved internationale symposier og kongresser i Norge, Holland, Storbritannien, Sverige og Finland (i alt 10 foredrag m.m.). Disse bidrag kan rekvireres fra projektets sekretær (se nedenfor). En kreds af projektdeltagere har påbegyndt udarbejdelsen af en bog til brug ved undervisningen i fremmedsprogspædagogik på seminarier og universiteter. Bogen forventes udgivet i slutningen af 1982. To medarbejdere forestod tilrettelæggelsen såvel som udførelsen af en del af de pædagogikumstuderendes midtvejskursus i november.

En forholdsvis større andel af projektets samlede ressourcer har i 1981 måttet anvendes til at sikre et forsvarligt undervisningsmæssigt niveau i fremmedsprogspædagogik, end tilfældet har været i foregående år. Dette har dels skyldtes en fortsat stigende tilgang af studerende til området, dels – og især – at området p.g.a. nedskæringerne midt på året mistede to af de tre eksterne lektorater, der hidtil har været til rådighed for undervisningen.

Udover et større antal studerende (herunder ca. 10 specialestudierende) der er involveret i fremmedsprogspædagogiske emner i tilknytning til projektet samt et mindre antal studentermedhjælpere (opgaver af EDB mæssig art, registrering af materiale og litteratur, båndtranskription) omfatter projektet følgende medarbejdere: Dorte Albrechtsen (EI); Claus Færch (EI); Esther Glahn (IAML); Birgit Henriksen (EI); Kirsten Haastrup (Haderslev Seminarium); Knud Bæk Kristiansen (Rødovre Statsskole);

Hanne Lauridsen (EI); Robert Phillipson (RUC). Projektets sekretær er Birgitte Sneum (træffes mandag – fredag kl. 10-13 på projektets kontor, 7.3.21, lokal 2392).

Leksikografisk forskningsgruppe er optaget af registrering af nydannelser i engelsk og dansk såvel som af principielle og teoretiske problemer inden for semantik, oversættelsesteori og leksikologi. Den vigtigste anvendelse af det indsamlede materiale vil blive en revideret udgave af Vinterberg og Bodelsens dansk-engelske ordbog. Projektleder er p.t. Viggø Hjørnager Pedersen. Andre medarbejdere fra Engelsk Institut er Steen Schousboe, Grå Borup-Nielsen, Jørgen Erik Nielsen og Douglas Holmes. Adskillige andre end de nævnte er blevet konsulteret om detailproblemer. Ordbogsgruppens arbejde har i 1981 været hæmmet af nedskårne bevillinger, der har nødvendiggjort en indskrænkning i anvendelsen af studentermedhjælp. Trods dette er seddelsamlingen fortsat vokset, så den nu omfatter ca. 30.000 sedler, hvoraf ca. 2/3 er færdigbehandlede.

Arbejdet med 3. udgave af Vinterberg og Bodelsens dansk/engelske ordbog er blevet forsinket fra forlagets side på grund af arbejdskonflikter og overgang til nyt edb-system. Som følge af disse uheldige omstændigheder har arbejdet ikke kunnet færdiggøres som planlagt. Revisionen af den eksisterende ordbog er ganske vist i alt væsentligt afsluttet, men suppleringsfasen er endnu ikke tilendebragt, selv om det meste af det forberedende manuskriptarbejde er gjort.

Tidspunktet for 3. udgaves færdiggørelse afhænger således i alt væsentligt af forlaget, idet redaktionen kan afslutte sit arbejde forholdsvis hurtigt. Under forudsætning af, at Gyldendals produktionsplaner holder, forekommer det rimeligt at antage, at manuskriptet vil kunne færdiggøres i løbet af 1982, således at bogen kan udkomme i 1983.

DEMPE betyder »Dictionary of Early Modern English Pronunciation« og er et internationalt leksikografisk forskningsprojekt som involverer forskere fra USA, England, Tyskland og Skandinavien. Dette leksikon, som kommer til at behandle moderne engelsk udtale fra bogtrykkerkunstens indførelse i England 1477 og fremefter, har fra den 1. februar 1979 sit administrative centrum på Engelsk Institut, Københavns Universitet.

På Engelsk Institut har DEMPE følgende projektmedlemmer: Arne Zettersten (projektleder), Else Fausbøll, Inge Kabell, Hanne Lauridsen, Ellen Qvistgaard, Inge Carlé, Karen Kongsted og Poul Henrik Westh.

Grundtanken i hele dette leksikonarbejde er at registrere hvert udsagn om udtalen af et engelsk ord som er fremsat af engelske og andre fonetikere, grammatikere, stavningsspecialister etc. fra ca.

1500. Enhver sådan udtalelse granskes kritisk af redaktørerne og resultatet bliver angivet i leksikonnet, hvor man skal kunne se for hvert ord, hvor udtalen veksler fra 1500 til 1800.

Inden for projektet *Engelsk i Danmark* af Arnt Lykke Jakobsen og Niels Jørgen Skydsgaard undersøges den engelsksprogede verden som den manifesterer sig i Danmark. Projektet omfatter studier i de kommunikationsstrukturer som forbinder de engelsktalende lande og deres kultur med det danske samfund.

Delprojektet *Engelsk og amerikansk prosafiktion på dansk 1950-59* ledes af Arnt Lykke Jakobsen. Registreringen af primærmaterialet er afsluttet, og der arbejdes med en undersøgelse af oversættelsesvilkår samt registrering og analyse af litteraturens danske reception.

I delprojektet *Engelskundervisning som kulturformidling og påvirkning* har Niels Jørgen Skydsgaard og Børge Vesterholm afsluttet en undersøgelse af gymnasiepens (1980); arbejdet udvides med et historisk perspektiv og vil endvidere omfatte studier af undervisningsmetoder.

Som det vil fremgå af andre sammenhænge arbejder en række af instituttets medarbejdere iverigt med sproglige, litterære og kulturelle relationer mellem den engelsktalende verden og Danmark.

II. Sprogforskning og filologi:

Grammatik dyrkes af flere af instituttets sproglærere i form af ræsonneret grammatik; d.v.s. man forsøger at forklare grammatiske mekanismer under anvendelse af metoder og synspunkter der er hentet fra moderne lingvistik og sprogfilosofi. Holger Steen Sørensen arbejder således på en afhandling om kasus-kategorien, og Steen Schousboe er ved at afslutte sit arbejde om genuskategorien. H.E. Andersen beskæftiger sig bl.a. med numerusproblemer. Bent Conrad venter snart at færdiggøre en afhandling om brugen af infinitiv og gerundium forklaret ud fra referenceteori. Torben Thrane, der er administrerende redaktør for *Acta Linguistica*, arbejder på en kontrastiv grammatik til undervisningsbrug, samt med emner inden for teoretisk semantik. Bent Conrad og Henning Ørum arbejder på en lærebog i teoretisk engelsk grammatik.

Inden for sproghistorie og middelalderfilologi beskæftiger man sig hovedsagelig med tekstudgivelser samt sproglig og kulturhistorisk kommentering af middelaldertekster. Således har Arne Zettersten for *Early English Text Society* besørget en udgave af *Vernon-manuskriptet* af »Ancrène Riwle«, og Else Fausbøll arbejder på en udgave af et oldengelsk manuskript der nylig er fundet i København. H.E. Andersen har under udarbejdelse en fortolkning af samt kommentarer til det oldengelske digt »The Battle of

Maldon«. Desuden er Dorrit Einersen, Else Fausbøll, Inge Kabell og Ellen Qvistgaard ved at udarbejde en samling kommentarer til middelengelske tekster. Niels Davidsen-Nielsen har tidligere skrevet om de germanske lydfor skydninger og er stadig indblandet i en polemik desangående i *Acta Linguistica*. Desuden arbejdes der med lydhistoriske problemer inden for DEMEP.

Forskning inden for fonetikken har i vidt omfang et progspædagogisk sigte. Hanne Lauridsen er sammen med Robert Phillipson i færd med en undersøgelse af danskeres udtale af engelsk; en artikel om udtalen af obstruenter ventes i nærmeste fremtid. I tilknytning til DEMEP-projektet foretager Hanne Lauridsen og Inge Kabell en undersøgelse af tidlige danske beskrivelser af engelsk udtale med henblik på en fonologisk/sproghistorisk vurdering af udtaleangivelserne; et første resultat af dette arbejde bliver en artikel om F. Bollings, H.T. Gerners og L. Nyborgs beskrivelser af udtalen af engelske konsonanter.

Ud over forskning inden for de klassiske discipliner er nu også progspædagogisk forskning veletableret ved instituttet, ikke mindst i kraft af instituttets PIF-projekt. Claus Færch, der er leder af PIF, arbejder med forskellige emner inden for progspædagogik, intersprog og kommunikationsstrategier, og har i årets løb udarbejdet et antal artikler og bidrag til samleværker, som vil fremkomme i den nærmeste fremtid. Desuden har Claus Færch sammen med Niels Davidsen-Nielsen og Peter Harder skrevet en bog, *English language teachers' manuals 1: The Danish learner*. Claus Færch, E. Glahn, K. Bæk Kristiansen og R. Phillipson har skrevet bogen *Learner language and language learning*. Grå Borup-Nielsen arbejder hovedsagelig med progspædagogiske problemer og har en artikel om kreativitet under trykning.

Viggo Hjørnager Pedersen leder ordbogsprojektet og beskæftiger sig desuden med oversættelsesteori; i forbindelse med dette arbejde har han skrevet en artikel om »Translation and linguistic change« der er under offentliggørelse.

En del af de sprogvidenskabelige medarbejdere anmelder videnskabelige værker og lærebøger for internationale tidsskrifter. I årets løb er større anmeldelser skrevet af følgende: Niels Davidsen-Nielsen, Torben Thrane og Henning Ørum.

III. Litteratur- og kulturforskning:

Inden for middelalderlitteraturen har Graham Caie og Henrik Specht afsluttet større arbejder om *Chaucer's Canterbury Tales*, mens Michael Chesnutt, der offentliggør artikler om middelengelsk fortællekunst, fortsætter sit arbejde med den folkelige versfortælling, og Henrik Specht studerer den engelske middelalderlitteraturs fremstilling af landlivet og forholdet mellem litteratur og billedkunst. Ingeborg

Nixon er ved at afslutte udgivelsen af en middelen-gelsk romance. Eric Jacobsen fortsætter sit arbejde med den italienske digter Francesco da Barberino.

Allan Findlay fortsætter sine studier af drama og samfund i den engelske renaissance, Henrik Rosenmeier arbejder med forbindelsen mellem digtekunst og maleri i slutningen af det 17. og begyndelsen af det 18. århundrede. Karsten Engelberg studerer det 19. århundredes Shelley-reception og Jørgen Erik Nielsen, der har afsluttet et arbejde om Dickens og Byron i Danmark, studerer russisk litteratur i Danmark og den danske reception af Walter Scott, mens Bent Nordhjem forbereder en tematisk analyse af Jane Austens romaner. John Barrie, der har fuldført en artikel om en tradition i engelsk poesi fra den tidlige middelalder til Ted Hughes, arbejder med traditionens betydning i moderne engelsk og anglo-wallisisk lyrik. Niels Bugge Hansen har afsluttet et større arbejde om Graham Greene, og Helge Orla Marquardsen undersøger samme forfatterskab i marxistisk perspektiv.

Arne Zettersten har en antologi af østafrikansk litteratur under udgivelse, mens James Stewart samarbejder med Bo Almquist om udgivelse af en samling irske ordsprog og med Ole Munch-Pedersen om en udgave af irske folkeeventyr. Desuden udgiver han en irsk oversættelse af et udvalg af Decameron. Bruce Clunies Ross arbejder med australsk litteratur og kultur.

Flere forskere arbejder inden for området amerikansk litteratur. Paul Levine, der har afsluttet et større arbejde om den engelske billedhugger Lynn Chadwick, har færdiggjort et arbejde om kvindelitteratur og et bidrag til et værk om E.L. Doctorow, endvidere fortsætter han sit arbejde med moderne amerikansk fiktionslitteratur under arbejdstitlen »The Intemperate Zone«. Chr. Kock har afsluttet arbejder om Edgar Allan Poe, og John Barrie forbereder udgivelse af en samling afro-amerikanske studier af fremtrædende europæiske forskere.

Litteraturteoretiske, receptionspsykologiske og didaktisk-pædagogiske emner behandles af adskillige forskere. Cay Dollerup leder sammen med Iven Reventlow, Psykologisk Institut, et dansk-tyrkisk projekt vedrørende litteraturoplevelse. Jan Ulrik Dyrkjøb videreudvikler synspunkter fra sit arbejde om Northrop Frye (1979). Arnt Lykke Jakobsen undersøger forholdet mellem oplevet og litterært fremstillet virkelighed. Christian Kock har afsluttet en artikel om litterær pragmatik, og Niels Jørgen Skyds-gaard undersøger den litterære tekst som genstand for læsning og samtale.

Christian Kock arbejder på en lærebog i litteraturkritiske metoder med tilhørende øvelsesbog, og Henrik Strandgaard forbereder et kompendium og en tekstsamling med henblik på indføring i litterære grundbegreber og i litterær læsning.

IV. Samfundsfaglig forskning:

Som helhed har samfundsfaggruppen været optaget af de teoretiske og pædagogiske præmisser, der knytter sig til skabelse og formidling af viden om engelske og amerikanske samfundsforhold inden for det danske folkestyres institutioner, heriblandt offentlige medier, gymnasium og universitet. Videre har Lene Koch forsket i amerikansk arbejderbevægelse og kvindehistorie, mens Jørgen Sevaldsen beskæftiger sig med et projekt om britisk-amerikanske diplomatiske og økonomiske relationer omkring 1920. Niels Thorsen arbejder på en afhandling om politisk teori i USA med særligt henblik på Woodrow Wilson. Ole Vadmand udforsker kulturelle aspekter af engelsk arbejderklasse med interesse for fodboldens rolle.

Gæsteforelæsninger m.m.:

I årets løb har en række af instituttets medarbejdere efter indbydelse holdt gæsteforelæsninger ved indenlandske og udenlandske universiteter, således John Barrie, Graham Caie, Cay Dollerup, Paul Levine, Bruce Clunies Ross, Arne Zettersten, Claus Færch og Niels Davidsen-Nielsen. Nogle har medvirket ved videreuddannelse af kandidater arrangeret af Direktoratet for gymnasieskolen, således Claus Færch, Christian Kock og Niels Thorsen, eller efter indbydelse deltaget med indlæg ved diverse konferencer og møder, således Paul Levine og Niels Jørgen Skyds-gaard.

Jørgen Sevaldsen og Ole Vadmand arrangerede i foråret 1981 et seminar med deltagelse af engelske forskere over emnet »Social Change and Social Policy in Contemporary Britain«.

Redaktion:

Redaktionen af *Publications of the Department of English* bestod pr. 31.12. 1981 af Graham D. Caie, Michael Chesnutt, Christian Kock og Torben Thrane.

Redaktionen af *Anglica et Americana* bestod af Jan Ulrik Dyrkjøb, Claus Færch og Jørgen Sevaldsen.

Niels Jørgen Skydsgaard er engelsk redaktør af *Orbis Litterarum*.

Torben Thrane er administrerende redaktør af *Acta Linguistica*.

Publikationsvirksomhed:

A. Institutpublikationer:

I 1981 er i serien *Anglica et Americana* udkommet Anne R. Clauss (ed.): *Contemporary Women in Life and Literature. Lecture/Essays from the 1979 Women's Conference*. Desuden Niels Davidsen-Nielsen: *Engelsk Intonation*.

I serien *Publications of the Department of English* er udkommet Henrik Specht: *Chaucer's Franklin in The Canterbury Tales*.

Publikationer:

- Barnie, John: A Note on Calvin Forbes' From the Book of Shine. – *Poetry Wales* 17. 1, 61-64.
- Caie, Graham: The Significance of the Glosses in the Earliest Manuscripts of *The Canterbury Tales*, i *Papers from the First Nordic Conference for English Studies*, ed. S. Johansson and Bjørn Tysdahl, Oslo, 1981, pp. 10.
- Chesnutt, Michael: The Colbek legend in English tradition of the twelfth and thirteenth centuries. – Venetia J. Newall (ed.): *Folklore Studies in the Twentieth Century*. Cambridge, 158-166.
- The Terfinnas and Beornas of Ohthere, by Alan S.C. Ross. Reprinted with an additional note by the author and an afterword by Michael Chesnutt. London, Viking Society for Northern Research, pp. 85.
- Bjarnaland i fornaldarsagaerne. – *Selskab for nordisk filologi, Årsberetning for 1979-1980* (1981), pp. 38.
- Davidson-Nielsen, Niels Gunnar: Engelsk intonation. – *Anglica et Americana* Vol. 14, pp. 72.
- Teaching English Intonation. – *Meddelelser fra Gymnasieskolernes Engelsklærerforening* 91, 3-12.
- Teaching English Intonation, i *Papers from the First Nordic Conference for English Studies*, Oslo 1981, 266-80.
- Dollerup, Cay: Poes Arthur Gordon Pym. – *Proxima*, juni, 1981, 5-7.
- Some Mechanisms and Strategies in the Translation Process, *AILA 81 Proceedings* (Lund, 1981), 295-296.
- Esther Glahn og Carsten Rosenberg Hansen: An Introspection Study of Reading Strategies in an EFL-Reading Comprehension Test, *AILA 81 Proceedings*, 183-184.
- Einersen, Dorrit: *Chaucer Glossar*, Engelsk Institut, pp. 25.
- Jacobsen, Eric: Look Here upon This Picture and on This: Reflections on Some Modern Picture Poems, i *Papers from the First Nordic Conference for English Studies*, Oslo 1981, 66-82.
- Jakobsen, Arnt Lykke: Malcolm Lowry's Under the Volcano. – *Papers from the First Nordic Conference for English Studies*, Oslo, 1981, 83-94.
- A New Kierkegaard. – *Orbis Litterarum*, 1981 (4), 351-53.
- Kabell, Inge og Hanne Lauridsen: DEMEP og de tidligste på dansk aflattede beskrivelser af engelsk udtale. – *Meddelelser fra Gymnasieskolernes Engelsklærerforening*, november 1981, 13-19.
- Lauridsen, Hanne: se Inge Kabell.
- Levine, Paul: *The Conspiracy of History: E.L. Doctorow's The Book of Daniel*. – *Dutch Quarterly Review of Anglo-American Letters* (Vol. 11, 1981-2), 81-96.
- Munch-Pedersen, Ole: Some Aspects of the Rewriting of W.B. Yeats's Red Hanrahan's Song About Ireland. – *Orbis Litterarum*, 1981, 36, 155-172.
- Nordhjem, Bent: Mennesket og omverdenen. – Hans Hagedorn Thomsen: *Omkring Erasmus Montanus: Tekster til fortolkningen*. Gas 1980, 65-66. (Genoptrykt efter Meddelelser fra Dansk Lærerforening 1967/4, 369-371).
- Pedersen, Viggo Hjørnager: *The Danish-English Dictionary Project at Copenhagen University*. – *Papers from the First Nordic Conference for English Studies*, Oslo 1981, 370-373.
- Ross, Bruce Clunies: *Survival of the Jindyworobaks*. – *Kunapipi*, Århus, III, 1, 1981, 56-63.
- *Developments in Australian Short Fiction*, c 1958-1978. – *Australian Literary Studies*, (St. Lucia, University of Queensland Press) 10, 2, 1981.
- Sevaldsen, Jørgen: Møde i grænselandet: historien og sprogfagene. – 1066. *Tidsskrift for historisk forskning* 1981, 3, 3-16.
- Skydsgaard, Niels Jørgen: *Cultural Creativity in the Industrial Society – An Important Theme in Raymond Williams's Thought*, i *Papers from the First Nordic Conference for English Studies*, Oslo 1981, 211-24.
- Specht, Henrik: *Peasants and Shepherds in Medieval Literature and Art: A Comparison*. – *Papers from the First Nordic Conference for English Studies* (Oslo, 1981), 225-240.
- *Chaucer's Franklin in the Canterbury Tales: The Social and Literary Background of a Chaucerian Character*. – *Publications of the Department of English, University of Copenhagen*, Vol. 10 (1981), pp. 206.
- Stewart, James: *A Yeats Allusion*. – *Neuphilologische Mitteilungen* LXXXII, 1981, 214-216.
- Thorsen, Niels: *The Political and Economic Thought of Woodrow Wilson, 1875-1902*. – *Dissertation presented to the faculty of Princeton University*. University Microfilms International. Ann Arbor, Michigan, 1981, pp. 315.
- *Fra handlekraft til forvaltning: En læsning af Woodrow Wilson's bidrag til moderne statsteori*. – 1066. *Tidsskrift for historisk forskning*, juli 1981, 2, pp. 14.
- Lars Bjørneboe og Steen Illeborg: *USA's krig i Korea. Amerikanernes samfund og verdensmagt under Den kolde Krig*, Gyldendal, pp. 209.
- Thrane, Torben: *Referential-semantic categories in the English VP*. – *Paper read before the 14th Meeting of Societas Linguisticae Europaeae*, Copenhagen 1981, pp. 13.

- On the assumptions and principles of contrastive grammar, illustrated from the area of reflexivity in Danish and English. – Paper read before the 17th International Conference on Contrastive Linguistics, Poznań 1981, pp. 16.
 - Engelsk syntaks i hovedtræk. – Engelsk Institut 1981, pp. 165 (Mimeo; foreløbig version til undervisningsbrug).
- Zettersten, Arne: Error Analysis and LSP. – I Høedt-Turner (eds.) 91-95 New Bearings in LSP. Nyt Nordisk Forlag. København 1981.
- Waile, Stephen etc.: Annual Bibliography for 1980. – Computers and Humanities. Vol. 15. Pergamon Press, New York. vol. 15, no. 4.

Jan Ulrik Dyrkjøb

2: Institut for Germansk Filologi

Stab:

3 professorer, 21 lektorer, 3 eksterne lektorer, 5 undervisningsassistenter, 1 kandidatstipendiat, 3½ kontorfunktionær, 1/3 betjent.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning omfatter stort set alle områder inden for tysk sprog, kultur og litteratur, herunder ikke mindst også sådanne, der har særlig relation til Danmark, jfr. den nedenstående specifikation. Instituttet lægger i denne sammenhæng vægt på skabelsen af et forsknings- og studiemiljø, der står i frugtbar vekselvirkning med både den internationale germanistik og med instituttets danske omverden. Gennem de seneste år har instituttet i samarbejde med Det tyske Kulturinstitut i København afholdt symposier om især litteraturvidenskabelige emner og her til indbudt tyske og danske forskere og andre interesserede. For foråret 1982 planlægges dels et symposium om Søren Kierkegaards filosofi (i samarbejde også med andre institutter og selskaber), dels et symposium om Goethe og Danmark i anledning af 150-året for Goethes død. Flere af instituttets medarbejdere har været gæster ved udenlandske universiteter (ligesom instituttet har haft besøg af adskillige gæsteforelæsere og af tyske forfattere), og flere medarbejdere udfolder på basis af deres forskning en dansk publikationsvirksomhed i tidsskrifter og dagblade, ligesom der ofte udføres videnskabeligt konsulentarbejde for projekter ved andre institutter. Instituttet deltager i planlægningen af nye forsknings- og undervisningsaktiviteter.

A. Fremmedsprogsindlæring:

Projektet »En undersøgelse af de samfundsmæssige behov for anvendelsen af fremmedsprog i Danmark« under ledelse af Karl Hyltdgaard-Jensen er fortsat. I forbindelse med dette projekt er der afholdt et kollokvium »Der Bedarf der Gesellschaft an Fremdsprachenkenntnissen« på Deutsches Kulturinstitut den 5.-6. oktober 1981.

Projektet »Differentiering af lærestoffet efter alderstrin i tyskundervisningen i Danmark«, omtalt i årbogen 1975/76 er ved at være afsluttet.

B. Kontrastiv Lingvistik:

Projektet »Dänisch-deutsche kontrastive Grammatik« er beskrevet i årbog 1975/76. Projektgruppen består af Mogens Dyhr, Cathrine Fabricius-Hansen (Oslo), Erik Hansen (Nordisk filologi, KU), Lisbeth Falster Jakobsen, Hans-Peder Kromann (Handels-højskolen, Kbh.), Jørgen Olsen, Monika Wesemann.

Følgende arbejder, der er et direkte resultat af gruppens arbejde, foreligger:

KONTRA 1: Cathrine Fabricius-Hansen: »Plan einer dänisch-deutschen kontrastiven Grammatik« (1980).

KONTRA 2: Cathrine Fabricius-Hansen: »Die starken Verben« (1977)

KONTRA 3: Lisbeth Falster Jakobsen/Jørgen Olsen: »Über die attributiven Relativsätze im Dänischen und Deutschen. Eine kontrastive Analyse.« (1979).

KONTRA 4: Cathrine Fabricius-Hansen/Lisbeth Falster Jakobsen/Jørgen Olsen: »Die Satzbaupläne im Dänischen und Deutschen. 1. Vorüberlegungen« (1981).

KONTRA 5: Erik Hansen/Eugeniusz Rajnik: »Movierung der Personenbezeichnungen im Deutschen und Dänischen« (1981).

KONTRA er gruppens serie til udgivelse af arbejdsberetninger. Jørgen Olsen er ansvarlig for det maskinlæsbare Korpus.

Der arbejdes for tiden især på verbalsyntaksen i dansk og tysk. Således beskæftiger Cathrine Fabricius Hansen, Lisbeth Falster Jakobsen og Jørgen Olsen sig med forskellige Satzbaupläne (der sigtes mod færdiggørelse af 4 Satzbaupläne i dansk og tysk i 1982). Mogens Dyhr arbejder på Funktionsverbgefüge im Dänischen und Deutschen. Publiceres som KONTRA-Arbeitsbericht i 1982 (ca. 150 s.) og Monika Wesemann på passiv. Erik Hansen beskæftiger sig med trykforhold på dansk. Desuden arbejder Lisbeth Falster Jakobsen og Jørgen Olsen med spørgsmålet tertium comparationis.

C. Grænseregionsforskning:

Arbejdet med projektet »Mødet mellem sprogene i det dansk-tyske grænseområde« under ledelse af Karl Hyldgaard-Jensen omtalt i årbogen 1978 fortætter.

D. Leksikografi:

Projektet »Dansk-Tysk Ordbog« (DTO) har til formål at skabe en større dansk-tysk ordbog på videnskabeligt grundlag. Der er udarbejdet semantiske operationsmodeller, der anvendes i det videre leksikografiske arbejde, som foregår på kontrastiv-semantisk basis. Gruppen består af Elisabeth Møller, Mogens Wied Jørgensen, Arne Dittmer, Karl Hyldgaard-Jensen og et antal studerende. DTO-gruppen er i gang med udarbejdelsen af de enkelte ordbogsartikler.

E. Fonetik:

Mogens Wied Jørgensen arbejder på en lærebog i tysk fonetik, da der til undervisningen savnes en passende lærebog. De studerende må klare sig med forskellige kompendier og med udenlandske, især tyske fremstillinger, der ikke tager specielt hensyn til dansk og danskere. Den planlagte lærebog skal være videnskabeligt funderet og også inddrage de sidste årtiers forskning, særlig inden for dansk og tysk fonetik. Som udgangspunkt skal den have praktiske kontrastive undersøgelser. Udarbejdelsen vil været nært knyttet til undervisningen i fonetik og forventes at strække sig over et par år.

F. Tekstlingvistik:

Siden 1975 har Lisbeth Falster Jakobsen og Jørgen Olsen arbejdet med begrebet tekstkohærens, idet de ved konkrete tekstundersøgelser forsøger at eftervise, at tekstkohærens ikke alene – som tidligere antaget – kan bero på eksplicite morfosyntaktiske størrelser, men at kohærens er afhængig af et sammenspil mellem eksplicite og implicite faktorer i teksten. Heraf anses de implicite for størstedelen for at kunne afledes (involveres) af de konkrete sætninger, der indgår i teksten, og projektet tager sigte mod at eftervise lovmæssigheder for disse involveringer ved inddragelse af semantiske aspekter af morfosyntaksen (fx. valens, »aktionsarter«) og aspekter af semantisk-pragmatisk art (fx. præsuppositions-lære og argumentationsmønstre). Et sigte med projektet er at bidrage til en almen tekstforståelseslære. En del af indsigten i tekstopbygningen stammer fra arbejdet med tertium comparationis inden for kontrastiv lingvistik.

G. Ældre sprog og dialektologi:

Tysk skriftsprog i Danmark i 1500-tallet på grundlag af materiale i Rigsarkivet. Indsamling af materiale fra årene omkring 1540 er afsluttet og behandlet i en artikel, der udkommer i foråret 1982 (32 sider). Yderligere materiale er indsamlet og er ved at blive bearbejdet. Hensigten med de sproglige analyser er at konstatere, hvorledes det tyske sprog, der anvendtes i dansk administration, forholder sig til sproget i samtidens Tyskland. (Vibeke Winge) »Dialekten i den tyske sprogø Luserna«. (Karl Hyldgaard-Jensen).

H. Eksillitteratur:

I forbindelse med Steffen Steffensens projekt om tyske og østrigske emigranter i Danmark efter 1933, er der udarbejdet udkast til følgende artikler (jfr. også Årbogen for 1980):

Artikel om videreførelsen af kostskolen, das Land-erziehungsheim Walkemühle i Danmark på Østrupgaard. Der foreligger et manuskript på 60 sider, der bygger på arkivmateriale hos det danske politi og undervisningsministeriet, samt på materiale indhentet i februar hos lederen af skolen i Danmark, Gustav Heckmann, der nu bor i Hannover og hos lærer Karl Lund i Simmersted, der var knyttet til skolen i 2 år. Yderligere materiale, der endnu ikke er indarbejdet i artiklen, er fremskaffet sommeren 1981 i Bonn hos to tidligere elever på skolen. (Birgit Nielsen).

Endvidere en artikel om eksilforfatterinden Maria Lazar, der indeholder en kort biografi og oversigt over hendes værker (ca. 50 s.). Artiklen bygger på materiale i Det kgl. Bibliotek og breve i privat besiddelse samt på Maria Lazars efterladte manuskripter, som er opsporet hos Maria Lazars datter i England. (Birgit Nielsen).

Der foreligger udkast til afsnit om Karin Michaëlis' forhold til det nazistiske Tyskland og hendes ufrivillige ophold i USA 1939-46 samt afsnit om hendes hjælp til tyske emigranter (et afsnit, hvor de enkelte emigranter, hun hjalp, kun omtales kort). (Birgit Nielsen). Der foretages yderligere indsamling af materiale om forfatteren og journalisten Alfred Ostermoor og kunsthåndværkeren Horst Horster. (Birgit Nielsen)

I. Litteraturhistorie:

Georg Brandes und seine deutsche Korrespondenz. En brev-udgave i 3 bind (med understøttelse af Det dansk Sprog- og Litteraturselskab). (Klaus Bohnen)

Deutsch-dänische Kulturbeziehungen im deutschen Kaiserreich (fortsat, se årbog 1979). (Klaus Bohnen)

Omarbejdelse af den store litteraturhistorie »De

Boor-Newald: Geschichte der deutschen Literatur«, Bd. VI,1 (Klaus Bohnen/Sven-Aage Jørgensen)

Udgivelse af Lessings samlede værker (kritisk udgave med kommentarer) i Verlag deutscher Klassiker, Frankfurt/M. (Klaus Bohnen)

Udgivelse af værker af Wieland i Verlag deutscher Klassiker, Frankfurt/M. (Sven-Aage Jørgensen)

Arbejdsbog over Wieland (Sven-Aage Jørgensen)

Kommentar og fortolkning af nogle skrifter i J.G. Hamanns »Kreuzzüge des Philologen« (omtalt i årbogen 1979) (Sven-Aage Jørgensen og Karlheinz Löhner)

Skandinaviske Utopien (Sven-Aage Jørgensen)

En kilde til »Anch'io son pittore«, Heinse i Galleria Doria-Pamphili (Rolf Wiecker)

Forarbejder til revision og videreførelse af »Moderne tysk litteratur« (1972) (Per Øhrgaard)

J. Litteraturvidenskab:

Nazistische Literatur (afsluttes ved publikation af to større arbejder i 1982). (Heinrich Anz)

Geschichte im Drama (forventes afsluttet efterår 1982) (Heinrich Anz)

Interdisziplinäre Arbeitsgemeinschaft Lachkultur (komik, satire, humor, vits m.m.; tværfagligt). (Bjørn Ekmann)

Kommenteret udgave af Novalis: »Hymnen an die Nacht« (ventes udgivet på Gyldendals Forlag vinteren 1982-83). (Bjørn Ekmann)

Fortsatte studier i Hugo von Hofmannsthal. Die Grundlegung der romantischen Frömmigkeit in Novalis: Hymnen an die Nacht. (Niels Axel Grossert)

Eine Analyse von Hugo von Hofmannsthal's »Der Abenteurer und die Sängerin«. (Niels Axel Grossert)

Conrad Ferdinand Meyer und die Nancy-Schule. Eine Analyse von »Angela Borgia«. (Uffe Hansen)

Alfred Döblins episke teori. (Helge Hultberg)

Bert Brechts Lehrstücktheater og Die Galante Zeit (18. årh.). (Alfons Höger)

Hermann Broch, Adelbert Stifter, Max Frisch (se årbogen 1979). (Børge Kristiansen)

Parsifal-træk i Thomas Manns roman »Dr. Faustus« (se årbogen 1978). (Birgit Nielsen)

K. Historie:

Tekster og opgaver til brug ved undervisning i tysk historie under tyskstudiet ved Københavns Universitet. (Bjørn Ekmann)

L. Nederlandsk:

Geerte de Vries arbejder på lærebog i nederlandsk for danskere. Den vil bestå af 3 afsnit: grammatik, øvelser incl. læsetekster, ordliste, og henvender sig til et bredere publikum end universitetsstuderende.

Sideløbende revideres grammatikken fra 1977, som er beregnet til universitetsstuderende. Specielt afsnittet lydlære bliver lavet om; også afsnittet sætningsbygning vil gennemgå betydelige ændringer. Formlæren bliver befriet for skønhedsfejl. De reviderede kapitler »lydlære« og »sætningsbygning« tænkes prøvet på et grammatikhold i forårssemester 1982.

Diederik Grits stilanalyse af H.C. Andersens »Reisekammeraten« i 16 forskellige nederlandske/flamske oversættelser, 1848-1975, skrevet i samarbejde med lektor Peter Vingerhoets, Århus, er afsluttet og forventes publiceret i foråret 1982.

Diederik Grit arbejder endvidere på en »Annoteret bibliografi over dansk skønlitteratur i Nederlandene og Flandern, – oversættelser og studier«. Antallet af indførsler ligger mellem 2000 og 3000 (H.C. Andersen ikke medregnet). Manuskriptet forventes færdigt i slutningen af 1982; bogen udgives formentlig af Bibliotekscentralen. Bibliografien er første led i en større receptionsundersøgelse, især m.h.t. skandinavisk indflydelse på nederlandsk litteratur mellem 1870 og 1940.

Redaktionsvirksomhed:

Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik, Bd. 17 og 18, udgivet af Mogens Dyhr, Karl Hyldgaard-Jensen og Jørgen Olsen.

Text & Kontext 9.1. og 9.2., udgivet af Klaus Bohnen og Conny Bauer.

Text & Kontext Sonderreihe, Bd. 9, 10, 11 og 12.

Die Rezeption von Bölls Katharina Blum in den Massenmedien der Bundesrepublik Deutschland, af Anette Petersen. (Bd. 9).

Literatur und Psychoanalyse. Vorträge des Kolloquiums am 6. und 7. Oktober 1980, herausgegeben von Klaus Bohnen, Sven-Aage Jørgensen und Friedrich Schmöe. (Bd. 10)

Kultur und Gesellschaft in Deutschland von der Reformation bis zur Gegenwart. Eine Vortragsreihe, herausgegeben von Klaus Bohnen, Sven-Aage Jørgensen und Friedrich Schmöe. (Bd. 11)

Hetärismus und bürgerliche Gesellschaft im Frühwerk Frank Wedekind af Alfons Höger. (Bd. 12)

IDV-Rundbriefe, udgivet af Karl Hyldgaard-Jensen.

Deutsche Sprache, Berlin. Medudgiver: Karl Hyldgaard-Jensen.

Helge Hultberg er redaktør af Kierkegaardiana.

Publikationer:

Anz, Heinrich, 1981: »Umwege zum Tode«. Zur Stellung der Psychoanalyse im Werk Franz Kafkas, in: Literatur und Psychoanalyse, Text &

- Kontext, Sonderreihe Band 10, Kopenhagen/München (19 s.)
- Sokratik und Geschichte in Lessings Werk, in: Text & Kontext 9.2., 1981, 20 s.
 - »Leiden sey all mein Gewinnst«. Zur Aufnahme und Kritik christlicher Leidenstheologie bei Georg Büchner, (überarb. Fassung), in: Jahrbuch der Georg-Büchner-Gesellschaft 1, 1981, 16 s.
 - Das Überdauern der Aufklärung. Zum Verfahren der geschichtlichen Erzählung in Wilhelm Raabes »Gedelöcke«, in: Jahrbuch der Wilhelm-Raabe-Gesellschaft 1981, 22 s.
 - Hermeneutik der Individualität. Wilhelm Diltheys hermeneutische Position und ihre Aporien, in: H. Birus (Hrsg.), Hermeneutische Positionen: Schleiermacher-Dilthey-Heidegger-Gadamer, Göttingen 1981, 27 s.
- Bohnen, Klaus, 1981: Aspekte marxistischer Lessing-Rezeption (Melsing, Lukács, Rilla), in: Göpfert (Hrsg.): Das Bild Lessings in der Geschichte, Heidelberg 1981.
- Lessings »Erziehung des Menschengeschlechts« (§ 4) und Bonnets Palingenesie. Ein Zitat-Hinweis, in: GRM, NF 31, 1981.
 - Naivität bei Brecht? Aus Anlass der Kopenhagener Erstaufführung von »Herr Puntila und sein Knecht Matti« in: Brecht-Jahrbuch 1980 (udk. 1981).
 - Schrieb ich mein Stück für Skandinavien? Eine historisch-kritische Ausgabe von »Mutter Courage« und ein auf deutsch unveröffentlichter Kommentar Brechts zu seinem Stück, in: Text & Kontext 9.1, 1981.
 - Gleichheit als Problem und Postulat im Werk G.E. Lessings, in: Text & Kontext 9.2, 1981.
 - Vorwort und Herausgabe von »Literatur und Psychoanalyse«, Text & Kontext, Sonderreihe 10, 1981 (med andre).
 - Vorwort und Herausgabe von »Kultur und Gesellschaft in Deutschland von der Reformation bis zur Gegenwart«, Text & Kontext, Sonderreihe 11, 1981 (med andre).
 - Anmeldelser i »Germanistik« og »Lessing-Yearbook« (Volker Sinemus: Peotik und Rhetorik im frühmodernen deutschen Staat, s. 284-286.)
 - Eine Vorbemerkung, in: Aufklärung und Sinnlichkeit in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts, in: Text & Kontext 9.2., s. 183-184.
 - Anmeldelse, Ivar Jespersen: Goethe og hans forlæggere, in: Text & Kontext 9.1, s. 167-168.
 - Bidrag om Brandes og Brecht, in: Neue Zürcker Zeitung.
- Dittmer, Arne, 1981: Der absolute Akkusativ (Kongressbericht der VI. internationalen Deutschlehrertagung 1980), Langenscheidt 1981, s. 516-519.
- Feste Syntagmen im Dänisch-Deutschen Wörterbuch (DTO) Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 17, s. 110-125.
- Ekman, Bjørn, 1981: »50 Gedichte von Goethe«. Studienausgabe. Gyldendal 1981 (kommentarer og bibliografi 100 s.).
- »Wieso und zu welchem Ende wir lachen. Zur Abgrenzung der Begriffe komisch, ironisch, humoristisch, satirisch, witzig und spasshaft«, i: Text & Kontext 9.1, 1981, 40 s.
 - »Bild und Szene. Entwurf eines Modells zur wirkungsästhetischen Bestimmung von epischen, lyrischen und dramatischen Bauformen eines Textes«. Beiträge zur Literaturvermittlung im Fremdsprachenunterricht, Bd. 1, København 1981, 54 s.
- Grossert, Niels Axel, 1981: Versuch einer Anwendung von tiefen-psychologischen Kategorien bei einer Analyse der Werke Hugos von Hofmannsthal. Text & Kontext, Sonderreihe 10, 1981, s. 67-111.
- Hansen, Uffe, 1981: Die unvermeidliche Inkohärenz des Kunstwerks. Literatur als Kompromissbildung zwischen Primär- und Sekundärprozess. Strukturelle oder inhaltliche Verdrängung? I: Text & Kontext, Sonderreihe 10, 1981, 34 s.
- Hultberg, Helge, 1981: Den ældre Heinrich Steffens, København 1981, 144 s.
- Hyldgaard-Jensen, Karl, 1981: Niederdeutsch-dänische phonologische und morphologische Innovationen im Vor- und Frühmittelalter, i: Akademie der Wissenschaften der DDR, Linguistische Studien 75/II, Berlin 1981, s. 199-204.
- Die Entwicklung der kontrastiven Linguistik in den letzten Jahren, i: Glottodidactica, vol XIII, Poznań 1980, s. 71-78.
 - Kontrastiv Lingvistik i Norden. Rapport fra det nordiske forskersymposium »Inventering og koordinering af projekter inden for kontrastiv lingvistik i Norden« 17.-19. oktober 1980 i København, red. af Karl Hyldgaard-Jensen og Jens Skov Larsen, København 1981 (187 s.)
 - Kongressbericht der VI. Internationalen Deutschlehrertagung, 4.-8. August 1980 in Nürnberg, hrsg. von H. Brückner, Langenscheidt Berlin, München, Wien, Zürich 1981, s. 13-16, 593 samt i IDV-Rundbrief 27, 1981, s. 1-6.
 - Analyse einiger orthographischer Fehler in Tests mit deutschlernenden dänischen Schülern, i: Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 17, 1981, s. 59-62.
 - Dänisch und Deutsch in Schleswig, i: Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 17, 1981, s. 126-136.
- Höger, Alfons, 1981: »Der Autor als neuer Prophet: Frank Wedekind«, i: Irmela Schneider (Hrsg.) Die Rolle des Autors. Analysen und Gespräche. Ernst Klett Verlag, Stuttgart 1980, s. 45-51.
- Hetarismus und bürgerliche Gesellschaft im

- Frühwerk Frank Wedekinds, i: *Text & Kontext Sonderreihe 12*, København 1981, 208 s.
- »Und etwas anders noch«. *Galanterie und Sinnlichkeit in den Gedichten G.A. Bürgers*, i: *Text & Kontext 9.2.*, 1981, s. 250-270.
- Jakobsen, Lisbeth Falster, 1981: »Die Satzbaupläne im Dänischen und Deutschen. Vorüberlegungen.« *KONTRA IV* 1981, 32 s. (i samarbejde med Cathrine Fabricius-Hansen, Oslo, og Jørgen Olsen)
- »Über die Relevanz sprachtheoretischer Grundbegriffe bei der Ausarbeitung eines Lehrbuchs der Grammatik. Eine Rezension von O.S. Johannesen: »Tysk Syntaks«, Kopenhagen, Gyldendal 1980, 320 Seiten, D.Kr. 158,00«, i: *Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 17*, 1981, s. 137-174 (i samarbejde med Jørgen Olsen).
 - »Knuder skal man ikke tro, man kan løse så let«. *Sprint* 1981, 2. 4 s.
 - »Den moderne grammatiks grundbegreber«, *mimeo*, 93 s., 4. en del forandrede udgave (i samarbejde med Jørgen Olsen).
- Jørgensen, Sven-Aage, 1981: Fr. Sengle: *Biedermeierzeit*, i: *Text & Kontext 9.1*, København 1981, s. 162-167.
- *Neue Hamannforschungen. Orbis Litterarum*, København 1981, s. 260-264.
 - *Wieland zwischen Bürgerstube und Adelsalon. Bürger und Bürgerlichkeit im Zeitalter der Aufklärung*. Hrsg. Rudolf Vierhaus, Heidelberg 1981, s. 205-219.
 - *Doch die Verhältnisse, sie sind nicht so. Zur Fontanerezeption in einigen DDR-Romanen*, i: *Festschrift für Richard Brinkmann*, Tübingen 1981, s. 813-823.
- Møller, Elisabeth, 1981: »Die Arbeit am DTO«, i: *Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 17*, 1981, s. 94-109.
- Nielsen, Birgit, 1981: *Über Ernst Ottwalts Aufenthalt in Dänemark bei Karin Michaëlis*, i: *Europäische Ideen*, Heft 51, Berlin 1981, s. 39-45.
- Samme artikel i en længere version er udkommet i: *Text & Kontext 9.1.*, København 1981, s. 128-144.
- Olsen, Jørgen, 1981: »Die Satzbaupläne im Dänischen und Deutschen. Vorüberlegungen.« *KONTRA IV*, 1981, 32 s. (i samarbejde med Cathrine Fabricius-Hansen, Oslo og Lisbeth Falster Jakobsen).
- »Über die Relevanz sprachtheoretische Grundbegriffe bei der Ausarbeitung eines Lehrbuchs der Grammatik. Eine Rezension von Ole Stig Johannesen: »Tysk Syntaks«, Kopenhagen, Gyldendal 1980, 320 Seiten, D.Kr. 158,00«, i: *Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 17*, 1981, s. 137-174 (i samarbejde med Lisbeth Falster Jakobsen).
 - »Den moderne grammatiks grundbegreber«, *mimeo*, 93 s. lærebog, 4. en del forandrede udgave (i samarbejde med Lisbeth Falster Jakobsen).
- Petersen, Anette, 1981: Die Rezeption von Bölls Katharina Blum in den Massenmedien der Bundesrepublik Deutschland, *Text & Kontext, Sonderreihe 9*, 1981.
- Wesemann, Monika, 1981: »Das Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache«, anmeldelse i *Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik 18*, 1981.
- Zint, Ingeborg, 1981: *Ergänzungssätze im heutigen Deutsch - Untersuchungen zum komplexen Satz*, i: *Ars linguistica 9*, Narr, Tübingen 1981.
- Øhrgaard, Per, 1981: Anmeldelser og kronikker om tysk litteratur i dagbladet »Information«.
- Rejser og gæsteforelæsninger:*
- Heinrich Anz: *Gæsteforelæsninger ved Internationales Wilhelm-Raabe-Symposium, Wolfenbüttel (13.-16.9. 1981)*. »Positionen philosophisches Hermeneutik«. *Colloquium der Philosophischen Fakultät der Universität Göttingen (5.-7.10. 1981)*.
- Klaus Bohnen: *Foredrag efter invitation i: Wien, Berleburg, Brüssel, Polen (Wroclaw, Warszawa), USA (Phoenix, New York)*.
- Mogens Dyhr: *Gæsteforelæsning ved Warszawa Universitet (6.5. 1981)*.
- Bjørn Ekmann: *Indledningsforedrag ved internationalt symposium for lærebogsforfattere (Internationaler Deutschlehrerverband) i Weimar (sept. 1981)*. *Gæsteforelæsning ved UFSA (Universitet Brüssel) og tolkehøjskolen i Gent: Von den Gefahren des allzu textsortengemässen Übersetzens (15. og 16.12. 1981)*.
- Karl Hyltdgaard-Jensen: *Gæsteforelæsninger i Poznań (3.-5.9. 1981)*, i *Budapest (3.-5.12. 1981)*.
- Sven-Aage Jørgensen: *Gæsteforelæsninger i Frankfurt/Main, Bologna, Pavia, Torún, Warszawa*. På kongres: *Religion und Dichtung, Münster/Westfalen*. Deltagelse i forskningsprojekt om utopi ved Zentrum für interdisziplinäre Forschung, Universität Bielefeld (fra 1.9. 1980 til 31.8. 1981).
- Elisabeth Møller: *Gæsteforedrag ved Wilhelm-Pieck-Universität Rostock: Lexikalische Probleme bei der Erstellung von bilingualen Wörterbüchern (dec. 1981)*.
- Ingeborg Zint: *Gæsteforelæsning ved Warszawa Universitet (5.5. 1981)*.
- Per Øhrgaard: *Foredrag om tysk litteratur og problemer i tyskstudiet i bl.a. Dansk litteraturselskab (Bakkehuset) og på regionalmøder for gymnasialærere. Forelæsninger på Folkeuniversitetet i København om østtysk litteratur*.
- Lisbeth Falster Jakobsen og Jørgen Olsen har i

november 1981 opholdt sig en måned ved Kölns Universitet på et DAAD-stipendium.

Vibeke Winge

3: Romansk institut

Stab:

4 professorer, 42 lektorer, 1 adjunkt, 1 seniorstipendiat, 1 kandidatstipendiat, 4 eksterne lektorer, 2 udenlandske lektorer, 23 undervisningsassistenter, 5 TAP (heltids), 2 TAP (halvtids).

Den aktuelle forskningsaktivitet:

Institutets forskning har også i år dækket et bredt spektrum af emner inden for de romanske lande og sprog. Den lader sig opdele i et sprogligt område, et litterært område og et område om historie og samfundsforhold. Det sproglige område har i det forløbne år været karakteriseret af udgivelse eller færdiggørelse af flere større afhandlinger i spansk, fransk og italiensk; inden for det litterære område og historie og samfundsforhold har bestræbelserne på at træde mere frem for det hjemlige publikum resulteret i publikationer på dansk om litteraturhistorie, litteraturteori og om det moderne Frankrigs historie. Året har i øvrigt været markeret ved udgivelsen af et mindekrift med emner inden for alle tre områder:

Hispanismen omkring Sven Skydsgaard:

Alt tyder på, at disse aktiviteter vil fortsætte i de kommende år, med mindre nedskæringerne i bevillingerne sætter en stopper for dem. Mange medarbejdere vedligeholder kontakten med kolleger, tidsskrifter og forlag i udlandet og søger publikationsmuligheder her, men det er af største vigtighed for instituttets forskning, at vi stadig kan bygge på tilskud fra Statens humanistiske Forskningsråd og midler fra Det humanistiske Fakultet. Interessen for instituttets forskning er fortsat stor, både herhjemme, i andre nordiske lande og i udlandet i øvrigt; det ses klart alene af den adgang, som medarbejderne har til internationale symposier, kollokvier og kongresser, i det forløbne år specielt den 8. skandinaviske romanistikongres i Odense og den 6. internationale kongres for anvendt lingvistik i Lund, men også andre kongresser, f.eks. i Oxford, Wuppertal, Louvain-la-Neuve og Salamanca. Da megen forskning udspringer af de kontakter, der knyttes på interna-

tional plan, må man håbe, at bevillingerne til forskningsrejser ikke bliver skåret ned; der er gennemført mange sådanne rejser i 1981, f.eks. til Paris, München, Wien, Torino og Rom. Intet lands forskning kan leve uden direkte forbindelse med de andre lande, den vedrører. Men det forskningsmiljø, der nu er opbygget på instituttet, henter også sin styrke i samarbejde omkring bestemte projekter, i information på månedlige forskerseminarer, i temaorienterede seminarer, og i målrettethed i forhold til international forskning og til undervisningen. Der foreligger således en deltagerstyret og vel gennemtænkt samlet aktivitet med gode muligheder, som ikke bør forsørges ved begrænsede bevillinger eller styring udefra.

De projekter og publikationer, der præsenteres på de følgende sider, spænder fra omfattende undervisningsprogrammer og lærebøger til større afhandlinger. I erkendelse af, at forskningens horisont rækker fra teoridannelse til undervisning, har instituttet bestræbt sig på at nå resultater inden for alle de områder, vi er forpligtet til at dække. I øjeblikket intensiveres indsatsen inden for middelalderforskningen og forskningen i samfundsforhold, til afløsning af den forudgående særlige indsats inden for syntaksforskningen, hvor resultaterne nu begynder at foreligge.

Tidsskrifter og andre publikationsmuligheder:

For at sikre den nødvendige offentliggørelse af forskningen har instituttet opbygget et system af veje. De foreløbige forskningsresultater eller delresultaterne publiceres i Romansk Instituts Dupliserede Småskrifter (RIDS), der snart kan fejre 10-års jubilæum med over 100 numre; serien finansieres af fakultetet. Artikler, anmeldelser og referater af disputatsforsvar offentliggøres i vores internationale tidsskrift *Revue Romane*, der i 1981 havde sin XVI. årgang, redigeret af et kollektiv under ledelse af John Pedersen; tidsskriftet finansieres af Statens humanistiske Forskningsråd. Endelig samarbejder instituttet med Akademisk Forlag om serien *Romansk Bibliotek* med Hans Boll-Johansen som redaktør; her udgives med støtte fra Det humanistiske Fakultet arbejder, som er beregnet på et dansk publikum. I det forløbne år har John Kuhlmann Madsen redigeret *Hispanismen omkring Sven Skydsgaard*, Museum Tusulanum, 540 s., udgivet med støtte fra fakultetet, Birthe og Knud Tøgebys fond og Landsdommer V. Gieses legat.

Jonna Kjær sikrer kontakten til Bulletin bibliographique de la Société internationale Arthurienne, og til Bibliography of the International Courtly Literature Society: Encomia. Hans Peter Lund sikrer kontakten til Revue d'histoire littéraire de la France, og til Romantisme, Revue de dix-neuvième siècle. Birger Munk Olsen er medredaktør af Revue d'histoire des Textes.

Det sproglige område:

De tre første bind af Knud Tøgebys efterladte franske grammatik er nu i publikationsfasen, og arbejdet med materialet til de to sidste bind kan begynde (Ghani Merad, Ebbe Spang-Hanssen, i samarbejde med Magnus Berg, Århus).

Inden for *fremmedsprogs-pædagogikken* arbejder Eva Dam Jensen og Thora Vinther i spansk med indsamling af materiale med henblik på en undersøgelse af spanskstuderendes skriftlige og mundtlige kompetence. EDJ og TV fortsætter desuden arbejdet med undervisningssystemer i spansk, og en rapport om erfaringerne med video i undervisning er nær sin afslutning. Lis Glebe-Møller deltager i et projekt om sprog- og uddannelsespolitik sammen med sprog-lærere fra forskellige uddannelsesstrin.

Arbejdet med *sprogteori* udvides, idet Henrik Prebensen fortsætter arbejdet med en »parafrastisk komponentialgrammatik« efter den første udgivelse (sammen med Hanne Korzen, Henning Nølle og Finn Sørensen); interessen samler sig nu om at give en matematisk karakteristik af begreberne struktur og derivation.

Nye projekter i *fonetik* koncentrerer sig om intonationproblemer. Det gælder en analytisk og perceptiv analyse af danskeres intonation, når de taler fransk (Isabelle Duroisseau), samt instrumentelle undersøgelser af fransk intonation, der skrider planmæssigt fremad (Karen Landschulz). Ole Hjort-Vetlesen fortsætter sit projekt om derivation i ord-dannelser efter de første resultater med inddragelse af edb.

Den franske *ortografi* gøres til genstand for en nærmere beskrivelse som et led i et projekt om tale-sprog/skriftsprog – standardsprog (Ole Kongsdal Jensen).

Inden for *syntaksen* er der fortsat stor aktivitet. Michael Herslund og Finn Sørensen udarbejder en håndbog over de franske verbers konstruktionsmuligheder (valensbeskrivelse). Oleg Koefoed fortsætter arbejdet med det franske verbalsystem bl.a. med henblik på beskrivelse af en teoretisk model. Efter at have afsluttet en større afhandling om infinitivens syntaks på moderne italiensk arbejder Gunver Skytte Schmidt nu videre med en diakronisk undersøgelse af verbets konstruktionsmuligheder. I forlængelse af projektet om aktionsart, aspekt og tempus (delresultat publiceret i 1980 sammen med Hanne Korzen) arbejder Carl Vikner med en formulering af en teori om tempusformerne i moderne fransk. HK og CV fortsætter samarbejdet i et nyt projekt om tids-rumsadverbialer i moderne fransk. HK har desuden et arbejde under udarbejdelse om inversionsmekanismerne på moderne fransk med særligt henblik på spørgekonstruktionerne. Michael Herslund nærmer sig afslutningen af en syntaktisk-semantisk analyse

af ledfunktioner af formen 'à N' på fransk. Efter publikation af en første artikel om emnet fortsætter John Kuhlmann Madsen arbejdet med prædikativkonstruktioner. Endelig forbereder Henrik Prebensen en artikel til Revue Romane om prædikative relativsætninger.

Ole Mørdrup har nu afsluttet sin afhandling om orddannelse på moderne fransk med præfikserne a-, en-, é-, dé-.

Annie Noer forbereder en undersøgelse af det occitanske sprogs indflydelse på fransk. Eugène Lozovan er ved at lægge sidste hånd på et RIDs om rumænske dialekter syd for Donau.

Arbejdet med det europæiske maskinoversættelsesprojekt EUROTRA fortsætter; et delresultat på 129 sider er blevet fremlagt på en workshop i Urbino (Ebbe Spang-Hanssen, i samarbejde med Bente Maegaard (IAML) og Hanne Ruus (Nordisk Institut)). François Marchetti fortsætter arbejdet med en fransk-dansk suppleringsordbog til Blinkenberg og Høybyes fransk-danske ordbog. Harald Gettrup er ved at afslutte en kritisk gennemgang af en oversættelsesanalytisk metode.

Det litterære område:

Arbejdet med *litteraturteori* føres videre, idet John Pedersen, efter et afsluttet projekt om litterære metoder, nu fortsætter med aspekter af den litterære analyse (beskrivelse, tolkning, forklaring, vurdering) og deres betingethed af tekst og læser; en artikel om fiktions- og realismebegreberne er i øvrigt under udgivelse som indledning til et samleværk, der udsprang af et seminar om tekst og virkelighed. Arne Schnack har afsluttet projektet om litterær analyse (se listen over publikationer) og fortsætter med et nyt om teksttyper og stilperioder, bl.a. ud fra begreberne norm og afvigelse. Steen Jansens projekt med opstilling og afprøvning af en model for analyse af dramatiske tekster realiseres planmæssigt med udarbejdelse af delresultater. Steffen Nordahl Lund arbejder på et projekt om sprogets problematik i Flauberts 'tekst', navnlig som det fungerer i »Bouvard et Pécuchet«.

Hvad angår emner med tilknytning til litteraturhistorien er der inden for middelalderforskningen udgivet tredje bind i rækken af håndskrifter om tal-symbolik (Hanne Lange). Svend Hendrup arbejder videre med middelalderhåndskrifter på Det kongelige Bibliotek, en udgivelse af »Roman de Troie en prose« er forestående. Birger Munk Olsen har afsluttet første del af en undersøgelse af cistercienserklostret Alcobaças (Portugal) betydning for den portugisiske prosalitteratur i det 14. og 15. århundrede, og fortsætter den kulturhistoriske undersøgelse af klassiske værkers status i middelalderen efter færdiggørelse af det første bind. BMO har fortsat undersøgel-

sen af den middelalderlige florilegielitteratur med et kongresindlæg.

Michèle Simonsens projekt om franske folkeeventyr udvikles med kapitlet om fortælling og eventyr til en fransk litteraturhistorie og et kongresindlæg om den fantastiske fortælling.

Udgivelser af Tirso de Molina-tekster er nu på vej, og et arbejde med hans sprog søges afsluttet inden 400-året for hans fødsel i 1984 (Berta Pallares). En analyse af fortælle teknik og ideologi i Lope de Vegas noveller vil snart være færdiggjort (Vibeke Grubbe). En større afhandling om det litterære portræt i det 17. århundrede afsluttes med et afsnit om værdinormer, således som de afspejles i samtidens ordbøger (Merete Gerlach-Nielsen).

Arbejdet med den franske rejselitteratur i det 18. århundrede fortsættes med et kapitel om dens funktion i oplysningstiden og med en antologi (Merete Grevlund). Artikelrækken om D. Cantemir fortsætter (Eugène Lozovan). Efter et delresultat meddelt på Romanistkongressen i Odense august 1981 arbejder Ginette Kryssing-Berg videre med undersøgelsen af fremskridtstanken og den konservative kvindeopfattelse i det 18. århundrede. GKB udarbejder samtidig to artikler, om Diderot og om Madame de Lambert.

Inden for det 19. århundredes franske litteratur forbereder Merete Grevlund en fremstilling af Michelets revolutionshistorie. Hans Peter Lund har afsluttet en artikel om Nodier og den samtidige historiefopfattelse og arbejder på kapitlet om Nodier til en fransk litteraturhistorie. Hilde Olrik har færdiggjort artikler om Balzac, om Cesare Lombroso, samt om naturalismens virkelighedsopfattelse.

Indledning og noter til en udgave af en roman af Italo Svevo er under udarbejdelse af Lene Waage Petersen. Den tidligere omtalte »Italiensk prosalitteratur efter 1945« står nu foran udgivelse (redaktion og indlæg af LWP og Hans Boll-Johansen). To artikler om Dino Buzzati og en artikel om »Den fantastiske realisme« er under offentliggørelse (Aase Danstrup). Thora Vinther forbereder en analyse af en digtsamling af Dámaso Alonso. Vibeke Grubbe analyserer oprørsproblematikken i Juan Goytisolos debutroman og udarbejder en kommenteret samling kildetekster til belysning af Spaniens historie og litteratur i det 20. århundrede. Poul Rasmussen forbereder et projekt om magtens symboler og symbolernes magt i en række sydamerikanske romaner. Ginette Kryssing-Berg har afsluttet en artikel om Butor, og Nils Soelberg en artikel om Robbe-Grillet som led i en større afhandling om hans romaner.

Historie og samfundsforhold:

Der forberedes et projekt til undersøgelse af eventuelle feudalistiske elementer i ældre skandinavisk-ger-

manske tekster (sagaerne) og sociale mønstre og deres betydning for den senere europæiske feudalisme (José Maria Alegre). En undersøgelse af de økonomiske forhold omkring opførelsen af Estrela-basilikaen i Lissabon i slutningen af det 18. århundrede er nær afslutning (Luís de Vasconcelos). Eric Eggli fortsætter på grundlag af det allerede offentliggjorte sit arbejde med historiografiske problemer. Arbejdet med en lærebog om de occitanske, bretonske og korsikanske minoriteter er på et forberedende stade (Annie Noer). Henrik Prebensen fortsætter projektet om opinionen i Frankrig i 1940 med det formål at studere Pétaíns nationale revolutionspolitik som en opinionsændrende politik og vurdere dens virkninger.

Publikationer:

- Alegre, José Ma.: IGLESIA: génesis del poder espiritual (siglos I al VI). RIDS nr. 82, 31 s.
- Los señorios en el Fuero General de Navarra. In: Hispanismen omkring Sven Skydsgaard, Museum Tusulanum, p. 15-38.
 - Las mujeres en el Lazarillo de Tormes. Revue Romane XVI, 1-2, p. 3-21.
- Boll-Johansen, Hans: Fransk klassicisme. Romansk Institut, dupl., 36 s. ill.
- Introduktion til Sartre (red. og indl.) Romansk Institut, 136 s.
 - Anmeldelser i dagbladet Information.
- Danstrup, Aase Lagoni: Tommaso Campanellas utopi SOLSTATEN, hans tanker om økonomisk kollektivism og kvindens stilling. Kvindestudier 5, Utopi og subkultur, Delta, p. 72-95.
- Durousseau, Isabelle: Hélène. Undervisningsprogram med henblik på barnesprog. Romansk Institut, video, 30 min.
- Jean Pomarès, danseur, choréographe, professeur. Undervisningsprogram. Romansk Institut, video, 30 min.
 - og Ole Kongsdal Jensen: Perception des erreurs de prononciation. RIDS nr. 86, 39 s.
- Eggli, Eric: Histoire de temps. Réflexions fragmentaires d'historiographie sur la maternité de certaines révolutions. RIDS nr. 89, 35 s.
- Gettrup, Harald: anm. af Kerstin Olsson: La construction: verbe + objet + complément prédicatif en français. Aspects syntaxiques et sémantiques. Revue Romane XVI, 1-2, p. 206-212.
- Glebe-Møller, Lis: Målsætninger for fremmedsprogundervisningen - et salt-historisk overblik. Sproglæreren, nr. 1, p. 9-30.
- Hovedtræk af fransk-amerikanernes historie - en overset minoritetsgruppe i USA. RIDS nr. 87, 31 s.

- Gerlach-Nielsen, Merete: A propos de la femme dans la pensée des lumières par P. Hoffmann. *Revue Romane XVI*, 1-2, p. 176-83.
- Grevlund, Merete: L'Amérique de Chateaubriand. *RIDS* nr. 95, 33 s.
- Grubbe, Vibeke: Juan Goytisolo: Makbara (1980). En neonarkistisk nomadepoeti. (En narrativ og ideologisk analyse). *RIDS* nr. 94, 36 s.
- Hénaff, Marcel: Thèse, réponses à Yvon Belaval et Ebbe Spang-Hanssen. *Revue Romane XVI*, 1-2, p. 190-92, 195-96.
- Hjortd-Vetlesen, Ole, Spanske indbyggernavne ('ethnica'), Fonotaktisk kombinatorik i derivative morfologi, in: *Hispanismen omkring Sven Skydsgaard*, København, p. 121-146.
- La tendance dissimilatrice dans la dérivation nominale en roumain. Deux rapports préliminaires d'un travail en cours. Avec résumé danois. *RIDS* nr. 93, København, 39 s.
- Jansen, Steen: H.C. Andersen in Danimarca. Note sulle autobiografie. *Il Velcro XXV*, 1-3, p. 169-180.
- Jensen, Eva Dam: Pattern-drills i sproglaboratoriet. In: *Hispanismen omkring Sven Skydsgaard*, Museum Tusulanum, p. 148-180.
- 5 år med video. *Sproglæreren* 4, p. 9-25.
- Jensen, Ole Kongsdal: se Durousseau, Isabelle.
- Jensen, Bente Lihn: Tegnet 'si' på moderne italiensk. *RIDS* nr. 83, 31 s.
- Kjær, Jonna: Præsentationsforedrag om Alfrún Gunnlaugsdóttirs bog »Tristan i Norden«. Selskabet for Nordisk Filologi. Årsberetningen for 1979-1980, København, p. 10-16.
- Koefoed, Oleg: Noget om semiotik. (En indføring i de semiotiske beskrivelsesmetoder). *Romansk Institut*, 77 s.
- 'La Serrure' de Jean Tardieu. *Essai d'analyse sémiotique*. *RIDS* nr. 84, 20 s.
- Korzen, Hanne, Henning Nølle, Henrik Prebensen og Finn Sørensen: PK-grammatik - et alternativ. *RIDS* nr. 91, 40 s.
- Laffitte, Maryse: Féminité et télos. *Cahiers de l'I.S.M.E.A.*, série S no. 21-22, 6 s. På dansk i antologien *Antipolitik*, forlaget Afveje.
- ovs. til fransk af Anders la Cour, *Symptomets opløsning*, *Matières* no. 7, 40 s.
- ovs. til fransk af Per Aage Brandt, *Udsigelsen*. *Bulletin du département des sciences et techniques de l'expression et de la communication*, Sorbonne, 20 s.
- Landschultz, Karen, Annie Noer og Marie-Alice Séferian: Projektarbejde i fremmedsprog. - Et debatoplæg. *Romansk Institut*, 33 s.
- Lange, Hanne: *Traité des XIIe siècle sur la symbolique des nombres*, bind IIIe: ODEN DE MORIMOND, *Analecta numerorum et rerum in theographiam*. Edition critique princeps avec introduction, notes et commentaires. Copenhague. *Cahiers de l'Institut du Moyen Age grec et latin*, no. 40, 258 s., 8 ill.
- Lozovan, Eugène: D. Cantemir: Le panégyrique de Pierre le Grand. *RIDS* nr. 92, 51 s.
- Lund, Hans Peter: *Romantikken 1820-1848*. En digtantologi. *Romansk Institut*, 140 s.
- Nodier et le roman de l'Histoire. *Annales littéraires de l'université de Besançon*, 253, p. 41-55.
- anm. af I. Köhler, Baudelaire et Hoffmann. *Revue Romane XVI*, 1-2, p. 212-16.
- ovs. fra fransk af Michel Tournier, *Vendredi ou les limbes du Pacifique*. Gyldendal, 227 s.
- Lund, Jules: *Før præsidentvalget 1981*. *Tous Azimuts*, 2, p. 4-15.
- Madsen, John Kuhlmann: *Redaktion af Hispanismen omkring Sven Skydsgaard*, *Museum Tusulanum*, 540 s.
- *Prædikativkonstruktioner i moderne spansk*. In: *Hispanismen omkring Sven Skydsgaard*. *Museum Tusulanum*, p. 219-48.
- anm. af J. Falk: *SER y ESTAR con atributos adjetivales*. *Revue Romane XVI*, 1-2, p. 226-230.
- anm. af Marcos Marín: *Estudios sobre el pronombre*. *Revue Romane XVI*, 1-2, p. 230-234.
- Marchetti, François: Pour un supplément au dictionnaire français-danois de Blinkenberg et Høybye. *RIDS* nr. 90, 59 s.
- ovs. til fransk af Haavard Rostrup, *Le Musée d'Ordstrupgaard*. København, p. 86-102.
- Melchior, Barbara: *Sagprosa-analyse*. *RIDS* nr. 88, 35 s.
- Noer, Annie: se Landschultz, Karen.
- Nølle, Henning: *Udviklingslinier inden for nyere adverbialforskning*, specielt med henblik på fransk. *RIDS* nr. 96, 22 s.
- se Korzen, Hanne.
- Ollrik, Hilde: *Deux jumeaux de sexes différents (i samarbejde med Alain Henry)*. In: *Balzac et Les parents pauvres*. *CDU/SEDES*, p. 209-13.
- *Le sang impur*. *Notes sur le concept de prostituée chez Lombroso*. *Romantisme* no. 31, p. 167-78.
- Olsen, Birger Munk: *Les classiques latins dans les florilèges médiévaux antérieurs au XIIIe siècle*. *Seconde partie*. *Revue d'Historie des Textes*. Paris, CNRS, X, p. 115-164.
- Pallares, Berta: *Notas tirsianas. Contribución al estudio del concepto del matrimonio secreto en la obra de Tirso de Molina*. In: *Hispanismen omkring Sven Skydsgaard*. *Museum Tusulanum*, p. 265-91.
- *Radioprogrammer m. hæfte om Galicien*. *Danmarks Radio*.
- *Radioprogrammer til Dígame*, spansk for begyndere og viderekomme. *BBC og Danmarks Radio*.
- ovs. til spansk af indl. og diverse digte til Antolo-

- gía de la Literatura danesa (red. F.J. Billeskov Jansen).
- Pedersen, John: Kritik og kærlighed i franske tekster fra Oplysningstiden. Rhodos, 100 s.
- Belgien – trods alt. Politikens kronik, 20 februar.
- Petersen, Lene Waage: Letture danesi di Svevo. Il Veltro. Rivista della civiltà italiana. No. 1-3, Rom, p. 215-229.
- anm. af Bent Holm: Dario Fo eller Den omvendte verden. Enotria.
- Plum, Marianne: Om artikelsyntaks ved landsnavne på italiensk efter di og in. RIDS nr. 85, 19 s.
- Prebensen, Henrik: se Korzen, Hanne.
- Frankrig 1940-1980. Storhed eller velfærd? Reitzels Forlag, 150 s.
- Fransk kolonisering og imperiebyggeri. Tous Azimuts 5, 25 s.
- Undervisningsmateriale til Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Internationalt kursus om Frankrig, 17.-30. maj. Trykt som bilag til Forbundets kursusrapport.
- anm. af Michael Seidelin Hansen: Den franske folkefront 1935-38. Tous Azimuts 4, p. 46-52.
- Quarta, Daniela: Il teatro prefuturista di Marinetti. Revue Romane XVI, 1-2, p. 120-46.
- »La Traviata Norma«. Espressioni formali di una minoranza nel movimento del '77. RIDS nr. 81, 26 s.
- Rasmussen, Poul: El verbo *hacer* en expresiones temporales. Estudio sintáctico y semántico. Etudes Romanes de l'Université de Copenhague, Revue Romane, numéro spécial 22. 144 s.
- Schmidt, Gunver Skytte: anm. af Arianna Uguzzoni, La Fonologia. Luciano Canepari, Introduzione alla fonetica. Pier Marco Bertinetto, Aspetti prosodici della lingua italiana. Revue Romane XVI, 1-2, p. 220-223.
- Schnack, Arne: Tekstanalyse og teori. Akademisk forlag, 67 s.
- Séférian, Marie-Alice: Om anvendelsen af Le monde de Jacques Prévert. Nyt Nordisk Forlag, 48 s.
- Mer, ville, désert, trois espaces privilégiés du Muezzin de Bourboune. Revue Romane XVI, 1-2, p. 147-65.
- Du scisme singulier à l'errance plurielle: Kaïr-Ed-dine romancier. In: Il banchetto magrebino. Francisci, Padova, p. 195-211.
- NOVEMBRE, revue culturelle algérienne, 1964-65. Annuaire de l'Afrique du Nord, XVIII, 1979. Paris.
- se Landschultz, Karen.
- Simonsen, Michèle: Le conte populaire français. Presses Universitaires de France, col. »Que sais-je?«, 128 s.
- Spang-Hanssen, Ebbe: anm. af Marcel Hénaff: Sa-de. L'invention du corps libertin. Revue Romane XVI, 1-2, p. 193-195.
- anm. af Olof Eriksson: L'attribut de localisation et les nexus locatifs en français moderne. Revue Romane XVI, 1-2, p. 199-201.
- Sørensen, Finn: Une autre France. Tekster om det franske samfund (sammen med Lisbet Jensen og Britta Krag). Reitzel.
- Tre anvendelsesprincipper for transformationer. Romansk Institut og Institut for Lingvistik, 98 s.
- anm. af Lita Lundquist: La cohérence textuelle: syntaxe, sémantique, pragmatique. Revue Romane XVI, 1-2, p. 234-236.
- anm. af Jacques Cellard et Alain Rey: Dictionnaire du français non conventionnelle. Tous Azimuts 4, p. 56-61.
- se Korzen, Hanne.
- Vasconcelos, Luís de: O Fomento de Estradas no Reinado de D. Maria I. In: Hispanismen omkring Sven Skydsgaard, p. 463-499.
- Vinther, Thora: Tempus og aspekt i indirekte tale på spansk. In: Hispanismen omkring Sven Skydsgaard, p. 501-516.

Hans Peter Lund

4: Slavisk Institut

Stab:

3 professorer, 12 lektorer, 2 russiske lektorer, 1 ekstern lektor, 4 kandidat- og seniorstipendiater, 3 undervisningsassistenter, 4 T.A.P.-medarbejdere, ekstern lektor, Dr.phil Peter Alberg Jensen har haft orlov fra 1. okt.

Forskning:

Den sproglige forskning ved instituttet former sig dels som deltagelse i projekter, dels som individuel forskning. Jens Skov-Larsen, der i det forløbne år har fortsat samarbejdet med forskere uden for instituttet i et større kontrastivt projekt arbejder videre med udarbejdelsen af en oversættelsesanalytisk/kontrastivt analytisk metode og arbejder med problemerne omkring ordstilling og tempus i et eller flere slaviske sprog overfor dansk.

Chr. Hougaard arbejder individuelt med kontrastive problemer og forsker i dansk og tjekkisk stilistik.

Moderne russisk behandles af Erik Adrian, der beskæftiger sig med det moderne russiske talesprog og Chr. Hougaard, der studerer forholdet mellem subjekt og handling og objekt i forbindelse med sja-verberne.

Jørgen Harrit fortsætter arbejdet med sin dansk-russiske ordbog og har udarbejdet en analysemodel,

der vil danne en vigtig del af grundlaget for denne ordbog.

Rolf Christensen har næsten fulden indsamlingen af dialektmateriale, som danner grundlaget for hans arbejde om udviklingen af det slaviske adjektiv. Hans meget store materiale er stort set klar til den endelige EDB-behandling. Per Jacobsen fortsætter sin indsamling af materiale til en ordbog over Miroslav Krležas kajkaviske tekster.

Forskningen inden for den litterære sektion har været præget af individuelle aktiviteter hovedsagelig inden for russisk litteratur. Således har A.M. Brojde færdiggjort et større arbejde om en af de mest indflydelsesrige litterære kritikere i forrige århundredes Rusland, A.V. Družinin og har fulgt dette arbejde op med at samle og kommentere en antologi af Družinins vigtigste kritiske afhandlinger. Enkelte forfattere og deres forfatterskaber har været genstand for forskning hos E. Steffensen, der har beskæftiget sig med »Bortgangsmotiv i Tjechovs prosa« og om det biografiske relevans hos Gogol' 'Tjechov og Babel'. Derudover har E. Steffensen fulden en monografi »Tjechov på tærskelen. Digteren, virkeligheden, drømmen«. Carl Stief har færdiggjort et manuskript til en festskriftartikel om Gorkij og »Det skønne bedrag«. Med udgangspunkt i Tolstojs novelle »Kreutzeronaten« har P.U. Møller beskæftiget sig med censur og kultur i Rusland før 1917, og Eigil Steffensen har færdiggjort et manuskript til en tidsskriftartikel om sovjetlitteraturen og den teknologiske revolution.

Litterære kontakter er blevet behandlet af Carl Stief, der har færdiggjort et manuskript om Dostoevskij og de skandinaviske litteraturer. Af kulturhistorisk forskning har Carl Stief beskæftiget sig med Gorodeckij, Rerich og Stravinskis »Le Sacre du Printemps«.

Uden for russisk har Per Jacobsen arbejdet videre med en serbisk og kroatisk litteraturhistorie, og er tillige deltager i et projekt »Brandes og Østeuropa«.

På det *historisk-samfundsfaglige område* er kollektive projekter dels blevet fuldført, dels videreført. En fremstilling af Ruslands og Sovjetunionens historie i tre bind, forfattet af Hans Bagger, Svend Aage Christensen, Bjarne Nørretranders, Carsten Pape, Knud Rasmussen og Niels Erik Rosenfeldt, er afleveret til udgivelse på Politikens Forlag. Under hovedredaktion af Rosenfeldt er arbejdet med serien »Problemer i Ruslands og Sovjetunionens historie« blevet videreført, ligesom den løbende bibliografi vedrørende østeuropæisk historie og samfundskundskab, »Østindex«, er blevet fortsat i samarbejde med Universitetsbiblioteket på Amager og med støtte fra Nordiska kommittén för øststatsforskning.

På individuel basis har Nørretranders koncentreret studierne om sikkerhedspolitiske aspekter, specielt i forbindelse med arbejdet som medlem af Det

sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg og detes formandskab. Pape har videreført arbejdet på en monografi om lokalforvaltning og liberalisme i Rusland 1870-1890, udarbejdet en kildesamling vedrørende den russiske landboreform i 1861, samt forberedt et bidrag vedrørende »1905-revolutionen« til bind 5 i serien »Problemer i Ruslands og Sovjetunionens historie«. Rasmussen har fungeret som redaktør af »Østindex«, forberedt et bidrag vedrørende det 16. århundrede til serien »Problemer«, samt foretaget studier vedrørende den russiske udenrigstjeneste under Ivan III. Rosenfeldt har videreført arbejdet på en monografi om »Stalins system«, samt foretaget studier vedrørende videnskabens rolle som politisk legitimeringsfaktor i Sovjetunionen og vedrørende energiproblemets rolle i sovjetisk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Bronislaw Swiderski har foruden sine offentliggjorte afhandlinger fuldført en afhandling vedrørende den socialistiske censur i Polen 1945-1981, samt videreført studier i projektet »Revolutionsgruppe og revolutionsparti« vedrørende to traditioner og to organisationsformer for den polske intelligentsia i det 19. århundrede.

Det faglige samarbejde udover instituttets grænser, såvel nationalt som internationalt, har særlig været koncentreret om planlægningen og iværksættelsen af et fællesnordisk forskningsprojekt vedrørende »Kontinuitet og forandring i Sovjetunionen«. Projektet gennemføres indenfor rammerne af Nordiska kommittén för øststatsforskning med den koordinerende og administrative funktion henlagt til Slavisk institut. Medarbejderne har desuden arbejdet aktivt på at tilvejebringe de samarbejdsrammer for oprettelsen af faget øststatskundskab som et områdestudium.

Redaktionsvirksomhed:

Per Jacobsen og Eigil Steffensen er medlemmer af redaktionen af Svantevit, Dansk Tidsskrift for Slavistik.

Bjarne Nørretranders, Knud Rasmussen, Carl Stief og Hans Chr. Sørensen er medlemmer af redaktionskomiteen for instituttets skriftrækker. Knud Rasmussen er redaktør ved »Østindex«, den løbende bibliografi vedr. østeuropæisk historie og samfundsforskel, der videreføres i samarbejde med Universitetsbiblioteket på KUA.

Niels Erik Rosenfeldt er redaktør af serien »Problemer i Ruslands og Sovjetunionens historie«.

P.U. Møller, Knud Rasmussen og Jens Skov-Larsen er medlemmer af Svantevits redaktionskomite.

Kristine Heltberg, Per Jacobsen, Jens Skov-Larsen har redigeret The Slavic Verb - Københavns Universitets Slaviske Institut, Studier 9.

Jens Skov-Larsen har redigeret »Kontrastiv lingvistik i Norden«.

*Publikationer:**A. Institutpublikationer:**Studier:*

- Per Jacobsen, Helen Krag, Niels Bjervig, L'ubomír Durovic, Kristine Heltberg, Jens Skov-Larsen (editors):
 »The Slavic Verb. An Anthology Presented to Hans Christian Sørensen 16th December 1981« København Universitets Slaviske Institut, Studier 9, 187 s.

Rapporter:

- Bronislaw Swiderski »Revolutionen som dialog. De polske konspiratører imod Rusland 1861-1864« Københavns Universitets Slaviske Institut, Rapporter 3, København 1981, 63 s.

B. Medarbejdernes publikationer:

- Adrian, Erik: »The Influence of Language System and of Consituation in Utterances without a Verbal Predicate (VP⁰)« The Slavic Verb, (= Studier 9) s. 1-7
 Heltberg, Kristine: »On Aspect in Czech, Polish and Russian« The Slavic Verb (= Studier 9) s. 41-51.
 Jacobsen, Per: »Organizacija recenica kod Ive Andrića« Delo Ive Andrića u kontekstu evropske književnosti i kulture, Beograd 1981, s. 431-439.
 – »The Function of the Simultaneous Gerund in Ivo Andrić's Novel Na Drini Cuprija« The Slavic Verb (= Studier 9) s. 70-75.

Nørretranders, Bjarne: »Dansk sikkerhedspolitik og den indenrigspolitiske udvikling i Sovjetunionen« i Sovjetunionen, Østeuropa og dansk Sikkerhedspolitik, red. af Ole Nørgaard og Per Carlsen. s. 27-42.

– »Sovjetunionen og Omverdenen«, Bidrag till Öststatsforskningen, vol. 9, nr. 3, s. 6-18.

Rosenfeldt, Niels Erik: »Sovjetisk strategi – og dansk sikkerhedspolitik forskning«, Sovjetunionen, Østeuropa og dansk sikkerhedspolitik, red af Ole Nørgaard og Per Carlsen, s. 127-143.

– »Stalins hemmelige kancelli – en nøgle til sovjetstyret«, Humaniora 4, 1978-80, Kbh 1981, s. 203-208.

Skov-Larsen, Jens: »Oversigt over norsk-slaviske kontrastive arbejder«, Hyldgaard-Jensen, K & Skov-Larsen, J. (red.) Kontrastiv lingvistik i Norden, s. 157.

– »Oversigt over dansk-slaviske kontrastive arbejder« ibid. s. 158-171.

Swiderski, Bronisław: »The Concept of the Family as a Political Idea in Poland 1827-1833«, Scando-Slavica, Tomus 27, s. 105-12.

Gæsteforelæsninger:

Jørgen Harrit har holdt gæsteforelæsning ved Odense Universitet.

Per Jacobsen har holdt gæsteforelæsning ved Universitetet i Oslo.

Peter Ulf Møller har holdt gæsteforelæsning ved universitetet i Århus.

Bjarne Nørretranders har holdt gæsteforelæsning ved Forsvarsakademiet.

Carl Stief har holdt gæsteforelæsning i Wien.

Erik Adrian

Ikke-europæiske sprog, kulturer og samfundsforhold

I: Assyriologisk Institut

Stab:

1 professor, 2 lektorer, 1 ekstern lektor, 1 T.A.P.

Forskningsvirksomhed:

Professor Jørgen Læssøe fortsætter i samarbejde med stud.mag. Jesper Eidem en analyse af de administrative dokumenter fra provinsguvernøren Kuwaris palads i Shemshara, udgravet af den danske Dokanekspedition i 1957.

Lektor Mogens Trolle Larsen var fritaget for undervisning i forårssemesteret 1981 for at deltage i forskningsvirksomhed ved University College, London, som Honorary Research Fellow ved Department of Anthropology og Department of Ancient History.

Under opholdet i England holdt Lektor Trolle Larsen en række foredrag om problemer omkring oldtidens udenrigshandel og Karl Polanyi's teorier, bl.a. ved universiteterne i Oxford, Cambridge og Birmingham. Ved University College i London deltog han i en række seminarer og forelæste over temaet »Babylonian Savage Mind, Divination and Science«. Dr. Trolle Larsen arrangerede ligeledes sammen med Arnaldo Momigliano og Sally Humphreys en seminarrække over temaet »Culture Contacts in the Ancient Near East« ved Warburg Institute i London.

Dr. Trolle Larsen har fortsat status som Honorary Research Fellow ved Department of Anthropology, University College og har indledt et samarbejde med to kolleger derfra: med John Gledhill forberedes en monografi om den socio-økonomiske udvikling i Mesopotamien og Mesoamerika; og med Mike Rowlands redigerer han en bog med titlen »Center, Periphery and Dependency in Prehistory« til udgivelse i serien »New Directions in Archaeology« ved Cambridge University Press.

Dr. Trolle Larsen deltog i November 1981 i den tredje internationale kongres om Babylon og Assur i Baghdad, Iraq, hvor han forelæste om tekstfundene fra Shemshara.

Lektor Aage Westenholz arbejder fortsat på udgivelsen af Nippur teksterne fra det 3. årtusinde. Bind II af serien *Old Sumerian and Old Akkadian Texts in Philadelphia* er blevet forsinket, dels på grund af andre forskningsopgaver, dels på grund af teksterens vanskelige karakter. Bindet forventes færdigt i løbet af 1982.

Desuden har han deltaget i en konference i Rom i

marts 1981 om temaet »Circulation of goods in Non-Palatial Milieu«, hvortil han bidrog med et foredrag om temaet i den oldakkadiske periode. For at opnå den nødvendige baggrund til belysning af emnet var det imidlertid nødvendigt at undersøge og skitsere hele det oldakkadiske samfunds struktur, samt i store træk at klarlægge teksterne arkæologiske fundomstændigheder. Det endelige manuskript til foredraget blev afsendt til trykning i august 1981 og vil udkomme i et bind indeholdende resultaterne af den omtalte konference.

Institutts øvrige virksomhed:

Mag.art. Marie-Louise Thomsen har med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd arbejdet på afslutningen af projektet vedrørende den sumeriske grammatik.

Publikationer:

Mogens Trolle Larsen: »Four Letters from the Walters Art Gallery, Baltimore«, i Festschrift Lubor Matouš, Budapest 1978 [udkommet 1980], pp. 113-130.

McGuire Gibson, ed.: Uch Tepe I, Tell Razuk Tell Ahmed al-Hughir, Tell Ajamad. Med bidrag af Ingolf Thuesen, Jesper Eidem, Bodil Mortensen, Oluf Pedersen, Marianne Hirche, Mette Mortensen, Elisabeth Petersen, Poul Christensen. Chicago/Copenhagen 1981, 197 sider + 116 plancher = Hamrin Report no. 10.

Specialer:

Kataryna Grosz: The Economic and Legal Position of Women in Nuzi. 127 sider. Belønnet med Filologisk-Historisk Samfunds store pris 1981.

Aage Westenholz

2: Centralasiatisk Institut

Stab:

2 lektorer, 1 ekstern lektor, 3 undervisningsassistenter, 1/5 TAP.

Forskningsvirksomhed:

Institutts forskningsområde omfatter Tyrkisk, Mongolsk og Tungusisk ((Altaisk) samt Tibetansk).

Iben Raphael Meyer har færdiggjort: Udgivelse af en brevsamling mellem Vilhelm Thomsen og Wilhelm Radloff (Om prioriteten til tydningen af de

oldtyrskiske indskrifter.). Under udarbejdelse: Udgivelse af manjuriske sjamanistiske håndskrifter:

1. Nišan Saman (5 versiones).
2. Et illustreret klanritual.

Kåre Thomsen Hansen har færdiggjort en artikel: Bemerkungen zur mongolischen »Brechung«.

Kåre Thomsen Hansen

3: Institut for Eskimologi

Stab:

1 professor, 3 lektorer, 1 ekstern lektor, 1 forskerstipendiat, 1 seniorstipendiat, 1 kandidatstipendiat, 2 undervisningsassistenter og 2 halvtidsansatte TAP-er.

Forskningsvirksomhed:

Den forskningsaktivitet, der finder sted inden for Institut for Eskimologis rammer, dækker et meget bredt udvalg af sproglige, kulturelle og samfundsvidenskabelige emner. Regionalt set drejer den meste forskning sig om Grønland eller om grønlændernes forhold udenfor Grønland, men også eskimoerne i Canada og Alaska er inddraget. Endvidere går noget af instituttets forskning uden for fagets traditionelle rammer i undersøgelser, der beskæftiger sig komparativt med minoriteters bestræbelser for at sikre sig politisk og kulturel selvbestemmelse.

En betydelig del af instituttets forskning har et klart anvendt perspektiv. Institutet modtager også fortsat mange henvendelser fra folk, som ønsker oplysninger om emner, som instituttet beskæftiger sig med.

Enkelte forskningsemner:

Robert Petersen er den 1. september 1981 vendt tilbage til instituttet efter 2 års orlov. Han har i denne periode været med til at opbygge et institut i Nuuk/Godthåb, Ilisimatusarfik, hvis første projekt er udarbejdelsen af en ny grønlandsk ordbog. Robert Petersen har desuden fortsat sit arbejde vedrørende bosættelse og samfundsdannelse i Nordøstgrønland.

Christian Berthelsen forbereder en udgivelse af en antologi af grønlandsk litteratur i dansk oversættelse.

Michael Fortescue har afsluttet sit arbejde med en komparativ håndbog over affikser i eskimoiske dialekter i Grønland, Canada og Alaska og er i gang med en beskrivelse af vestgrønlandsk.

Finn Gad har fortsat sine arkivstudier i forbindel-

se med udarbejdelsen af Grønlands historie efter 1808.

Inge Kleivan har fortsat sine studier af grønlændernes forhold i Danmark.

Regitze Søby har fortsat sit arbejde med at gennemgå Knud Rasmussens upublicerede manuskripter med publikation for øje og er endvidere i gang med at bearbejde sit gennem mange år indsamlede feltmateriale om fangerbygder i Qaanaq/Thule og Upernavik med hovedvægt på slægtskabsstudier.

Jens Dahl har fortsat sin undersøgelse af forholdet mellem lønarbejde, indhandling og subsistence i en grønlandsk bygd og har desuden videreført projektet om grønlandske migrantarbejdere i Marmorilik.

Jens Brøsted har arbejdet med urbefolkningsret og har forberedt et nordisk sammenlignende forskningsprojekt om urfolksretten i skandinavisk retspraksis og teori.

Helge Kleivan begyndte i foråret at systematisere et materiale fra Canada om arbejdet med at forberede en grundlovsreform, hvor formålet var at beskrive og analysere grundlovsreformen i forhold til de indfødte folks (indianeres, inuits og metis') rettigheder. Alvorlig sygdom fra juni måned har imidlertid tvunget ham til at udsætte dette arbejde indtil videre.

Redaktionsvirksomhed o.a.:

Christian Berthelsen er medlem af oversættelsesudvalget vedrørende oversættelsen af Det gamle Testamente til grønlandsk.

Jens Dahl er Institut for Eskimologis repræsentant i Udvalget vedr. Grønlandsforskning under Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Robert Petersen er Det grønlandske Landstings repræsentant i det nævnte udvalg vedr. Grønlandskforskning og i Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland. Han er endvidere medlem af Styrelsen af Nordisk Samisk Institut.

Robert Petersen har været medarrangør af symposiet »Vort sprog – vor kultur«, som blev afholdt i Nuuk/Godthåb 25.-30. oktober 1981.

Helge Kleivan afsluttede marts 1981 sit mangeårige arbejde som leder af dokumentationsafdelingen i IWGIA (International Work Group for Indigenous Affairs), men har fortsat redaktionsarbejdet i forbindelse med serien IWGIA DOCUMENTS.

Publikationer:

Brøsted, Jens, 1981: Mod en retlig vurdering af ejendomsretten til Grønland – Standarder for løsning af retlige konflikter i grønlandsk ret. Og: Urbefolkningsretten og den grønlandske hvalfangst. I: Lars Helms o.a. (red.): Retfærd i Grønland. Retfærd nr. 16. pp. 22-61 og 62-73.

- 1981: Kernespørgsmål i Alta-konflikten. Information d. 30. april.
 - 1981: Alta - et nulpunkt for det norske samfund. Kronik. Information, d. 9. september.
- Fortescue, Michael, 1981: Den gamle verdens genopdagelse af den ny - den ny verdens genopdagelse af den gamle. Tidsskriftet Grønland, pp. 41-45.
- Gad, Finn, 1981: Læse- og skrivekyndigheden indtil 1814 belyst ved det grønlandske materiale. I: Läs-kunnighet och Folkbildning före Folkeskoleväsenet. Mötesrapport III. XVIII Nordiske Historikermötet. Jyväskylä. pp. 73-86.
- 1981: Samme artikel med en lidt anden indledning: Tidsskriftet Grønland pp. 205-219.
- Kleivan, Helge, 1981: Verdensrådet av urbefolkninger - WCIP. I: Alta-sak - samesak - urbefolkningssak. Ottar nr. 129, Tromsø, pp. 10-13.
- 1981: Samisk udgave af samme: Eamiálbmogiid máilmmerráđđi - WCIP. I: Álaheaju-ássi - sáme-ássi eamiálbmotássi. Ottar nr. 129, Tromsø, pp. 10-13.
 - 1981: Alta-konflikten - urbefolkningens rettigheder. Kronik. Information, d. 15. april.
- Kleivan, Inge, 1981: Da talefilmen »Eskimo« blev optaget i Grønland for 50 år siden. Tidsskriftet Grønland pp. 48-60.
- 1981: De første optegnelser af grønlandske historier om dyr. Tidsskriftet Grønland pp. 289-308.
 - 1981: Fra Sameland til Grønland - Sámit nunānit Kalátdlit nunānut. Atuagagdliutit - Grønlandsposten, Nuuk/Godthåb, nr. 51 pp. 51-53 og pp. 10-12.
 - 1981, (red.): Eskimoeventyr. Illustreret af Aka Høegh. Sesam. København. (norsk udgave 1979).
- Petersen, Robert, 1981: Principper og problemer omkring kollektiv ret til jorden. I: Lars Helms o.a. (red.): Retfærd i Grønland. Retfærd nr. 16 pp. 5-21.
- 1981: Helikoptererpugut. I: Bent Gynther (red.): Grønland 81. Foreningen Norden. pp. 46-53.
 - Søby, Regitze Margrethe, 1981 (red.): Knud Rasmussen: Inuit fortæller. Grønlandernes sagn og myter I-III. Bergen. Lyngø.

Rejser:

I forbindelse med de tidligere nævnte forskningsprojekter om grønlandske bygder har Jens Dahl i tiden indtil 1. september 1981 været på feltarbejde i Saq-qaq, mens Regitze Søby i sommermånederne har været på feltarbejde i Kullorsuaq.

Helge Kleivan tilbragte i december 1981 14 dage i Nicaragua som gæst hos den sandinistiske regering, hvorunder han deltog i rådgivningsvirksomhed i forbindelse med regeringens udviklingsprogram for den indianske befolkning. Han holdt også indlæg i FN's 3. seminar om rasediskrimination under sit ophold i Managua.

Gæster:

Lingvisten, dr. Michael Fortescue, University of Edinburgh, har med støtte fra det humanistiske forskningsråd fortsat arbejdet på Institut for Eskimologi i 1981.

Inge Kleivan

4: Institut for Indisk Filologi

Stab:

1 professor, 1 lektor, 1 ekstern lektor, 1 kandidatstipendiat, 3 undervisningsassistenter.

Forskningsvirksomhed:

Omfatter i særlig grad filologiske og lingvistiske studier over religiøse, litterære og andre tekster og deres indhold fra de ældste tider og frem til nutiden.

1. Igangværende forskningsaktivitet:

Artikler til Pāli Tipitaka Concordance (I. Fišer med E. Strandberg).

Grammatik over det moderne indo-ariske sprog Himachali (H. Hendriksen).

Hinduismen. Livs- og verdensanskuelse (C. Lindtner).

Indisk filosofi. En indføring i de klassiske systemer (C. Lindtner).

Kritisk udgave af Kambalas Ālokamālā (C. Lindtner).

A Miscellany of Buddhist Studies (redaktør og bidragsyder: C. Lindtner).

Religionshistorisk læsebog (redaktør og bidragsyder: C. Lindtner).

The Semantic Function of the Caesura in Mahābhārata (F. Thiesen).

Fortsatte undersøgelser af pakistanske kvinders levevilkår i Danmark (K. Bajaj).

3. Andre aktiviteter:

H. Hendriksen fungerer som formand for Videnskabernes Selskabs komité for A Critical Pāli Dictionary. Han har i efterårssemesteret undervist og vejledt en studerende i etnologi og antropologi, der agter sig til Shri Lanka (Ceylon), i singhalesisk (ca. 25 konfrontationstimer).

C. Lindtner har deltaget i indologisk møde i Østrig.

F. Thiesen har deltaget i den internationale sanskritkongres i Benares og har fortsat sine dialekt-

studier i Noakhaldistriktet i Bangladesh. Han har ydet konsulentbistand til Danmarks Radio (udsendelser for indvandrere), til Direktoratet for Folkeskolen (modersmålsundervisning for indvandrerbørn), til DANIDA (undervisningsmaterialer på dets kursuscenter i Hornbæk) og til Rådet for Videregående Oplæring i Norge (undervisningsplaner for urdu som valgfrit sprog i den norske gymnasieskole).

Publikationer:

- Lindtner, C.: *Buddhapālita on Emptiness* (Indo-Iranian Journal 23, s. 187-217).
 – Atiśa's Introduction to the two truths and its sources (JIP 9, s. 161-214).
 – Dhammapada. Buddhas læreord. København. 82 s.
 – Buddhismen. Tanker og livsformer (i samarbejde med andre). København. 217 s.
 – To buddhistiske læredigte. København, 164 s.

Hans Hendriksen

5: Institut for Iransk Filologi

Stab:

1 professor, 1 lektor, 1 seniorstipendiat.

Igangværende videnskabelige undersøgelser:

Fortsat arbejde med jødisk-persiske tekster, idet vigtigt nyt materiale er blevet inddraget, der har vist sig at være af almen historisk-fonetisk betydning (jvf. Fritz Meier i Oriens Vol. 27-28) (Jes P. Asmussen), endelig udarbejdelse af den middelpersiske Artay Viraz-tekst med oversættelse og kommentar (F. Vahman) samt fortsatte studier i sasanidisk ret med særligt henblik på kvindens stilling (Bodil Carlsen).

Publikationer:

- Jes P. Asmussen, 1980: *Die Gnosis Band III. Der Manichäismus* (sammen med Alexander Böhlig). – Zürich-München. 462 sider, ISBN 3-7608-3656-9.
 – 1980: *Ideen und Begriffe der agrarischen Sphäre und ihre Bedeutung in der Verkündigung Zarathustras*. – *Altorientalische Forschungen VII*, Berlin, DDR, pp. 159-170.
 – 1980: *Hans Christian Andersen and Jalalu'd-Din Rumi's Whirling Dervishes*. – *Temenos 16*, Helsinki, pp. 5-9.
 – 1981: *Islam*. – København. 407 sider, ISBN 87-567-35-383.

- 1981: *Mani and the Manichaean Answer to Man's Search for Why*. – *Ultimate Reality and Meaning vol. 4*, Toronto, pp. 122-143.
 – 1981: *Hans Hendriksen*. – *Dansk Biografisk Leksikon* pp. 259-260.
 F. Vahman, 1980: *Bahaiismus*. – *Theologische Realenzyklopädie V*, Berlin, BRD, pp. 115-132.

Rejser:

Jes P. Asmussen deltog i oktober 1981 i London i European Science Foundation's møde om Teaching and Research in Iranian and Persian Studies in Europe og studerede i nogle dage efter mødet en række manuskripter i British Library.

Gæster:

Dr. Peter Zieme, Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin, DDR, professor, dr. Ronald E. Emmerick, Universität Hamburg, professor, dr. Rüdiger Schmitt, Universität des Saarlandes, dr. Samuel Lieu, University of Warwick, og dr. Abbas Amanat, University of Oxford, har i 1981 været instituttets gæster.

Jes P. Asmussen

6: Institut for Religions sociologi med Indianske Sprog og Kulturer

Stab:

1 professor, 1 lektor, 1 adjunkt, 1 seniorstipendiat, 2 kandidatstipendiater, 1 ekstern lektor, 1 undervisningsassistent, 1 licentiatstuderende og 1 assistent.

Forskningsvirksomhed:

Una Canger fortsætter studiet af en moderne aztekisk dialekt fra et sociolingvistisk synspunkt med det formål at placere den i en større historisk sammenhæng. Una Canger arbejder endvidere med aztekisk dialektologi i det 15-16. århundrede på grundlag af klassisk aztekiske tekster og moderne aztekiske dialektgrupper. Sammen med Merethe Sundby-Sørensen forberedes artiklen »Danza de Marqués« til tidskriftet *Ilalocan*.

Arild Hvidtfeldt arbejder fortsat med indiske religioner.

Inge Schjellerup foretager en arkæologisk/etnohistorisk undersøgelse af lokaliteten Cochabamba, Nordøstperu.

Birgitte Sonne bearbejder et bidrag til symposiet »Vort sprog og vor kultur« i Nuuk, oktober-novem-

ber. Bidragets titel er »angakkut puullit i Grønland og Alaska«; dette udgives i symposiets fælles publikation, der udkommer i 1982. Endvidere arbejder Birgitte Sonne i samarbejde med lektor, mag.art. Inge Kleivan, Institut for Eskimologi, København på »Inuit in Canada and Greenland« i serien »Iconography of Religions«, J.E. Brill, Leyden, Holland. Publikationen skal udkomme i 1982. Birgitte Sonne arbejder desuden videre med en oversættelse af en østgrønlandsk saga fra vestgrønlandsk til dansk (360 pp) i samarbejde med professor Robert Petersen. Ilige gøres der kildestudier til senere bearbejdelse om »Samfund og religion i grønlændernes traditionelle kultur«.

Tove Tybjerg fortsætter sit arbejde med at gennemgå Kwakiutl- og Nootka-materialet med henblik på en nøjere karakteristik af vinterdansenes organisation og rituelle forløb.

Margit Warburg fortsætter studierne over Det danske Bahá'í-samfund. Har endvidere skrevet artiklen »Talsymbolik og 19-tallet i bábi- og bahá'í-religionen«, Naturens Verden 10 MS.

Redaktionsvirksomhed:

Arild Hvidtfeldt er medlem af redaktionskomiteen for Temenos samt hovedredaktør for en ny række af religionshistoriske håndbøger »Verdens Religioner« (Politikens Forlag). (Jes P. Asmussens: Islam).

Inge Schjellerup har redigeret Louisiana Revy 22. årgang nr. 1.

Publikationer:

Canger, Una, 1981: Review of Ronald W. Langacker (ed.): Modern Aztec grammatical sketches. Language 57: 211-13.

– 1981: Ochpaniztli and Classical Nahuatl Syllable Structure. Estudios de Cultura Nahuatl 14: 361-373.

– 1981: Økaribisk. Betydningen af modersmaal og faders maal. Forum for Kvindeforskning I.3: 16-20.

– 1981: with Fortunato Pablo Mendoza: Tne::l U? kye xja:l Todo Sant. Denmark. 70 pp.

– 1981: Reduplication in Nahuatl, in Dialectal and Historical Perspective. Nahuatl Studies in Memory of Fernando Horcasitas, ed. by Frances Karttunen. Texas Linguistic Forum 18, 29-52. University of Texas at Austin.

Hvidtfeldt, Arild, 1981: Bidrag til Dansk Biografisk Leksikon (Edvard Lehmann).

Schjellerup, Inge, 1981: Cochabamba – et Inkaadministrationscenter. Carlsbergfondets Årsberetning 1981.

– 1981: Colombia – De mange kulturers land, Louisiana Revy 22. årgang, nr. 1.

– 1981: Eldorados Guld, Emnehæfte, Skoletjenesten, Louisiana.

Warburg, Margit: Religion og udviklingsprojekter. Et eksempel fra Sydindien. Religionslæreren, jan. 1981, Nr. 411, 77. årg. nr. 1, pp. 12-20.

Warburg, Margit: Etnocentrisme og studiet af fremmede kulturer. Forord til og redaktion af N. Kastfelt: Kultur møde i Nigeria. G.E.C. Gad, København, pp. 7-10.

Rejser:

Inge Schjellerup. 8/10-7/11-81. New York. Studieophold på American Museum of Natural History.

Arild Hvidtfeldt

7: Institut for Semitisk Filologi

Stab:

1 professor, 2 lektorer, 1 ekstern lektor, 3 undervisningsassistenter. Pr. 1.1. 82. ansættes en adjunkt, hvis arbejdsområde bliver moderne arabisk sprog og litteratur.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsområde er sprog, kultur og religion inden for det semitiske sprogområde (med undtagelse af akkadisk). Hovedvægten ligger på arabisk og hebraisk samt den islamiske og jødiske kultur.

Forskningen over spansk-arabisk digtning er fortsat med detailanalyser af lingvistiske og metriske elementer inden for Ibn Quzman's digtning. Der tilsigtes en undersøgelse af topoi og troper i en sammenligning mellem den spansk-arabiske og den østlige digtning i et forsøg på at opklare problemet om forløbet af påvirkning. (Frede Løkkegaard)

Nogle forskningsresultater på det ugaritiske område vil blive offentliggjort i Ugarit-Forschungen, 1982. (Frede Løkkegaard)

Som afslutning på projektet om ideologi og litteratur i Israel er udarbejdet en tekstantologi. (Judith Winther)

Kabbalah og den religiøse diskurs. (Judith Winther)

Hebraisk/dansk ordbog. (Judith Winther og Hanne Friis).

Publikationer:

I Krigens Skygge – Ideologi og Litteratur i Israel 1948-1980 bind 2, Akademisk Forlag december 1981.

Bind 2 udgør en eksemplificerende tekstanalogi opdelt i 3 perioder: 50'erne, 60'erne og 70'erne svarende til bind 1. Dette bind omfatter lyrik, noveller og uddrag af romaner.

Endvidere har bogen en efterskrift om lyrikken og den ideologiske komponent i Israel 1948-1980, samt en omfattende liste over oversat skønlitteratur fra hebraisk til hovedsprogene (200 sider).

Rejser:

Judith Winther holdt april 1981 efter invitation 2 gæsteforelæsninger ved Stockholms Universitet over følgende emner:

1. Bosættelsesgenren og de fremherskende ideologier i Palæstina 1904-1948.

2. Omkring »I Krigens Skygge – Ideologi og Litteratur i Israel 1948-1980.«

I forbindelse med den anden nordiske kongres i judaistik, der blev afholdt i København juni 1981, holdt Judith Winther forelæsning over emnet: Postholocaust relationer til Holocaust fordelt på 8 modeller.

I forbindelse med faget kristendomskundskabs 10 års jubilæum holdt Judith Winther forelæsning ved det teologiske fakultet i Århus over emnet: Den socialistiske zionismes (verdslige) ideologiske diskurs og den religiøse diskurs.

Judith Winther

8: Ægyptologisk Institut

Stab:

1 professor, 4 lektorer, 1 kandidatstipendiat (tiltrådt 1/2 1980), 1/2 TAP.

Ægyptologisk Institut dækker to forskningsområder. *Ægyptologisk Afdeling* varetager udforskningen af det førislamiske Ægyptens sprog og kultur med hovedvægten på den førkristne tid. *Afrikansk Afdeling* beskæftiger sig med forskning i berbersprog og nordvestafrikansk kultur, lejlighedsvis også arabisk folke-mål (Kairo-dialekt, marokkansk arabisk); hovedvægten ligger på tuaregisk (berbersprog i Niger og Mali m.v.).

Forskningsvirksomhed:

Ægyptologisk afdeling har arbejdet med følgende projekter:

1) *Sethos I's tempel, relieffer og indskrifter:*

(Jürgen Osing).

Jürgen Osing har fortsat bearbejdningen af relieffer og indskrifter i Sethos I's gravtempel i Gurna (Theben). Efter udgivelsen af 1. bind (1977) er faksimile-

tegningerne til 2. bind færdigudarbejdet og kollationeret (januar 1981). Oversættelse og kommentar er i hovedsagen afsluttet.

2) *Dakhla-oasen, monumenter:*

(Jürgen Osing).

I årene 1968-72 fandt A. Fakhry i Dakhla-oasen et stort antal monumenter fra faraonisk tid. J. Osing har sammen med flere udenlandske kolleger foranstaltet en udgivelse på basis af A. Fakhrys efterladte optegnelser om disse fund. Endnu et bind til serien »The Oases of Egypt«, nemlig »The Oases of Dakhla and Kharga«, forberedes af J. Osing.

3) *Forberedelse af udgivelse af Carlsberg-samlingens hieratiske papyri:*

(Eva Richter Ærøe, Paul J. Frandsen, Jürgen Osing).

Den store samling af hieratiske, demotiske, koptiske og græske Carlsberg-papyri, som findes på Ægyptologisk Institut, er hidtil kun offentliggjort i meget begrænset omfang. I 1981 har flere af Institutets medarbejdere deltaget i restaurering, bearbejdning og forberedelse til udgivelse af: en fuldstændigt bevaret »Dødebog« fra 21. dynasti (E. Richter Ærøe), to medicinske tekster fra ramessidisk tid (Paul J. Frandsen) og et omfattende, men nu fragmentarisk bevaret onomastikon fra romersk tid (J. Osing).

4) *Skulpturkunsthistorie (grundbog):*

(Ebba Kerrn Lillesø).

Ebba Kerrn Lillesø har fortsat indsamlingen og udarbejdelsen af materiale til en håndbog om ægyptisk skulptur. Hovedvægten i dette arbejde har ligget i konge- og privatskulpturer fra sentid, hvor i særlig grad materiale fra italienske samlinger har været inddraget.

5) *30. dynastis monumenter:*

(Torben Holm-Rasmussen).

Torben Holm-Rasmussen har opbygget en udførlig materialesamling over de kongelige monumenter fra 30. dynasti og bearbejdet denne, arbejdet med privatindskrifter fra sentiden til belysning af periodens sociale forhold (især forholdet til de fremmede), indsamlet materiale til en dansk ægyptologisk bibliografi.

6) *Social lagdeling i faraonisk Ægypten:*

(Paul John Frandsen).

Med udgangspunkt i kategorierne køn og alder; descendens; ejendomsret til produktionsmidler og løsøre; social mobilitet og redistribution af værdier søges den sociale lagdeling fremanalyseret.

7) *Om anvendelse af »moderne« metoder i Ægyptologi:*

(Paul John Frandsen).

I de senere år har også fagets ikke-arkæologiske discipliner oplevet en stigende tilgang i anvendelsen af

statistiske og matematiske metoder/modeller. Undersøgelsen, der foretages i samarbejde med Jens Høyrup, RUC, vil vise, at resultaterne desværre kun i ringe grad står mål med anstrengelserne.

Afrikansk Afdeling har arbejdet med følgende følgende projekter:

1) *revision og klargøring til udgivelse af tekstsamlinger på tuaregisk:*

(Karl-G. Prasse).

Materialet tilsendes løbende fra meddelere i Niger og Mali, hvorefter det revideres og oversættes til fransk i København og udgives med støtte fra Statens humanistiske Forskningsråd m.fl. Det består mest af overleverede digte og folkeeventyr. Nærmest foran udgivelse står en samling på Ayr-dialekt, tilsendt af Ghabdouane Mohamed (Niger).

2) *revision af Ghoubeïd Alojaly: Lexique touareg-français:*

(Karl-G. Prasse).

Denne tuaregiske ordbog over dialekterne i Niger er udgivet med støtte af Forskningsrådet i 1981. Den revideres løbende pr. korrespondance og ved sammenligning med nye tekstsamlinger, og påtænkes genudgivet i revideret udgave ca. 1985-86.

3) *grammatisk skitse af Adghagh-dialekten (tuaregisk):*

(Karl-G. Prasse).

I samarbejde med Ekhya äg-Sidiyän (Mali), der har opholdt sig på Ægyptologisk Institut i 3 mdr. i vinteren 1981-82 med støtte fra Forskningsrådet, udarbejdes ca. 40 grammatiske tavler over Adghagh-dialekten med henblik på udgivelse.

4) *klargøring af: Manuel de grammaire touarègue VIII-IX (syntaxe):*

(Karl-G. Prasse).

Dette 4. bind af forfatterens håndbog i tuaregisk grammatik, bygget på Ahaggar-dialekten, behandler alle aspekter af den tuaregiske syntaks og skal fuldende de tre tidligere bind omhandlende fonetikken, pronominalsystemet, nominet og verbet.

Publikationer:

Holm-Rasmussen, Torben, 1981: Serapeum. I Sfinx 4 nr. 3. pp. 101-5.

Osing, Jürgen, 1981: A. Fakhry, Denkmäler der Oase Dachla. Bearbeitet von J. Osing, M. Moursi, Do. Arnold, O. Neugebauer, R.A. Parker, D. Pingree und M.A. Nur el-Din. Archäologische Veröffentlichungen 28. Mainz. (117 S., 74 Tf.).

– 1980: Zum Lautwechsel $\text{q} \leftrightarrow \text{m}$ unter Einfluss von e , i: SAK 8, pp. 217-25.

– 1980: Zur Lesung der neuägyptisch-demotischen Negation 𓂏 , i: Enchoria 10, pp. 93-104.

– 1981: Zur Struktur von Ritualszenen in ägyptischen Tempeln, i: Göttinger Miscellen 44, pp. 39-47.

– 1981: Rigssamlingen, i: Sfinx 4 nr. 3, pp. 82-86.

– 1981: Artikler i »Lexikon der Ägyptologie«: Monatsgötter, Namensopfer, Onomastika, Onomatopöie.

– 1980: Anmeldelse af W.A. Ward, The Four Egyptian Homographic Roots B-3. Rom 1978, i: Bibliotheca Orientalis 37, pp. 139f.

– 1980: Anmeldelse af K. Martin, Ein Garantsymbol des Lebens. Hildesheim 1977, i: Orientalia 49, pp. 268-71.

– 1981: Anmeldelse af B. Schmitz, Untersuchungen zum Titel s3-njswt »Königssohn«. Bonn 1976, i: Orientalia 50, pp. 249-52.

Prasse, Karl-G. 1981: Ghoubeïd Alojaly: Lexique touareg-français, XVI + 284 pp.

– 1981: Hawâdit wa-'ârâ' il-hâggâ Darwiš w-ummu-Smâëil/Adventures and Opinions of Hadji Darwiš and Umm Ismâëil (arabisk text i facsimile med hosstående latinsk transskription, Kairo-dialekt). 191 + 191 pp.

Rejser:

Professor dr.habil Jürgen Osing har i januar 1981 kollationeret indskrifter i Sethos I's tempel i Gurna, Ægypten.

Gæsteforelæsninger:

Helmut Satzinger, Wien: The Passive Participles in Egyptian.

Hans Quecke, Pontificio Istituto Biblico, Roma: Eine koptische Bibelhandschrift des 5. Jahrhunderts (pPalau-Ribes).

Karol Myśliwiec, Academy of Science, Warszawa: The Royal Iconography of the New Kingdom.

K.-G. Prasse

9: Østasiatisk Institut

Stab:

2 professorer, 5 lektorer, 1 udenlandsk lektor, 1 adjunkt, 3 eksterne lektorer, 4 stipendiater, 4 undervisningsassistenter, 2 TAP

Forskningsvirksomhed:

Forskningsvirksomheden ved Østasiatisk Institut spænder vidt; i geografisk henseende fra det burmansk-tibetanske sprogområde i vest til det malayo-

polynesiske i syd og øst til de japanske, kinesiske og koreanske mod nord og nordøst; med hensyn til emner både sproglige, kulturelle, samfundsmæssige og historiske; og i historisk henseende fra ældste tid og op til vor tid.

Igangværende forskning:

Kinesisk afdeling: Der forskes i Kinas religioner, i en grammatisk beskrivelse af Radé sproget, og i thaidanske relationer i 1700-tallet (Egerod). Endvidere arbejdes der med en analyse af Lao She og hans værker og med Proscribed Chinese Writing II (Tung). Der forskes videre i *le*, aspekt- og modalpartiklen i moderne standardkinesisk (Arendrup). Forskningsprojektet »Lokal selvforvaltning, beskatning og administration i Shandong ca. 1550-1750« fortsættes, og der foretages undersøgelser over moderne kinesisk historieskrivning, herunder verdenshistorier og populære værker om kinesisk historie (Littrup). Der forskes i fraktionsdannelsens betydning for udformningen af den økonomiske politik i Kina, i den politiske og økonomiske udvikling i Kina siden 1976 og i oppositionsbewægelser (Brødsgaard). Endvidere arbejdes der med en beskrivelse af Akha sprogets grammatik, en sammenligning mellem Akha og Hani, og en bearbejdelse af Akha rituelle tekster (Hansson).

Japansk afdeling: Forskningsprojektet »Danes in Japan 1868 to 1940« er afsluttet, og følgende kapitler ventes udgivet i bogform i 1982: »Japanese-Danish Official Relations« (Lidin), »Danes on Japanese Culture« (Heilesen), »Early Danes in Japan – Their Impressions and Views« (Laderrière), »The Hans Christian Andersen Festival in 1925 and the Danes in Japan« (Nagashima), »Three Dashing Princes from the Far North« (Bjerre), og »Introduction of Danish Gymnastics to Japan« (Krohn-Carl). Der forskes i den ideologiske udvikling i Tokugawa perioden, hvor et værk om filosofien Ogyū Sorai er blevet trykt, i Japans religioner og i den moderne forfatter Abe Kōbō's filosofi (Lidin). Endvidere arbejdes der på en biografi af kabuki-skuespilleren Yoshizawa Ayame (1673-1729), hvor der gøres rede dels for hans liv og dels for hans indflydelse på sin samtid og på sine efterfølgere (Laderrière). Forskningsprojektet »Iwano Hōmei's litteraturteori« er afsluttet, og der arbejdes med en analyse af deskriptionsteoriene hos de japanske naturalister i Meiji perioden (Nagashima). Endvidere forskes der fortsat i emnet »En beskrivelse af Ainu sproget med særligt henblik på Shizunaidialekten« (Refsing).

Afdelingen for kinesisk kunst og kultur: Der arbejdes fortsat med Wang Hui's Nanxuntu-malerier af Kangxi-kejserens rejse i Sydchina i 1689; endvidere foretages

der en statistisk behandling af materialet vedrørende Modern Chinese Pictorial Art, studier i moderne billedkunsts teknik og emnevalg, og studier i moderne kinesisk kulturpolitik; desuden arbejdes der med en undersøgelse af de danske samlinger af japansk kunst og af den japanske kulturs indflydelse på den danske (Heilesen).

Thai-afdelingen: Der forskes i traditionel medicin i Nord-Thailand (Brun).

Koreansk afdeling: Der arbejdes på koreansk shamanisme og på en kulturhistorisk beskrivelse af Korea (Shin).

Vietnamesisk afdeling: Sprog- og grammatikstudier (Nguyen).

Afdelingen for stillehavsforskning (malayo-polynesiske): Nedskrivning og analyse af bellonesiske beretninger om drab der går 24 generationer tilbage, samt en oversættelse af disse fra bellonesisk til engelsk, er blevet afsluttet (Kuschel).

Publikationer:

Arendrup, Birthe, 1980: Henry Henne, Ole Bjørn Rongen, and Lars Jul Hansen: A Handbook on Chinese Language Structure. Oslo 1977. Anmeldelsesartikel, i Acta Orientalia, vol. 41 pp. 111-125. 1980.

Brun, Viggo, 1981: The recent development of the Thai labour movement (på japansk); Seikakara, December 1981. 40 sider.

Brødsgaard, Kjeld Erik, 1981: The Democracy Movement in China, 1978-1979: Opposition Movements, Wall Poster Campaigns, and Underground Journals, Asian Survey, Vol. XXI, no. 7 (juli 1981), pp. 747-775.

– 1981: Vi var bevæbnede med tyranniets ideologi (kommenteret oversættelse af den kinesiske systemkritiker Wei Jingshengs selvbiografi). Information d. 16. januar 1981.

– 1981: Maos tænkning uden Mao (sammen med Jens Berthelsen). Information d. 3 august 1981.

– 1981: Indokina. Temanummer af Politisk Revy om Indokina (sammen med Vibeke Hemmel, Susanne Nielsen og Hatla Thelle). Politisk Revy nr. 368, januar 1981.

– 1981: Systemkritikken i Kina. Politisk Revy nr. 402, juni 1981.

Egerod, Søren, 1980: Omkring en ordbog over et formosansk urskovssprog. Naturens Verden 12, 1980, 406-415.

– 1981: Forstanden drager nordpå. Tre kapitler af Chuantse. Kbh. 1981.

- 1980: Atayal-English dictionary. With English-Atayal index, 2 volumes. Bangkok 1980.
- 1980: Hong Kong – et levende sprogmuseum. Ny Carlsbergfondets Årsskrift 1980, 44-49.
- 1981: Sprog og mindretal i Kina. Tidsskriftet Danmark-Kina, vol. 69/70, 1981.
- Harbsmeier, Christoph, 1981: Aspects of classical Chinese syntax. (Disputats til den filosofiske doktorgrad, december 1981).
- Heilesen, Simon, 1980: Southern Journey. The Museum of Far Eastern Antiquities Bulletin No. 52. Stockholm 1980 (1981). S. 89-144.
- 1981: Modern Chinese Pictorial Art 1949-1979. Alphabetical Index. København 1981. 268 sider.
- 1981: Modern Chinese Pictorial Art 1949-1979. Subject Index. København 1981. 307 sider.
- 1981: Modern Chinese Pictorial Art 1949-1979. Chronological Index. København 1981. 222 sider.
- Kuschel, Rolf, 1981: Samuel H. Elbert, Rolf Kuschel, and Toomasi Taupongi: Dictionary of the Language of Rennell and Bellona. Part 2. English to Rennellese and Bellonese. National Museum of Denmark, Copenhagen 1981.
- 1981: Torben Monberg and Rolf Kuschel: Tales from Rennell and Bellona. National Museum of Denmark, Copenhagen 1981.
- Laderrière, Mette, 1981: »The Technique of Female Impersonation in Kabuki«, artikel i »Maske und Kothurn«, Wien, 1981.
- Lidin, Olof, 1981: The Kai Kenji and Yanagisawa Yoshiyasu. The Journal of Intercultural Studies, No. 7, Osaka, Japan, 1981, 23 sider.
- 1981: Hur konfucianskt är dagens Japan? Orientaliska Studier, No. 40, Stockholm 1981, 7 sider.
- 1981: Japanese Thought in the Tokugawa Period, ed. T. Najita and I. Scheiner, Chicago and London 1978; recension i Bochumer Jahrbuch zur Ostasienforschung, 1981, 6 sider.
- 1981: T. Suzuki: Hansu Krisuchan Anderusen – Sono kyozō to jitsuzō (Hans Christian Andersen – Den kände Andersen och den verkliga Andersen) Tokyo 1979; recension, København 1981.
- Littrup, Leif, 1981: Subbureaucratic Government in China in Ming Times. A Study of Shandong Province in the Sixteenth Century, (Oslo 1981). (Instituttet for Sammenlignende Kulturforskning, Serie B, Skrifter nr. LXIV). 224 sider.
- Shin, Huy Dong, 1981: Historical Background of SAEMAUL Movement in Comparison to Danish Rural Development. – Reports of International Research-Seminar on the SAEMAUL. Publ. by Institute of SU Studies, Seoul National University, Seoul 1981.
- 1980: (Bog anmeldelse) Jeong-Hak Kim: The Pre-history of Korea. Trans. & Ed. by R.J. Pearson & K. Pearson. 237 pp. Honolulu, 1978. ACTA ORIENTALIA No. 41 (1980).
- 1980: PURISIRI (Mountain Ginseng) in Folkloristic Aspect. Annual Newsletter of the Scandinavian Institute of Asian Studies, No. 14 (1980).

5. Gæster og rejser:

Den thailandske professor Prins Prem Purachatra gav i forårssemestret en forelæsningsrække over emnet »A Comparative Study of the Shadow Play in Thailand and Indonesia«.

Den kinesiske forfatter og H.C. Andersen-over sætter Ye Junjian forelæste i februar over emnet »How to be an Author in China Today«.

Professor Donald Keene, Columbia University, forelæste i maj over klassisk japansk litteratur.

Professor Ury Eppstein, Jerusalem, forelæste i september over emner indenfor japansk musik.

Leif Littrup opholdt sig i Japan fra marts til juni, hvor han indsamlede materiale til projektet om Shandong.

Kirsten Refsing opholdt sig på Hokkaido i Japan fra april til august, hvor hun indsamlede materiale til sin Ainu-forskning.

Inga-Lill Hansson opholdt sig fra oktober til december i Thailand, hvor hun indsamlede materiale til sin Akha-forskning.

Mette Laderrière

Klassisk

1: Institut for Græsk og Latinsk Middelalderfilologi

Stab:

1 professor, 3 lektorer, 1 seniorstipendiat, ½ TAP.

I GLM danner ramme om forskning i meget forskellige emner med det fællestræk at beherskelsen af græsk og/eller latin er en forudsætning for, at man kan behandle stoffet. For størstedelen af instituttets forskning gælder det endvidere at kyndighed i benyttelse af håndskrevne bøger er af central betydning – meget arbejde består i at frembringe trykte udgaver af bøger, der ellers kun eksisterer i form af nogle få middelalderlige håndskrifter. Hovedemnerne er, og har længe været: lingvistikens og logikkens udvikling, universitetshistorie, vesteuropæisk klosterliv, de danske bibliotekers fragmenter af middelalderlige (latinske) håndskrifter, den ortodokse kirkes musik.

Der er livlig kontakt med udenlandske forskere; i nogle tilfælde er der ligefrem tale om fællesprojekter med dem. Institutet har hvert år besøg af flere udenlandske forskere, som udfører arbejde hér. Kontakten til danske middelalderforskere plejes af »Middelaldercentralen«, som administreres af IGLM og sørger for møder, hvor ny forskning præsenteres. I 1982 forventes der oprettet et »Center for Europæiske Middelalderstudier« (med hjemsted på IGLM), som vil kunne styrke samarbejdet mellem IGLMs stab og forskere ansat ved andre institutter.

Lingvistikens og logikkens historie:

J. Pinborg har bl.a. lagt sidste hånd på redaktionsarbejdet i forbindelse med *The Cambridge History of Later Medieval Philosophy*, hvor han er medredaktør, og påbegyndt en samlet fremstilling af middelalderens filosofi. Sammen med S. Ebbesen har han udgivet en afhandling fra år 1308, som beskæftiger sig med spørgsmålet »Hvad er logikkens emne og hvordan erhverves erkendelse?« N.J. Green-Pedersen har fortsat og næsten afsluttet arbejdet på et værk om de middelalderlige skrifter, som i tilknytning til de værker af Aristoteles og den senantikke filosof Boethius som kaldes »Topica«, behandler argumentationsteknik og slutningsformer, som ikke er begrænsede af den klassiske syllogistikens krav. Han har endvidere publiceret den hidtil eneste artikel om et værk af den danske filosof Niels Drukken fra det 14. årh. S. Ebbesen har bl.a. udgivet og forsvaret en disputats (3 bind) om de græske filosofers beskæftigelse med emnet »forkerte argumenter, som ser rigtige ud«. Værket dækker perioden 300 f.K.-1450 e.K. og er det første af sin art. Samtlige kendte kilder

behandles, mange for første gang, både med henblik på overleveringstilstand (håndskrifternes indbyrdes forhold), datering, forfatterskab og indhold. En del tekster udgives i bind 2, herunder en samling af latinske kilders referencer til en nu tabt oversættelse af et græsk værk, som spillede en betydelig rolle for udformningen af vesteuropæiske logikers teorier om fejlslutninger i det 12.-13. århundrede. Desuden indeholdes der i bind 1 en samlet fremstilling af den senantikke filosof Porphyrios' overvejelser om forholdet mellem sprog, tanke og den ydre verden.

Universitetshistorie:

J. Pinborg har i en artikel fremlagt statistisk materiale vedrørende danske studenter i perioden lige før og lige efter oprettelsen af Københavns Universitet i 1479.

Klosterliv:

B. McGuire har bl.a. arbejdet med de danske cistercienseres historie og med deres og andre munkes idealer og det åndelige klima i klostrene, herunder i særdeleshed med munkenes forhold til begrebet venskab.

Byzantinsk Musik:

J. Raasted har bl.a. arbejdet på en udgave af den musikteoretiske traktat hvis forfatter kaldes Hagio-politten samt undersøgt overleveringshistorien for de liturgiske hymner, kaldet »stichera«, der bruges i den ortodokse kirkes morgen- og aften gudstjeneste.

Håndskriftsfragmenter:

J. Raasted arbejder bl.a. med identificeringen af teksterne i en samling pergamentfragmenter, som dukkede op, da Compenius-orglet i Frederiksborg slotskirke skulle restaureres (de havde været brugt som klisterpapir i bælgene).

Redaktionsarbejde:

Der er i 1981 udkommet 4 numre (37-40) af IGLMs tidsskrift *Cahiers de l'institut du moyen-âge grec et latin*.

J. Pinborg har fungeret som medredaktør/konsulent ved tidsskrifterne *Classica et Mediaevalia*, *Vivarium* og *History and Philosophy of Logic*. Han har endvidere redigeret bogserien *Grammatica Speculativa* (Stuttgart), og fungeret som tilsynsførende ved *Diplomatarium Danicum*.

J. Raasted har fungeret som medredaktør af *Monumenta Musicae Byzantinae* og *Corpus scriptorum de re musica*.

Middelaldercentralen:

Ud over de månedlige kollokvier har Middelaldercentralen arrangeret et heldagsseminar over emnet »Kvindesyn og kvindebevidsthed i Middelalderen«.

Publikationer:

- Ebbesen, Sten, 1981: Commentators and Commentaries on Aristotle's *Sophistici Elenchi*. A Study of Post-Aristotelian Writings On Fallacies. I-III. *Corpus Latinum Commentariorum in Aristotelem Graecorum VII*. 1-3, Leiden: E.J. Brill, pp. X + 355, XXXVIII + 557, 415.
- 1981: 'Albert (the Great?)'s Companion to the Organon'. – *Miscellanea Mediaevalia* 14, Berlin/New York, 89-103.
- 1981: 'Early Supposition Theory (12th-13th century)'. – *Histoire Epistémologie Language* 3,1, Lille, 35-48.
- 1981: 'Analyzing Syllogisms or Anonymous Aurelianensis III – the (presumably) earliest Latin commentary on the Prior Analytics and its Greek model'. – *CIMAGL* 37, 1-20.
- 1980: 'Logica docens/utens'. *Historisches Wörterbuch der Philosophie* V, Basel, 353-55.
- & Pinborg, J., 1981: 'Bartholomew of Bruges and his Sophisma on the Nature of Logic'. – *CIMAGL* 39: I-XXVIII & 1-78.
- Green-Pedersen, Niels Jørgen, 1981: 'Nicolaus Drukken de Dacia's Commentary on the Prior Analytics – with special regard to the theory of consequences'. – *CIMAGL* 37, 42-69.
- McGuire, Brian Patrick, 1981: 'The Cistercians and the Transformation of Monastic Friendships'. – *Analecta Cisterciensia* 37, Roma, 3-73.
- 1981: 'Ungdom og omvendelse til munkelivet hos cistercienserne 1153-1223'. – *Løgumkloster Studier* 3, 7-35.
- 1981: 'Caesarius of Heisterbach and the Cistercians as Medieval People'. – *Noble Piety and Reformed Monasticism (Studies in Medieval Cistercian History VII)*, Kalamazoo, 81-108.
- Pinborg, Jan, 1981: 'Roger Bacon on Signs'. – *Miscellanea Mediaevalia* 13/1, Berlin/New York, 403-12.
- 1981: 'Danish Students 1450-1535 and the University of Copenhagen'. – *CIMAGL* 37, 70-122.
- 1981: *Den mørke middelalder*. Revisionen af en klichéforestilling. 31 pp. (Grundvidenskabens dag. Videnskabernes Selskabs Pjeceserie 28).
- 1981: Diverse artikler om middelalderlige logiske termer i *Lexikon des Mittelalters* I, München/Zürich.
- 1981: Artiklerne 'Martinus de Dacia', 'Nicolaus de Dacia', 'Heinrich Roos' og 'Simon de Dacia' i *Dansk Biografisk Leksikon*.

Raasted, Jørgen, 1981: 'A Byzantine Letter in Sankt Gallen and Lazarus the Painter' – *CIMAGL* 37, 124-38.

– 1981: 'Guds moder og hendes by'. – *Fønix* 5, 127-44.

Iwakuma, Yukio, 1981: 'Instantiae. A study of twelfth century technique of argumentation with an edition of Ms. Paris BN lat. 6674 f. 1-5'. – *CIMAGL* 38, 1-91.

Gæster og rejser:

Yukio Iwakuma (Kyoto, Japan) har opholdt sig ved IGLM hele året og bl.a. forfattet en artikel om det 12. århundredes logik, som er trykt i *CIMAGL* 38. Katherine Tachau (Montana, USA) afsluttede i august et 2 års ophold hvorunder hun fik færdigskrevet sin Ph.D. afhandling om sans- og erkendelsesteori i det 14. århundrede. William McMahon (Ohio, USA) har i februar-marts arbejdet med udgaven af en lille logisk tekst fra det 14. århundrede, nu udgivet i *CIMAGL* 39. Michael Covington (Yale, USA) besøgte instituttet i august-september for at arbejde med middelalderlig lingvistik. I månederne juni-august arbejdede Eileen Serene (Yale, USA) på instituttet med en udgave af et 15. århundredes logisk skrift. I juni gæsteforelæste J. Raasted ved Stockholms Universitet om dokumenterne fra kirkemødet i Helsingborg 1345. I oktober ledede han den 16. internationale byzantinistkongres' musiksymposium. I november deltog S. Ebbesen i Paris i en rundbordskonference om det 14. århundredes filosofi og teologi.

Sten Ebbesen

2: Institut for Klassisk Filologi*Stab:*

2 professorer, 9 lektorer, 1 udenlandsk lektor (nygræsk), 2 seniorstipendiater, 1 kandidatspendiater, 8 eksterne lektorer, 2 sekretærer (heraf 1 halvtidsansat).

IKF danner ramme om forskning i meget forskellige emner med det fællestræk at beherskelsen af græsk og/eller latin er en forudsætning for, at man kan behandle stoffet. For meget af instituttets forskning gælder det endvidere at kyndighed i benyttelse af håndskrevne bøger er af central betydning – arbejdet består her i at frembringe trykte udgaver af bøger, der ellers kun eksisterer i form af nogle få middelalderlige håndskrifter. Hovedemnerne er, og har længe været, sprogvidenskab, udgivelse og oversættelse

samt kommentering af tekster, litteratur, filosofi, videnskabs historie, arkæologi og kunsthistorie. Ud over studiet af den klassiske oldtid danner IKF også rammen om studier af renaissancelatin og nygræsk.

Der er livlig kontakt med udenlandske forskere; i nogle tilfælde er der ligefrem tale om fællesprojekter med dem. Institutet har hvert år besøg af flere udenlandske forskere.

I. Forskningsvirksomhed:

1. Sprogvidenskab:

Meget af den sprogvidenskabelige forskning som bedrives ved IKF har til formål at fremme vores muligheder for at forstå de klassiske tekster, ofte med henblik på en nøjagtig fortolkning af enkelte tekststeder. Men desuden bedrives forskning inden for en række områder af mere almenlingvistisk interesse. Da de klassiske sprogs udvikling kan følges over en periode af mere end tusinde år, danner de en naturlig grund for sproghistoriske studier; bl.a. foretager J. Blomqvist en undersøgelse af et tilfælde af sproglig interferens mellem græsk og lykisk. Latin og græsk er blevet studeret sprogvidenskabeligt i meget lang tid, og de resultater som derved er fremkommet findes nu let tilgængelige i en række lexikalske, grammatiske og bibliografiske værker. Ved at benytte dette materiale og ved at analysere det med den moderne lingvistik metoder og begrebsapparat prøver man, f.eks. ved studier over græsk orddannelse eller det latinske tempussystem, at sætte beskrivelsen af de klassiske sprog på et nøjagtigt teoretisk grundlag; sådanne studier vil også bidrage til den almensprogvidenskabelige teoridannelse og deskriptive metodik. Studiet af nygræsk, den sidste fase af det græske sprogs udvikling, knytter sig naturlig til dette.

2. Udgivelser, oversættelse, kommentering:

Ole L. Smith har arbejdet med udgivelse af de middelalderlige kommentarer (scholier) til Aischylos og har afsluttet manuskriptet til bind II, fasc. 2 (Scholia in Aeschyli Septem aduersus Thebas). Han har desuden fortsat sine undersøgelser vedrørende den byzantinske filolog Demetrius Triclinius' virksomhed som kommentator til antik græsk tragedie og komedie, især hans metriske kommentarer. Th. Breitenstein arbejder fortsat med en tekstkritisk udgave af Archestratos fra Gela.

3. Græsk papyrologi:

IKFs papyrussamling varetages af A. Bülow-Jacobsen, der med støtte fra Carlsbergfonden er tilknyttet

instituttet som forskningsstipendiat. Den væsentligste aktivitet har været en katalogisering af samlingens græske og latinske papyri m.h. på fascikel III-IV af udgaven *Papyri Graecae Haunienses*. Dette arbejde er nu næsten færdigt. Desuden har der været arbejdet med en undersøgelse af forsendelsesmuligheder for privatbreve i det romerske Ægypten, hvor der intet postvæsen var. Der har været samarbejde med Ægyptologisk Institut bl.a. vedrørende udgivelsen af derværende græske papyri (P. Carlsberg) og med Carlsbergfondets Syriens-ekspeditioner vedrørende indskrifter fra Hama. I mindre målestok har der været samarbejde med Institut for Bibelsk Eksegese, Institut for Iransk Filologi, Institut for Græsk & Latinsk Middelalderfilologi, Institut for Systematisk Botanik, Botanisk Have og 'The Papyrus Institute' (Cairo). Studiesalen har i årets løb haft besøg af museumsinspektør Abbel Hady Mohammad el Khafif fra Det Ægyptiske Museum i Cairo.

4. Litterære undersøgelser:

Homer: I forbindelse med genudgivelsen af Chr. Wilsters danske oversættelse (udsendt 1979) forberedes to bind med Homerstudier, dels et kommenteret billedstof til belysning af kulturel baggrund og senere perioders benyttelse af Homer i billedkunsten (Salskov Roberts), dels en artikelsamling om de vigtigste emner i nyere Homerforskning (Andersen, Christensen og Skafta Jensen, i samarbejde med forskere udefra).

5. Filosofi:

Troels Engberg-Pedersen har afsluttet sit arbejde med Aristoteles' redegørelse i Etikken for forholdet mellem begreberne lykke og moralsk god handling og mellem begreberne begær og fornuft. Afhandlingen *Aristotle's Theory of Moral Insight* (305 ss.), som er resultatet af dette arbejde, er antaget til forsvar for den filosofiske doktorgrad ved Københavns Universitet og er under udgivelse på Oxford University Press. Engberg-Pedersen har desuden arbejdet med udviklingen i erkendelsesteori og ontologi fra Platon over Aristoteles til stoikerne.

6. Videnskabshistorie:

På instituttets afdeling for de matematiske videnskabs oldtidshistorie har C.M. Taisbak tilendebragt sin forenkende analyse af X. bog af Euklids Elementer, en blindgyde i matematikkens historie: inspireret af (pythagoræiske?) overvejelser over den ligesidede femkant når Elementernes forfatter (Theaitetos?) til nogle subtile resultater, hvis matematiske betydning er omvendt proportional med deres uigennemskuelige formuleringer. Analysen, »Co-

loured Quadrangles – A Guide to the X'th Book of Euclid's Elements«, publiceres i 1982 i *Opuscula Græcolatina* med støtte af Det humanistiske Fakultets publikationsmidler. Som led i samme afdelings kronologiske forskning har C.M. Taisbak (i forbindelse med Sten Ebbesens Disputats, se under IGLM) dateret det af J.L. Heiberg udgivne, anonyme compendium til at være skrevet imellem d. 1. sept. og 14. dec. år 1007. Overvejelserne (som tillige er et paradigme i datering) er publiceret i *Cahier de l'institut du moyen-âge grec et latin*, nr. 39.

7. Historie:

M.H. Hansen undersøger den athenske folkeforsamlings kompetenceområde og 'politikere' i det athenske direkte demokrati. Undersøgelsen baseres på en registrant over samtlige kendte folkeforsamlingsbeslutninger fra perioden 403-322 f.Kr. og en registrant over samtlige kendte 'politikere' fra samme periode. Endvidere inddrages analogimateriale fra andre direkte demokratier f.eks. de schweiziske Landsgemeinden. Konklusionen af undersøgelsen er, at folkeforsamlingen magt i 4. årh. var langt mere begrænset end sædvanligvis antaget, idet folkeforsamlingen hverken har givet love eller lovgivet maskeret ved at vedtage dekretter med lovkarakter. Det kan påvises at folkeforsamlingens kompetenceområde i praksis var begrænset til udenrigspolitik, hær, flåde, kult og æresdekretter. Lovgivning i egentlig forstand blev varetaget af særlige nomothetkollegier, al domsmagt blev i løbet af perioden overført til folkedomstolene, og andre områder, som f.eks. økonomi og opdragelse, lå nærmest helt uden for statsorganernes kompetenceområde. En undersøgelse af den politiske beslutningsproces baseret på politikerregistranten viser, at der nok har været en tendens til gruppedannelse blandt politikerne selv, men at der ikke har været nogen form for gruppedannelse blandt de borgere, der stemte på folkeforsamlingen.

8. Arkæologi og kunsthistorie:

Inden for arkæologi og kunsthistorie foreligger der nu behandlingen af Nationalmuseets og Ny Carlsberg Glyptothekets etruskiske spejle, som udgør fascikel 1 for Danmarks deltagelse i det internationale projekt *Corpus Speculorum Etruscorum*, hvortil alle museer og universitetssamlinger, der har denne oldsagstype repræsenteret, har givet tilsagn om at bidrage. Danmarks publikation er sammen med den første italienske fascikel fra Bologna-museet de først udkomne i projektet. De etruskiske spejle har udover deres værdi som brugsgenstande fra en række århundreder i oldtiden en langt videre interesse, idet de er dekoreret med fortællende fremstillinger, ofte forsyn-

net med indskrifter, der giver et rigt indblik i såvel religionshistoriske som kulturhistoriske forhold i Etrurien, et område, der er særlig relevant for kulturstrømningerne fra Grækenland til Italien og dermed videre til den senere europæiske kultur. Udgivelsen er blevet til i nært samarbejde med British Museum og en række amerikanske og italienske museer. Arbejdet med udgivelsen har vist, at der ligger en hel del uløste problemer i den traditionelle kronologi for denne oldsagstype, og det har givet Salskov Roberts anledning til at foretage nogle undersøgelser af fundkonteksten i italienske museer i 1981, hvilket forhåbentlig kan bidrage til et fastere grundlag for dateringen. En almen oversigt over etruskiske spejle er præsenteret af Salskov Roberts i tidsskriftet *Sphinx* nr. 1, 1981, ligesom materiale herom vil indgå i Nationalmuseets udstilling i Brede i sommeren 1982, hvor Salskov Roberts er bidragyder til udstillingspublikationen.

9. Nylatin:

Siden 1976 har instituttet gradvis forsøgt at give den latinske renaissancelitteratur en plads i instituttets forskning. Renaissancens latinforfattere så selv deres værker som en videreudvikling af den antikke litteratur, og en klassisk baggrund er derfor en nødvendig forudsætning for at arbejde med deres værker.

I forbindelse med konsulentarbejde ved Gylden-dals »Projekt dansk litteraturhistorie« har to medarbejdere fortsat deres undersøgelse af dansk latindigtning fortrinsvis i 1500-tallet.

Nygræsk Afdeling:

Nygræsk Afdeling danner ramme om forskning i forskelligartede emner, dog med tyngdepunkter i moderne græsk historie og i sprogforskning. Afdelingen udgiver, i samarbejde med Göteborgs Universitets nygræske afdeling, tidsskriftet *Scandinavian Studies in Modern Greek* (red. Bo-Lennart Eklund og Sysse Engberg). Lars Bærentzen og Ole L. Smith er redaktører på serien *Documents on Modern Greek History*, og Sysse Engberg er redaktør for *Nygræske Studier* (Melétes jiá ti sínchroni Elláda). Sophia Scopetéa er medkonsulent for serien *Kierkegaard's Writings* (Princeton University Press).

Moderne græsk historie:

Filhellenisme. Lars Nørgaard arbejder med dansk-græske forbindelser i det 18. og 19. århundrede og forbereder dels en generel oversigt over kilderne hertil, dels en række enkeltundersøgelser, af hvilke de mest fremskredne samler sig omkring den græske

familie Lunzi og Danmark 1800-1880, og om de religiøse motiver som drivkraft for dansk filhellenisme 1770-1870. Delstudier inden for sidste område er enten i trykken (L.D. Hass) eller næsten afsluttet (Chr. Bastholm).

Besættelsestiden:

Lars Bærentzen er ved at udarbejde en monografi om Grækenlands historie ved overgangen mellem besættelse og borgerkrig i 1944. Som forarbejder her til har han skrevet en artikel om modstandsbevægelsen EAM's grad af støtte i befolkningen ved besættelsens slutning (udkommer i det græske tidsskrift *Mnimon*), samt udgivet seks britiske rapporter fra det besatte Grækenland (udkommer marts 1982). I februar og oktober har han i den forbindelse foretaget forskningsrejser til henholdsvis Athen og London.

Kommunistpartiets historie. Ole L. Smith arbejder med det græske kommunistpartis historie (KKE), og har i forbindelse hermed skrevet to artikler om Zachariadis's teori om de to poler og om nyere partihistorisk forskning. Han forbereder en monografi om partiets historie 1918-1968, dvs. fra partiets grundlæggelse indtil splittelsen mellem KKE og den eurokommunistiske KKE (esoterikú). Hovedvægten vil blive lagt på en fremstilling af partiets forsøg på at formulere en kommunistisk teori og praksis i det moderne græske samfund og sideløbende hermed at tage kritisk stilling til partiets egen skiftende vurdering af sin historie og til den revisionistiske fortolkning.

Kvindehistorie. Sysse Engberg undersøger kvindebevægelser i Grækenland i det 20. århundrede, dels den borgerlige valgretsbevægelse og de kvindeorganisationer der opstod i forbindelse med kommunistpartiet, dels den nye kvindebevægelse opstået efter juntaens fald i 1974.

Moderne græsk sprog. Rolf Hesse er i færd med en analyse af de græske præpositioner og præpositionaladverbier.

Sysse Engberg færdiggør en undersøgelse af dialektens sociale funktion i en landsby på Peloponnes; materialet her til er indsamlet ved en ekskursion foretaget i 1978 med nygræskstuderende.

Filosofi. Sophia Scopetáa forbereder en oversættelse til græsk af Søren Kierkegaards 'Philosophiske Smuler'. I forbindelse hermed undersøger hun Kierkegaards kendskab til og anvendelse af den antikke filosofi, især Aristoteles.

Byzantinsk musik. Sysse Engberg har færdiggjort udgivelsen af det græske gammeltestamentlige lektionar, *Prophetologium*, fra middelalderlige håndskrifter med musikalsk notation. Hun er i færd med en undersøgelse af, hvorvidt der består en forbindelse mellem den middelalderlige notation og den nutidige musikalske recitation i græske kirker.

Udadvendt virksomhed. Lars Bærentzen deltog i juli i en historikerkongres i Thessaloniki med et foredrag om emnet 'The Liberation of Greece: Certainties and Uncertainties'. Sysse Engberg har i februar deltaget i en videokonference på KU med et foredrag om anvendelsen af video ved sproglæringen for nygræskstuderende; hun har desuden deltaget i den 16. internationale byzantinistkongres (Wien, i oktober), med bidraget 'Ekphonetic Notation – the Oral Tradition and the Manuscripts'. Lars Nørgaard har deltaget i en filmuge på Aarhus Universitet med foredrag om instruktøren Th. Angelopoulos (april 1981). Sophia Scopetáa har deltaget i et redaktionsmøde for *Kierkegaard's Writings* afholdt i Northfield, Minnesota, USA i november, inviteret af National Endowment for the Humanities.

II. Udadvendte aktiviteter:

Tre medarbejdere er ad hoc-konsulenter i det 16. og 17. århundredes danske latinlitteratur for en gruppe, der arbejder på en ny dansk litteraturhistorie til udgivelse hos Gyldendal.

To medarbejdere er tilknyttet Gyldendals projekt om en ny verdenslitteraturhistorie.

Fem medarbejdere har deltaget i Platonselskabets Sokrates-symposium afholdt i Oslo i juni.

Medarbejdere har været gæsteforelæsere ved Aarhus Universitet, Aalborg Universitets Center, Universitetet i Trier, Universitetet i Konstanz, City University of New York, samt ved historikersymposium i Thessaloniki og ved Wilamowitz-seminar i Bad-Homburg.

En medarbejder er medlem af Den svenske Bibelkommissions arbejdsgruppe til oversættelse af de apokryfe bøger.

En medarbejder har udført fotografisk arbejde på Egyptian Museum, Cairo, for Association Internationale de Papyrologues.

En medarbejder er fast anmelder ved *Mathematical Reviews* inden for de eksakte videnskabers historie.

En medarbejder fungerer som referee for *tidsskriftet Classical Philology*.

Instituttet afholdt i dagene 9.-13. november en Temauge, den tredje i sin art, om »Antikken i Danmark 1500-1800«. Der indgik 20 indslag, foredrag, efterfulgt af diskussion eller gruppearbejde. Mellem 100 og 130 deltog i de enkelte afsnit og diskussionen var livlig og præget af deltagernes forskellige faglige baggrund. Foruden fra de klassiske fag, kom oplæggene fra nordisk og romansk filologi samt historie.

Instituttet har afholdt 5 forskningsseminarer, såkaldte »onsdagskollokvier«, hvor instituttets medarbejdere har forelagt deres arbejde og diskuteret med kolleger og studerende.

III. Publikationsrækker:

Instituttet udgiver i samarbejde med foreningen Tusculum tidsskriftet *Museum Tusulanum*; til tidsskriftet er knyttet monografiserierne *Opuscula Graecolatina*, *Rudimenta Graecolatina*, *Ad Fontes*, *Opuscula Byzantina* et *Neograeca* og *Sources for Modern Greek History*.

Instituttets nygræske afdeling udgiver tidsskriftet *Scandinavian Studies in Modern Greek* (i samarbejde med Göteborg Universitets nygræske afdeling) og *Nygræske Studier*.

En medarbejder deltager i redaktionen af *Classica et Mediaevalia*.

Publikationer:

- Blomqvist, Jerker: On Adversative Coordination in Ancient Greek and as a Universal Linguistic Phenomenon, 1 – Acta Universitatis Upsaliensis. Acta Societatis Linguisticae Upsaliensis. Nova Series 3:2, Uppsala (1981), pp. 57-70.
- Johannes Pholoponos och den aristoteliska kosmologin, Lychnos. Lärdomshistoriska samfundets årsbok 1979-80, pp. 1-19.
- Anmeldelse af F.W. Walbank, A Historical Commentary on Polybius. Vol. III, Oxford 1979, ib. pp. 373-375.
- Hannoexpeditionen (med svensk oversættelse af Hannos Periplus), Medusa. Svensk antiktidskrift nr. 4 (1981), 8 sider.
- Bülow-Jacobsen, Adam: Papyri Graeca Hauniensis II. Letters and Mummy Labels from Roman Egypt edited with Translation and Commentary. – Rudolf Habelt, Bonn. 88 sider + pl. I-XIV = Papyrologische Texte und Abhandlungen, Band 29.
- Lease of Fishing Rights. P. Haun. inv. 21 offentliggjort i 'Papyri edited in Honour of E.G. Turner' (Egypt Exploration Society, Graeco-Roman Memoirs 68, London (1981) pp. 123-126 + 1 pl.
- Papyrus. – Sfinx 4. årgang nr. 3, pp. 108-11.
- Papyrusmanuskripter fra ægyptiske mumier. – Humaniora 4. (1978-80).
- Beretning fra Statens Humanistiske Forskningsråd. pp. 165-68.
- Bærentzen, Lars: The Liberation of the Peloponnese, September 1944 – i Greece in the 1940s. A Nation in Crisis. Ed. John O. Iatrides. Hannover and London. pp. 131-41.
- British Reports on Greece 1943-44 by J. M. Stevens, C. M. Woodhouse & D.J. Wallace. Ed. by Lars Bærentzen. 200 sider (= Documents on Modern Greek History 1. Copenhagen).
- Engberg, Sysse: Monumenta Musicae Byzantinae. Lectionaria Vol. I: Prophetologium, Pars II, fasc. 2. Apparatus criticus. Hauniae. 122 sider.
- 'Blacksmith on Bicycle, or: Who Needs Accents in Modern Greek?' – Scandinavian Studies in Modern Greek 5, 1981, 65-71.
- Friis-Jensen, Karsten: Saxo Grammaticus. A Medieval Author between Norse and Latin Culture. Ed. by Karsten Friis-Jensen, Copenhagen. (= Danish Medieval History & Saxo Grammaticus. A symposium held in celebration of the 500th anniversary of the University of Copenhagen, vol. II).
- The Lay of Ingellus and its Classical Models, ib. pp. 65-77.
- Hansen, Mogens Herman: Det Athenske Demokrati i 4. årh. f.Kr. 6. Politikerne og Guldalderdemokratiet. – Opuscula Graecolatina 15.6. 92 sider.
- 'The Prosecution of Homicide in Athens' – Greek, Roman and Byzantine Studies 22, (1981), pp. 11-30.
- 'Initiative and Decision. The Separation of Powers in Fourth-Century Athens' – Greek, Roman and Byzantine Studies 22 (1981), pp. 210-36.
- 'The Number of Athenian Hoplites in 431 B.C.' – Symbolae Osloenses 56 (1981), pp. 19-32.
- 'Two Notes on the Athenian Dikai Emporikai' – Symposion IV (1981), pp. 104-11.
- 'The Athenian Heliiaia from Solon to Aristotle' – Classica et Mediaevalia 33 (1981) pp.
- 'IG II²412. A Fragment of a Fourth-Century Athenian Law' – Classica et Mediaevalia 33 (1981), pp.
- Haugsted, Ida: The Architect Christian Hansen and the Greek Neo-Classicism – i Scandinavian Studies in Modern Greek, No. 4 (1980), pp. 63-91.
- Hesse, Rolf: Cursus Latinus, Latin for begynder (Rolf Hesse, Gudrun Haastrup, Clara Elisabeth Bryld). – Akademisk Forlag, 160 sider.
- Mejer, Jørgen: 'A Note on the Word AKEFALOS' – Classica et Mediaevalia 32 (1980), pp. 127-31.
- Nørgaard, Lars: Bidrag til P. Amandry, Lântre corycien I. – Bulletin de correspondance hellénique, suppl. VIII, p. 53 ff., Paris (1981).
- Bidrag til Smyrna-udgiveren Zacharias D. Lambisis' biografi' (på græsk) – Scandinavian Studies in Modern Greek 5, 1981, 37-46.
- Roberts, Helle Salskov: Corpus Speculorum Etruscorum, Denmark, 1, Copenhagen, The Danish National Museum. The Ny Carlsberg Glyptothek, fasc. 1, pp. 1-132, Odense University Press (1981).
- Guderne hos Homer – Gyldendal, København (1981), 47 sider.
- Helte og heltinder hos Homer – Gyldendal, København (1981), 44 sider.
- 'Bronzen spejler det ydre...' – Sfinx 4 nr. 1 (1981), pp. 15-20.
- Simonsen, Andreas: Holbergs livssyn. Et udvalg fra

- hans essays og en samlende beskrivelse. – Nyt Nordisk Forlag (1981).
- Smith, Ole L.: 'Classification of MSS of the Scholia on Aeschylus' – Illinois Classical Studies VI (1981), pp. 44-55.
- 'Tricliniana' – *Classica et Mediaevalia* 33 (1981).
- 'Om scholier og scholieudgaver' – *Museum Tusulanum* 44 (1981).

- 'On Zachariadis' Theory of the Two Poles', *Scandinavian studies in Modern Greek* 5, 1981, 29-35.
- 'The Greek Communist Movement To-day', *Ibidem* 59-63.

Taisbak, Christian Marinus: 'The Date of Anonymous Heiberg' – i *Cahier de l'institut du Moyen age de Grec et Latin*. Københavns Universitet (1981). 4 sider.

Mogens Herman Hansen

Filosofi, Psykologi og Pædagogik

1: Filosofisk Institut

Stab:

3 professorer, 8 lektorer (heraf 1 langvarigt sygemeldt), 2 eksterne lektorer, 2 akademiske medarbejdere, samt 4 TAP'er (i 2½ stilling).

Instituttets forskningsvirksomhed omfatter et bredt felt af emner såvel inden for filosofi- og idéhistorie som inden for filosofiens systematiske discipliner. I overensstemmelse med gammel tradition og med de undervisningsopgaver over for studerende fra andre fag, der påhviler instituttet, lægges vægt på problemer, der har tilknytning til fagvidenskabelige problemstillinger, såvel inden for naturvidenskab som inden for samfundsvidenskab og humaniora. Der arbejdes på at udvide bestående internationale kontakter, både i retning af nordisk, anglosaksisk og kontinentaleuropæisk filosofi.

Instituttet afholder regelmæssigt *forskningsseminarer*. Ved disse har i årets løb følgende emner været behandlet:

11/3 Normativitet og virkelighed hos Hegel. (Arne Grøn)

1/4 Popper om universalbegreber og individualbegreber. (Flemming Steen Nielsen)

13/5 Generativ grammatik som model for teoridannelse i samfundsvidenskabene. (Finn Collin)

7/10 Rawls' begrundelsesbegreb. (Jan Riis Flor)

25/11 Aristoteles' substansbegreb. (Karsten Friis Johansen)

9/12 Idéhistoriske forudsætninger for Adam Smith's værditeori. (Mogens Blegvad)

Instituttet afholdt den 17.-20. september på »Baunehøj« ved Hillerød det 5. polsk-danske filosofiske seminar med 10 deltagere fra det filosofiske institut ved Warszawa Universitet og et tilsvarende antal herfra. Der holdtes følgende foredrag:

Professor Z. Augustynek: The Genidentity.

Docent W. Krajewski: Polish Philosophy: before and after March 1968.

Dr., Mrs. Z. Rosinska: The Autonomy of Art.

Dr. Z. Szawarski: The Value of Life.

Professor, dr.phil. Mogens Blegvad: Natural Law and Social Science.

Professor, dr.phil. Johnny Christensen: Latin Philosophical Terminology, its Origin and Influence.

Finn Collin, Ph.D.: Purposive Explanations, Causal Explanations, and the General Nature of Explanations.

Lektor, dr. theol. Peter Kemp: Relation between Hermeneutics and Ethics.

Den følgende redegørelse for de videnskabelige medarbejders forskningsvirksomhed i året er opdelt efter emner på en måde, der svarer til den inddeling i tre hovedområder: filosofi- og idéhistorie, teoretisk filosofi og praktisk filosofi, der også afspejler sig i filosofistudiets organisation.

Inden for *dansk filosofi- og idéhistorie* har Svend Erik Stybe fortsat sit arbejde på en samlet fremstilling af dansk idéhistorie, hvoraf anden del, omfattende tiden fra 1830 til 1920, udsendes i slutningen af året (se publikationslisten). Han har i tilknytning hertil holdt forelæsninger ved Folkeuniversitetet om »Fra enevælde til parlamentarisme« samt holdt foredrag i Filosofiska Föreningen i Lund om Søren Kierkegaard.

Peter Kemp har ligeledes arbejdet med Kierkegaard, bl.a. i forbindelse med opposition ved en disputats.

Mogens Blegvad har udarbejdet biografier over bl.a. Svend Ranulf og S.V. Rasmussen til tredjeudgaven af Dansk Biografisk Leksikon.

Inden for *antik filosofi- og idéhistorie* har Karsten Friis Johansen fortsat sine Aristoteles-studier, tildels i tilknytning til Aristotelesstudiekredsens seminarer, tildels i forbindelse med bedømmelse af disputats om A's etik. Han har holdt foredrag om A's substansbegreb ved instituttets forskningsseminar (se ovenfor). Vedrørende Platon har han holdt foredrag ved Platonselskabets symposium i Oslo den 15.-18. juni om »Platons Sokrates«. Endelig arbejder han på en samlet fremstilling af den antikke filosofis historie, der skal indgå i en planlagt større filosofihistorie på dansk.

Til samme filosofihistorie arbejder Carl Henrik Koch på et bind om perioden ca. 1600-1780. Dette arbejde er så langt fremskredet, at det kan forventes afsluttet omkring udgangen af 1982.

Arne Grøn har fortsat arbejdet med sit stipendiatprojekt (om »Forholdet mellem fornuft og historie hos Hegel«) og forelagt resultater heraf på instituttets forskningsseminar (se ovenfor). I tilknytning til projektet har han arbejdet med dialektik- og historiebegrebet hos Sartre og Merleau-Ponty.

Jan Riis Flor har fortsat sit arbejde på en fremstilling af den analytiske filosofis udvikling i det 20. århundrede og færdiggjort afsnit om Strawson og Rawls. I tilknytning hertil har han holdt foredrag om Rawls i Filosofisk forening i Odense og ved instituttets forskningsseminar (se ovenfor).

N. Chr. Stefansen har foretaget undersøgelser over C.S. Peirces erkendelsesteori og metafysik, især begreberne »truth«, »reality« og »community«.

Leonard Dobrzanski har arbejdet med studier over Husserl, dels i form af en afhandling om H's Cartesianisme, dels som en analyse af H's intersubjektivitetsteori.

Studierne over Strawson, Peirce og Husserl kunne

også henføres til den *teoretiske filosofi*, idet de angår *erkendelsesteoretiske* synspunkter, der stadig er aktuelle. Af andre erkendelsesteoretiske arbejder kan nævnes Jan Riis Flors projekt, der drejer sig om den nyeste diskussion for og imod fundamentalisme og koherensisme. Han har i et foredrag i Selskabet for Filosofi og Psykologi om »Erkendelsens grundlag« behandlet herhen hørende problemer.

Flemming Steen Nielsen har fortsat arbejdet med Alfred Sidgwick's argumentationsteori og den britiske pragmatisme. Han har desuden arbejdet med den kritiske rationalisme og holdt foredrag i forskningsseminaret om Karl Poppers syn på individual- og almenbegreber (se ovenfor).

Peter Kemp har fortsat sine *sprogfilosofiske* studier, nu med særligt henblik på tysk og amerikansk »narrativ filosofi«.

Leif Mikkelsen har arbejdet med forholdet mellem sprog og virkelighed (specielt den kausale referenceteori vedrørende naturlige klasser). Han har desuden studeret parapsykologiens filosofi.

Af anden *videnskabsfilosofisk* forskning kan nævnes: Helmuth Hansen har fortsat sine undersøgelser over den strukturelle marxisme, navnlig de af Althusser-skolen inspirerede typers anvendelighed i de fysiske og de sociale videnskaber (se publikationslisten). Som case-studier til klarlæggelse af videnskabsprocessen har han genoptaget studiet af visse træk af relativitetsteoriens og kvantemekanikkens udvikling.

Svend Erik Stybe har arbejdet videre på den fremstilling af humanistisk videnskabsfilosofi, som Statens humanistiske Forskningsråd har anmodet om.

Kjell Sellin har fortsat sine studier over kybernetiske modeller.

Mogens Blegvad har inden for projektet »Forklaringer af menneskelig adfærd og sociokulturelle fænomener, historisk og systematisk belyst« særligt arbejdet med Thomas Hobbes og Adam Smith. Dette arbejde har aflødt en meddelelse i Videnskabernes Selskab og en artikel om »Talcott Parsons, Thomas Hobbes og problemet om samfundsordenen« (se publikationslisten) samt et foredrag om de idéhistoriske forudsætninger for Adam Smith's værditeori (se ovenfor). Et foredrag om »Natural Law and Social Science« (se ovenfor) er under udvidelse til publicering i 1982.

Finn Collin har fortsat arbejdet på sit stipendiatprojekt (en undersøgelse af ikke-kausale forklaringsmønstre i samfundsvidenskaberne) og i tilslutning hertil holdt foredrag om »Generativ grammatik som model for teoridannelse i samfundsvidenskaberne« (se ovenfor) og »Purposive Explanations, Causal Explanations and the General Nature of Explanations« (se ovenfor).

Inden for *praktisk filosofi* har Erik Elten arbejdet med medicinsk etik og fortsat sine undersøgelser over det etiske indhold i de nytestamentlige skrifter,

nu navnlig koncentreret om Markusevangeliet.

Peter Kemp har fortsat arbejdet med teknologifilosofi (forholdet mellem etik, politik og teknologi). I forbindelse hermed har han sammen med George Thill, Namur, ledet et kursus ved Inter University Centre, Dubrovnik, over »Education permanente et Contrôle des Technologies« samt holdt forelæsninger på Høgskolan i Karlstad, på Vestjyllands Højskole og ved kursus for skoleledere fra Birkerød.

Han har endvidere arbejdet med forholdet mellem etik og hermeneutik og holdt foredrag herom ved det polsk-danske seminar (se ovenfor) samt diverse amerikanske universiteter (se under længerevarende studieophold), hvor han også har forelæst over »Ethics in Modern Technology« og »Death and the Gift«. Endelig har han talt om hermeneutik og metodologi på et møde arrangeret af Norges almenvitenskapelige forskningsråd, om hermeneutikkens idéhistorie ved Göteborgs Universitet og om forskningspolitik på Statens Byggeforskningsinstitut. Han har publiceret en række artikler, en bog om Jacques Derridas filosofi og en svensk oversættelse af sin fremstilling af marxismen i Frankrig (se publikationslisten).

Flemming Steen Nielsen har studeret den nyeste debat om liberalismen (Hayek, Jordan, Gibbs, Scruton m.fl.).

Rudi Welzel har fortsat sine bestræbelser i bogen *Det anarkistiske menneske* på at opstille en generel teori om menneskets behov og adfærd og påbegyndt en undersøgelse af denne teoris videnskabsfilosofiske status, især med henblik på dens karakter af dynamisk teori.

Redaktionel virksomhed:

I instituttets skriftserie *Filosofiske Studier* udkom i 1981 bind 4 under redaktion af C.H. Koch, K. Friis Johansen og Sv. E. Stybe.

Mogens Blegvad er formand for redaktionen af »Danish Yearbook of Philosophy« og medredaktør af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs skriftserie »Grundvidenskaben idag«.

Karsten Friis Johansen er medredaktør af Platon-selskabets skriftserie.

Publikationer:

Blegvad, Mogens, 1981: Talcott Parsons, Thomas Hobbes og problemet om samfundsordenen. – *Filosofiske Studier* 4, 7-38.

– 1981: Artikler om Harald Høffding, Herbert Iversen, Jørgen Jørgensen og Victor Kuhr i *Dansk Biografisk Leksion*, 3. udg., Bd. 7-8.

– 1981: *Grundvidenskaben i går, i dag og i morgen* (*Grundvidenskaben idag*, 30) 26 s.

Flor, Jan Riis, 1981: *Naturvidenskaberne og »common sense«*. – *Studier i filosofi af Carsten Bengt-*

- Pedersen m.fl., 187-216, Odense Universitetsforlag.
- 1981: Vor erkendelsessituation. En præsentation af Niels Ole Bernsens filosofi. - Filosofiske Studier 4, 49-62.
 - Grøn, Arne, 1981: Phénoménologie, herméneutique et historicité. - Revue de Métaphysique et de Morale No. 1, 69-87.
 - Hansen, Helmuth, 1981: Nogle temaer i strukturel marxismes videnskabsteori. - Filosofiske Studier 4, 63-99.
 - Johansen, Karsten Friis, 1980: Kierkegaard og den græske dialektik. - Fønix, 281-305.
 - Kemp, Peter, 1981: Døden og maskinen. Introduktion til Derrida. - Rhodos, 159 s.
 - 1981: Marxismen i Frankrike. - Liber Förlag, Stockholm (svensk oversættelse af Marxismen i Frankrig. - Vinten, 1978), 275 s.
 - 1981: La Machine et la Mort de l'Autre. - Filosofia e Religione di Fronte alla Morte, Archivio di Filosofia, Roma, 179-193.
 - 1981: Trafikken som teknologi. - Futuriblerne, nr. 1-2, 27-31.
 - 1981: Hvem er bange for filosofien? - Filosofi, politik og psykoanalyse, Teori og praksis, nr. 9, 63-76.
 - 1981: »Genfortællingens magt i den etiske erfaring«. - Kredsen, udg. af Studenterkredsen, 47. årg., nr. 2, 1-17.
 - 1981: The Role of Psychoanalysis in the Conflict of Interpretations. - Scandinavian Psychoanalytic Review, 4, 27-44.
 - 1981: Histoire comme récit et comme pratique. Entretien avec Paul Ricoeur. - Esprit, Paris, juin, 155-165.
 - 1981: Kultur og teknologi. - Ressource eller reservert? Den kulturelle dimension i udviklingen, UNESCO-National-kommissionen, København, kapitel 1, 11-21.
 - Koch, Carl Henrik, 1980: Ørsted og Striden Om Viljens Frihed, 87-121 og 207-09, i Ditlev Tamm (red.): Anders Sandøe Ørsted 1778-1978, Juristforbundets forlag.
 - Stybe, Svend Erik, 1981: Striden om den »aristokratiske radikalisme« mellem Georg Brandes og Harald Høffding. - Filosofiske Studier, 4, 173-189.
 - 1980: Afsnittet om »Filosofi« i Københavns Universitet, bd. 10. (Det filosofiske Fakultet. 3.), 1-132.
 - 1981: Dansk Idéhistorie, bd. 2, 140 s.

Gæster:

David Dickson, tidsskriftet NATUREs videnskabelige Washingtonredaktør, forelæste den 2. februar om »The Politics of Alternative Technology« og den 3.

februar om »Technology and the State: Limits to Liberal Democracy«.

Professor Jürgen Mittelstrass, universitetet i Konstanz, forelæste mandag den 9. februar om: Difficulties in Understanding the Scientific Mind.

Jaques Derrida, École Normale Supérieure, Paris, forelæste den 16. februar om: Donner le Temps.

Jaques Derrida forelæste den 23. februar om: The Conflicts of the Faculties. On Kant's writing: Der Streit der Fäkultäten.

Sin Yong Hak, medlem af nordkoreansk delegation, forelæste den 2. marts om: On the Philosophy of Kim Il Sung.

Professor K.O. Apel, universitetet i Frankfurt, forelæste tirsdag den 31. marts om: Soziales Handeln und der Begriff der Rationalität.

Kierkegaardsforskeren Mlle Sylviane Agacinsky, Paris, forelæste den 24. September om emnet: »La philosophie à l'affiche« (om en aforisme fra »Diapsalmata« i Enten-Eller).

Professor Fernand Brunner, Neuchatel, Schweiz, forelæste den 25. september om emnet: »Vie et doctrine de Jean Nabert et de Gabriel Marcel«, og den 28. september om emnet: »La doctrine de Maître Eckhart dans son oeuvre latine selon les Prologues«.

Nina Karin Monsen, Oslo Universitet, forelæste den 5. oktober om: »Kvindelig, mandlig, menne-skelig«.

Professor Ota Weinberger, Universität Graz, forelæste den 27. oktober over: »Ethische und Juristische Grundthesen der Kelsenchen Spätphilosophie«.

I samarbejde med institut for Kunsthistorie arrangeredes en gæsteforelæsning den 20. november af professor Alan Tomey, State University of Pennsylvania, om: »Animals, Art Works and Persons«.

Længerevarende studieophold:

Peter Kemp foretog i oktober-november en længere rejse til U.S.A., hvor han besøgte og forelæste ved et stort antal universiteter, colleges og forskningsinstitutter, deriblandt Harvard University, M.I.T., Yale University og University of Pennsylvania.

Mogens Blegvad

2: Institut for Klinisk Psykologi

Stab:

1 professor (p.t.orlov), 19 lektorer, 1 adjunkt, 1 lektorvikar, 6 kandidater i tidsbegrænsede uddannelsesstillinger, 1 gæsteforsker, 3 pædagoger, 2 socialrådgivere, 1 overassistent, 8½ assistenter, 1 faguddannet betjent, ½ ufaglært betjent, 1 EFG-elev.

Instituttets Klinikvirksomhed:

Den kliniske virksomhed ved instituttet er ikke primært bundet af en serviceforpligtelse, som den er ved andre instanser.

Der stilles derimod et krav om, at det psykologiske rådgivnings- og behandlingsarbejde integreres i såvel undervisning som forskning.

Klinikarbejdet er administrativt fordelt på to grupper. Den ene gruppe arbejder væsentligst med sager, hvor den henviste klient er et barn eller en familie (traditionelt kaldet »Børnegruppen«), mens den anden hovedsageligt arbejder med de sager, hvor den henviste er en voksen eller et par (»Voksen-gruppen«). Henviseende instans's viden om instituttet er dog afgørende for, om der henvises til den ene eller den anden gruppe.

For begge klinikgrupper gælder, at kontakten med klientellet kommer i stand ad en række forskellige kanaler: Ved henvisning fra psykologer, læger, pædagoger og sundhedsplejersker eller fra mere officielle instanser, f.eks. hospitalsafdelinger eller social- og sundhedsforvaltningerne. Endvidere er der en del klienter, der på eget initiativ henvender sig til instituttet, og antallet af disse har været stigende i 1981.

Ved den første kontakt med en klient/klientfamilie – oftest en visiterende familiesamtale når den henviste er et barn – skal der ikke kun træffes afgørelse, om klinikken har et relevant behandlingstilbud (individuel-, par- eller familierapi eller pædagogisk-psykologisk gruppedeltagelse), men også om, hvilken terapeutisk erfaring, der er påkrævet i en given sag – er sagen egnet i studenterklinikken eller egnet som sag for en kandidat, eller er det påkrævet, at en fastansat evt. sammen med en mindre erfaren terapeut påtager sig opgaven. I perioder skal der endvidere tages stilling til, om en ny klient/klientfamilie opfylder de kriterier, der er opstillet for et givet terapeutisk udviklingsarbejde eller forskningsprojekt.

Selve klientkontakten finder hyppigst sted på instituttet, men i de senere år har instituttets medarbejdere i stigende grad udført klientarbejde direkte i klientens miljø eller i andre institutioner. En øget bevidsthed om, i hvor høj grad det enkelte individs psykiske vanskeligheder er aflødt af den sociale kontakt, det lever i, har tillige bevirket, at f.eks. socio-økonomiske forhold, børnehav-, skole- og fritidshjemforhold og arbejdssituation mere og mere er inddraget i behandlingsarbejdet.

I året 1981 har ialt 281 klienter/klientfamilier været i behandling, heraf fortsatte 123 fra tidligere år.

Forskningsvirksomhed:

Forskningen ved Institut for klinisk Psykologi har på forskellig måde relation til psykisk lidelse: dennes ud-

viklingsbetingelser, fremtrædelsesformer og behandlingsformer.

Forskningsaktiviteten fordeler sig ligeligt mellem grundforskning, målforskning og udviklingsarbejder.

Til grundforskning hører projekter, der undersøger almenpsykologiske betingelser for udvikling af psykisk lidelse, både i bredere og snævrere forstand.

Andre projekter studerer, hvordan psykisk lidelse fremtræder hos afgrænsede sociale grupper eller grupper, der befinder sig i en sårbar udviklingsperiode og hører således til målforskning.

Endelig knytter en del af forskningsvirksomheden sig naturligt til instituttets kliniske virksomhed og udgør løbende udviklingsarbejder vedrørende behandlingsmæssige problemstillinger.

Grundforskning:

Seks projekter har grundforskningskarakter og omfatter såvel teoretiske som empiriske arbejder.

Lektor, cand.psych. *Judy Gammelgaard* fortsætter sin empiriske undersøgelse af kvindelig livssammenhæng. Under det overordnede forskningstema: den kvindelige subjektivitetsdannelse fortsætter *Judy Gammelgaard* sit teoretiske projekt om »Psykoanalytens kvindeteori«. Der publiceres løbende om dette arbejde.

Lektor, M.Phil. *Barry Hutchings* fortsætter sit projekt vedrørende autonome funktioner i forbindelse med adskillelse af sensoriske faktorer. Projektet er i dataanalysefasen. I samarbejde med overlæge *J.C. Poulsen* og mag.art. *H.H. Jensen* fortsætter *Barry Hutchings* databearbejdningen fra undersøgelsen om habituerede responser under dia-zepam påvirkning med henblik på studiet af transfer.

Lektor, cand.psych. *Axel Larsen* fortsætter en række experimentelle studier over kognitive processer sammen med mag.art. *Claus Bundesen*. Undersøgelserne sigter på at klargøre funktionelle ligheder mellem perceptuelle og kognitive procesforløb. Dataindsamlingen i projektet vedrørende selektiv opmærksomhed og gestaltdannelse er afsluttet. En rapport om dette projekt er under udarbejdelse.

Lektor, cand.psych. *Merete Lenstrup* har påbegyndt en undersøgelse af grandiositet og depression som beslægtede former for narcissistisk forstyrrelse. Undersøgelsen tager udgangspunkt i dyberegående individuelle behandlingsforløb.

Lektor, cand.psych. *Hanne Schulsinger* fortsætter sin deltagelse i en prospektiv undersøgelse af børn af skizofrene mødre. På basis af data fra ovenstående undersøgelse er der påbegyndt en delundersøgelse af »Diskontinuitet og kontinuitet af psykopatologiske forløbsmønstre.«

Lektor, cand.psych. *John Smidt Thomsen* fortsætter arbejdet med teoretisk baseret undersøgelse af meto-

der og begrebsdannelser i psykoterapi. Der foretages en analyse af begreber fra fænomenologi og eksistensfilosofi med henblik på opstilling af integrerende modeller, der har praktisk relevans.

Målforskning:

Seks projekter er målorienterede, idet de undersøger konkrete problemstillinger hos afgrænsede målgrupper.

Lektor, cand.psych. *Libby Tata-Stamboulopoulou* (tidl. Arcel) har deltaget i et W.H.O. projekt i Athen, Grækenland – febr. – aug. 1981 – vedrørende Børns psykiske sundhed og psykosociale udvikling. Det drejede sig om et omfattende kortlægningsarbejde vedrørende psykisk sygdom hos græske børn og unge, eksisterende serviceinstitutioner samt vurdering af behov for udbygning af servicefunktionerne. Der er udkommet en rapport om dette arbejde. Derudover uddyber *Libby Tata* videre den teoretisk-empiriske analyse af relationen mellem socialrådgiver og klient. Endelig fortsætter *Libby Tata* sin koordination og deltagelse af en sammenlignende undersøgelse af selvmordsforsøg hos danske/græske kvinder, et tværkulturelt studie af sociokulturelle faktorer.

Lektor, cand.psych. *P.V. Bentsen* bearbejder sin efterundersøgele af tidligere børne- og ungdomsforsørgelselever. Arbejdet er en samfundsmæssig beskrivelse af social funktion på grundlag af registeroplysninger fra primærkommuner og tidligere opholdsinstitutioner samt central registrering af eventuelle afvigere.

Lektor, cand.psych. *Annie Darum* har afsluttet BO-EL-projektets anden fase og en rapport er udgivet. *Annie Darum* har påbegyndt et klinisk-psykologisk projekt vedrørende psykologisk rådgivning af gravide i samarbejde med Hvidovre Hospital.

Adjunkt, cand.psych. *Ingrid Leth* har afsluttet sin undersøgelse af fattige familier, personlighed og udviklingsbetænelser. Der er udkommet en rapport om dette arbejde. Derudover fortsætter *Ingrid Leth* med en opfølgning og uddykning af materialet fra ovenstående projekt om fattige familier med henblik på at belyse »Pubertetsudvikling og selvstændighed.« Endelig fortsætter hun sin interviewundersøgelse af medlemmer fra to fagforeninger. Undersøgelsens sigte er at belyse »Arbejdsløshedens helbredsmæssige følger.«

Lektor, cand.psych. *Gretty M. Mirdal* har afsluttet første fase af sin undersøgelse af herboende tyrkiske kvinders psykiske og sociale problemer. En tilfældig udvalgt gruppe på ca. 40 kvinder fra Ishøj er blevet interviewet i projektets første fase. Dette materiale er blevet analyseret, og man er gået igang med projektets anden fase, interviews med tyrkiske kvinder i København.

Lektorerne, cand.psych. *Vivi Maar* og cand.psych. *Per Schultz Jørgensen* deltager fortsat i projekt »Førskole Gladsaxe 76.« Dataindsamlingen, som er foretaget igennem 5 år, er afsluttet, og den endelige bearbejdning og beskrivelse er påbegyndt.

Udviklingsarbejder:

Syv projekter er udviklingsarbejder. Det vil sige, at de udvikler og nuancerer instituttets kliniske virksomhed både med henblik på udvikling af det konkrete klientarbejde og med henblik på den praksisorienterede undervisning, der er knyttet til dette arbejde.

Udviklingsarbejderne er alle teamarbejde, der for visse projekters vedkommende kan inddrage instituttets kandidater og/eller studerende.

Ved instituttets afdeling for unge og voksne gennemføres analyser af klientpopulationen med særligt henblik på at klargøre kriterierne for klientudvælgelsen.

Lektor, cand.psych. *Ole Almstrup* studerer fortsat ændringer i en klientpopulation over en femårig periode. Undersøgelsen baseres på instituttets journalmateriale.

Lektorerne, cand.psych. *Kirsten Boman*, cand.-psych. *Jytte Vestergaard-Bogind* og cand.psych. *Eric Friis Jørgensen* fortsætter udviklingsarbejdet med samtalebehandling af par med særligt henblik på udviklingsstadier i parforholdet.

Lektor, cand.psych. *Eric Friis Jørgensen* fortsætter sit arbejde med udvikling af en formidlingsmetode af psykologisk grundviden til andre faggrupper. *Eric Friis Jørgensen* har påbegyndt et arbejde med at udvikle og afprøve en metode til brug ved udvælgelse af klienter til analytisk orienteret gruppeterapi.

Lektor, cand.psych. *Merete Lenstrup* og lektor, cand.psych. *Vivi Maar* fortsætter udviklingsarbejdet i forbindelse med gennemførelse af en gruppeanalytisk gruppeterapi med mulig anvendelse af denne terapiform på andre typer af klientgrupper.

Lektor, cand.psych. *Bent Strandbygaard* har sammen med lektor, mag.art. *Olav Storm Jensen* afsluttet en forsøgsundervisning med inddragelse af kropsterapi. En rapport fra dette projekt er udsendt. Iøvrigt fortsætter *Bent Strandbygaard* sit hidtidige udviklingsarbejde inden for området kropsterapi.

Lektor, cand.psych. *John Smidt Thomsen* har i samarbejde med kandidat, cand.psych. *Claus Holm* foretaget en undersøgelse af korttidsterapi med klienter, der er i akut krise efter forskellige tab, såsom dødsfald i den allernærmeste familie.

Lektor, cand.psych. *Jytte Vestergaard-Bogind* har efter en pause opoptaget udviklingsarbejdet vedrørende korttidsterapimodeller inden for læge-psykologsamarbejde.

Gæsteforskere:

Cand.psych. *Hanne Munck* har siden 1.10. 1981 – under udvalget fra Småbørnsforskningen – været tilknyttet instituttet med støtte fra det lægevidenskabelige, det humanistiske og det samfundsvidenskabelige forskningsråd.

Redaktions- og rådsarbejde:

Lektor, cand.psych. *P.V. Bentsen* er medlem af Danmarks Pædagogiske Instituts faglige Råd.

Lektor, M.Phil. *Barry Hutchings* har overtaget dansk redaktion af input til Psychological Abstracts.

Lektor, cand.psych. *Per Schultz Jørgensen* er fortsat redaktør af tidsskriftet Nordisk Psykologi samt medlem af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Publikationer:

Darum, A., et al, 1981: Tværfagligt udviklingsarbejde omkring den fødselsforberedende undervisning. *Dansk Psykolog-Nyt*, 7. s. 200-208.

– 1981: BOEL-projektets 2. etape. *Logos Særtryk*, 7, 80 s.

Gammelgaard, J., 1981: *En kamp for det rigtige liv*. Rhodos, 120 s.

– 1981: Aktiv-Passiv polariseringen i kvindeligheden. *Pigeliv – Emmeline*, 21 s.

– 1981: Introduktion til Ulrikke Prokop. *RUC*. 20 s.

Hutchings, B., Mednick, S.A., Teilmann, K.S., Gabrielli, W.F. & Christiansen, K.O.: »Social Class and Crime in an Adoption Cohort«. *American Sociological Review* (in press), 25 s.

– Andersen, E., & Jansen, G.: »Højde og vægt hos danske børn«. *Ugeskrift for Læger* (in press), 22 s. + 10 fig.

Larsen, A., & Bundesen, C., & Farrell, J., 1981: Mental transformations of size and orientation. Kap. 16 i Long, J.B. & Baddeley, A.D. (reds.) *Attention and Performance IX* pp. 279-294 Hillsdale, N. Jersey: L. Erlbaum/J. Wiley.

Leth, I.: 1981: Fattige familier, personlighed og udviklingsbetingelser. – *Klinisk Psykologisk skriftserie*, 123 s.

Mirdal, G.M.: Nyfødte børn på hospital. København: *Komiteen for Sundhedsoplysning*, 1981, 16 s.

– Forældre – barn »binding«. Om udviklingen af forældrenes forhold til deres nyfødte barn. I Lenhart Köhler & Joaw Merrick, (eds.) *Nordisk lærebok i socialpædiatrik*. Lund (under offentliggørelse), 20 s.

– Tyrkiske kvinder i Danmark. I *Psykologi*, 1982 nr. 2, 6 s. (under offentliggørelse).

Maar, V., Kyng, B. & Rasmussen, L., 1981: Småbørn i Mørkhøj, *Psykologisk Institut*, Århus Universitet, 64 s.

Schulsinger, H., Schulsinger, F., 1981: Genetics and Classification, in Schulsinger, Mednick, Knop (eds.): *Longitudinal research, Methods and uses in behavioral science*, pp. 103-117, Martinus Nejhoff Publishing.

– & Schulsinger, F., 1981: Report on a visit to Tanzania (March 20-April 18, 1981) in connection with a TANZANIA-WHO-DANIDA mental health programme, 20 s.

– & Schulsinger, F., 1981: Hjælp til sindslidende i Tanzania. *Udvikling*, 4, pp. 26-28.

– & Schulsinger, F., Parnas, J., Mednick, S.A., Teasdale, T.W.: Behavioral precursors of schizophrenia spectrum. A prospective study. *Archives of General Psychiatry*. In press, 19 s.

– Schulsinger, F., Parnas, J., Teasdale, T.W., Mednick, S.A.: Perinatal complications and clinical outcome within the schizophrenia spectrum. *Brit. Journ. of Psychiatry*, in press, 13 s.

Strandbygaard, B. & Storm Jensen, O., 1981: Projekt kropsterapi. Et eksperiment med en teori-praksis-integrerende psykologiundervisning. *Institut for klinisk Psykologi og Psykologisk Laboratorium*, 48 s. (stencil).

Tata-Stamboulpoulou, L. & Tsiantis, J. & Mardikian-Gazerian, B. & Sipitanou, A.: 1981 – National Case Study in Child Mental Health and Psychological Development, Greece. *Ministry of Social Affairs*, 127 s.

Gæster og rejser:

Lektor, cand.psych. *Judy Gammelgaard* har holdt oplæg ved et symposium om pigesocialisering ved Marxistiske Folkeuniversitet i Stockholm. *Judy Gammelgaard* har endvidere gæsteforelæst ved Roskilde Universitetscenter om kvindeforskning.

Lektor, cand.psych. *Gretty Mirdal* har holdt foredrag ved »The fifth seminar of the Intergovernmental Committee for Migration«, Genève. Hun har tillige gæsteforelæst på Rigshospitalet i Heind-foredragsrækken, ligesom hun har holdt foredrag på Hälsovårdshögskolan, Göteborg om »Den tidlige forældre-barn binding«.

Lektor, cand.psych. *Vivi Maar* har deltaget i Nordisk Psykologkongres, aug. 1981 om emnet: Positive og negative erfaringer i et 5-årigt forskningsforløb omkring småbørnsfamilier.

Lektor, cand.psych. *Hanne Schulsinger* har deltaget med inviteret foredrag: »Continuity and discontinuity of psychopathology« ved »The Society of Life History Research in Psychopathology«'s konference 23-25. november 1981 i Monterey, Kalifornien, USA.

Lektor, cand.psych. *John Smidt Thomsen* har for Socialstyrelsen i samarbejde med Den sociale Højskole, Århus, afholdt forelæsninger og kursus vedrørende

»Parforhold, kriser og samlivsophør« for medarbejdere med socialformidlende funktioner.

Lektor, cand.psych. *Libby Tata-Stambouloupoulou* har gæsteforelæst ved Dansk Psykiatrisk Selskabs Forskerkursus III om »Kvalitative metoder i socialpsykiatrisk forskning«, sept. 1981. Hun har endvidere deltaget med inviteret foredrag om »Distrikpsykologiske erfaringer i Italien« i et græsk/fransk symposium om Social Psykiatri i Athen 10-13 dec. 1981.

Axel Larsen

3: Det Psykologiske Laboratorium:

Stab:

4 professorer, 29 lektorer, 1 adjunkt, 9 kandidatstipendiater, 25 eksterne lektorer, 17 undervisningsassistenter, 8 hjælpelærere, 17½ TAP'er, 12 fondslønnede forskningsassistenter.

Forskningsvirksomhed:

For den psykologiske forskning er det erkendelsesteoretiske grundlag blevet et stadig mere påtrængende problem. Udad giver dette forhold sig til kende som en stadig mere uoverskuelig pluralisme (eksempelvis i terapeutiske tilbud), indad i, at den enkelte forsker selv nødes til at tage sit forskningsprojekts teoretiske grundlagsproblemer med i sit arbejde.

Forskningen ved psykologisk laboratorium, der historisk har været præget af, at en »skole« kunne tjene som referenceramme for såvel konformister som non-konformister, har i dag et pluralistisk forskningsmiljø, hvor repræsentanter for et stort antal »skoler« arbejder sammen på lige fod under samme hat. Den indbyrdes kommunikation er i konstruktiv udvikling; men forskningen er tydeligt præget af, at de basale grundproblemer tackles ud fra meget forskellige præmisser, også hvor de rent konkrete forskningsprojekter tilsyneladende griber ind i eller supplerer hinanden:

Fortsat forskning i angstens erkendelsesmæssige funktioner – med vægten lagt på metodiske problemer i forbindelse med indsamling og bearbejdelse af empiriske data. (Svend Børge Andersen).

Undersøgelse af udviklingspsykologiske hovedteorier med henblik på disses mulighed for at udgøre et grundlag for pædagogisk praksis. Der viser sig principielle vanskeligheder p.g.a. deres begrebsverden og deres indbyggede moralfilosofi. Dette demonstreres klart hos Piaget. (Inger Bernt).

Viderearbejde med udvikling af »projektarbejde som undervisningsform«. (Jens Berthelsen).

Viderearbejde inden for området *Hjemmets psykolo-*

gi med begrebs- og metodeudvikling, bl.a. gennem en 4 mdrs. prøvebeboelse af det på laboratoriet etablerede Experimentalhjem. Arbejdet i hjemmet er sat i centrum, og spørgsmålene om hjemmet som text- og billedarbejdsplads, herunder om video- og hjemmedatamaters mulige rolle i fremtidens hjem er taget op til nærmere analyse. (Kresten Bjerg).

Automationsprojekt om NS-teknologis forudsætninger og konsekvenser er under afslutning, og rapport om projektet vil være færdig i 1982. Pilotstudie af arbejdsmarkedets og arbejdsløshedens struktur i Ribe amt, i samarbejde med Karin Borg. Studie af en skoleklasses udvikling fra 1. til 5. skoleår, i samarbejde med Karin Borg og folkeskolelærere fra Københavns Kommune. Projekt om den industrielle revolution i Danmark påbegyndt. (Vilhelm Borg).

Under temaet: 'Psykiologiens grundlagsproblemer' foretages tværvidenskabelige studier af adfærdsforskningens (særlig ethologiens) ontologiske og erkendelsesteoretiske problemer, for v.h.j.a. en konstruktiv anvendelse af den historisk-ideologikritiske metode at nå frem til et fælles ontologisk grundlag for biologi og psykologi. De foreliggende resultater er under redaktion til udgivelse i bogform: »Om adfærdens årsager, fra adfærdsteori til bevidsthedsforskning«. (Søren Brier).

Projektet »Item recognition with automatized performance«, samt – i samarbejde med Axel Larsen & Joyce E. Farrell – projekterne »Visual apparent movement: transformations of size and orientation« og »Velocity constraints on apparent rotational movement« er blevet afsluttet med udarbejdelse af tre artikler. Der er endvidere arbejdet med projekterne »Visual apparent movement: evidence for separate short- and long-range processes« (i samarb.m. Larsen & Farrell), »Visual segregation, selective attention and Pattern recognition« (i samarbejde med Lisbeth Harms), »Measuring efficiency of selection from visual displays« (i samarbejde med Leif F. Pedersen) og »Visual selection by color« (i samarb.m. Pedersen & Larsen). (Claus Bundesen).

Udredning af nogle teoretisk-metodiske problemstillinger for en historisk-materialistisk psykologi, specielt med henblik på en sådan teori om personligheden og dens udvikling, og i forbindelse hermed det praktiske og analytiske arbejde i et psykologisk rådgivningsprojekt, konciperet ud fra sådanne retningslinjer. (Ole Dreier)

Videreførelse af en ny-læsning af Freud, der forventes at resultere i et publikationsfærdigt manuskript i løbet af 1982. (Åge Haugland).

Videreførelse af en efterundersøgelse (18 måneder) af neurotiske patienter i behandling på Arthur Janov's Primalinstitut i New York under anvendelse af kvantitative EEG-metoder – i samarbejde med professor L. Goldstein, Rutgers Medical School, N.J., USA. Resultaterne viste dels en normalisering

af de hemisfæriske lateralitetsforhold hos patienterne og dels en større afspænding og fleksibilitet af den højre, emotionelt betonedede hemisfære. Nogle af disse resultater præsenteredes i et symposium på den 3. Verdenskongres i Biologisk Psykiatri i Stockholm i Juli 1981. (Erik Hoffmann).

Handicap og livskvalitet: Forskningsprojekt med det formål at udforske de basale kommunikationsformer mellem handicappede, forældre, pædagoger, psykologer m.v.. Det har således relation både til psykologi og til pædagogik. (Jørgen Hviid).

Projekt, hvor lovmæssigheder for momentane adfærdsændringer i form af engangsbetingning og responsgeneralisering søges kortlagt. Selv hos lavere stående pattedyr kan adskillige adfærdsformer betinges momentant efter princippet: Den adfærd der kommer lige før en tilfældigt præsenteret belønning, stiger straks i frekvens. Forsøgene søger at klarlægge de optimale omstændigheder for denne effekt samt for den samtidigt virkende mekanisme for responsgeneralisering. Ved responsgeneralisering ses at også lignende adfærdsformer stiger i frekvens. Projektet foregår inden for eksperimentelt-naturalistiske rammer med rotter og aber som forsøgsdyr. (Iver Iversen).

Videregående og udvidet undersøgelse af håndskrift-forstyrrelser hos patienter med cerebral atrofi med henblik på udvikling af en neuropsykologisk grafometrisk testmetode til påvisning af intellektuel reduktion. Den resterende del af analyse og statistisk behandling samt beskrivelse af resultater genstår. (Connie Ankjær Jensen).

Videre teoretiske og praktiske studier i forbindelse med udforskningen af menneskets udfoldelse og selvforståelse som erkendende, kropsligt subjekt. To manuskripter er i 1981 blevet færdiggjort og publiceret. (Olav Storm Jensen).

Under udarbejdelse: en publikation om den emotive og den cognitive følelseshæmnings fænomenologi. (Martin Johansen).

Modelteoretisk projekt omfattende de matematiske fag og deres realvidenskabelige og tekniske anvendelser (i psykologi i form af bl.a. psykologisk statistik), samt arbejde med psykologiens videnskabs-teori og grundlagsproblemer. Førstnævnte projekt er udmøntet i nogle modelteoretiske seminarer (medarrangør). Det andet projekt er kommet til udtryk i arbejdet i redaktionen af, og artikler publiceret i tidsskriftet Psyke & Logos. (Benny Karpatschof).

Nedskrivning og oversættelse af orale traditioner fra Bellona (Salomonøerne) vedrørende sociale konflikter (498 sider). (Rolf Kuschel).

Forskning i betingelserne for neurosens opståen og begrebsliggørelse med henblik på bl.a. at eftervise psykopatologiske fænomeners status som empirisk kilde til psykologisk viden. (Simo Køppe).

Med inspiration i Handicap-året er en række pro-

jekter inden for forskellige handicap-områder forbedret. Samtidig er en række testpsykologiske projekter videreført. (Lars von der Lieth).

Med udgangspunkt i en generel problemstilling om de tayloristiske arbejdsorganiseringsprincipper aktuelle udbredelse i den vesteuropæiske industri arbejdes der med en række konkrete analyser af kampen for arbejderkontrol på de italienske FIAT-fabrikker siden slutningen af 1960'erne. (Børge Lorenzen).

Forskning centreret om en dybere analyse af adfærdssekvenser hos dyr påvirket af dopamin-stimulerende stoffer samt til udvikling af lignende metoder til brug hos mennesker med skizofrene eller andre »mentale« lidelser. Forskningen benytter avancerede metoder til EDB-analyser af adfærd, udviklet af stud.mag. Magnus Magnusson, med hvem et nært samarbejde er blevet etableret. I løbet af 1982 skulle disse metoder endeligt kunne udnyttes i arbejdet med psykiatriske patienter. (Melvin Lyon).

Undersøgelsen »Vejledende prøver i børnehaveklassen og disse prøvers værdi for indskolingsprocessen« er fortsat. Den første af 3 årgange forlod i 1981 3. klasse og data for dem behandles nu som pilotmateriale. (Aksel Mortensen).

Samarbejde indledt med professor A. Giorgi, Duquesne University, Pittsburgh, Pennsylvania, om udarbejdelse af et manuskript til en bog på engelsk om basale beskrivelsespsykologiske problemer. Udarbejdelse af en række forelæsningsmanuskripter med henblik på en serie gæsteforelæsninger ved Duquesne University i marts/april 1982. Fremstilling af nyt eksperimentelt udstyr til undersøgelser over den visuelle lokalisationens afhængighed af muskulær tonusfordeling pågår, omend med nogen forsinkelser, betinget af tekniske forhold. (I.K. Moustgaard)

Videreførelse af arbejdet med en historisk og metodisk klargøring af den socialpsykologiske ungdomsforskning. Et foreløbigt arbejde i denne sammenhæng: »Ungdom og modkultur« er udgivet i *Udkast* nr. 2. 1981. Et større arbejde ventes færdiggjort i 1982. Medvirken i redaktionen af *Udkast* nr. 1 og 2, 1981. (Sven Mørch).

Under titlen »Farmakologisk fremkaldte adfærdsændringer hos dyr og forbindelsen til psykoser hos mennesker« er der blevet arbejdet med indgift af forskellige psykoaktive stoffer (amfetamin, LSD, mescaline o.a.) i forsøg på at indkredse grundlaget for disse stoffers psykoefremkaldende virkninger hos mennesker. Der arbejdes dels med adfærds-mæssige metoder (betingede adfærdsændringer, diskriminationsforsøg, måling af effektivitet etc.) og dels med farmakologiske procedurer (kemiske og anatomiske læsioner af hjernevæv, måling af biokemiske variable i hjernen). Arbejdet, der foregår i samarbejde med og ved Sct. Hans Hospitals forskningslaboratorium og Behavioral Pharmacology Laboratory, Universi-

ty of South Carolina, Columbia, har dels grundforskningsmæssigt sigte (hjerne/adfærds-sammenhæng), dels terapeutisk (udvikling af modeller for adfærdsmæssig og/eller farmakologisk behandling af psykoser). (Erik Bardrum Nielsen).

Empirisk og teoretisk arbejde med spørgsmålene: Hvilke sider ved virkeligheden har vi overbetonet i vor kultur (herunder også psykologien)? Hvordan kan vi gennem en symboliserende erkendelse, på en forstående måde, blive forbundet med de sider af virkeligheden, som i vor kultur (og psykologi) nærmest er blevet ekskommunikeret som »irrationalitet«? Kan en symboliserende erkendelse af numinøse aspekter ved virkeligheden medvirke til at give hverdagslivet ny mening og værdi? Kan en ensidig personlighedsudvikling derved vendes til en mere alsidig udvikling? (Torsten Ingemann Nielsen).

Under hovedtemaet: forholdet mellem »magtens« undertrykkelses- og censureringsformer og de radikale bevægelers formuleringer af oprøret i kunstneriske, politiske, videnskabelige, seksualpolitiske temaer – er vægten blevet lagt på Michael Foucault's, Jacques Lacan's og Gilles Deleuze's forfatterskaber. (Lone Pål).

Videreførelse af arbejdet med psykologiens idehistorie. Et studium af forholdet mellem erkendelse og holdninger indledt. (Johs. Mørk Pedersen).

Fortsatte undersøgelser af motivationsforhold hos dyr, af kemisk kommunikation hos arten *Phoxinus phoxinus*, og af interaktionsforhold hos primater (Årbog 1980 s. xxx). I undersøgelsen af motivationsforhold hos dyr er der for midler stillet til rådighed af det humanistiske fakultet udskiftet forskelligt apparatur, ligesom der er tilført supplerende dyrehold. Undersøgelsen af kemisk kommunikation er fortsat med afprøvning af nye fraktioner. Undersøgelsen af interaktionsforhold hos primater er fortsat med ny databehandlingsmetode. I fortsættelse af sidstnævnte undersøgelse er der ved Institut for human etologi i Montpellier (INSERM, Unité 70) indledt en komparativ undersøgelse af leg og fri aktivitet hos psykotiske og normale børn. (Arne Friemuth Petersen).

Sammenhængen mellem kulturform, personlighed og tænkemåde. Sammenhængen mellem kommunikationsforstyrrelser og personlighedsudviklingen. Indvandrerbørns sprogproblemer og indskolingsproblemer. (Arne Poulsen).

Fortsat studium af socialfænomenologiske synspunkters relevans for udviklingen af en personteoritisk orienteret socialpsykologi – med en analyse af ethnometodologiske synspunkter som dominerende. (Arne Prahl).

Forsknings- og foredragsrejse til U.S.A., forårssemesteret. Visiting researcher ved New York State Univ. at Stony Brook og Boston Univ. Foredrag med titlen »Fundamental Principles for a Theory of

Consciousness« i Boston Colloquium for the Philosophy of Science, samt fremlæggelse af min forskning ved Harvard Univ., Massachusetts Institute of Technology, Princeton University og New York City University Graduate Center. Udgivelse af »Subjekt og objekt. En afhandling om psykologiens grundlagsproblemer«, antaget til forsvar for den filosofiske doktorgrad aug. 1981 og forsvaret 4. december 1981. (Nini Prætorius)

Projektet: »Begrebsdannelse som virksomhed«, der retter sig mod at bidrage til en afklaring af relationen mellem betydnings- og bevidsthedsproduktion ved at foretage den biografiske analyse af efter- og foregribende begrebsudvikling med henblik på at konstruere en metateori til fremstilling af konkrete teorier om begrebsdannelsen som virksomhed. (Ole Elstrup Rasmussen).

Dansk/tyrkisk litteraturpsykologisk undersøgelse af det kollektive versus det individuelle i litteraturoplevelsen, i samarbejde med lektor, cand.mag. Cay Dollerup og skolepsykolog Carsten Rosenberg Hansen + et tyrkisk team. – Databehandling af et stort observationsmateriale vedrørende forskellige primaters sociale adfærd, udført i samarbejde med lektor, mag.art. Arne Friemuth Petersen og stud. psych. Svend Aage Jepsen. (Iven Reventlow).

Der arbejdes med udvikling af en elementær teori for 'loudness', bl.a. baseret på en tidligere udviklet model for de auditive sansecellers funktionsmåde. (Strange Ross).

Forarbejde til projektet: med udgangspunkt i almindelige småbørns vækstvilkår at søge at indkredse og begribe centrale forudsætninger for udviklingen af selvbestemmelse. Fokus rettes dels mod forældrenes vilkår, egne livsperspektiver og ønsker for børnene. Dels undersøges det, hvorledes barnet opbygger sin erfaringsverden og udvikler sine handleevner gennem sit engagement i sine forskellige levestil miljøer. Der er tale om en to-årig forløbsundersøgelse af 4 børn i 3-årsalderen og deres forældre. Den teoretiske og metodiske tilgang er kvalitativ og helhedspræget. (Ivy Schousboe).

Sammenskrivning af en lille bog eller stor artikel med forventet udgivelse i 1982, omhandlende en vurdering af Københavner-skolen og etnologien med hensyn til metodik i person-beskrivelse og person-observation. Problemstillingen indsættes i en hermeneutisk ramme. (Erik Schultz).

På psykologisk laboratorium er indsamlingen af data om revaliderings psykiske problemer i forbindelse med revalideringsprocessen afsluttet, og rapportskrivningen forventes afsluttet i 1982. Ligeledes er dataindsamlingen vedrørende brevbyreres psykiske arbejdsmiljø tilendebragt, og rapport herom forventes afleveret i 1982. (Poul Vidriksen).

Koordinerende og igangsættende funktion i forhold til 5 forskningsprojekter, hvori deltager en ræk-

ke stipendiater (i alt 5) samt en gruppe af tværvideenskabeligt arbejdende personer (6). Derudover 2 publikationer med 2 medforfattere. Iøvrigt koordinering og udvikling af faget neuropsykologi på landsbasis. (Rolf Willanger).

Publikationer:

- Bjerg, K., 1981: Hjemmet som Text- og Billedarbejdsplads i Fremtiden. – *Futuriblerne*, Tema-nummer om Kulturformidling, 3-6.
- Hjemmenes Tværfag 4. årg. 1-2, 3-4.
- Brier, S., 1981: Introduktion til humanethologien: ideologi eller videnskab? – *NICHE*, nordisk tidsskrift for kritisk biologi, 2 (2), 96-116.
- Om grænser for sammenligning: den komparative metode og spørgsmålet om humanethologiens genstand. – *NICHE*, nordisk tidsskrift for kritisk biologi, 2, (2), 117-151.
- Bundesen, C., A. Larsen & J.E. Farrell, 1981: Mental transformations of size and orientation. – In: J.B. Long & A.D. Baddeley (Eds.), *Attention and Performance IX*, 279-294. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum/John Wiley.
- Dreier, O., 1981: Marxistisk Psykologi. – *SYMPOSION*, tidsskrift for filosofi, Odense. 24 sider.
- 1981: Psykologien som en historisk-materialistisk videnskab. Om A.N. Leontjevs almene psykologi. – *PSYKE* og *LOGOS*, København. 42 s.
- Teori og empiri. Indledning. – *UDKAST*, 9, 1. Artiklen indleder to artikler, oversat sammen med Andersen, H. om dette emne, s. 8-40.
- Engelsted, N., 1981: Om den politiske natur. Forlaget Antropos, København.
- Haugland, Å., 1981: Freud's Vision. – *Berlingske Tidendes kronik* d. 4. sept. 1981 (i anledning af Freud's 125-års dag).
- Hoffmann, E. & Goldstein, L., 1981: Hemispheric quantitative EEG changes following emotional reactions in neurotic patients. – *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 63, 153-164.
- 1981: Biofeedback-induceret muskelafslapning: Teoretiske, terapeutiske og neurofysiologiske aspekter. – *Nordisk Psykologi*, 33, 11-25.
- 1981: The significance of the right cerebral hemisphere in hyperemotional activity as measured by quantitative EEG. Paper presented at the 3rd World Congress of Biological Psychiatry, Stockholm, July 1981.
- Hviid, J., 1981: Handicap og livskvalitet. – *Tidsskrift for Specialpædagogik*, 59, 1-100.
- Iversen, I.H., 1981: Response interactions with signaled delay of reinforcement. – *Behaviour Analysis Letters*, 1, 3-9.
- 1981: Response interactions with unidirectional changeover delay in concurrent schedules. – In: C.M. Bradshaw, E. Szabadi & C.F. Lowe (Eds.): *Quantifications of steady-state operant behaviour*.
- Jensen, O. Storm, 1981: Kropspsykologi og orgasme. – I: Nørretranders, T. (red.): *Hengivelse – En debatbog om mænds orgasmer*. Informations Forlag. s. 144-161.
- sammen med Strandbygaard, B., 1981: Projekt kropsterapi – Et eksperiment med en teori-praksis-integrerende psykologiundervisning. – Institut for Klinisk Psykologi og Psykologisk Laboratorium. 48 sider.
- Johansen, M., 1981: Fænomenologiske træk ved hæmning af følelser og hæmningsfølelser. I. – *Psyke og Logos*, 2.
- Karpatschof, B., 1981: Leontjevs virksomhedsbegreb og menneskets virksomhed. – *Psyke og Logos*, 1.
- sammen med Karpatschof, L., 1981: Voldens væsen. – I: Jørgen Pauli Jensen og Jytte Thorbeck (eds.): *Vold og modvold i Danmark*, Hekla, København.
- (som medlem af gruppen KRISTA – KRITiske STATistikere), 1981: Hvor ligger Ballerup? (Populærvideenskabelig artikel om modelteori). – *NATURKAMPEN*, 21.
- Kuschel, R., 1981, medforfatter til: Elbert, S.H., Kuschel, R. & Taupongi, T.: *Dictionary of the Language of Rennell and Bellona*. Vol. II. – National Museum of Denmark. 78 sider.
- 1981: medforfatter til: Monberg, T. & Kuschel, R.: *Tales from Rennell and Bellona*. – National Museum of Denmark.
- Køppe, S. sammen med Andkjær Olsen, O., 1981: Freud's psykoanalyse. – Gyldendal.
- 1981: Freud re-assessed. (Anm. af 3 Freud-publikationer). *AGRIPPA*, 3, 81-98.
- Lieth, L.v.d., 1981: Forskningsstrategier i audiologopædisk forskning. – *Nordisk Tidsskrift for Logopedi og Foniatri*, 6, 1. s. 34-44.
- 1981: Et handicap er den psykologiske overbygning på en invaliditet. – *SKOLEPSYKOLOGI*, 18, 1. s. 5-11.
- Batory, I. & Knudsen, P., 1981: Teletyper-experiment in Denmark. – *Congress Report of the International Congress of the Hard of Hearing*. Hamburg. s. 157-160.
- 1981: medforfatter til: Reichstein, J. & Lieth, L.v.d.: Learning from the experience of student teachers with simulated hearing loss. – *Congress report of the International Congress of the Hard of Hearing*. Hamburg. s. 302-307.
- Lorentzen, B., 1981: En subjektivitet i akut krise – modsætninger mellem arbejderkultur og ungdomskultur i det italienske samfund. – *UDKAST*, 9, 3/4.
- Lyon, M., 1981, medforfatter til: Ellison, G., Nielsen, E.B. & Lyon, M.: *Animal model of Psy-*

- chosis: Hallucinatory behaviors in monkeys during the late stage of continuous amphetamine intoxication. – *Journal of Psychiatric Research*, 16, 13-22.
- Moustgaard, I.K., 1981: Beskrivelse og Kommunikation. Kapitler af beskrivelsens psykologi. – *Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Historisk-filosofiske Meddelelser*, 50, 2. 293 sider.
- Mørch, S., 1981: Ungdom og modkultur. – *UDKAST*, 9, 2. 40 sider.
- Nielsen, E.B., 1981: Rapid decline of stereotyped behavior in rats during constant one week amphetamine administration via implanted osmotic ALZET minipumps. – *Pharmacology, Biochemistry and Behavior*, 15, 161-165.
- 1981: Effects of d-amphetamine and LSD on simultaneous visual discrimination. – In: C.M. Bradshaw et al.: *Quantification of steady-state operant behavior*, NH: Elsevier.
- Nielsen, T. Ingemann, 1981: Psyke og Numen. Om virkelighed, virkelighedserkendelse og transcendens. – *Psyke og Logos*, 2, 215-242.
- Petersen, A. Friemuth & Garrigues, P., 1981: On behavioural similarities between animal and human stereotypes. – With a note on a preliminary analysis of stereotypic movements in psychotic children. – *The Society for Veterinary Ethology*, London. s. 1-8.
- Poulsen, A., 1981: Halvsprog og kognitiv udvikling. – *SKOLEPSYKOLOGI*, 18, 104-122.
- 1981: Intelligens, udvikling og produktionsmåde. – *Psyke og Logos*, 2, 109-138.
- Prætorius, N., 1981: Subjekt og objekt. En afhandling om psykologiens grundlagsproblemer. (Disputats). Thanning og Appels forlag, København. 416 s.
- Rasmussen, O. Elstrup, 1981: Virksomhedens almen bestemmelser. – *Psyke og Logos*, 3, 24 sider.
- Reventlow, I., 1981: In Dollerup, C. (Ed.), Reventlow, I. & Hansen, C.R.: Report on the Selection Procedure Based on Reader's Responses to the original Nine Tales in Denmark. Report nr. 8. Fairytale. An Interdisciplinary Turco-Danish Study of the Collective v. the Individual Nature of the Response to Literature. (64 s. dupl.)
- Vidriksen, P., 1981: Vort arbejdsmiljø, 28 sider temahefte udarbejdet til L.O.s landsskole.
- sammen med Blom, L., 1981: Det sunde menneske, 12 sider temahefte udarbejdet til L.O.s landskole.
- Willanger, R., 1981: Denial and neglect of hemiparesis in right-sided apoplectic lesions. – *Acta Neurol. Scandinav.* 64, 310-326.
- Visual neglect in right-sided apoplectic lesions. – *Acta Neurol. Scandinav.* 64, 327-336.
- I sommeren 1981 udkom en pjece med mere uddybende beskrivelser af projekter på Psykologisk Laboratorium. Pjecen kan rekvireres ved henvendelse til laboratoriet.
- Periodica:*
- PSYKE og LOGOS, tidsskrift for teoretisk psykologi. I 1981 udkom nr. 1-2. UDKAST: tidsskrift for samfundsvidenskab. I 1981 udkom nr. 1-4.
- Erik Schultz

4: Institut for Pædagogik

Stab:

1 professor, 8 lektorer, 4 eksterne lektorer, 6 undervisningsassistenter, 1 overassistent, 3 assistenter, 1 bibliotekar.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsvirksomhed omfatter en række historiske, teoretiske og empiriske projekter inden for det pædagogiske fagområde.

Instituttets historisk orienterede forskning omfatter såvel et realhistorisk præget projekt, nemlig lektor Joan Conrads undersøgelse over den pædagogiske uddannelse af lærere til den højere skole, som et mere idehistorisk præget projekt, nemlig lektor Thyge Winther-Jensens undersøgelse over de didaktiske ideers historie.

Instituttets teoretisk orienterede forskning omfatter bl.a. et projekt om pædagogik-historiens videnskabsteoretiske grundlag ved lektor Sven Erik Nordenbo og et projekt om Bourdieu-skolens uddannelsessociologi ved professor Staf Callewaert.

De empiriske projekter koncentrerer sig om førskolen, gymnasiet, de højere uddannelser og voksenundervisningen. Inden for førskoleområdet arbejder lektor Lars Jakob Muschinsky med et projekt om hverdagsliv i børnehaven. Inden for gymnasieområdet arbejder lektor Helge Dohn med en undersøgelse af elevfrafaldet i gymnasiet, og professor Staf Callewaert og lektor Per Fibæk Laursen arbejder med et projekt om sammenhængen mellem gymnasiets samfundsmæssige funktion og undervisningsmæssige praksis. Inden for de højere uddannelsers område arbejder lektor Helge Dohn med en undersøgelse af det medicinske studiums curriculum, og inden for voksenundervisningen arbejder lektor Bo Jacobsen med et projekt om de danske voksenuddannelser i relation til uddannelsesbehovet.

Instituttets medarbejdere har i 1981 publiceret følgende arbejder:

Conrad, Joan: Successful Methods of Evaluating

Instruction. In 'Contributed Papers' from IUT 7. International Conference, University of Maryland U.S. 1981, p. 123-133.

- How can Guidance and Educational Assistance be provided for University Teachers. In Austrian Journal on Higher Education, Autumn 1981, p. 12-22.
- Evaluation of Teaching, Background Paper for the Conference 'Improving Teaching and Learning in Higher Education. Deutsche Stiftung für Internationale Entwicklung. 12 p. Oct. 1981.

Dohn, H. & Nystrup, J.: En analyse af eksamensklinders undervisningsforløb. Ugeskrift for Læger, 1981, 33, 2116-2126.

Jacobsen, Bo: De højere uddannelser mellem teknologi og humanisme. En uddannelsessociologisk analyse. København: Rhodos, 1981, 382 p.

- Collection Type and Integrated Type Curricula in Systems of Higher Education. An Empirical and Theoretical Study. Acta Sociologica, 1981, 24, 25-41.
- Så stor er kulturkløften på universitetet. Forskningen og samfundet, 1981, 7, nr. 4, 14-17.
- Lægeuddannelsen - et system til udformning af den medicinske personlighed. Ugeskrift for læger, 1981, 143, nr. 33, 2111-2116.

Laursen, Per Fibæk: Motivation eller kaos. Dansk pædagogisk Tidsskrift, nr. 5, 1981 s. 191-199.

(Sammen med 4 andre forfattere).

- EFG-eleverne og institutionskøkkener. Økonomaen, nr. 2, 1981, s. 7-9. (Sammen med 4 andre forfattere).
 - EFG-undervisning og arbejdsforhold. Husholdningslæreren, nr. 2, 1981, s. 42-44. (Sammen med 4 andre forfattere).
- Nordenbo, Sven Erik: Pædagogik. I Københavns Universitet 1479-1979, Bind X, (red. Svend Ellehøj *et al.*) S. 227-308.
- The Nature of Educational Theory, Danish Yearbook of Philosophy, vol. 18, p. 67-79.
 - Uddannelsesforskning-pædagogik, en humanistisk disciplin. Nyt fra Uddannelsesforskningen, Vol. 1 nr. 3, s. 3-6.

Instituttet har haft følgende gæster på længerevarende studieophold:

Antonio Gambardella, Milano, Italien
Amira Lavik, Haifa Universitet, Israel

Lektor Joan Conrad har været seminarleder ved konference på Taukuba University, Tokyo, Japan og gæsteforelæser ved Deutsche Stiftung für Internationale Entwicklung. Lektor Thyge Winther-Jensen har været gæsteforelæser ved University of Glasgow.

Inger Nyegaard

Det humanistiske fakultet's AV/ITV-afdeling*Stab:*

5½ TAP, heraf 3½ elektronikmekanikere og 2 ikke faglærte betjente hvoraf 1 er udlånt til Institut for Filmvidenskab og Institut for Klinisk Psykologi.

Fællesafdelingens arbejdsområde:

Afdelingen er – i audiovisuel (AV) henseende – et fælles service-organ for institutterne ved Det Humanistiske Fakultet.

Funktionerne er udlån, reparation og vedligehold af AV-apparaturl samt AV-teknisk konsulentvirksomhed i forbindelse med institutternes apparatindkøb. (Poul Skovgaard, Arne Bøje Hansen)

Der ydes teknisk hjælp ved AV-apparatbrug, og afdelingen giver instruktion og afholder kurser i brug af AV-apparaturl.

Der har således i året været afholdt 6 kurser i videoproduktion for 5 institutter. (Morten Jønsson)

Afdelingen varetager ombygninger og videreudvikling af eget og institutternes elektroniske AV-udstyr. (Arne Herager)

Forskningsaktiviteter der berører afdelingen sker ved institutternes anvendelse af den konsulentvirksomhed og det apparatur som afdelingen stiller til rådighed.

*Videoprogrammer produceret af lærere:**Durousseau, Isabelle (Romansk Institut):*

Helene, Rencontre avec une petite fille de dix ans.
– Jean Pomares, Interview danse 1981.

Fledelius, Carsten (Historisk Institut):

Aleksandr Nevskij – fra skitser til film, et medieanalytisk program.

– Fotodokumentation og filmpropaganda, et medieanalyseprogram i historisk perspektiv.

– og Stig Hornshøj Møller – Sammenlignende analyse af samfundsskildring i Vest- og Østtyskland.

Jensen, Eva Dam og Thora Winther (Romansk Institut):

Quien Yo, 13 lektioner i optræning af spansk talesprog for højeste gymnasieklasse og 1. universitetsår.
– Elevsprogsopdagelser – Opdagelser af 1. års spanskstuderende til brug i undervisningen.

Petersen, Lene Waage (Romansk Institut):

Dario Fo på KUA 1981, opdagelse af en gæsteforelæsning.

Uhrup, Henning (Det Musikvidenskabelige Institut):

From Bournonville's Classroom, lecture demonstrations by Dinna Bjørn.

– Brudstykker fra Bournonville Ponte Molle.

– Eske Holm, et undervisningsforløb.

– Tidlig forårs danse, Dinna Bjørn og Per Nørsgaard.

– Ældre selskabsdanse, Maggie Hulstrøm Carlsen.

Der er desuden af såvel lærere som studerende fremstillet en række videoproduktioner som øvelser i kurssammenhæng.

Arrangementer:

Afdelingen har ydet teknisk bistand ved en række større arrangementer afholdt på KUA, herunder »Precambian Problems«, symposium arr. af Geologisk institut, »Sound and video in the study of foreign languages«, konference arr. af British Council og Engelsk Institut, »Fra Regnormenes liv«, debatdag arr. af Institut for Nordisk Filologi.

Gæster og Rejser:

Lektor Jørgen Petersen, AV-centralen, Lund og Marianne Giske, AV-afdelingen, Bergen Universitet har besøgt afdelingen.

Arne Herager har deltaget i et 3 ugers videoservice-kursus i Basingstoke, England.

Morten Jønsson